

การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคาน ด้วยการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม

PRESENTATION OF CHAING KAN HERITAGE VALUE
WITH ARCHITECTURAL DOCUMENTARY PROCESS

T121555

ณรทัย จันเสน

NATATHAI CHANSEN

ดพ
๑๒/๒/๑๗
๒๐๕๔

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....
วัน, เดือน, ปี.....

121555

๒๕๕๕

b.12415820

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. ๒๕๕๔

KMITL-2011-AR-M-003-033

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PRESENTATION OF CHAING KAN HERITAGE VALUE
WITH ARCHITECTURAL DOCUMENTARY PROCESS

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
DOCTOR OF PHILOSOPHY PROGRAM IN URBAN AND ENVIRONMENTAL PLANNING
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2011
KMITL-2011-AR-M-003-033

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2011

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน
นักศึกษา	นายณรัชย์ จันเสน
รหัสประจำตัว	50062355
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมภายใน
พ.ศ.	2554
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ จันทนี เพชรานนท์

บทคัดย่อ

เชียงคาน เป็นชุมชนโบราณของจังหวัดเลย มีลักษณะเด่นทางกายภาพเป็นเมืองท่าที่มีเรือนแถวไม้ค้าขายรูปแบบต่างๆ ขนานตามยาวของแม่น้ำโขง ประมาณ 2 กิโลเมตร และมีความเด่นชัดด้านวัฒนธรรม เช่นการตักบาตรข้าวเหนียว วิถีชีวิตที่เรียบง่าย และอากาศที่หนาวเย็นสบาย จึงถูกส่งเสริมให้เป็นที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่ ของประเทศไทย จึงเกิดปัญหาการคุกคามมรดกทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวและกลุ่มต่างๆ ที่เข้าไปเก็บข้อมูล การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานด้วยการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ผู้ประกอบการ เจ้าของบ้าน ร้านค้า รวมถึงเด็กนักเรียน เพื่อเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมในรูปแบบของภาพถ่าย (Photo) การเขียนภาพร่าง (Sketch) การเขียนเส้นตามภาพถ่าย (Fototrace) การเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) นำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานในด้านต่างๆ ด้วยวิธีการจัดนิทรรศการในพื้นที่, หนังสือภาพวิถีชีวิต, แผนที่ทางวัฒนธรรม แล้วใช้การประเมินความระดับความเข้าใจ ระดับการรับรู้ข้อมูลและประโยชน์ของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม จากกลุ่มตัวอย่าง คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว และนักศึกษาทางสถาปัตยกรรมผู้เก็บข้อมูล จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลความสำคัญของการสื่อคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามคำนิยาม “เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว”

Thesis	Presentation of Chaing kan Heritage Value With Architecture Documentary Process
Student	Mr. Natathai Chansen
Student ID	50062355
Degree	Master of Architecture
Program	Interior Architecture
Year	2011
Thesis Advisor	Assoc.Prof.Jantanee Bejrananda

ABSTRACT

Chiang Khan was been old community of Loei province. There are waterfront community with shophouse row about 2 kilometers along Khong river also a place of historic and cultural significances such as a simple life. That are promoted to new tourist attraction in Thailand. The problem is degradation cultural by local people, tourist and researcher. The main objective are finding community values with survey and interview leader of community, quasi corporation, trader, owner house and student for architecture documentary process by photo, sketch, fototrace, vernadoc. Then presentation heritage values with exhibition in a place, making a book and cultural map. Make a summary perception of heritage values with evolution and interest of architecture documentary from sampling. The local people can make awareness of heritage values specifically vernadoc can make more esthetic dimension for owner house and try to conserve their house. Presentation of heritage values for tourist make understanding and can find a place of cultural in community and documentary process by architecture students who make participate in conservation the community and feel proud of this process.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาและเมตตาจากอาจารย์ที่ปรึกษา รศ.จันทนี เพชรานนท์ ผู้ที่มีความตั้งใจให้ความรู้ ประสบการณ์ และโอกาสที่สำคัญแก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ที่ให้คำแนะนำ แก้ไข และเพิ่มเติมเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาสถาปัตยกรรมภายในทุกท่าน ที่ทุ่มเทถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจอันเป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณ ดร.ดาว ดร.หนุ่ม และ ดร.บุ๋ม ที่สร้างแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้า ตั้งแต่เริ่มต้นทำวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งแล้วเสร็จ

ขอขอบคุณน้องก๊ส น้องแก้ว น้องกิ๊ก น้องสุ น้องน้ำ และ เพื่อนร่วมรุ่นที่ให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือที่ดีตลอดมา ชาวบ้านชุมชนเชียงคานทุกท่าน แม่ก้อย น้ามนต์ น้ำฝน สำหรับความช่วยเหลือ อำนวยสะดวกในการเก็บข้อมูลและลงพื้นที่ทุกประการ

ขอขอบคุณนักศึกษาศาสาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม เป็นผู้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิทยานิพนธ์ เสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ และเวลา ขอให้ความรู้ที่ได้จากการทำงานครั้งนี้เป็นประโยชน์ที่ใช้ในการศึกษาสถาปัตยกรรมและการปฏิบัติวิชาชีพ ต่อไป

สำหรับคุณประโยชน์และคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้แก่บิดาผู้ล่วงลับ และมารดา ผู้เป็นที่รักและเฝ้ารอการสำเร็จการศึกษาขอข้าพเจ้ามาอย่างยาวนาน ตลอดจนครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้ามาจนตลอดจนถึงทุกวันนี้

ณัฐชัย จันเสน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญแผนภูมิ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VII
สารบัญภาพ.....	VIII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 ประเด็นปัญหา.....	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.4 คำถามการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
1.7 นิยามศัพท์.....	8
1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม.....	10
2.2 แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม.....	16
2.3 กรอบและหลักการการอนุรักษ์แหล่งมรดก.....	23
2.4 แนวคิดกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม.....	38
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
2.6 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนเชียงคาน.....	61
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	73
3.1 ลักษณะงานวิจัยและการศึกษา.....	73
3.2 การเชื่อมโยงตัวแปรจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	75
3.3 การเลือกพื้นที่ศึกษา.....	77
3.4 กลุ่มตัวอย่าง.....	77

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 ขั้นตอนการวิจัย.....	79
3.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
บทที่ 4 การพิจารณาคูณค้ำมรดกชุมชน.....	93
4.1 ความสำคัญของมรดกชุมชนเชิงคาน.....	94
4.2 ลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม.....	94
4.3 การระบุแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible).....	95
4.4 การระบุประเภทวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible).....	123
บทที่ 5 กระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม.....	126
5.1 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible).....	127
5.2 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible).....	171
บทที่ 6 การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน.....	183
6.1 ชุดข้อมูลนำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible).....	184
6.2 ชุดข้อมูลนำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible).....	190
6.3 การจัดกิจกรรมนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนในพื้นที่.....	190
6.4 กระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจของคนในพื้นที่.....	196
บทที่ 7 การประเมินและสรุปผลการวิจัย.....	200
7.1 ประเมินผลการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนจากชาวบ้านในพื้นที่.....	208
7.2 การประเมินผลกระบวนการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาสถาปัตยกรรม.....	213
7.3 การประเมินผลความเข้าใจมรดกชุมชนจากนักท่องเที่ยว.....	215
7.4 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	216
บรรณานุกรม.....	218
ภาคผนวก.....	220
ประวัติผู้เขียน.....	282

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 ขั้นตอนการพิจารณาคุณค่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์.....	17
2.2 หลักการและกระบวนการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์มรดกสถานทางวัฒนธรรม ของ Burra Charter.....	25
3.1 การเชื่อมโยงเนื้อหาและลำดับการวิจัย.....	74
3.2 การเชื่อมโยงกลุ่มตัวแปรจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	75
4.1 การพิจารณาและระบุคุณค่ามรดกชุมชน.....	93
5.1 การดำเนินการกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม.....	126
6.1 ขั้นตอนการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน.....	183
7.1 ขั้นตอนการประเมินผลหลังจากนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน.....	205

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การพิจารณาคุณค่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์.....	27
2.2 เกณฑ์การพิจารณาคุณค่าทางวัฒนธรรม.....	32
2.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวแปรนำไปใช้.....	60
2.4 หน่วยงานราชการในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน.....	65
3.1 ความสัมพันธ์ระหว่าง วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย นำไปเป้าหมายของวัตถุประสงค์.....	78
3.2 แสดงตัวแปร และการนิยามตัวแปรจากแบบสัมภาษณ์.....	80
3.3 แสดงตัวแปร และการนิยามตัวแปรจากแบบสำรวจ.....	81
3.4 สรุปรายละเอียดของการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม จุดเด่น และข้อจำกัดของข้อมูล.....	85
3.5 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมจำแนกตามคุณค่ามรดกชุมชน.....	89
3.6 การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลของนักศึกษาสถาปัตยกรรม.....	89
3.7 การจำแนกสื่อประเภทต่างๆและสถานที่ให้ความรู้.....	90
3.8 ระยะเวลาการเก็บข้อมูล.....	92
4.1 ความสำคัญของมรดกชุมชนเชียงคาน.....	94
4.2 ลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม.....	94
4.3 สรุปลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม.....	95
4.4 รายละเอียดของวัดในชุมชนเชียงคาน.....	97
4.5 แสดงตำแหน่งสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและเรือนแถวไม้บริเวณชุมชนเชียงคาน.....	100
4.6 แสดงรายละเอียดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชุมชนเชียงคาน.....	115
4.7 แสดงรายละเอียดอาคารที่มีคุณค่าด้านสังคมและการศึกษาของชุมชนเชียงคาน.....	120
4.8 การระบุประเภทวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้.....	123
4.2 ลักษณะสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นในเขตเทศบาลเชียงคาน.....	125
5.1 การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลของนักศึกษาสถาปัตยกรรม.....	127
5.2 การถ่ายภาพวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และการเขียนภาพถ่าย (Fototrace).....	172

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ลักษณะทางกายภาพชุมชนเชียงคาน บริเวณถนนชายโขง.....	1
1.2 เรือนแถวไม้ลักษณะเด่นของมรดกชุมชน และปัญหาการคุกคามจาก ผู้ประกอบการ.....	2
1.3 นักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามา เพื่อถ่ายภาพ และซื้อของที่ระลึก	3
1.4 การแบ่งชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน.....	6
2.1 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลด้วยภาพถ่ายของ รศ.วิวัฒน์ เตมียพันธ์.....	44
2.2 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลด้วยการเขียนภาพร่างและการจัดบันทึกของ ศ.อรศิริ ปาณินท์.....	44
2.3 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเขียนจากภาพถ่าย.....	46
2.4 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเขียนแบบรังวัด.....	48
2.5 ค่าย ASA VERNADOC 2008.....	53
2.6 นิทรรศการ “ยลตรอกซอกซอย กะดีจิ้น”.....	54
2.7 แผนที่ทางวัฒนธรรม “กะดีจิ้น ศิลป์ในซอย” ครั้งที่ 2.....	55
2.8 ภาพวาดลายเส้นชุมชนสามแพรง.....	55
2.9 การจัดโครงการ Heritage Building @ Risk_Online.....	58
2.10 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมด้วยวิธีเขียนแบบรังวัด ชุมชนริมน้ำจันทบูร.....	58
2.11 บรรยากาศงานเปิดตัวศูนย์การเรียนรู้ชุมชนริมน้ำ ที่บ้านเลขที่ 69.....	59
2.12 ตำแหน่งและอาณาเขตอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.....	63
2.13 ร้านข้าวเปียกเส้นหน้าวัดป่าใต้.....	72
2.14 ร้านข้าวปั้นน้ำแฉ่อยนางภายใน ซอย 16.....	72
3.1 พื้นที่ศึกษาในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน.....	77
3.2 แบบนำเสนอด้วยภาพถ่ายและภาพร่าง (Sketch).....	84
3.3 แบบนำเสนอด้วยโฟโต้เทรซ (Fototrace) และเขียนแบบรังวัด (Vernadoc).....	84
4.1 แสดงตำแหน่งของมรดกชุมชนเชียงคานที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์.....	64
4.2 แสดงการจำแนกประเภทอาคารที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม ในผังชุมชนเชียงคาน.....	118
5.3 ขั้นตอนการรังวัดและการเขียนเส้นร่างในพื้นที่จริงของการเก็บข้อมูล.....	130
5.4 การลงเส้นปากกาลงบนงานเขียนแบบรังวัด.....	131
5.5 ผลงานเขียนแบบรังวัดผังบริเวณซอย 19 โดย นายวันชัย ม่วงชาติ.....	132

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.6 ผลงานเขียนแบบเรือนเย้า (ยกพื้น) ของนักศึกษาในกลุ่มที่ 1.....	133
5.7 ผลงานเขียนแบบเรือนแถวชั้นเดียว ของนักศึกษาในกลุ่มที่ 2.....	138
5.8 ผลงานเขียนแบบเรือนแฝด 2 ชั้นมีระเบียง ของนักศึกษาในกลุ่มที่ 3.....	142
5.9 การแสดงผลงานเขียนแบบรังวัดครั้งที่ 1 บริเวณหน้าบ้านที่เก็บข้อมูล.....	147
5.10 แสดงการเก็บข้อมูลเรือนพื้นดิน 5 หลัง ครั้งที่ 2.....	149
5.11 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนยกพื้นสูง ซอย 13 ของนักศึกษาในกลุ่มที่ 1.....	150
5.12 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนแฝดไม่มีระเบียง ซอย 14 ของนักศึกษาในกลุ่มที่ 2.....	154
5.13 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนแถวไม่มีระเบียง ซอย 10 ของนักศึกษาในกลุ่มที่ 3.....	158
5.14 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนแถวไม่มีระเบียง ซอย 7 ของนักศึกษาในกลุ่มที่ 4.....	162
5.15 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนแถวครึ่งปูนครึ่งไม้ไม่มีระเบียง ซอย 17 ของนักศึกษาในกลุ่มที่ 5.....	166
5.16 การจัดแสดงผลงานเขียนแบบรังวัดครั้งที่ 2 บริเวณบ้านที่เก็บข้อมูล.....	170
5.17 นักศึกษาสถาปัตยกรรมและนักเรียนในพื้นที่ ร่วมกันค้นหาคุณค่ามรดกชุมชน.....	171
5.18 การสรุปข้อมูลและนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน.....	172
5.19 การเขียนแผนที่แหล่งวัฒนธรรมของชุมชน โดยนักศึกษสถาปัตยกรรม และนักเรียนในพื้นที่.....	172
5.20 ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลโดยการเขียนภาพถ่าย.....	172
5.21 การจัดนิทรรศการเขียนภาพวาด (Fototrace) แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม บริเวณพื้นที่สาธารณะของชุมชนเชียงคาน.....	182
6.1 ตัวอย่างชุดข้อมูลภาพถ่ายวัดและคำอธิบายคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์.....	184
6.2 ตัวอย่างชุดข้อมูลภาพร่างอาคารที่มีลักษณะพิเศษและคำอธิบาย.....	185
6.3 ชุดข้อมูลการเขียนแบบรังวัดเรือนพักอาศัยในชุมชน.....	185
6.4 ตัวอย่างแผ่นภาพแหล่งวัฒนธรรมต่างๆในแต่ละคุ้ม.....	186
6.5 ตัวอย่างแผ่นภาพการเขียนภาพวาดวิถีชีวิตและอธิบาย.....	186
6.6 ตัวอย่างแผ่นภาพการเขียนภาพวาดร้านอาหารพื้นบ้านและคำอธิบาย.....	187
6.7 ตัวอย่างแผ่นภาพการเขียนภาพวาดสินค้าพื้นเมืองและคำอธิบาย.....	187
6.8 การจัดวางผลงานเขียนแบบรังวัดหน้าบ้าน หลังจากเขียนเสร็จทันที.....	189
6.9 คู่มือท่องเที่ยวแหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน.....	190

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
6.10 การจัดนิทรรศการร่วมกับการเสวนาเรื่อง “สร้างสรรค์ศิลปะมรดกวัฒนธรรมเชียงใหม่คนสู่สากลโลก”	190
6.11 นิทรรศการเขียนแบบรังวัดเรือนพักอาศัย.....	190
6.12 การนำเสนอชุดข้อมูลคุณค่ามรดกชุมชนเชียงใหม่ต่อนักท่องเที่ยว.....	190
6.13 การนำเสนอชุดข้อมูลในงานเสวนาเรื่อง “ทัศนียานานาทัศนะ มรดกเมืองเชียงใหม่”.....	191
6.14 การจัดผังพื้นที่ภายในศูนย์เมืองเชียงใหม่.....	194
6.15 การจัดทำชุดความรู้เรื่องรูปแบบเรือนพักอาศัยในเชียงใหม่.....	195
6.16 นายกเทศมนตรีตำบลเชียงใหม่นำเสนอชุดข้อมูลต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเลย.....	195
6.17 กิจกรรม “พื้วาด น้อยระบาย” จากชุดข้อมูลการเขียนภาพวาด.....	196
6.18 การเชื่อมโยงแผนที่ชุมชนด้วยภาพระบายสีของเด็ก.....	197
6.19 ตัวแทนชาวบ้านรับมอบแผ่นภาพถ่ายเขียนข้อมูล ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด.....	198
6.20 เจ้าของบ้านที่ได้รับกรอบรูปงานเขียนแบบรังวัด.....	199
7.1 การให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการเข้ามาชมนิทรรศการ.....	201
7.2 นักศึกษาและถ่ายภาพร่วมกับเจ้าของบ้านในวันที่จัดแสดงผลงานเขียนแบบรังวัด.....	202
7.3 หลังการรับมอบภาพถ่ายเขียนแบบรังวัดจากผู้ว่าราชการจังหวัด.....	203
7.4 การติดตั้งภาพถ่ายเขียนแบบรังวัดภายในบ้าน (สามารถมองเห็นได้จากภายนอก).....	204
7.5 การติดตั้งภาพถ่ายเขียนโฟโต้เทรซไว้บริเวณร้านค้าที่พบเห็นได้ง่าย.....	205
7.6 ภาพถ่ายเขียนแบบรังวัดแสดงส่วนต่อเติมห้องน้ำ ทำให้เจ้าของบ้านปรับเปลี่ยนการใช้งาน.....	206
7.7 การต่อเติมห้องพักที่ไม่กระทบตัวเรือนไม้เดิม โดยอ้างอิงจากแบบรังวัด.....	207
7.8 การอ้างอิงแบบขยายชานหน้าบ้าน เพื่อการปรับปรุงจากเดิมมีสภาพทรุดโทรม.....	208
7.9 การใช้แบบรังวัดในการอ้างอิงยอสัดส่วนเพื่อสร้างกาแฟ โดยเรียกว่า “เรือนแฝด”.....	209
7.10 การวิเคราะห์พื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย.....	208
7.11 การวิเคราะห์แบบสัณฐานของเรือนไม้ชั้นเดียวเปรียบเทียบกับอาคารเดิมในชุมชน.....	209
7.12 การวิเคราะห์แบบสัณฐานของเรือนไม้ 2 ชั้น เปรียบเทียบกับอาคารเดิมในชุมชน.....	210
7.13 การเปรียบเทียบขนาดความยาวของเรือนแถวไม้.....	211
7.14 แสดงพื้นที่ต่อขยายระหว่างตัวเรือนและยั้งข้าว.....	212
7.15 การจัดทำหุ่นจำลองจำแนกรูปแบบเรือนพักอาศัย.....	213
7.16 การจัดทำหุ่นจำลองเพื่อหาแนวทางอนุรักษ์อาคาร.....	214
7.17 การมอบข้อมูลแผนที่แหล่งมรดกชุมชนเชียงใหม่ต่อนักท่องเที่ยว.....	215

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

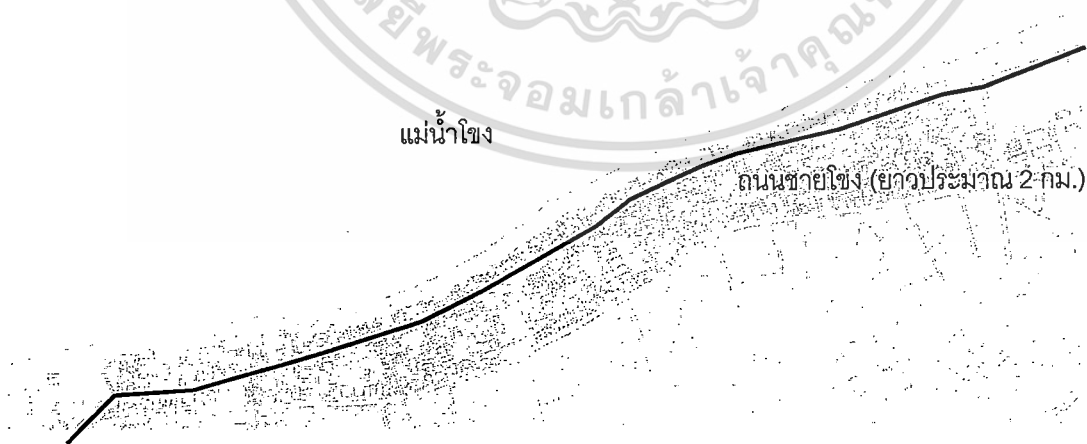
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองเชียงคาน เดิมตั้งอยู่ที่เมืองชะนะคาม ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งสร้างโดยขุนคามาโอรสของขุนควแห่ง อาณาจักรล้านช้างเมื่อประมาณพ.ศ. 1400 ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพวกจีนฮ่อได้ยกทัพมาตีเมือง เวียงจันทน์เมืองหลวงพระบางและได้เข้าปล้นสดมภ์เมืองเชียงคานเดิมที่อยู่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงชาวเชียงคานเดิมจึงอพยพผู้คนไปอยู่เมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) เป็นจำนวนมาก ครั้นต่อมาเห็นว่าชัยภูมิเมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) ไม่เหมาะสมผู้คนส่วนใหญ่จึงอพยพไปอยู่ที่บ้านท่านาจันทร์ ซึ่งใกล้กับที่ตั้งของอำเภอเชียงคานปัจจุบัน แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า เมืองใหม่เชียงคานต่อมาไทยได้เสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ทำให้เมืองปากเหือง ตกเป็นของฝรั่งเศส คนไทยที่อยู่เมืองปากเหืองจึงอพยพมาอยู่เมืองใหม่เชียงคาน หรืออำเภอเชียงคานปัจจุบันโดยสิ้นเชิง “แล้วได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นเมืองเชียงคาน ใหม่” ได้ตั้งที่ทำการอยู่บริเวณวัดธาตุ เรียกว่าศาลาเมืองเชียงคานต่อมาได้ ย้ายที่อยู่บริเวณวัดโพธิ์ชัย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2452 เมืองเชียงคาน ซึ่งมีพระยาศรีอรุณชาติ (ทองดีศรีประเสริฐ) ได้รับตำแหน่งนายอำเภอเชียงคานคนแรก ต่อมาปี พ.ศ. 2484 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอเชียงคานมาอยู่ ณ ที่อยู่ปัจจุบันตราบเท่าทุกวันนี้ (ณัฐพล ตันมิ่ง .2552 : 10)

ภาพที่ 1.1 ลักษณะทางกายภาพชุมชนเชียงคาน บริเวณถนนชายโขง (ขนานแม่น้ำโขง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมืองเชียงคาน ในปัจจุบันเป็นเมืองโบราณของจังหวัดเลย มีความเก่าแก่ในสายตาของนักท่องเที่ยว เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาได้ยาวนานกว่า 100 ปี ซึ่งเพิ่งจะมีการจัดงานฉลอง "100 ปี เชียงคาน เมืองโบราณ ริมฝั่งโขง" ไปเมื่อวันที่ 4-6 ธันวาคม 2552 ที่ผ่านมานี้เอง ชุมชนเชียงคาน ที่มีลักษณะทางกายภาพเป็นอาคารค้าขายเรือนแถวไม้ ขนานกับแม่น้ำโขงมีความยาวประมาณ 2 กิโลเมตร รวมถึงอาคารพักอาศัยที่แทรกตัวอยู่บริเวณชอยย่อยจำนวน 20 ชอย ลักษณะอาคารไม้ดังกล่าวมีอายุตั้งแต่ 50 – 150 ปี บางหลังมีสภาพทรุดโทรมและทิ้งร้างเนื่องจากเจ้าของบ้านได้ย้ายภูมิลำเนาไปยังพื้นที่อื่น แต่เมื่อการท่องเที่ยวมีบทบาทมากขึ้น กระแสการท่องเที่ยวจากสื่อต่างๆ อาทิเช่น หนังสือ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต ทำให้ประชาชนจำนวนมากเข้าเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวบ้านและพักผ่อน สัมผัสอากาศหนาวเย็น รวมถึงวัฒนธรรมการตักบาตรข้าวเหนียวในอำเภอเชียงคาน มีจำนวนมากขึ้น ทำให้เมืองเชียงคานต้องปรับพฤติกรรมให้รองรับนักท่องเที่ยว บ้านไม้เก่าถูกขายให้กับนายทุนต่างถิ่น บางหลังโดนรื้อทิ้งเพื่อสร้างอาคารรูปแบบใหม่ บางหลังถูกปรับเปลี่ยนการใช้งาน ทำให้เกิดการทำลายลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมบ้านเรือนแถวไม้ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชุมชนเชียงคาน ความเข้าใจผิดที่ในการปรับเปลี่ยนหรือถอนลักษณะสถาปัตยกรรมเดิม หรือการให้นายทุนเข้ามาจัดการที่อยู่อาศัยด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเช่าระยะยาว การรื้อถอนอาคารเดิมแล้วสร้างอาคารใหม่โดยไม่คำนึงรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิม เพื่อการตอบสนองความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว ความไม่เข้าใจเรื่อง “ทุนวัฒนธรรม” และ “คุณค่าของมรดกชุมชน” ส่งผลให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการละเลยที่จะรักษาคุณค่ามรดกชุมชนไว้ และไม่สามารถสื่อทูลทางวัฒนธรรมของตนเองไปยังนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาห้วงชุมชนและการท่องเที่ยว

ภาพที่ 1.2 เรือนแถวไม้ลักษณะเด่นของมรดกชุมชน และปัญหาการคุกคามจาก ผู้ประกอบการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การลงพื้นที่สำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เดือนตุลาคม 2553 ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจการเข้ามาเที่ยวในชุมชนเชียงคาน โดยทั่วไปจะได้รับข้อมูลจากสื่อซึ่งนำเสนอภาพลักษณ์ของเชียงคานในเชิงเมืองท่องเที่ยว ประกอบด้วยร้านขายของที่ระลึก ร้านกาแฟ ร้านอาหารที่มีรูปแบบตามยุคสมัย นักท่องเที่ยวต้องการมาเพื่อถ่ายภาพ ชื้อของและสังสรรค์ รวมถึงการตักบาตรข้าวเหนียวกลายเป็นจุดขายหลักที่นักท่องเที่ยวต้องการถ่ายภาพกิจกรรมมากที่สุดโดยไม่ทราบหลักการตักบาตรที่แท้จริงหรือบิดเบือนจากวัฒนธรรมดั้งเดิม การเข้ามาของนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เข้ามาในพื้นที่ทำให้เกิดปัญหาของชุมชน อาทิเช่น การจัดการด้านขยะ ปัญหาด้านการจราจร การตั้งหาบเร่งแผงลอยอย่างไม่เป็นระเบียบ การสังสรรค์ทำให้เกิดการรบกวนคนในชุมชน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เกิดจากความไม่ให้ความสำคัญของทุนวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น และไม่มีการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว ความตระหนักในมรดกทางวัฒนธรรมจะทำให้คนในชุมชนพยายามที่จะรักษา หวงแหน และถ่ายทอดความเข้าใจไปนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ภาพที่ 1.3 นักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามา เพื่อถ่ายภาพ และซื้อของที่ระลึกเป็นหลัก

ตลอดปี พ.ศ. 2553 เมื่อชุมชนเชียงคานเป็นที่รู้จักในวงกว้างเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและการท่องเที่ยว ทำให้นักวิชาการ นักศึกษา นักวิจัยด้านต่างๆ เช่นสถาปัตยกรรมและผังเมือง ด้านสังคมและการท่องเที่ยว เข้าเก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่นการสัมภาษณ์ การเก็บแบบสอบถาม การสังเกตพฤติกรรม โดยผลการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่ของนักวิจัย ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการถ่ายทอดสู่ชุมชน ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและเกิดความเบื่อหน่ายของคนในชุมชน ประกอบกับเป็นช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้าในพื้นที่ เวลาส่วนใหญ่ของคนในชุมชนจึงให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพด้านการค้าขาย การปรับเรือนพักอาศัยเพื่อเป็นที่พักแก่ผู้มาเยือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม จัดได้ว่าเป็นการบันทึกข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริง ในขณะที่สิ่งที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลด้านกายภาพ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการพรรณนาให้เข้าใจถึงกายภาพนั้นๆ การเก็บข้อมูลดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นข้อมูลแบบปฐมภูมิ ต้องนำไปวิเคราะห์หรือประเมินผลสำหรับการเรียน หรือรายงานผลการวิจัยในขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้ชุดข้อมูลนั้นถือเป็นสื่อที่สามารถนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน ด้วยมิติทางศิลปะ แสดงให้เห็นคุณค่า ความงาม วิถีชีวิต เอกลักษณะทางสถาปัตยกรรม เป็นประโยชน์ในการสร้างความตระหนักในคุณค่าของมรดกชุมชน และสื่อให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนเข้าใจการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตรงกับนิยามของกลุ่ม “ถนนมไห้ว ณ เชียงคาน” ให้ไว้ว่า “เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว”

1.2 ประเด็นปัญหา

จากการสำรวจข้อมูลโดยการลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องตลอดปี พ.ศ. 2553 พบว่า การส่งเสริมท่องเที่ยวในชุมชนเชียงคาน ส่งผลกระทบต่อมรดกชุมชนทั้งด้านกายภาพและวิถีชีวิต โดยปัญหาที่สำคัญเกิดจาก กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1.2.1 กลุ่มนักท่องเที่ยว ไม่ให้ความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นจุดขายสำคัญของการเข้ามาท่องเที่ยว โดยพยายามปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวทั้งรูปแบบและความสะดวกสบาย

1.2.2 กลุ่มนักท่องเที่ยว เข้ามายังพื้นที่โดยไม่เข้าใจคุณค่าของชุมชน เป็นการท่องเที่ยวตามกระแสโดยไม่ใส่ใจที่จะศึกษาข้อมูลก่อนเข้าพื้นที่

1.2.3 กลุ่มผู้เก็บข้อมูล นักวิชาการ นักศึกษา ที่เข้ามาเก็บข้อมูลในพื้นที่ ส่วนใหญ่ไม่นำผลที่ได้กลับมายังชุมชน ทำให้คนในท้องถิ่นเบียดเบียนในการให้ข้อมูล

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ประเด็นปัญหาของทั้ง 3 กลุ่ม มีนัยยะตรงกันเรื่อง การสื่อคุณค่ามรดกชุมชน สร้างความเข้าใจและตระหนักมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว เป็นการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นลักษณะงานวิจัย และพัฒนา (Research and Develop) ต้องการการพิจารณาคุณค่ามรดกชุมชนของคนในท้องถิ่น ผู้วิจัย ถือว่าเป็นผู้เก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม เพื่อนำเสนอให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1.3.1 เพื่อพิจารณาและระบุคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานทั้งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ (Tangible and Intangible Cf. UNESCO)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.2 เพื่อเก็บข้อมูลคุณค่ามรดกชุมชนเชิงศาสนา ด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมรูปแบบต่างๆ

1.3.3 เพื่อจัดทำสื่อนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงศาสนา จากกระบวนการข้อมูลทางสถาปัตยกรรม และจัดกิจกรรมนำเสนอในพื้นที่

1.3.4 เพื่อประเมินผลการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงศาสนา จากกลุ่มคนในท้องถิ่น นักศึกษาสถาปัตยกรรมผู้เก็บข้อมูล และนักท่องเที่ยว

1.4 คำถามการวิจัย

1.4.1 ชุมชนเชิงศาสนามีลำดับความสำคัญของคุณค่ามรดกชุมชนอย่างไร และต้องการระบุแหล่งคุณค่ามรดกชุมชนเชิงศาสนาในด้านต่างๆ

1.4.2 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมสามารถนำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ได้อย่างไร

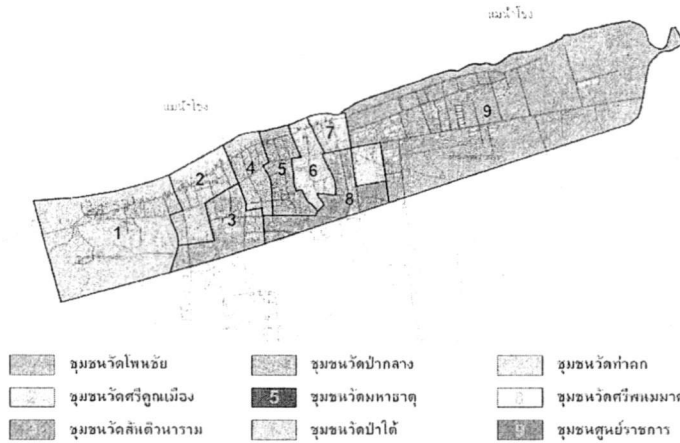
1.4.3 การนำเสนอข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ในพื้นที่ด้วยรูปแบบต่างๆ มีผลต่อกลุ่มคนในท้องถิ่น นักศึกษาสถาปัตยกรรมผู้เก็บข้อมูล และนักท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างไร

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงศาสนา ด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักในคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม โดยมีขอบเขตของการศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การเก็บข้อมูลด้านกายภาพของชุมชนเชิงศาสนาที่มีกลุ่มชุมชนย่อยในเขตเทศบาล เชียงคานแบ่งเป็น 8 คุ่ม ตามที่ตั้งของวัดทั้ง 8 วัด โดยแต่ละคุ่มวัดจะมีหัวหน้าชุมชนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้อาวุโสที่ได้รับการยอมรับในพื้นที่ อาณาเขตของแต่ละคุ่มจะแบ่งตามกายภาพของซอยย่อย ซึ่งคนในชุมชนจะทราบของแต่ละคุ่ม การปกครองแบบคุ่มวัดจะมีจุดเด่นที่พึ่งพาอาศัยกัน เป็นระบบเครือญาติ มีการทำกิจกรรมกันภายในและกิจกรรมระหว่งคุ่ม เช่น ประเพณีแข่งเรือยาว ซึ่งแต่ละวัดจะมีเรือยาวเป็นของตัวเองและสมาชิกในคุ่มจะเป็นฝีพาย เป็นต้น

ภาพที่ 1.4 การแบ่งชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงใหม่ (กรมโยธาธิการและผังเมือง.2553 : 17)

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องด้วย การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน ด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บข้อมูลจากบุคคลในพื้นที่ ด้วยวิธีสัมภาษณ์ในเชิงลึกเป็นหลัก โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำของแต่ละคุ้ม จำนวน 8 คุ้ม
2. กลุ่มหน่วยงานท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลตำบลเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาชุมชน กลุ่มองค์กรอิสระ
3. กลุ่มชาวบ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูล ได้แก่ เจ้าของบ้าน เจ้าของร้านค้าท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการ เด็กนักเรียน ในเขตเทศบาลตำบลเชียงใหม่
4. กลุ่มนักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 80 คน เป็นผู้เก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม
5. กลุ่มเด็กนักเรียนในพื้นที่จำนวน 30 คน
6. นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาในพื้นที่

1.5.3 ขอบเขตด้านการนำเสนอข้อมูลทางสถาปัตยกรรม

หลังจากที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลในพื้นที่เพื่อหา คุณค่ามรดกชุมชนเชียงใหม่ นำมาเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมประกอบการถ่ายภาพ (Photo) การเขียนภาพร่าง (Sketch) การเขียนภาพวาด (Fototrace) การเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) ซึ่งข้อมูลทางสถาปัตยกรรมทั้งหมด นำเสนอในพื้นที่ ด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่

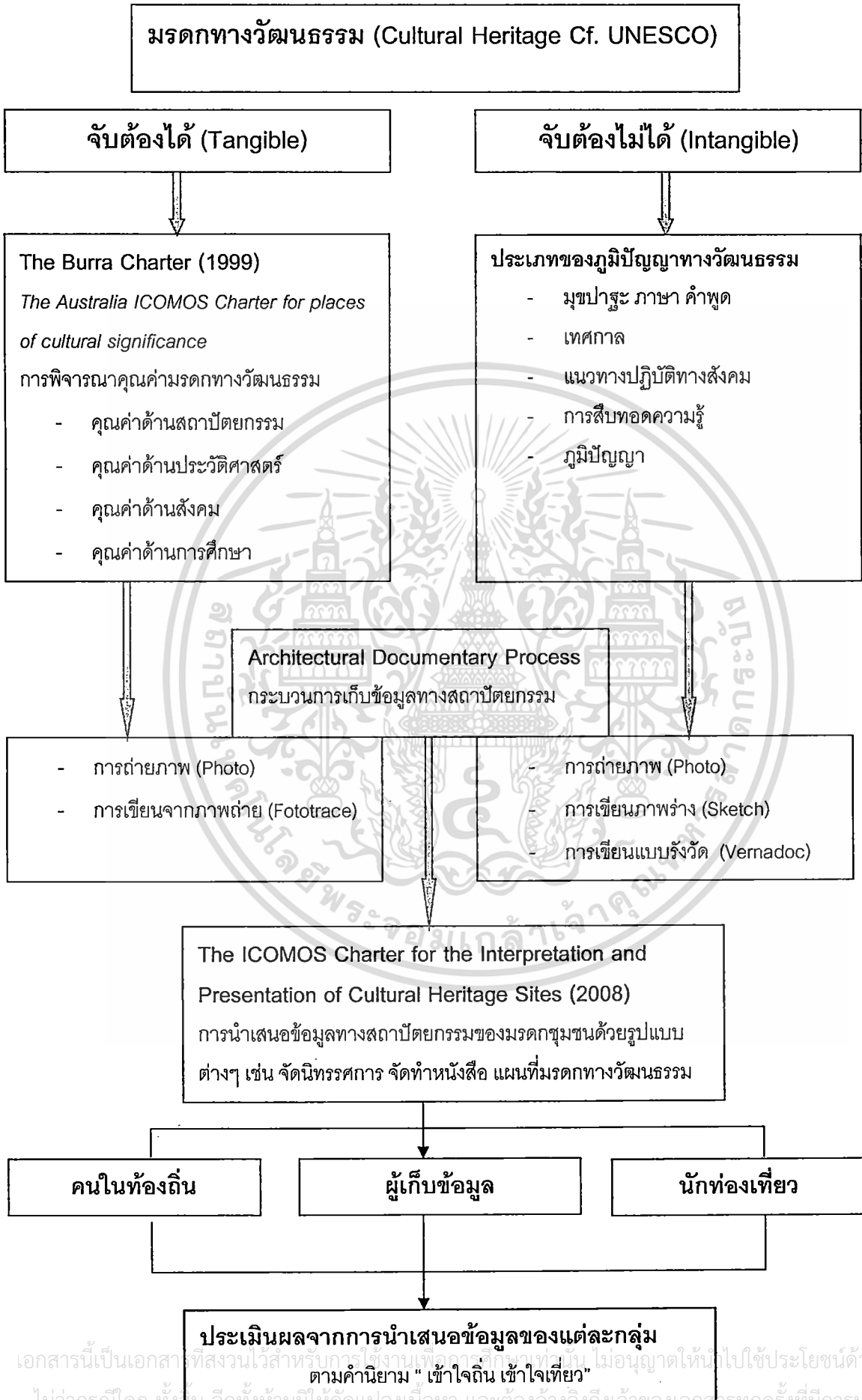
1. จัดนิทรรศการ “เส้นสายสถาปัตยกรรม สู่คุณค่ามรดกชุมชน” บริเวณที่สาธารณะในชุมชนเชียงใหม่

2. จัดทำหนังสือ “เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว” ให้ผู้ประกอบการที่พักอาศัย

3. จัดทำแผนที่มรดกทางวัฒนธรรมเชียงใหม่ ให้แก่นักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์

มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) หมายถึง อนุสรณ์สถาน กลุ่มอาคารและสถานที่ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สุนทรียภาพ โบราณคดี วิทยาศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา ไม่ว่าจะเป็งานทางด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หรือแหล่งโบราณคดีทางธรรมชาติ

มรดกชุมชน (Community Heritage) หมายถึง แหล่งสถานที่สำคัญที่อาจเป็นผลงานจากฝีมือมนุษย์หรือเป็นผลงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ในชุมชนนั้นๆ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีคุณค่าล้ำเลิศในทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ มานุษยวิทยา ซึ่งในที่นี้หมายถึง มรดกชุมชนเชียงคาน ประกอบด้วย บ้านเรือนแถวไม้ วัดร้านค้า ภูมิปัญญาของอาชีพ เป็นต้น

มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible heritage) สถานที่สำคัญหรือแหล่งประวัติศาสตร์ ชุมชนดั้งเดิม รวมถึงสถาปัตยกรรม เช่น อาคาร โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ วัด สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอาคารในประวัติศาสตร์ของชุมชนเชียงคาน

มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible heritage) อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญา ทรัพย์สินทางปัญญา ระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรมและวิถีชีวิต ซึ่งวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นี้ มีผู้เสนอว่าน่าจะใช้คำว่า "วิถีชน" จะเห็นภาพได้ชัดเจนกว่า ในการศึกษาภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน ได้แก่ ภาษา วิถีชีวิต ประเพณี อาหาร และ ภูมิปัญญา

การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม (Architecture Documentary Process) หมายถึง การเก็บข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับชุมชน จะส่งผลถึงการรับรู้และเข้าใจรูปแบบสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกัน ทั้งด้านผู้เก็บข้อมูลเองและผู้ที่มีองภาพผ่านข้อมูลที่ได้รับ ทั้งนี้กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ได้แก่ การถ่ายภาพ (Photo) การเขียนภาพร่าง (Sketch) การเขียนภาพถ่าย (Fototrace) และการเขียนแบบรังวัด (Vernadoc)

การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน หมายถึง การสื่อสารสาธารณะในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการอนุรักษ์ในภาพกว้าง (โดยเรียกองค์ประกอบนี้ว่า "Dissemination-การเผยแพร่", Popularization-การทำให้เป็นที่รู้จัก", "Presentation-การนำเสนอ", "Interpretation-การสื่อความหมาย") ในที่นี้ถือเป็กิจกรรมการสื่อสาร คุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานสู่สาธารณะ ด้วยการจัดนิทรรศการ การแสดงผลงานและการเผยแพร่ความรู้ เพื่อให้เข้าใจตามค่านิยม "รู้จักถิ่น รู้จักเที่ยว"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.8.1 ทำให้ทราบถึงคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคานในแต่ละด้าน และทราบลำดับความสำคัญของคุณค่ามรดกชุมชน

1.8.2 การเก็บข้อมูลและนำเสนอผลการทางสถาปัตยกรรมจะทำให้เกิดภาพความเข้าใจและความสำคัญของคุณค่ามรดกชุมชน ในทุกๆด้าน

1.8.3 การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคานต่อที่สาธารณะ จะทำให้เกิดความเข้าใจในภาพกว้างเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.8.4 ชุดข้อมูลทางสถาปัตยกรรมสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ภายหลัง เช่นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว คู่มือการอนุรักษ์ชุมชน หรือศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน ด้วยการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่มีการพิจารณาคุณค่าอาคาร การจัดลำดับความสำคัญของคุณค่าด้านต่างๆ และการนำเสนอให้เกิดความเข้าใจต่อคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน ให้แก่คนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวจากขอบเขตเนื้อหาของการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนวรรณกรรมทั้งแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

- 2.1 ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม
- 2.2 แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
- 2.3 กรอบและหลักการการอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรม
- 2.4 แนวคิดเรื่องกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนเชียงคาน

2.1 ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม .2548)

2.1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

ในพ.ร.บ.วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๕ ได้ให้ความหมาย "วัฒนธรรม" ว่าหมายถึง ลักษณะที่แสดงความจริงใจองงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ส่วนความหมาย "วัฒนธรรม" ตามแนวทางในการรักษาส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมพ.ศ. ๒๕๒๙ กล่าวว่า "วัฒนธรรม" คือ วิถีชีวิต เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึก นึกคิดในสถานการณ์ต่างๆที่สมาชิกในสังคมเดียวกัน สามารถแก้ไขและซาบซึ้งร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทย คือ วิถีชีวิตที่คนไทยได้สั่งสม เลือกรร ปรับปรุง แก้ไข จนถือว่าเป็นสิ่งดีงามเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และได้ใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม นอกจากนี้ยังว่า "วัฒนธรรม" คือ มรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมปรับปรุงและรักษาไว้ให้เจริญ งามงาม วัฒนธรรมเกิดจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคม สืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีต หรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หรืออาจจะรับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่นๆ ทั้งหมดนี้หากสมาชิกยอมรับและยึดถือเป็นแบบแผนประเพณีปฏิบัติร่วมกัน ก็ย่อมถือว่าเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น

และในปีพ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ให้ความหมาย “วัฒนธรรม” ว่า หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น ๓ ด้านคือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถ เรียนรู้และก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์และผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ ฟื้นฟู ถ่ายทอด เสริมสร้างเอตทัคคะ และแลกเปลี่ยน เพื่อสร้างดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสุข สันติสุข และอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ

คณะกรรมการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา (The World Commission on Culture and Development) ได้นำเสนอรายงานเรื่อง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Our Creation Diversity) ต่อที่ประชุมสมัชชาสามัญของยูเนสโก เมื่อตุลาคม ๒๕๓๘ ว่า วัฒนธรรม เป็นปัจจัยในการถ่ายทอดพฤติกรรม และพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง สร้างสรรค์ เสรีภาพ และความเป็นผู้ตื่นตัวต่อความแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตอยู่เสมอ และว่า วัฒนธรรม คือ พลัง จิตสำนึก อำนาจ ความรู้และความหลากหลายสำหรับชุมชนและสังคม ดังนั้น ปัญหาท้าทายมนุษยชาติปัจจุบัน คือ การปรับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และที่กำลังจะเปลี่ยนไปในอนาคต โดยเฉพาะการปรับแนวคิดใหม่ พฤติกรรมใหม่ การจัดระเบียบสังคมใหม่ และการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาทั้งหลายบนพื้นฐานมิติทางวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุป “วัฒนธรรม” หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต (The Way of Life) ของคนในสังคม นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถีแต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถีจรรยาและขนบ วิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิถีแสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการแสดงถึงวิถีชีวิตนั้นอาจจะมาจากเอกชน หรือคณะบุคคลทำเป็นตัวแบบ แล้วต่อมาคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติสืบทอดกันมา วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิถีใหม่ที่ใช้แก้ปัญหาและตอบสนองของความต้องการของสังคม ได้ดีกว่า ซึ่งอาจทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม ดังนั้น การรักษาหรือธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิม จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาวัฒนธรรมให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2 การแบ่งประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรม อาจแบ่งอย่างกว้างๆ ได้ ๒ ประเภท คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับปัจจัยสี่ และวัฒนธรรมทางจิตใจ ได้แก่ เรื่องศาสนา ศิลปะ วรรณคดี กฎระเบียบต่างๆ ที่ส่งเสริมในเรื่องจิตใจ

ส่วน UNESCO ได้แบ่ง “มรดกวัฒนธรรม” ออกเป็น ๒ ส่วนคือ Tangible Cultural Heritage คือ มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ และ Intangible Cultural Heritage คือ มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญา ทรัพย์สินทางปัญญา ระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรมและวิถีชีวิต ซึ่งวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นี้ มีผู้เสนอว่าน่าจะใช้คำว่า “วิถีชน” จะเห็นภาพได้ชัดเจนกว่า

นอกเหนือจากความหมายข้างต้นแล้ว ยังมีข้อคิดเห็นของพระยาอนุমানราชชนที่เกี่ยวกับ “วัฒนธรรม” ที่น่าสนใจหลายประการ คือ ท่านว่า วัฒนธรรมของชนชาติใด เมื่อมีความเจริญสืบต่อกันมานาน แล้วหยุดชะงัก ไม่มีการริเริ่มสร้างสรรค์โดยนำสิ่งใหม่มาเพิ่มหรือต่อชีวิตให้แก่สิ่งเก่า เพื่อให้การวิวัฒนาการต่อไป สิ่งนั้นก็จะเป็นเสื่อมลง หรือแม้จะมีการนำสิ่งใหม่มาเพิ่มเติม แต่ไม่รู้จักสลัดสิ่งเก่าในส่วนที่ไม่เหมาะกับยุคสมัยออก ก็จะทำให้เกิดการอึดอ้ายเคลื่อนไหวไม่สะดวก หรือหากนำสิ่งใหม่พอกสิ่งเก่าจนหนาเกินไป ผู้ที่เกิดใหม่ก็จะเกิดความรู้สึกเบื่อ เห็นว่ารุ่มร่าม และจะเกิดการปฏิเสธทั้งหมด วัฒนธรรมไม่ว่าของชนชาติใด ย่อมคลี่คลายเป็นวิวัฒนาการไปตามเงื่อนไขที่มีอยู่ และเมื่อมีการติดต่อคบค้าสมาคมกันระหว่างชาติต่างๆ วัฒนธรรมย่อมมีการปะปนกันมากขึ้น จนเกิดเป็นวัฒนธรรมสากล ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่แรง และต้องแข่งขันกัน ถ้าชาติใดไม่รับไว้ ก็อาจเป็นอันตรายในแง่ที่ว่าแข่งกับความเจริญของโลกที่รุดหน้ารวดเร็วกว่าทัน แต่การรับเอาวัฒนธรรมใหม่หรือวัฒนธรรมสากลที่ว่ามี หากเกินพอดีก็อาจจะถอนรากวัฒนธรรมเดิมของตนอันเป็นส่วนสำคัญที่คุ้มกัน อันตรายและเป็นความเจริญของชาติมาเป็นเวลาช้านานหลายปีให้กร่อนและค่อยๆ หดไป ในที่สุดก็จะทำให้หมดบุคลิกลักษณะ ไม่มีรากฐานแห่งชาติของตนต่อไป เพราะวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์แก่ชาติ จะต้องเป็นวัฒนธรรมที่มีรากหยั่งลึก และมีอาการเคลื่อนไหวให้เป็นความเจริญก้าวหน้า ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เปรียบได้กับต้นไม้ที่แม่กิ่งก้านสาขาได้กว้างขวางก็เพราะมีรากหยั่งลึก จึงไม่โค่นง่าย ๆ แต่รากลึกอย่างเดียวไม่พอ ต้องมีส่วนอื่นๆ ของต้นไม้ทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์เพื่อรับอากาศ แสงแดดและอาหารอื่นจากภายนอกมาด้วย ต้นไม้จึงจะเจริญเติบโต เช่นเดียวกับวัฒนธรรม ที่อาจต้องรับวัฒนธรรมสากลไว้ เพื่อแทรกซึมหล่อเลี้ยงวัฒนธรรมเดิมของตนให้ก้าวหน้าไปตามสมัย ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรักษาวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เดิมหรือรากฐานของตนไว้ เพื่อให้เกิดความสมดุลจึงจะเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ ซึ่งตรงนี้ก็ขึ้นอยู่กับคนซึ่งเป็นผู้สร้างวัฒนธรรม

สำหรับวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ย่อมมีทั้งผลดีและผลเสีย กล่าวคือ ถ้าวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ตั้งอยู่บนรากฐานเดิม ก็จัดเป็นผลดี เพราะมีลักษณะที่สืบต่อจากของเก่า ทำให้ไม่ขาดตอน เหมือนต้นไม้เดิม แต่ผลัดใบใหม่ ให้ดูแปลก แต่ถ้าวัฒนธรรมใหม่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานเดิม ก็จัดอยู่ในผลเสีย เพราะสูญเสียบุคลิกลักษณะเดิมของตนไป กลายเป็นชาติที่ไม่มีอดีตหรือไม่มีชาติของตนได้ต่อไป

วัฒนธรรมไม่ว่าจะเก่าหรือใหม่ย่อมมีทั้งส่วนดีและไม่ดีอยู่ในตัว สิ่งเก่าไม่ใช่ว่าจะไม่ดีเสียหมด ขณะเดียวกันสิ่งใหม่ก็ใช่ว่าดีไปหมดเช่นกัน ท่านว่าสิ่งใดเป็นวัฒนธรรม สิ่งนั้นย่อมมีอายุ กล่าวคือถ้าคนยังนิยม สิ่งนั้นก็ยังคงอยู่ และยังขึ้นอยู่กับการศึกษา เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ของคนด้วย — สิ่งใดเป็นวัฒนธรรมเมื่อมีอายุมานาน — หากไม่มีการปรับปรุงให้ก้าวหน้า สิ่งนั้นก็เสื่อมความนิยมกลายเป็นความเก่าคร่ำคร่า ฟันสนิม และค่อยๆ ตายไป หากจะฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ หรือต้องการป้องกันมิให้ความเก่าคร่ำคร่าเข้าครอบงำ ก็ต้องมีสิ่งใหม่เพิ่มเติม เพื่อให้แทรกซึมและประสานกับสิ่งเก่าให้กลายเป็นความพอดี สิ่งเก่านั้นก็จะฟื้นชีวิตและมีความงอกงามเป็นวิวัฒนาการซึ่งอาจจะดีกว่าของเก่าก็ได้ และสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมเก่า แม้แต่แต่หมดอายุกลายเป็นอดีตไปแล้ว หากจะทำให้อดีตหวนคืนมาเป็นปัจจุบันคงไม่ได้ แต่ถ้าเราไม่อยากทิ้งขว้างวัฒนธรรมนั้น ก็อาจเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์เป็นโบราณวัตถุ หรือหากจะฟื้นฟูชั่วคราว เพื่อสืบต่อชีวิตแห่งปรัมปราประเพณีอันเป็นความหลังของส่วนรวมไม่ให้ขาดตอน เพื่อให้มีสะพานเชื่อมอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ได้เห็นแบบอย่างเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกถึงภูมิอดีตของตนว่าเป็นมาและคลี่คลายมาได้อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขสิ่งในปัจจุบันที่เห็นว่าบกพร่องอยู่ ก็สามารถทำได้

ท้ายสุด ผู้มีวัฒนธรรมระดับสูง และมีความปรารถนาให้วัฒนธรรมแห่งชาติของตนมีวิวัฒนาการไปด้วยดี คือ ผู้ที่รู้จักตนในปัจจุบัน ว่าตนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อดีและอนาคต ซึ่งเป็นกาลเวลาที่ต่อเนื่องเป็นกระแสเดียวกัน ที่ว่าหน้าที่ต่อดีคือ เป็นผู้รู้คุณ มีกตัญญูทวนเวียนต่อบุรพการที่ได้มอบมรดกมีค่า คือ วัฒนธรรมไว้ให้กับตนซึ่งเป็นทายาทผู้สืบต่อ ตนจะต้องพิทักษ์รักษาและทำมรดกนั้นให้งอกงามทวียิ่งขึ้นกว่าเดิม และในคราวเดียวกัน ตนก็มีหน้าที่ต่ออนาคต คือ เป็นผู้สร้างสิ่งอันดีงามขึ้นไว้ เพื่อมอบเป็นมรดกของขวัญ ให้แก่ลูกหลานซึ่งเป็นทายาท จะได้มีความเจริญวัฒนาต่อไป อย่าให้ลูกหลานกล่าวติได้ว่า ตนไม่ได้สร้างสิ่งที่ดีงาม มอบไว้แก่ลูกหลานเพื่อเป็นสมบัติต่อที่ให้มีชีวิตอยู่ดีต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เป็นที่ประจักษ์ถึงความหมายความสำคัญของ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งในความล้ำค่าดังกล่าวนี้ที่ผ่านมาสิ่งนี้ได้รับการปกป้องคุ้มครองขึ้น ทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานสำคัญ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดความภาคภูมิใจใน วัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการ ปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติอันจะนำไปสู่ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่ายอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนในสังคม

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีความหมายถึงองค์ความรู้หรือผลงานที่เกิดจากบุคคล กลุ่มชนที่ได้มีการสร้าง สรรค์ พัฒนา สืบสาน สืบทอด และประยุกต์ใช้ในวิถีการดำเนินชีวิตมาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมของแต่ละกลุ่มชนซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม มรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ผลงานสร้างสรรค์หลากหลายทั้งทางด้าน หัตถกรรม ศิลปะพื้นบ้าน ความรู้ ความสามารถ ทักษะ วิถีการปฏิบัติซึ่งแสดง ออกทางภาษา ศิลปะการแสดง งานช่างฝีมือ ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม อาหาร ฯลฯ โดยสิ่งต่างๆ ดังกล่าวได้ส่งผ่านและสืบทอดต่อกันมารุ่นสู่รุ่นต่อเนื่องมา

จากที่ผ่านมามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับการคุ้มครองบ้างแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมบางส่วน อย่างเช่น องค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการ สร้างสรรค์ผลงานทางวัฒนธรรมที่ยังไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครอง

การประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้นจึงมีความหมายความสำคัญ ส่งเสริมการตระหนักถึงคุณค่าอันโดดเด่น ยกย่ององค์ความรู้ และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ส่งเสริมศักดิ์ศรีทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของกลุ่มชนที่มีอยู่ทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเกิดการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อปูทางไปสู่การอนุรักษ์ สร้างสรรค์พัฒนาสืบทอดอย่างเป็นระบบที่ยั่งยืน

สมชาย เสียงหลาย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้ความรู้ กล่าวว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นในเรื่องใด วิถีชีวิต อาหารการกิน การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ภาษาและวรรณกรรม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมกลุ่มชน ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี สุนทรียศิลป์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง และนอกเหนือจากความหมายคุณค่าทางสังคม มรดกทางวัฒนธรรมที่คนในแต่ละชุมชนยึดปฏิบัติต่อกันมายังมี

ความหมายคุณค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามี การนำมาส่งเสริมให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ อย่างเช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากที่ผ่านมาที่สำนักงานฯศึกษา ค้นคว้า อนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ ฟื้นฟูและพัฒนา วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องซึ่งในจำนวนหนึ่งได้ขึ้นทะเบียนไปแล้ว อย่าง สาขา ศิลปะการแสดง และ งานช่างฝีมือดั้งเดิม อย่างเช่น การแสดง ในขั้นต้นได้รวบรวมเก็บรักษาไว้กว่า 350 เรื่อง แม้จะดู เหมือนน้อยแต่เหล่านี้ได้ผ่านการพิสูจน์ก้นกรอง ตรวจสอบ ขณะที่ทางด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน ดั้งเดิมก็มีอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ฯลฯ

ส่วนในรูปแบบการเก็บมีทั้งในรูปแบบ แบบดิจิทัลไฟล์ เนื้อหาทั้งภาพนิ่ง เสียง ภาพเคลื่อนไหว ฯลฯ และในอนาคตก็จะมีการสานต่อขยายไปยังสาขาอื่น ๆ อย่างเรื่องคำบอกเล่า หรือที่เรียกกันว่ามุขปาถะ ขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ ฯลฯ

“มุขปาถะ สิ่งนี้นั้นมีความน่า เป็นห่วงโดยเฉพาะภูมิปัญญาโบราณที่จารึกอยู่ในใบลาน ซึ่งควรต้องศึกษาหาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญอ่านถอดความ เพื่อจะได้ให้ความคุ้มครอง อย่างที่ผ่านมาก็ได้ดำเนินโครงการนำร่องที่ จ.แพร่ เพื่อที่จะดูแลเรื่อง ใบลานที่อยู่ในวัดสูงเม่นซึ่งมีอยู่จำนวนมาก”

2.1.4 มรดกวัฒนธรรมประเภทนามธรรม (ตามขอขบข้ายเนื้อหาสาระจากการประชุมที่ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อ 17 ตุลาคม 2541)

1. มุขปาฐะและการแสดงความรู้สึ้ออกมาเป็นคำพูด รวมถึงภาษาในฐานะพาหะ ของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
2. ศิลปะการแสดง
3. การปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและการรื่นเริง
4. ความรู้และการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
5. งานฝีมือแบบดั้งเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

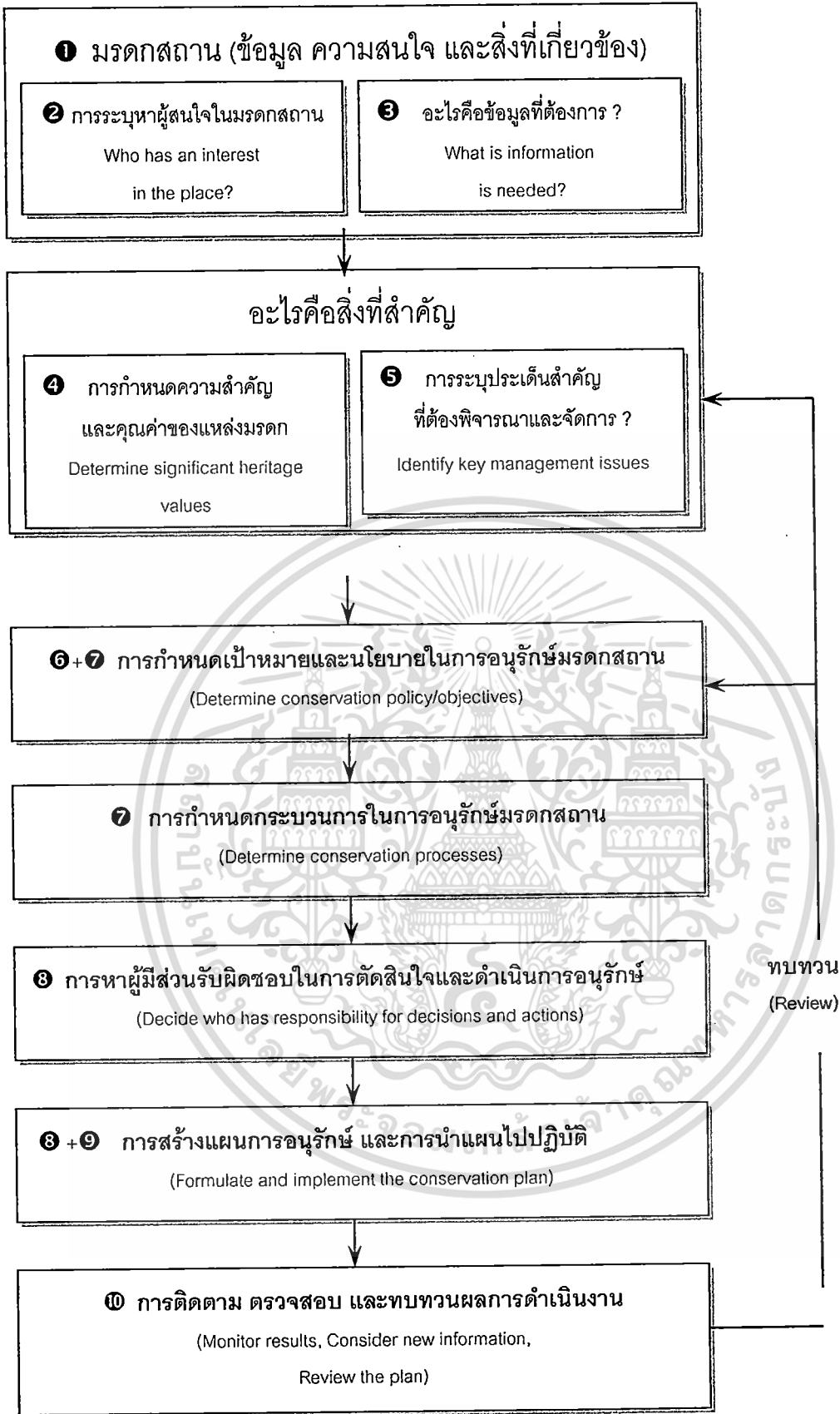
2.2 การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (คู่มือสำหรับชุมชนเพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองแหล่งมรดกสถานของท้องถิ่น.2533 : 6)

จุดมุ่งหมายของการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ก็เพื่อการรักษาไว้ซึ่งคุณค่าและความสำคัญของสถานที่นั้น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สืบทอดจากอดีตมาถึงปัจจุบัน หรือสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนในรุ่นถัด ๆ มา โดยสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ค่านิยม ความเชื่อ และประวัติความเป็นมา ซึ่งถ่ายทอดและปรากฏออกมาให้เห็นในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งสถานที่ที่มีความสำคัญทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม (Natural and cultural heritage significance) ทำให้เราเข้าใจถึงอดีตความเป็นมา และสิ่งที่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญต่อสถานที่ต่าง ๆ ในพื้นที่นั้น ๆ

2.2.1 ทำไมจึงต้องคุ้มครองแหล่งมรดกสถาน

เหตุผลที่ต้องมีการอนุรักษ์และคุ้มครองแหล่งมรดกสถานก็เพราะ สิ่งเหล่านี้สามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางสุนทรียภาพ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม กฎข้อบังคับ หรือแสดงถึงบุคคลนั้น ๆ ดังนั้น การที่ชุมชนมีความต้องการอนุรักษ์และคุ้มครองมรดกสถานในท้องถิ่นตนก็เป็นเพราะ

- มรดกสถานเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงอดีตที่ผ่านมา ช่วยให้เราระลึกถึงช่วงเวลาที่ผ่านมาของการดำเนินชีวิต ประวัติความเป็นมา สังคม หรือวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ
- มรดกสถานเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่นั้น แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของพื้นที่นั้นที่ผ่านมา เช่นเดียวกับการแสดงถึงที่เคยเกิดขึ้นกับพื้นที่นั้น
- มรดกสถานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทั้งทางธรรมชาติหรือทางวัฒนธรรม ซึ่งสมควรที่จะเก็บรักษาไว้เพื่อส่งต่อให้กับคนรุ่นต่อไป
- มรดกสถานเป็นสิ่งควรได้รับการเอาใจใส่ โดยควรนำมาบรรจุไว้ในการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับถิ่นที่อยู่ของชนพื้นถิ่น หรือโดยการออกกฎหมายคุ้มครองแหล่งมรดกสถานที่กำลังตกอยู่ในภาวะอันตรายหรือภาวะเสี่ยง

แผนภูมิ 2.1 ขั้นตอนในการพิทักษ์และคุ้มครองแหล่งมรดกสถานของท้องถิ่น

(The process of heritage place Management)

From : Protecting Local Heritage Places : A Guide for Communities, 2000, Page 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูล และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

121555

2.2.2 เกณฑ์มาตรฐานของมรดกโลก ทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

(สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ได้รับการประเมินคุณค่าให้เป็นแหล่งมรดกโลก ต้องมีคุณสมบัติเป็นมรดกทางวัฒนธรรมหรือทางธรรมชาติ ที่มีคุณค่าโดดเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน "แนวทางการปฏิบัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก" ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง สถานที่ซึ่งเป็นโบราณสถาน ไม่ว่าจะเป็งานทางด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หรือแหล่งโบราณคดีทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำ หรือกลุ่มสถานที่ก่อสร้างที่แยกหรือเชื่อมต่อกันที่มีความเป็นเอกลักษณ์ หรือแหล่งสถานที่สำคัญที่อาจเป็นผลงานจากฝีมือมนุษย์หรือเป็นผลงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีคุณค่าล้ำเลิศในทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ มานุษยวิทยา หรือวิทยาศาสตร์

อนุสัญญาแบ่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท (วสุ โปษะนันท์.2552) ได้แก่ โบราณสถาน (monuments) กลุ่มอาคาร (groups of building) และแหล่ง (sites)

1. โบราณสถาน : ผลงานทางสถาปัตยกรรม ผลงานประติมากรรมหรือจิตรกรรม ส่วนประกอบหรือโครงสร้างของโบราณคดีธรรมชาติ จารึก ถ้ำที่อยู่อาศัย และร่องรอยที่ผสมผสานกันของสิ่งต่างๆข้างต้น ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาการ
2. กลุ่มอาคาร : กลุ่มของอาคารที่แยกจากกันหรือเชื่อมต่อกันโดยลักษณะทางสถาปัตยกรรม หรือโดยความสอดคล้องกลมกลืน หรือโดยสถานที่จากสภาพภูมิทัศน์ ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่น ในมิติทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาการ
3. แหล่ง : ผลงานที่เกิดจากมนุษย์ หรือผลงานที่เกิดจากทั้งมนุษย์และธรรมชาติ และบริเวณอันรวมถึงแหล่ง โบราณคดี ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในมิติทางประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติวงศ์ วิทยา หรือมานุษยวิทยา

มรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของมรดกโลกจะได้รับการพิจารณาให้อยู่ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมได้ในกรณีที่มีลักษณะโดดเด่นตามหลักเกณฑ์ข้อใด ข้อหนึ่ง หรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

1. เป็นตัวแทนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรมหรือตัวแทนของความงดงาม และเป็นผลงานชิ้นเอกที่จัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์อันฉลาดเฉลียว หรือเอกสารเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลยิ่งในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาสืบต่อมาในด้านการออกแบบทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถาน ประติมากรรม สวน และภูมิทัศน์ ตลอดจนการพัฒนาศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง หรือการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาเหล่านั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือบนพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดของโลก หรือ

3. เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง หรือเป็นพยานหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณี หรือ อารยธรรมซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่ หรืออาจสูญหายไปแล้ว หรือ

4. เป็นตัวอย่างของลักษณะโดยทั่วไปของสิ่งก่อสร้างอันเป็นตัวแทนของการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรือ อุตสาหกรรม หรือ

5. เป็นตัวอย่างของลักษณะอันเด่นชัด หรือของขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้าง หรือการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ที่มีความเปราะบางด้วยตัวมันเอง หรือเสื่อมสลายได้ง่ายเพราะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่สามารถกลับคืนดังเดิมได้ หรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ หรือ

6. มีความคิดหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญ หรือความโดดเด่นยิ่ง ในประวัติศาสตร์

2.2.3 การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมในแบบสากล (วสุ โปษะนันท์, 2552)

แนวคิดด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมในแบบตะวันตก ณ จุดเริ่มต้นก็เป็นแนวคิดในแบบประเพณี ยุโรปในอดีตก็ได้มีการดัดแปลงอาคารทางศาสนาและการก่อสร้างต่อเติมขึ้นมาใหม่อยู่ตลอดเวลา เช่นโบสถ์ในแบบนอร์มันดั้งเดิมก็อาจมีการรื้อออกหรือดัดแปลงให้เป็นแบบโกธิคด้วยการสร้างซ้อนทับโครงสร้างเดิมไว้ ตามความนิยมของยุคสมัย เห็นได้ว่าแนวคิดของช่างโบราณอยู่ที่การพัฒนาทางด้านรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่สูงกว่า เบากว่า นำแสงสว่างอันเจิดจ้าเข้ามาได้มากกว่าโดยไม่มีการขึ้นชมในสถาปัตยกรรมแบบโบราณที่เป็นอยู่

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการก่อตั้งองค์ระหว่างประเทศเพื่อสันติภาพขึ้น โดยภายในองค์กรนี้มีส่วนที่ทำหน้าที่โดยตรงในการดูแลมรดกวัฒนธรรมได้แก่ The International Museum Office ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1926 มีการส่งเสริมให้มีการสัมมนาในระดับนานาชาติขึ้นโดยครั้งหนึ่งที่สำคัญเป็นการประชุมเพื่อการทำงานอนุรักษ์ที่อโคโรโพลิสแห่งเอเธนส์ ณ เมืองเอเธนส์ ประเทศกรีซ ในปี ค.ศ. 1931 และบทสรุปจากการประชุมดังกล่าวต่อมารู้จักกันในนามของกฎบัตรเอเธนส์ ถือเป็นจุดสำคัญในการกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์สมัยใหม่ขึ้น มีแนวคิดอนุรักษ์ด้วยเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเก็บรูปแบบดั้งเดิมทุกยุคสมัยของโบราณสถานที่ปรากฏอยู่ไว้ การปฏิสังขรณ์แบบเต็มรูปแบบ เป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติอีกต่อไป

ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ลึกลับสุดลงพร้อมด้วยความเสียหายที่มากกว่าสงครามโลก ครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1944 รัฐบาลโปแลนด์ได้ตัดสินใจสร้างเมืองวอร์ซอที่ได้รับความเสียหายขึ้นมาใหม่ในรูปแบบดั้งเดิม เป็นแบบอย่างให้มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกันนี้กับอีกหลายเมือง นานาชาติได้ร่วมมือกันเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาอีกนำมาซึ่งการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ โดยมี UNESCO เป็นหน่วยงานย่อยที่ดูแลการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม ความร่วมมือ ทางด้านการอนุรักษ์โบราณสถานในระดับนานาชาติได้เริ่มต้นขึ้นและนำมาสู่แนวคิดการอนุรักษ์ มรดกร่วมกันของคนทั้งโลก และการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการประชุมนานาชาติ สำหรับสถาปนิกและ ช่างเทคนิคที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานที่เมือง เวนิช ประเทศอิตาลี ได้เกิดเป็นกฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยการอนุรักษ์และการบูรณะโบราณ สถาน หรือที่เรียกว่ากฎบัตรเวนิซ

ยังมีทฤษฎีด้านการอนุรักษ์ของออสเตเรียจาก Der Moderne Denmkultus. (The Modern Cult of Monument) โดย Alois Riegl ที่มีการให้คำจำกัดความของคุณค่าและ แนวความคิดที่เชื่อมโยงกับการอนุรักษ์สมัยใหม่ไว้ ทฤษฎีด้านการบูรณะโบราณสถานของอิตาลี Teoria del Restauro โดย Cesare Brandi แนวทางที่ใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในขณะที่มีการร่างกฎ บัตรเวนิซเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการแทนที่ส่วนที่ขาดหายไปของโบราณสถานในการบูรณะ

2.2.4 ICOMOS Charter (วสุ โปษะนันทน์.2553)

กฎบัตรเพื่อการอนุรักษ์ทั้งในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ ระเบียบ คำประกาศ ข้อบัญญัติ หรือ ข้อตกลงต่างๆที่เป็นที่ยอมรับของสังคมใดสังคมหนึ่งในช่วงเวลาต่างๆ สามารถ สะท้อนภาพของสังคม แนวความคิด ด้านการอนุรักษ์ในสมัยต่างๆได้ ยกตัวอย่างเบื้องต้นได้จาก การวิเคราะห์รายชื่อกฎบัตรระหว่างประเทศ และกฎบัตรแห่งชาติซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับระหว่าง ประเทศด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เรียงลำดับตามช่วงเวลาที่ผ่านมานับตั้งแต่มีการ ประชุมด้านการอนุรักษ์โบราณสถานในระดับระหว่างประเทศเป็นครั้งแรก ที่มีการประกาศเป็นกฎ บัตรเอเธนส์ดังต่อไปนี้ ก็พอที่จะทำให้เห็นได้ถึงแนวความคิดและพฤติกรรมสังคม ที่เกี่ยวข้องใน เรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานระดับสากลที่มีพัฒนาการตามช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไป

- The Athens Charter for the Restoration of Historic Monuments (1931)
- The Venice Charter – International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (1964)
- Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Heritage (1972)

- The Burra Charter (1979, revised 1999)
- Historic Gardens – The Florence Charter (1981)
- Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas – The

Washington Charter (1987)

- Charter for the Protection and Management of the Archaeological Heritage

(1990)

- The Nara Document on Authenticity (1994)
- Charter on the Protection and Management of Under Water Cultural Heritage

(1996)

- International Cultural Tourism Charter (1999)
- Charter on the Built Vernacular Heritage (1999)
- Principles for the Preservation of Historic Timber Structures (1999)
- Principles for the Preservation and Conservation/Restoration of Wall Paintings

(2003)

- Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage (2003)
- Declaration of the Kimberley Workshop on the Intangible Heritage of

Monuments and Sites (2004)

- Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures,

Sites and Areas (2005)

- The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural

Heritage Sites (2008)

จากจุดเริ่มต้นที่กฎบัตรเฮนส์ จะเห็นว่าแนวคิดด้านการอนุรักษ์โบราณสถานเริ่มขึ้นจากการบูรณะและมองโบราณสถานเฉพาะลักษณะทางกายภาพและเน้นที่อาคารสิ่งก่อสร้างก่อน ถัดมาที่กฎบัตรเวนิซ จึงได้ขยายขอบเขตออกมาให้กว้างขึ้น ด้วยการเพิ่มคำ conservation เข้ามา รวมทั้งการกำหนดให้โบราณสถานมีทั้งที่เป็น monument และ site ไม่ใช่เฉพาะแต่ที่เป็น สิ่งก่อสร้างแต่เพียงอย่างเดียว ในช่วงต่อมาจึงได้เกิดแนวคิดการปกป้องคุ้มครองมรดกที่มีคุณค่า ความสำคัญที่คนทั้งโลกจะต้องร่วมกันรักษา ซึ่งมีทั้งที่เป็นแหล่งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม สำหรับ เบอร่า ซาเตอร์ แม้ชื่อจะไม่สื่อถึงแนวคิดด้านการอนุรักษ์แต่ใจความของกฎบัตรของเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ออสเตรเลีย ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากลนี้ก็เป็นตัวชี้วัดแนวคิดของสังคมได้เช่นเดียวกัน เช่น การให้ความหมายของคำว่า conservation ให้ครอบคลุมทุกกิจกรรมที่เป็นการอนุรักษ์ทั้งหมด และให้ความสำคัญกับการประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรม ที่จะนำมาสู่การกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถานได้ต่อไป ต่อมาในการประชุมที่เมืองฟลอเรนซ์ได้ทำให้เกิดกฎบัตรการอนุรักษ์ที่เป็นการขยายขอบเขตออกมาจาก กฎบัตรเวนิซเป็นครั้งแรก ด้วยการยกประเด็นของโบราณสถานประเภทสวนประวัติศาสตร์ ที่ต้องการแนวทางการอนุรักษ์ที่ต่างไปจากที่ได้กำหนดไว้ในกฎบัตรเวนิซ เนื่องจากสวนประวัติศาสตร์ถือเป็นโบราณสถานที่มีชีวิต ด้วยมีองค์ประกอบที่เป็นพืชพันธุ์ธรรมชาติ ในขณะที่มุมมองด้านการอนุรักษ์ที่มีอยู่เดิมได้มุ่งเน้นอยู่ที่ซากโบราณสถาน ต่อจากสวนประวัติศาสตร์ในลำดับต่อมา ก็ได้มีการหาแนวทางเพิ่มเติมให้กับโบราณสถานประเภท ย่าน ชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และแหล่งโบราณคดีได้นำตามลำดับ และยังได้เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการที่ควรพิจารณาไปพร้อมๆกับการอนุรักษ์ด้วย ข้อมูลจากการประชุมระดับระหว่างประเทศที่เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น ยังได้เป็นการย้ำถึงการให้คุณค่ากับความแท้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน และต่อมาสังคมยังได้มองเห็นปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น มีการเพิ่มเติมหลักการอนุรักษ์ในรายละเอียดเฉพาะบางประเภทของโบราณสถาน ได้แก่ อาคารที่สร้างด้วยไม้ที่มีความคงทนน้อยกว่าวัสดุประเภทอื่น และภาพจิตรกรรมฝาผนัง ในขณะเดียวกันแนวโน้มของสังคมยังได้มุ่งให้ความสำคัญกับคุณค่าทางนามธรรมที่ถือเป็นส่วนที่สร้างความหมายให้กับโบราณสถานด้วยทั้งจากการประกาศของยูเนสโกและอโคโมส ในปีถัดมาจึงได้เห็นถึงแนวคิดการขยายขอบเขตของการอนุรักษ์ให้ออกมาครอบคลุมถึงสภาพโดยรอบของโบราณสถานด้วยเนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับสภาพโดยรอบของเมืองโบราณต่างๆอย่างมาก จึงเป็นเวลาที่จำเป็นต้องหาทางควบคุมแก้ไขปัญหาร่วมกัน จากเรื่อง setting ยังได้มีความต่อเนื่องมาถึงในปัจจุบันนี้ที่เรากำลังพูดถึงถึงเรื่องของภูมิทัศน์วัฒนธรรม (cultural landscape) และสำหรับกฎบัตรสากลล่าสุดที่ได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.๒๐๐๘ เรื่อง interpretation and presentation ก็แสดงให้เห็นได้ถึงกระแสแนวคิดในปัจจุบันของการอนุรักษ์ ว่ากำลังมีแนวโน้มมาในเรื่องของการสื่อความหมายและการนำเสนอโบราณสถานแสดงถึงความสำคัญ ของความเข้าใจในสิ่งที่เราอนุรักษ์เพื่อให้สังคมตระหนักถึงคุณค่า ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ และจะได้ร่วมกันดูแลรักษาให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 กรอบและหลักการการอนุรักษ์แหล่งมรดก

จากการศึกษาหลักการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมหลักการและแนวทางในการดำเนินการอนุรักษ์มรดกสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมที่นำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน จะอ้างอิงจากกฎบัตรที่เกี่ยวข้อง 3 ฉบับ ซึ่งเป็นทั้งกฎบัตรซึ่งเป็นแนวทางที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งมรดกสถานที่สำคัญทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- 1) The Burra Charter (1979, revised 1999) : *The Australia ICOMOS Charter for places of cultural significance, 1999, Australia ICOMOS (International Council on Monuments and Sites)*
- 2) The Nara Document on Authenticity (1994) : *The Nara Document on Authenticity was drafted by the 45 participants at the Nara Conference on Authenticity in Relation to the World Heritage Convention, held at Nara, Japan*
- 3) The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites (2008)

2.3.1 The Burra Charter : The Australia ICOMOS Charter for places of cultural significance, 1999, by Australia ICOMOS (คู่มือสำหรับชุมชนเพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองแหล่งมรดกสถานที่ของท้องถิ่น.2533 : 11)

Burra Charter เป็นกฎบัตรที่สำคัญที่ว่าด้วยการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศออสเตรเลีย เอกสารฉบับนี้พัฒนามาจาก The International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Site (Venice Charter, 1966) และ The Resolutions of 5th General Assembly of ICOMOS (Moscow, 1976) จัดทำโดย Australia ICOMOS โดยฉบับแรกจัดทำขึ้นในปี 1988 และได้มีการปรับปรุงใหม่ในปี 1999 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน Charter นี้จะเป็นแนวทางในการอนุรักษ์มรดกสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม (Cultural heritage places) ที่มาจากหลักการความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกใน Australia ICOMOS โดยถือว่าการอนุรักษ์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการมรดกสถานที่ทางวัฒนธรรม

Burra Charter นี้สามารถนำไปใช้ได้กับมรดกสถานที่ทางวัฒนธรรมทุกรูปแบบ ไม่ว่าสถานที่นั้นจะเป็นสิ่งที่เป็นธรรมชาติ มีความเป็นพื้นถิ่น หรือมีประวัติความเป็นมา ก็ตาม ก็ถือว่ามีคุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural value) ทั้งสิ้น ทั้งนี้ มรดกสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม เอกสารฉบับนี้จะเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาก็ได้เช่นเดียวกัน เมื่อผู้ดูแลเห็นประโยชน์ของการนำค่าไม่ทราบใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Cultural heritage significance) ดังกล่าวควรที่จะแสดงถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สังคมของผู้คน ในยุคสมัยนั้น ๆ และสามารถบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นกับสถานที่เหล่านั้น รวมถึงบอกกล่าวความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของชุมชนกับพื้นที่นั้นได้ ด้วยเหตุนี้ มรดกสถานทางวัฒนธรรมจึงเป็นสถานที่ที่มักจะมีคุณค่าทางจิตใจของประชาชน ซึ่งสมควรได้รับการอนุรักษ์เพื่อคนในยุคปัจจุบันและในอนาคต โดยในการอนุรักษ์จะพยายามระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยไม่จำเป็น หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับสถานที่เหล่านั้นให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

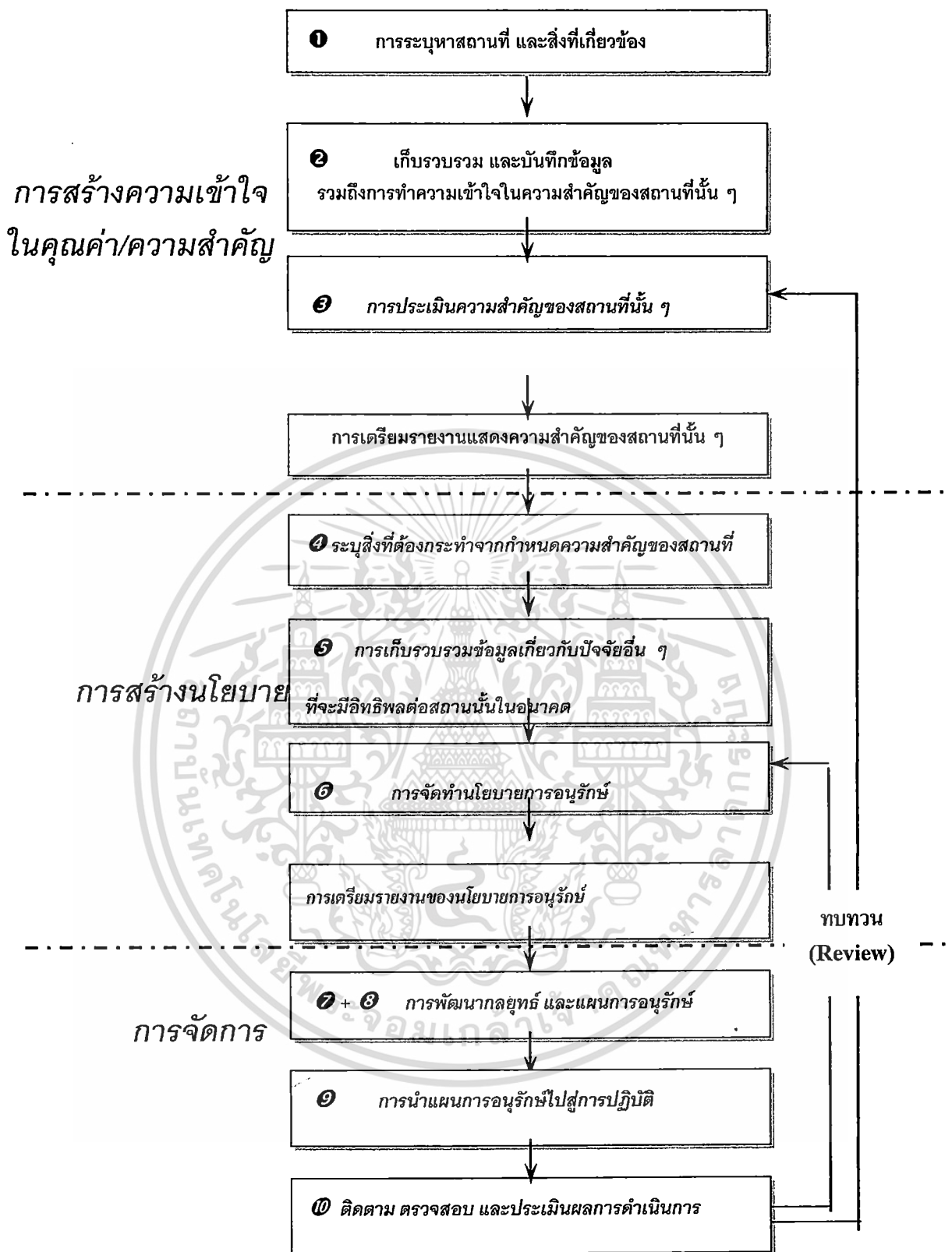
สำหรับรายละเอียดใน Burra Charter จะแบ่งออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ (parts) แต่ละส่วนจะมีด้วยกันหลายข้อหรือหลายมาตรา ซึ่งผู้ใช้ควรที่จะทำความเข้าใจในแต่ละ articles ตามลำดับ โดยการส่วนตัวต่าง ๆ ใน Burra Charter นี้จะเหมือนกับใน Australian Natural Heritage Charter แบ่งเป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

Part A : นิยาม (Definitions) เป็นการให้คำจำกัดความของคำต่าง ๆ ที่นำมาใช้ใน charter นี้ ซึ่งควรทำความเข้าใจเสียก่อน

Part B : หลักการอนุรักษ์ (Conservation Principles) เป็นเค้าโครงหลักการพื้นฐานของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

Part C : กระบวนการอนุรักษ์ (Conservation Processes) เป็นการลำดับขั้นตอนการทำงานในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

Part D : การปฏิบัติการในการอนุรักษ์ (Conservation Practice) เป็นขั้นตอนของการวางแผน (Planning) และการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) เพื่อการอนุรักษ์สถานที่ที่เป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

แผนภูมิ 2.2 หลักการและกระบวนการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์มรดกสถานทางวัฒนธรรม ของ Burra Charter (<http://www.heritage.gov.au/protecting.html>)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพิจารณาคูณค่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ตามแนวคิดของ Burra Charter

Henry Cleere (Henry Cleere .1983) แบ่งประเภทคุณค่าที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการอนุรักษ์ชุมชนออกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านเศรษฐกิจ
- 2) ด้านความงดงาม
- 3) ด้านการแสดงออกทางสัญลักษณ์
- 4) ด้านการให้ข่าวสารหรือการเป็นแหล่งความรู้

Cuomo.1993 (Cuomo.1993 :15) อธิบายความสำคัญของคุณค่าด้านต่างๆ ที่มีความเป็นของแท้ รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมและบุคคลในอดีต ดังนี้

- 1) คุณค่าด้านประวัติศาสตร์
- 2) คุณค่าด้านสถาปัตยกรรม
- 3) คุณค่าด้านโบราณคดี
- 4) คุณค่าด้านวิศวกรรม
- 5) คุณค่าด้านวัฒนธรรม

Polladach Theerapisit (Polladach Theerapisit .1995) กล่าวถึงการพิจารณาคูณค่า (Value) ของชุมชนประวัติศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ ของประเทศตะวันตกมีการศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

- 1) คุณค่าทางสังคม (Social-Culture Value)
- 2) คุณค่าทางศิลปะ (Aesthetic Value)
- 3) คุณค่าทางประวัติศาสตร์และการศึกษา (Historical and Academic Value)
- 4) คุณค่าทางนิเวศวิทยา (Ecological Value)

นอกจากนี้ยังมีการจัดลำดับแยกประเภทของคุณค่า(Priorities of Value Judgment) โดยการให้คุณค่าจะเป็นไปตามลำดับ "ศักดิ์สูงกว่า" ซึ่งประเทศทางยุโรปจะให้คุณค่าทางศิลปะ (Aesthetic Value) มาเป็นอันดับ 1 ส่วนประเทศอเมริกาจะให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Historical Value) มาเป็นอันดับ 1

Fielden (Fielden .1998 : 18-20) กล่าวถึงการพิจารณาคูณค่าในการอนุรักษ์ทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และสังคมโดยจำแนกคุณค่าให้ครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

- 1) คุณค่าด้านสถาปัตยกรรม
- 2) คุณค่าด้านวัฒนธรรม
- 3) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ
- 4) คุณค่าด้านการใช้สอย
- 5) คุณค่าด้านการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) คุณค่าด้านสังคม

7) คุณค่าด้านการเมืองการปกครอง

กรมศิลปากร (กรมศิลปากร.2543) ประเมินคุณค่าโบราณสถานประเภทสิ่งก่อสร้างเดี่ยว
จำแนกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1) คุณค่าด้านสุนทรียภาพ

2) คุณค่าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี

3) คุณค่าด้านวิทยาการและการศึกษา

4) คุณค่าด้านสังคม

กองผังเมืองเฉพาะ (กรมโยธาธิการและผังเมือง .2553 : 6) ได้สร้างแบบสำรวจโครงการ
อาคารควรค่าแก่การอนุรักษ์เพื่อสำรวจชุมชนดั้งเดิม โดยกำหนดเกณฑ์ด้านคุณค่าไว้ ดังนี้

1) คุณค่าด้านความสำคัญทางประวัติศาสตร์

2) คุณค่าด้านสังคม

3) คุณค่าด้านสุนทรียภาพ

4) คุณค่าด้านวิชาการ

ตารางที่ 2.1 การพิจารณาคุณค่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์

คุณค่า	Henry Cleere 1983	Cuomo 1993	Polladach Theerapisit. 1995	Fielden 1998	กรมศิลปากร	กองผังเมืองเฉพาะ กรมโยธาธิการ และผังเมือง : 2553
1.ด้านสถาปัตยกรรม		●				
2.ด้านประวัติศาสตร์		●	●	●	●	●
3.ด้านเศรษฐกิจ	●			●		
4.ด้านสังคม			●	●	●	●
5.ด้านวัฒนธรรม		●		●		
6.ด้านสุนทรียภาพ	●		●		●	●
7.ด้านการศึกษา	●	●		●	●	●
8.ด้านวิศวกรรม		●				
9.ด้านโบราณคดี						
10.ด้านนิเวศวิทยา			●			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตาราง 2.1 จำแนกการพิจารณาคุณค่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์สามารถสร้างกรอบแนวคิดด้านการพิจารณาคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคาน ได้ดังนี้

- 1) คุณค่าทางด้านสุนทรีย์ภาพความงามของสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม การวางผัง หรือศิลปกรรมการตกแต่ง ตลอดจนความเป็นเลิศของฝีมือช่าง มีหรือไม่มี
- 2) คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ในฐานะที่เป็นหลักฐานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ หรือยุคใดสมัยใด มีแนวคิดใดในการก่อสร้างนั้นที่สะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละยุคสมัย รวมทั้งประวัติศาสตร์ศิลปะ สถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม การวางผัง และการอนุรักษ์หรือไม่
- 3) คุณค่าทางด้านวิชาการคือประโยชน์ทางการศึกษา จากความเป็นของแท้ที่แสดงถึงความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความเป็นตัวอย่างของลักษณะการก่อสร้างที่พบได้ยาก การสื่อความหมายให้เป็นที่เข้าใจได้ของแหล่ง ความมีเอกลักษณ์และความเป็นตัวแทนของยุคสมัย ถิ่นที่ หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เป็นตัวช่วยให้องค์ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมบูรณ์ขึ้น มีหรือไม่มี
- 4) คุณค่าทางสังคมที่สืบทอดมาจากความผูกพันของท้องถิ่นและความเป็นที่รู้จักของสังคมจากลักษณะแห่งการก่อสร้างนั้นมีหรือไม่มีซึ่งเราอาจจะพบว่าในบรรดาอาคารหรือมรดกสิ่งก่อสร้างที่นำมาพิจารณานั้น บางกรณีอาจถึงพร้อมด้วยคุณค่าในด้านต่างๆดังที่กล่าวมาแล้วอย่างครบถ้วนในแหล่งเดียว บางกรณีที่มีความสำคัญในหลายด้านแต่กลับมีคุณค่าที่โดดเด่นเพียงในด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น หรือบางกรณีเป็นมรดกสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าแต่ก็ไม่ถึงขนาดที่เรียกว่าโดดเด่นได้เลยแม้แต่เพียงด้านเดียว เราจึงจำเป็นจะต้องมีเกณฑ์ที่ใช้วัดระดับคุณค่าทางวัฒนธรรมของมรดกสิ่งก่อสร้าง

2.3.2 The Nara Document on Authenticity (1994) : *The Nara Document on Authenticity was drafted by the 45 participants at the Nara Conference on Authenticity in Relation to the World Heritage Convention, held at Nara, Japan (๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๕)*

เกณฑ์ที่สามารถนำมาใช้วัดคุณค่าทางวัฒนธรรมได้แก่ ความเป็นของแท้ (Authenticity) และความครบถ้วน (Integrity) ความเป็นของแท้ ตามที่อ้างอิงจาก The Nara Document on Authenticity 1994 ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยสากลนับตั้งแต่การลงมติในที่ประชุมมรดกโลก ครั้งที่ ๑๘ ซึ่งจัดขึ้นที่ภูเก็ต ประเทศไทย ในปี ค.ศ. ๑๙๙๔ นั้น ระบุว่า “การตัดสินใจความเป็นของแท้สามารถเชื่อมโยงได้กับคุณค่าของโบราณสถานที่หลากหลายของแหล่งที่มาของข้อมูลด้วยเหตุที่ความเป็นของแท้นั้นขึ้นอยู่กับธรรมชาติของมรดกทางวัฒนธรรมและบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งถูกนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายเช่นกัน ได้แก่ รูปทรง แนวคิดในการออกแบบ วัสดุ การใช้งาน เอกสารโบราณคดี สันนิษฐาน วิถีชีวิต หรือพิธีกรรม เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ใช้สอย ประเพณี และเทคนิค สถานที่ตั้ง และสภาพโดยรอบ จิตวิญญาณ และความรู้สึก การใช้แหล่งข้อมูลดังกล่าวจะนำมาซึ่งการศึกษามรดกทางวัฒนธรรมทั้งในเรื่องของศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ สังคม และวิชาการ"

โดยทั่วไปการตรวจสอบระดับความเป็นของแท้ของมรดกสิ่งก่อสร้าง อาจแบ่งออกได้เป็น ความเป็นของแท้ ของการออกแบบ รวมความถึงลักษณะหรือองค์ประกอบที่แสดงถึงการออกแบบ ทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และประโยชน์การใช้สอย ให้ตรวจสอบว่ารูปแบบ รูปทรง ลักษณะการออกแบบของมรดกสิ่งก่อสร้างนั้นๆ ยังคงเป็นแบบดั้งเดิม ยังมีความเป็นของแท้หรือไม่ ความเป็นของแท้ของวัสดุ ได้แก่วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร ให้ตรวจสอบว่ายังมีส่วนที่เป็นวัสดุ เดิมของแท้ มากน้อยเพียงใด มีการใช้วัสดุใหม่โดยเคารพต่อวัสดุดั้งเดิมด้วยการทำให้สามารถ แยกแยะได้หรือไม่

ความเป็นของแท้ของฝีมือช่าง ทั้งในส่วนของงานก่อสร้างและการตกแต่ง แสดงถึงเทคนิค วิธีการของช่างที่ใช้ในการก่อสร้าง ประดับประดา ตลอดจนการอนุรักษ์ ให้ตรวจสอบว่าฝีมือช่าง ของแท้ยังคงเห็นได้อยู่หรือไม่ ในปริมาณมากน้อยเพียงใด

ความเป็นของแท้ของสภาพโดยรอบ (Setting) คือ แหล่งที่ตั้งและสภาพโดยรอบของมรดก สิ่งก่อสร้าง ยังคงมีความเชื่อมต่อกับช่วงเวลาของการก่อสร้างมรดกสิ่งก่อสร้าง ภูมิทัศน์ ประวัติ ศาสตร์ หรือ เมืองโบราณนั้นหรือไม่ ให้ดูว่าสภาพโดยรอบนั้นยังมีลักษณะที่สัมพันธ์กับมรดก สิ่งก่อสร้างอยู่หรือไม่

ความครบถ้วน Integrity

ความครบถ้วน ในที่นี้หมายถึงความครบถ้วนขององค์ประกอบของโบราณสถานที่ยังสภาวะ กลมกลืนกัน ทั้งที่เป็นสิ่งก่อสร้างและองค์ประกอบของสภาพโดยรอบที่มีความเกี่ยวข้องกันใน ฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของคุณค่าทางวัฒนธรรมด้วย การจะพิจารณาว่า อาคารหรือมรดกสิ่งก่อสร้าง นั้นๆ มีคุณค่าหรือไม่ นอกจากจะวัดด้วยความเป็นของแท้แล้วจึงต้องตรวจสอบด้วยว่าได้มีการ พิจารณาครอบคลุมองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับแหล่งนั้นอย่างครบถ้วนหรือยัง มีการกำหนด ขอบเขตพื้นที่โบราณสถานที่สอดคล้องกับคุณค่าของสิ่งก่อสร้างนั้นหรือไม่

คุณภาพของข้อมูล Quality

นอกจากนี้จากกรณีของมรดกสิ่งก่อสร้างที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพ ไปจากรูปแบบดั้งเดิม ด้วยการดำเนินการในอดีตไม่ว่าจะเป็นการต่อเติมหรือรื้อถอนเพื่อการใช้ สอย ตามสมัยนิยม หรือตามความต้องการของผู้ครอบครองในช่วงเวลาที่ผ่านไป ตลอดจนการ อนุรักษ์ หรือการปฏิสังขรณ์หรือฟื้นฟูรูปแบบดั้งเดิมกลับมาอีกครั้ง การที่จะพิจารณาว่าลักษณะแห่ง การก่อสร้างของอาคาร มีประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือ โบราณคดีหรือไม่นั้น ยัง

ขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือและความครบถ้วนของข้อมูล การบันทึกสภาพ หลักฐานที่มีอยู่ก่อนการดำเนินการ คุณภาพของข้อมูลหลักฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อรู้รูปแบบ

2.3.2 เกณฑ์ที่นำมาใช้วัดคุณค่าทางวัฒนธรรม ตามแนวคิด Nara Charter

เกณฑ์คุณค่าของการอนุรักษ์เป็นการให้คุณค่าโดยอาศัยความสมบูรณ์ในตัวเองของสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์มาพิจารณา โดยเกณฑ์ดังกล่าวคือคุณค่าโดยสัมบูรณ์ซึ่งมีความคงที่และมีความแท้เป็นบรรทัดฐาน

Worskett. (Worskett.1969 : 46-52) งานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าควรค่าแก่การอนุรักษ์ต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) ได้รับการยอมรับว่าเป็นงานศิลปะ
- 2) เป็นสถาปัตยกรรมที่พบเห็นได้น้อยและมีลักษณะพิเศษ
- 3) มีความสนใจทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี เศรษฐกิจ การเมืองและการท่องเที่ยว
- 4) เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ

Alan Dobby (Alan Dobby .1978 : 33-34) ได้เสนอเกณฑ์ในการเลือกสถาปัตยกรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ 8 ประการ ดังนี้

- 1) งานสถาปัตยกรรมนั้นมีคุณค่าทางศิลปะ ทั้งรูปทรง สี สัน องค์ประกอบทางศิลปะ
- 2) งานสถาปัตยกรรมนั้นแสดงให้เห็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3) งานสถาปัตยกรรมนั้นแสดงออกถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการก่อสร้าง
- 4) งานสถาปัตยกรรมนั้นเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์แห่งชาติ เป็นอาคารที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมของยุคสมัยต่างๆ
- 5) งานสถาปัตยกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือเหตุการณ์สำคัญที่เป็นภาพลักษณ์อุดมคติของสังคมยุคสมัยต่างๆ
- 6) งานสถาปัตยกรรมนั้นมีความสำคัญต่อท้องถิ่น สร้างความต่อเนื่องของชุมชน
- 7) งานสถาปัตยกรรมนั้นเป็นงานสถาปัตยกรรมท้องถิ่น แสดงออกถึงวัฒนธรรมประเพณีและวิวัฒนาการของชุมชนนั้น
- 8) งานสถาปัตยกรรมนั้นเป็นส่วนสนับสนุนภูมิทัศน์และแวดล้อมโดยรวมหรืออยู่ใกล้เคียงกับอาคารที่มีความสำคัญมากๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Catanese (Catanese .1979 : 309-313) ได้เสนอเกณฑ์การพิจารณาคุณค่าของการอนุรักษ์ไว้ 6 ประการ คือ

- 1) Aesthetic ความงาม โดยสิ่งที่อนุรักษ์นั้นมีความงามเป็นที่ยอมรับและเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีลักษณะดีเด่นทางศิลปะ ความงาม รูปทรง สี สัน และองค์ประกอบศิลป์
- 2) Typical เป็นแบบแผน สามารถเป็นตัวแทน (representative) ซึ่งสิ่งเดียวกันหรือคล้ายกันที่ไม่เหลือไว้ให้ศึกษาหรืออ้างอิงได้แล้ว แสดงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบ รวมทั้งแสดงออกถึงความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี
- 3) Scarcity เป็นสิ่งที่หายาก เหลือเพียงชิ้นเดียวหรือชิ้นสุดท้าย
- 4) Historical Roles เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในการบอกเล่าเรื่องราวหรือเป็นงานสถาปัตยกรรมเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์แห่งชาติ
- 5) Protection of adjacent area เพื่อรักษาความต่อเนื่องของพื้นที่ป้องกันโดยรอบไม่ให้ถูกทำลายถึงสองที่จะอนุรักษ์
- 6) Superlative มีความสมดุลงามที่สุดซึ่งอาจไม่มีคุณค่าทางความงามแต่มีความเป็นที่สุด เช่น เก้าอี้สุดรวมทั้งเป็นงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในภูมิภาคหรือในชุมชนนั้นๆ

กองผังเมืองเฉพาะ (กรมโยธาธิการและผังเมือง .2553 : 4) เสนอหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเป็นอาคารที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ โดยสรุปเป็น 3 ด้านหลักดังนี้

1) อาคารและบริบทแวดล้อมที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมโดยไม่จำกัดว่ามีรูปแบบใดเฉพาะ

- ลักษณะทางสถาปัตยกรรม/วิศวกรรม มีเอกลักษณ์
- คงรูปแบบทางศิลปกรรม/เทคนิคก่อสร้าง
- มีเอกลักษณ์รูปแบบเฉพาะ
- หาได้ยาก ไม่ค่อยหลงเหลือในบริเวณนี้

2) อาคารและบริบทแวดล้อมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีหรือสังคม

โดยรวม

- อาคารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ
- เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ
- อาคารที่มีผลต่อความเป็นย่านประวัติศาสตร์
- คนในพื้นที่มีความผูกพัน/เป็นที่ยอมรับ

3) อาคารที่มีความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพ ทั้งโดยปัจจัยทางธรรมชาติหรือโดยมนุษย์

อาจมีผลต่อการใช้สอยในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อาคารที่อยู่ในพื้นที่สำคัญและกำลังอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพ ถูกคุกคามหรือขาดการดูแล
- สภาพอาคาร ส่วนประกอบอาคารมีความเสี่ยงในการเสื่อมโทรม
- การจัดการอาคารที่ไม่เหมาะสม
- ประเภทของกิจกรรมปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่ออาคาร

ตารางที่ 2.2 เกณฑ์การพิจารณาคุณค่าทางวัฒนธรรม

เกณฑ์	Worskett. 1969	Alan Dobby 1978	Catanese 1979	ทองผ่องเมืองเฉพาะ กรมโยธาธิการและผัง เมือง : 2553
1.ความงามทางศิลปะ	●	●	●	
2.แสดงความก้าวหน้าทางสถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง		●	●	●
3.มีลักษณะพิเศษหายากหลงเหลืออยู่น้อย	●	●	●	●
4.มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	●	●	●	●
5.เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ	●	●		●
6.เป็นที่ยอมรับของชุมชน				●
7.มีความสำคัญต่อท้องถิ่นสร้างความต่อเนื่องกับชุมชน		●	●	
8.มีความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพและการถูกทำลาย				●

จากตาราง 2.2 จำแนกเกณฑ์ประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการสำรวจกายภาพและสถาปัตยกรรมซึ่งมีคุณค่าของชุมชนเชิงคุณค่า ได้ดังนี้

- 1) ความงามทางศิลปะ
- 2) เอกลักษณะที่โดดเด่น
- 3) มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
- 4) เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ
- 5) มีความสำคัญกับชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3 The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites (2008) (กฎบัตรอิโคโมส.2550 : 3-7)

กฎบัตรอิโคโมส ว่าด้วยการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ตามที่เวนิซชาร์เตอร์(ค.ศ.1964) ได้กล่าวไว้ว่า มีความจำเป็นที่หลักการอันเป็นแนวทางสงวนรักษา และบูรณะอาคารโบราณสถานควรจะได้รับ การยอมรับและวางแนวทางในระดับระหว่างประเทศ โดยแต่ละประเทศจะรับผิดชอบการนำแผนนั้นไปใช้ในกรอบวัฒนธรรมและประเพณีของตน" กฎบัตรต่างๆของอิโคโมสหลังจากนั้น ก็ได้ดำเนินตามภารกิจดังกล่าวในการสร้างแผนปฏิบัติการทางวิชาชีพที่ตอบสนองของความท้าทายต่างๆของการอนุรักษ์ รวมทั้งสนับสนุนการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกในทุกภูมิภาคของโลก

กฎบัตรในสมัยแรกของอิโคโมสได้เน้นถึงความสำคัญในการสื่อสารสาธารณะในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการอนุรักษ์ในภาพกว้าง (โดยเรียกองค์ประกอบนี้ว่า "Dissemination-การเผยแพร่", "Popularization-การทำให้เป็นที่รู้จัก", "Presentation-การนำเสนอ", "Interpretation-การสื่อความหมาย") กฎบัตรเหล่านั้นมีนัยในการยอมรับว่า กิจกรรมอนุรักษ์มรดกทุกกิจกรรม ภายในแบบแผนทางวัฒนธรรมของโลก มีธรรมชาติพื้นฐานเป็นกิจกรรมการสื่อสาร

จากหลักฐานวัตถุของชุมชนและอารยธรรมในอดีตที่ดำรงอยู่อย่างมากมายหลากหลาย การเลือกสรรเราจะสงวนรักษาสิ่งใด สงวนรักษาอย่างไร และจะนำเสนอสิ่งนั้นต่อสาธารณชนอย่างไร เหล่านี้เป็นองค์ประกอบของการสื่อความหมาย องค์ประกอบดังกล่าวเป็นตัวแทนทัศนคติของทุกชั่วคนว่า สิ่งใดมีความหมาย สิ่งใดมีความสำคัญและเหตุใดหลักฐานจากวัตถุจากอดีต ควรจะได้รับการส่งผ่านไปยังอนุชนรุ่นหลัง

เห็นได้ชัดว่า มีความจำเป็นถึงเหตุผลอย่างชัดเจน นิยามหลักเฉพาะที่มีมาตรฐาน และหลักการที่ได้รับการยอมรับในทางวิชาชีพเกี่ยวกับการสื่อความหมายและการนำเสนอ เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา การขยายตัวอย่างกว้างขวางของกิจกรรมการสื่อความหมายแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมต่างๆ และการนำเทคโนโลยีการสื่อความหมายที่ซับซ้อน รวมทั้งกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจสำหรับการตลาดและการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมได้ก่อให้เกิดปมปัญหาใหม่ๆ และกระตุ้นให้เกิดคำถามอันเป็นแกนหลักของเป้าหมายทั้งด้านการอนุรักษ์และสร้างความประทับใจในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมต่อสาธารณชนทั่วโลก ได้แก่

- อะไรคือเป้าหมายที่เป็นที่ยอมรับและยอมรับได้ สำหรับการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม
- หลักการใด ที่จะสามารถช่วยกำหนดว่าเทคนิคและวิธีการใดจะเหมาะสมในบริบทต่างๆของวัฒนธรรมและมรดก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ข้อพิจารณาด้านจรรยาบรรณวิชาชีพใด ที่จะช่วยสร้างสรรค์การสื่อความหมาย และการนำเสนอ

ดังนั้นวัตถุประสงค์ของกฎบัตรนี้คือ “การกำหนดหลักการพื้นฐานในการสื่อความหมาย และการนำเสนอในฐานะที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของความพยายามในการอนุรักษ์ และในฐานะที่เป็นวิถีทางในการส่งเสริมความประทับใจและความเข้าใจของสาธารณชนที่มีต่อแหล่ง วัฒนธรรม” ถึงแม้ว่าหลักการและวัตถุประสงค์ของกฎบัตรนี้สามารถนำไปสื่อความหมายนอก แหล่งได้ก็ตาม แต่เป้าหมายหลักของกฎบัตรนี้คือการสื่อความหมายและการนำเสนอ ณ แหล่ง มรดกทางวัฒนธรรม หรือพื้นที่ที่อยู่ติดกับแหล่ง

กฎบัตรนี้จึงได้กำหนดหลักการสำคัญ 7 หลักการ (หลักการและวัตถุประสงค์ไปใช้เพื่อ) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสื่อความหมายและการนำเสนอที่เหมาะสมในสภาพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อ ความหมายและการนำเสนอด้วยรูปแบบใดหรือด้วยสื่อแบบใด

หลักการที่ 1 Access and Understanding (การเข้าถึงและการทำความเข้าใจ)
 อำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจและสร้างความประทับใจใน แหล่งมรดกวัฒนธรรม และสร้างตระหนักต่อสาธารณะชนในความจำเป็นที่จะต้องปกป้องและ อนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรม

หลักการที่ 2 Soundness of Information Sources (ความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล)
 สื่อความหมายของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมด้วยการรับรอง ความสำคัญของแหล่งอย่างรัดกุม และเป็นลายลักษณ์อักษร โดยวิธีการทางธรรมชาติและทาง วัฒนธรรมของแหล่งและในบริบททางสังคม

หลักการที่ 3 Attention to Setting and Context (การให้ความสนใจต่อสภาพโดยรอบ และบริบท)
 ปกป้องคุณค่าที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ของแหล่งมรดกทาง วัฒนธรรม ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของแหล่ง และในบริบททางสังคม

หลักการที่ 4 Preservation of Authenticity (การสงวนรักษาความเป็นของแท้)
 เคารพความเป็นของแท้ของแหล่งมรดกวัฒนธรรม โดยสื่อถึงเนื้อหาทาง ประวัติศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของแหล่ง และปกป้องแหล่งจากผลกระทบที่เกิดจาก โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อความหมายที่ไม่เหมาะสม

หลักการที่ 5 Planning for Sustainability (การวางแผนเพื่อความยั่งยืน)
 สนับสนุนการอนุรักษ์เพื่อความยั่งยืนของแหล่งมรดกวัฒนธรรม โดย อำนวยความสะดวกให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และดำเนินการตามโปรแกรมสื่อความหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักการที่ 6 Concern for Inclusiveness (การคำนึงถึงความเป็นของค์รวม)

สนับสนุนความเป็นของค์รวมในการสื่อความหมายของแหล่งมรดก

วัฒนธรรม โดยอำนวยความสะดวกให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำเนินการตามไปแกรมการสื่อความหมาย

หลักการที่ 7 Importance of Research, Evaluation, and Training (ความสำคัญของการศึกษาวิจัย การประเมิน และการฝึกอบรม)

พัฒนามาตรฐานด้านเทคนิคและวิชาชีพสำหรับสื่อความหมายของมรดกและการนำเสนอ รวมทั้งเทคโนโลยี การศึกษาวิจัยและการฝึกอบรม มาตรฐานดังกล่าวนี้ จะต้องมีความเหมาะสมและยั่งยืนในบริบททางสังคม

2.3.3.1 การสื่อคุณค่า (Freeman Tilden แปลโดย พินา พิทยขจรุฒิ .2549 : 29-30)

การสื่อคุณค่า คือ กิจกรรมอย่างหนึ่งซึ่งมุ่งเปิดเผยความหมายและความสัมพันธ์ (ระหว่างสิ่งของกับเรื่องราวเบื้องหลังของสิ่งนั้น) ด้วยการเปิดเผย ใช้สิ่งของจริงต้นกำเนิดโดยผ่านประสบการณ์ ของผู้มารับการศึกษาโดยตรง ตลอดจนโดยผ่านสื่อทางภาพ มากกว่าเพียงผ่านสื่อที่ให้สาระ (ข้อเท็จจริง) แต่เพียงฝ่ายเดียว

ดังนั้น จากการไตร่ตรองของนักสื่อคุณค่า จึงเสนอหลักเกณฑ์สั้นๆ 2 ประการ สำหรับการสื่อคุณค่า

ประการแรก สำหรับไตร่ตรองอย่างรอบคอบส่วนตัว สำหรับตัวเองการสื่อคุณค่าคือ การเปิดเผยความจริงที่ยิ่งกว่า ซึ่งซ่อนอยู่เบื้องหลังข้อเท็จจริงทั้งหลาย

ประการหลัง สำหรับที่ต้องการสัมผัสกับสาธารณะชนคนจำนวนมาก เสมือนเป็นเครื่องเตือนใจ ให้การสื่อคุณค่าควรเน้นหนักให้เกิดความสงสัยใคร่รู้เพื่อที่จะแต่งเติมปัญญาและจิตวิญญาณของมนุษย์ให้เต็มสมบูรณ์มากขึ้น

จากหลักเกณฑ์เบื้องต้น ความพยายามสื่อคุณค่าไม่ว่าด้วยข้อเขียนหรือคำพูดที่แสดงออกทางสื่อใดๆ ทางกลไกที่เป็นอุปกรณ์ต่างๆอื่นใด สามารถกำหนดเป็นหลักการสื่อคุณค่าได้ 6 ประการสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การสื่อคุณค่าใดๆที่มีโยงวัตถุที่จัดไว้อธิบายให้ตรงกับประสบการณ์ หรือบุคลิกของผู้มาเยี่ยมชมแล้ว การสื่อคุณค่านั้นมักไร้ผล (หลักยิน-ยอม)
2. สาระ (ข้อเท็จจริง) อย่างนั้นอย่างนี้ มิใช่การสื่อคุณค่า การเปิดเผยเรื่องราว บนพื้นฐานของสาระ (ข้อเท็จจริง) แต่ทั้งสองอย่าง (สาระและการสื่อ) แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตาม การสื่อคุณค่ารวมเอาสาระ (ข้อเท็จจริง) ไว้ด้วยเสมอ (หลักอย่ายัด-เยียด)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การสื่อคุณค่าเป็นศิลปะซึ่งรวมเอาศิลปะแขนงต่างๆเข้าไว้ ไม่ว่าจะวัตถุที่นำเสนอ นั้นเป็นทางวิทยาศาสตร์ ทางประวัติศาสตร์ หรือทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่งอาจสอนกันได้ไม่มากก็น้อย (หลักแยก-ยล)
4. ความมุ่งหมายสำคัญของการสื่อคุณค่าไม่ใช่การสั่งสอน แต่เป็นการปลุกเร้า (หลักยั่ว-ยุ)
5. การสื่อคุณค่ามุ่งนำเสนอเรื่องราว ทุกๆส่วน ทั้งเรื่องมากกว่าการนำเสนอเพียงบางส่วน อีกทั้งต้องเสนอเรื่องราวนั้นต่อบุคคลทั้งหมดมากกว่าแสดงแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง (หลักอย่าเหิน-แยก)
6. การสื่อคุณค่าที่แสดงต่อผู้เยาว์ (ประมาณตั้งแต่ 12 ขวบขึ้นไป) ไม่ควรเจือจางหรือลดความสำคัญลงกว่าการสื่อคุณค่าที่แสดงต่อผู้ใหญ่ แต่ควรใช้วิธีการพื้นฐานในการจับใจผู้ชมต่างกันออกไป ที่ดีที่สุดแล้วควรจัดแยกออกต่างหากจากกันระหว่างรายการของเด็กกับรายการของผู้ใหญ่ (อย่าเหยียด-หยาม)

2.3.3.2 การตีความ (อภิญา 2551: 2-5)

การตีความแนวใหม่ที่จะนำการสื่อความหมายนำการวางแผนการอนุรักษ์ คือการประเมินคุณค่าของสิ่งที่หลงเหลืออยู่ และวางแผนการทำงานในการอนุรักษ์โดยพิจารณาว่าในการตีความได้ให้ความสำคัญในเรื่องใดเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพื่อการวางแผนการจัดงบประมาณ บุคลากร ตลอดจนงานที่จะดำเนินการได้ตรงเป้าหมาย การทำงานแนวใหม่นี้จะทำให้สามารถแบ่งงานในพื้นที่การทำงานเป็นส่วนๆ (Phasing) ได้โดยมีกระบวนการทำงานหลักๆดังนี้

1. จัดการประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรม (Heritage significance assessment)
2. สร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในหมู่เจ้าของร่วม
3. นำคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ประเมินได้มาพิจารณาเลือกดำเนินการอนุรักษ์

โดยแบ่งเป็น ลำดับก่อนหลังตามความสำคัญของการสื่อความหมาย (Phasing management)

4. วางแผนการตีความ และการสื่อความหมาย

ทั้งนี้การทำงานดังกล่าวเป็นเรื่องที่ใหม่ และยังคงอยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับประเทศไทย ดังนั้นหากมีการสื่อความหมาย อันเนื่องจากการตีความผิด ก็จะทำให้การวางแผนการอนุรักษ์เป็นการทำลายคุณค่าภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมนั้นอย่างมหันต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3.3 มาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมรดกทาง

วัฒนธรรม

กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้จัดการสัมมนาระดมสมองของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดแนวทางการสร้างมาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลรักษาอาคาร และบริเวณที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ มีเครื่องมือและกลยุทธ์ในการดูแล 2 ประการ ได้แก่ การใช้กลไกการควบคุม และการสร้างแรงจูงใจ

สำหรับมาตรการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม โดยการสร้างแรงจูงใจ ประกอบด้วย 5 มาตรการดังนี้

1. มาตรการทางการเงิน (Financial Instruments)

มาตรการทางการเงิน หมายถึง แรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่หน่วยงานภาครัฐระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือระดับท้องถิ่น นำมาใช้เป็นการสร้างแรงจูงใจแก่เจ้าของอาคารในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ คือ 1. เงินช่วยเหลือ และเงินให้ยืม 2. ระบบภาษี 3. การโอนสิทธิ์ในการพัฒนาที่ดินและอาคาร

2. การยกย่องและการให้รางวัล

แรงจูงใจในลักษณะนี้ โดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ การให้รางวัลยกย่องตัวบุคคล คือการยกย่องหรือแสดงการยอมรับผู้เชี่ยวชาญ หรือประชาชนในพื้นที่ ซึ่งดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษ์และพัฒนาอาคารเก่า หรือบริเวณซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างแก่บุคคลหรือชุมชนอื่น และการให้รางวัลสถานที่ ซึ่งหมายถึงการแสดงการยอมรับและประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับรู้

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ หรือพัฒนาพื้นที่อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอาจทำได้หลายวิธี เช่น การปรึกษาสาธารณะ

4. การฝึกอบรม (Training Programmers)

การให้การฝึกอบรมและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นมาตรการสร้างแรงจูงใจที่สำคัญ และเป็นที่ยอมรับมากอีกมาตรการหนึ่ง เนื่องจากมาตรการนี้เป็นกิจกรรมที่จะส่งผลทางเศรษฐกิจต่อชุมชน และท้องถิ่นโดยตรงในลักษณะการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค ความรู้ ความเชี่ยวชาญตลอดจนทักษะเฉพาะด้านให้แก่กลุ่มคน จะทำให้อาคารอนุรักษ์ที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเกิดขึ้นได้จริง สามารถลดล้างแนวความคิดที่ว่า “งานด้านการอนุรักษ์มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายสูงเกินไป” หรือ “ในปัจจุบันจะหาคนทำงานด้านนี้ได้น้อยเต็มที” ซึ่งบ่อยครั้งเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถผลักดันด้านการอนุรักษ์ให้เกิด

ขึ้นเป็นรูปธรรมได้ เอกสารนี้ได้รับการสนับสนุนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์และให้การศึกษาแก่ชุมชน

(Promotion and Public Education)

การส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์และให้การศึกษาแก่ชุมชนมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างความสนใจ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องการอนุรักษ์มากกว่า การดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์โดยตรง แรงจูงใจประเภทนี้จัดเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการสร้างพื้นฐานและทัศนคติตลอดจนมุมมองที่ด้านการอนุรักษ์ให้แก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. การทำป้ายอนุสรณ์ (Commemoration) หมายถึงการนำเสนอข้อมูลจำเพาะพื้นฐานเกี่ยวกับสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นการให้ความสำคัญแสดงการระลึกถึงสถานที่ รวมทั้งเป็นการให้ข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้มาเยือนด้วย

2. การนำเสนอและการแปลความหมาย (Presentation and Interpretation) เทคนิคนี้นิยมนำมาใช้กับอาคารทั่วไป ที่ไม่มีความโดดเด่นมากแต่ก็จัดอยู่ในเขตที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ เพื่อดึงความสนใจของผู้คนโดยการนำเสนอวิวัฒนาการ ความเป็นมา ความสำคัญในอดีตและการใช้งานในปัจจุบัน รวมทั้งระบุถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล

3. การให้การศึกษาแก่ชุมชน (Public Education) จัดเป็นแนวทางที่จะทำให้อาคารอนุรักษ์บรรลุผลสำเร็จในระยะยาว เนื่องจากหากชุมชนมีประชาชนหรือกลุ่มบุคคลที่สนใจ และมีความตั้งใจจริงที่จะดำเนินการอนุรักษ์ เมื่อมีการริเริ่มโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชนที่เข้มแข็งจะมีความตั้งใจและมุ่งมั่นให้โครงการนั้นๆ เกิดผลในทางปฏิบัติได้จริง

2.4 วิธีการเก็บข้อมูลสถาปัตยกรรม

(วิวัฒน์ เตมียพันธ์ : <http://www.kmitl.ac.th/ader/articles/virnacular.htm>)

ในวงการสถาปัตยกรรมนั้นแนวทางการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นย่อมมีจุดประสงค์ และแนวทางการศึกษาต่างกันซึ่งพอจะสรุปเป็นแนวทางใหญ่ๆ ได้สองแนวทาง

1.แนวทางแรกเป็นแนวทางของสถาปนิกที่มีพลังสร้างสรรค์ในตัวสูง

2.แนวทางที่สองเป็นแนวทางของสถาปนิกและแนวทางการศึกษาสถาปัตยกรรมที่ต้องการค้นคว้าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นด้วยระบบวิธีทางการศึกษาที่เป็นระบบและเป็นขั้นตอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.1 การศึกษาแนวทางแรก

อันเป็นแนวทางของสถาปนิกที่มีพลังสร้างสรรค์ในตัวสูงนั้น เป็นการศึกษาที่แสวงหาแรงบันดาลใจจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเพื่อสะสมและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ตนเอง สถาปนิกในระดับนี้มักท่องเที่ยวแสวงหาข้อมูลไปตามท้องถิ่นต่างๆ ตัวอย่างวิธีการศึกษาในแนวนี้ วิธีการของ Le Corbusier เป็นตัวอย่างที่ดีเพราะเป็นสถาปนิกที่มีประสบการณ์และสร้างสรรค์ในตัวสูงอยู่แล้ว และดูเหมือนว่าจะเป็นวิธีการระบบการวิจัยของศิลปินที่เป็นเองโดยธรรมชาติเป็น "ระบบวิธีที่อยู่นอกเหนือระบบ" หรือ "เป็นระบบที่ไม่เป็นระบบ" หากจะเอากฎเกณฑ์ทางการวิจัยตามแนววิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์เข้ามาจัด เขาจะศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยไม่เก็บข้อมูลอย่างละเอียดถึงขั้นวัดขนาดและเขียนแบบอาคารที่เขาศึกษา อย่างประณีต เขาจะเลือกศึกษา (Study) เฉพาะงานที่เขาเห็นว่ามีความสำคัญโดยใช้ประสิทธิภาพของประสบการณ์ที่สั่งสมภายในตัวประเมินค่า อาคารที่เขาพบขณะที่ท่องเที่ยวค้นคว้าอยู่นั้น ด้วยการตรวจบันทึกและตรวจสอบงานที่เขาเห็นโดยวิธีการร่างภาพด้วยตนเอง (Sketch, Drawing) อย่างหยาบๆ และถือว่าการศึกษาดูด้วยการร่างเป็นรูปภาพนั้นเป็นการเขียนจากความประทับใจในสิ่งที่ตนเห็นอยู่เบื้องหน้า เป็นบันทึกที่มีคุณค่าในตัวเอง การบันทึกด้วยการร่างอย่างฉับไวเพื่อบันทึกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจในระยะเวลาสั้นๆเอาไว้ เพื่อจะไขว่คว้าเอาความจำและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในมิติของเวลาหนึ่งไม่ให้หลงลืมไปจากสำนึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับเสริมประสบการณ์ในการออกแบบของตนให้กว้างไกลขึ้น ภาพร่างที่บันทึกนั้นบางภาพก็ยากที่ผู้อื่นจะทำความเข้าใจได้โดยตลอด ยิ่งผู้ที่ไม่ได้ฝึกฝนและเข้าใจวิญญาณและธรรมชาติของศิลปินแล้ว รู้สึกว่าจะอยู่คนละมิติทีเดียว แต่สำหรับตัวศิลปินและสถาปนิกผู้บันทึกภาพด้วยตัวเองนั้น แม้ภาพจะหยาบเป็นภาพเขียนอย่างลวกๆ ก็ตาม แต่เขาก็เข้าใจอย่างกระจ่างชัดเพราะภาพร่างนั้นเป็นเพียงสื่อของรูปทรงที่เป็นกายภาพ ที่มีส่วนกระตุ้นประสบการณ์ที่เขาเก็บบันทึกไว้ในสำนึกแห่งความทรงจำให้พัฒนามาเป็นจินตนาการที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้น เป็นปัจจัยให้เกิดพลังสร้างสรรค์ (Creative Force) ขึ้นในตัวศิลปินเอง อันเป็นปัญญาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน (Intuition) วิธีการเช่นนี้ถือว่าเป็นการศึกษาค้นคว้าโดยธรรมชาติของศิลปินและสถาปนิกผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลาย และในขณะที่ร่างภาพที่เขาประทับใจอยู่นั้น ความคิดและความเข้าใจเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน พร้อมทั้งปัญญาที่ยังมองเห็นคุณค่าและการตีความอันเป็นปัญญาที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่มีพลังนั้น เขาจะรีบบันทึกเป็นข้อความสั้นๆ กินความหมายลึกซึ้งตามที่รู้สึกเอาไว้

ดังคำกล่าวของ Le Corbusier เองได้กล่าวว่า เมื่ออายุ 71 ปี "ข้าพเจ้าอายุได้ 71 ปี การค้นคว้า (Research) ของข้าพเจ้าเป็นเช่นเดียวกับความรู้สึกซึ่งพุ่งตรงไปยังคุณค่าอันเป็นหลักการในชีวิต.....เป็นบทกวี (Poetry) บทกวีที่ฝังอยู่ในหัวใจมนุษย์อันเป็นความสามารถที่เข้าไปสัมผัสเอกสารเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการเขียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้เข้าไปไขประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความร่ำรวยของธรรมชาติที่หลากหลาย ข้าพเจ้าเป็นมนุษย์ที่มีจักขุสัมผัสเพื่อการเห็น (Visual Man) (ทีดีเลิศ) เป็นมนุษย์ที่ใช้ตาและมือทำงานมีการดำรงอยู่ที่มีชีวิตชีวาจากการหล่อหลอมของความเพียร จึงทำให้สถาปัตยกรรมที่ข้าพเจ้าออกแบบเป็นสถาปัตยกรรมที่มีสัจจะ"

และเขาก็ได้กล่าวถึงวิธีการเขียนภาพที่เป็นบันทึกส่วนตัวและเป็นการค้นคว้าของสถาปนิกว่า "เมื่อเราท่องเที่ยวไปและทำการค้นคว้าในสิ่งที่ตาเห็น ได้แก่ สถาปัตยกรรม ภาพเขียนหรือประติมากรรม เราต้องใช้ตาจ้องมอง และร่างภาพเพื่อที่จะตรึงสิ่งที่เห็นให้ลึกลงไปในประสบการณ์ของเรา ซึ่งเป็นที่ประทับใจที่ถูกบันทึกด้วยดินสอ สิ่งนั้นจะยังตราตรึงอยู่ด้วยว่าเป็นการจดบันทึกและเป็นการจารึกเอาไว้แล้ว กล้องถ่ายรูปนั้นเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับบันทึกภาพของคนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น เพราะการใช้เครื่องจักรกลบันทึกสิ่งที่ตาเห็น ส่วนการเขียนร่างเส้นไปตามที่ตาเห็น การเขียนรูปทรงและการร่างปริมาตร พร้อมทั้งการประมวลพื้นผิวทั้งหมดนั้น ถือว่าเป็นสิ่งแรกที่เรามองและสังเกต บางครั้งก็เป็นการค้นพบ และอาจเป็นความบังดาลใจที่เกิดขึ้น เป็นการประดิษฐ์ การสร้างสรรค์ที่เราใช้ทุกสิ่งที่มีอยู่ในตัวเราทั้งหมดแปรเข้าสู่การกระทำ และเป็นการกระทำที่ถูกแนวทางซึ่งแต่ละคนย่อมมีแนวทางที่ต่างกัน"

ส่วนการแสดงความรู้สึกที่บรรยายคุณค่าของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของ Le Corbusier นั้นในตอนหนึ่งในหนังสือ "The Four Routes" ของเขา เขามบันทึกในขณะที่นั่งเรือบินจาก Algiers ขณะที่เรือบินผ่านแนวเขา ATLAS ย่านทะเลทราย M'ZAB เขาเห็นบ้านของชาวพื้นเมือง OASIS โดยเขียนภาพและบันทึกไว้ว่า "บ้านเหล่านี้เป็นศูนย์การของความสงบสุขที่สงบสงัดที่ข้าพเจ้าได้พบเห็น... เป็นดุจดังรากเหง้าของสัจจะที่ก่อตัวบนแท่นศิลาอันที่บ่มแน่นมั่นคง กลุ่มบ้านเรือนของชุมชนเหล่านี้ดำรงอยู่เพื่อที่จะสนองมนุษย์ชาติทั้งร่างกายและวิญญาณ"

การร่างภาพในสิ่งที่ศิลปินเห็นนั้นเป็นการสังเกตสภาพแวดล้อมในธรรมชาติที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์ และประสบการณ์นี้เองจะแปรเป็นความบังดาลใจที่จะก่อให้เกิดงานศิลปะทั้งหมด ศิลปินจะเลือกสรรรูปเนื้อหาให้ย่อในสิ่งที่ตนเห็นและตีความออกจากประสบการณ์ของตนเอง การทำงานของศิลปินคือการแปลการรับรู้ตลอดถึงอารมณ์ของศิลปินเองให้เป็นระเบียบ เพื่อที่จะเสนอการแปลความและการแสดงออกตามกระบวนการของศิลปะ ดังคำกล่าวของ Paulke ที่ได้กล่าวว่า "ศิลปินนั้นเปรียบดังลำต้นของต้นไม้ที่ได้ประมวลเอาสิ่งที่มีคุณค่าจากเนื้อดินที่อยู่ลึกลงไป (ลึกลงไปในจิตใต้สำนึก) และแปรเปลี่ยนสิ่งเหล่านั้นให้เป็นพุ่มยอดของต้นไม้ คือ ความงามนั่นเอง"

จากแนวทางการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นด้วยการเขียนภาพร่าง การบันทึกภาพ และบันทึกความเข้าใจด้วยคำบรรยายสั้นๆ ของหมู่สถาปนิกผู้ยิ่งใหญ่เหล่านั้นถือว่าการบันทึก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่หรือใช้
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วยจำ ตามความประสงค์ที่ตัวสถาปนิกเองจะใช้เป็นข้อมูลเพื่อนำไปประยุกต์สร้างสรรค์งาน ออกแบบของตน เป็นการศึกษาค้นคว้าส่วนตัว (Private Study) มิได้มุ่งประสงค์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจจากการศึกษาของตนให้บุคคลทั่วไปรับทราบ หรือรับรู้ร่วมกัน มีสถาปนิกอีกบางกลุ่มที่ เห็นคุณค่างานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่ตนได้ศึกษาค้นคว้า แล้วมีความมุ่งประสงค์จะเผยแพร่คุณค่าที่ตนได้พบเห็นให้บุคคลอื่น หรือบุคคลอื่นทั่วไปได้รับทราบเพื่อรับรู้ร่วมกันกับตน เขาจะใช้กล้อง ถ่ายภาพบันทึกอาคารที่ตนเห็นว่ามีคุณค่าเอามาพิมพ์เผยแพร่ ขณะที่เขากำลังศึกษาอยู่นั้น เขาจะ ถ่ายภาพในมุมต่างๆ มากมายเท่าที่เขาต้องการเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับศึกษา ครั้นเมื่อจะนำมาพิมพ์ เผยแพร่เขาจะคัดภาพแต่ละภาพที่ดีที่สุดและมีคุณค่าที่สุดมาพิมพ์เสนอด้วยว่า ภาพที่คัดมาพิมพ์ เผยแพร่นั้นเป็นภาพที่สถาปนิกผู้ศึกษา ได้ประเมินคุณค่าของภาพที่ตนถ่ายจากประสบการณ์ที่มี ประสบติภาพ มุมที่ตนถ่ายเป็นมุมที่ "คุณค่าของอาคาร" หรือ "คุณค่าในรายละเอียด" ปรากฏ ชัดเจนที่ความหมายในตัวภาพเอง และเป็นมุมหรือเป็นภาพที่ผู้ค้นคว้าเองได้ประจักษ์เห็นใน คุณค่าว่าเป็นภาพที่อธิบายเนื้อหา และคุณค่าของอาคารได้มากที่สุด อันเป็นการใช้ความรู้ ปัญญา ประสบการณ์ที่ตนสะสมมา ตลอดถึงความสามารถในการรับรู้ที่เป็นสุนทรียรสของตนมาตีคุณค่า รูปทรงของอาคารจากภาพถ่ายนั้น พร้อมทั้งเสนอความคิดที่ตนเห็นคุณค่ามาบรรยายประกอบกับ ภาพที่นำมาเผยแพร่ทุกภาพ คำบรรยายก็มุ่งหวังจะแสดงความเข้าใจความคิดที่ตนประจักษ์ทราบ (Realization) ในขณะบันทึกภาพหรือขณะศึกษาสอบสวนคุณค่าของอาคารจากภาพที่ถ่ายแล้ว นั้นออกมาเป็นคำพูดที่รัดกุม กระชับส่วนใหญ่ของเนื้อความที่บรรยายนั้นเป็นประเด็นที่มีสาระ และมีคุณค่ายิ่งเพราะเป็นประเด็นที่เกิดจากความเข้าใจลึกไปกว่าคนธรรมดาจะทราบและมองเห็น การสร้างภูมิปัญญาความละเอียดอ่อนของการรับรู้ในตนที่ค้นพบคุณค่าที่ซ่อนเร้นมาตีแผ่ให้ผู้อื่น ได้รับทราบ และเกิดอารมณ์ในคุณค่าเหล่านั้น ซึ่งถือว่าการศึกษาค้นคว้าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อีกแนวทางหนึ่งที่จะขอลุมนุญเข้าไปในแนวทางการค้นคว้าประเภทแรก

2.4.2 การศึกษาแนวทางที่สอง

ซึ่งเป็นแนวทางของสถาปนิกและนักการศึกษาสถาปัตยกรรมที่ต้องการค้นคว้า สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นด้วยระบบวิธีการศึกษาที่เป็นระบบ และเป็นขั้นตอนเป็นวิธีการศึกษาที่มี ความมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาค้นคว้าให้เห็นคุณค่าของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งคุณค่านั้นย่อมมี หลายแง่หลายความหมาย เช่น คุณค่าในเชิงออกแบบของสถาปัตยกรรมโดยตรง คุณค่าในฐานะ เป็นรูปแบบเฉพาะทางวัฒนธรรมประเภทที่พักอาศัยของกลุ่มชนแต่ละท้องถิ่น คุณค่าในฐานะที่เป็น รูปแบบที่มีเอกลักษณ์ของภูมิภาค คุณค่าในฐานะสะท้อนฐานะของชุมชน ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ ความมุ่งหมายในการศึกษาในเชิงคุณค่าแล้ว ยังมีความมุ่งหมายอื่นนอกเหนือไปอีก เช่น ศึกษา เพื่อเห็นกระบวนการวิวัฒนาการของอาคารพื้นถิ่น ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับมาประยุกต์ใช้กับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมัยปัจจุบันศึกษาหาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงรูปทรงเชิงชาติพันธุ์วิทยา ศึกษาถึงความเชื่อที่ผูกพันกับรูปทรงอาคาร ศึกษาเพื่อการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น ฯลฯ วิธีการศึกษาสถาปัตยกรรมท้องถิ่นนั้นเป็นการศึกษาจากอาคารที่มีอยู่จริงจึงไม่ค่อยจำเป็นที่จะต้องตั้งสมมติฐานขึ้น แต่ต้องเป็นการศึกษาจากข้อมูลที่ได้มาและที่มิด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในแง่มุมต่างๆจึงจะพบคำตอบ ในขั้นหลังคำตอบที่ได้มานั้นย่อมขึ้นอยู่กับวิธีที่จะใช้สอบสวนตรวจสอบข้อมูลโดยคล้อยตามแนวทางของจุดประสงค์ ของการศึกษาที่ผู้ศึกษาได้ตั้งเป็นความมุ่งหมายเอาไว้แต่แรก และเป็นได้ทั้งการศึกษาเฉพาะกรณี และการค้นคว้าจะศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อแสวงหารูปแบบเฉพาะถิ่น และการค้นคว้าจะศึกษาในแนวลึกหรือแนวกว้างนั้นขึ้นอยู่กับความมุ่งประสงค์ของการศึกษาเช่นกัน

อย่างไรก็ตามการศึกษาเบื้องต้นนั้นจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าหาลักษณะของรูปแบบอาคาร โดยการสำรวจ วัดขนาดอาคารที่จะค้นคว้านั้น ด้วยการเขียนร่างภาพ ถ่ายภาพเป็นข้อมูลเบื้องต้นตามหลักการศึกษาของสถาปัตยกรรม จะต้องนำข้อมูลมาเขียนแบบละเอียด คือ แปลน รูปตัด รูปด้าน รูป ISOMETRIC หรือทัศนียภาพเพื่อศึกษาปริมาตรผิว (SURFACE) ตลอดถึงความสัมพันธ์ของเนื้อที่ภายในอาคาร เพราะทัศนียภาพและภาพ ISOMETRIC นั้นเป็นภาพที่แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ผิวและเนื้อที่ว่าง (SPACE) ที่ห่างได้กระจ่างชัด เพราะแสดงภาพเป็น 3 มิติ ซึ่งถือว่าการนำเสนอข้อมูลที่สำรวจมานั้นมาจัดวางเข้าระบบทางวิธีการของสถาปัตยกรรม เพื่อจะใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์เนื้อหา และประเด็นที่ต้องการศึกษาในแง่มุมที่ต้องการศึกษาได้อย่างสะดวกแบบอาคารที่เขียนขึ้นมาทำให้เราทราบชัดในเบื้องต้นคือ รูปลักษณะของอาคารที่เราต้องการนั่นเองเพื่อจะใช้สำหรับการตีความจากการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์เบื้องต้น คือ การวิเคราะห์หาเนื้อที่ใช้สอยโดย วิเคราะห์หาขนาดของพื้นที่ใช้สอยแต่ละประเภทของอาคาร วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อที่ใช้สอย กิจกรรมที่เกิดขึ้นในเนื้อที่ใช้สอยตามมิติของเวลา และฤดูกาล และความสัมพันธ์ของกิจกรรมกับพื้นที่ใช้สอยตลอดถึงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนอันเป็นผลมาจากคติความเชื่อ แบบแผนของการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์หรือมีผลต่อกิจกรรมต่างๆอันเกิดขึ้นภายในอาคาร หลักการที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นต้องอาศัยจากการสังเกต(OBSERVATION) สัมภาษณ์ และเอกสารที่เกี่ยวกับคติความเชื่อของท้องถิ่น

วิเคราะห์จากระบบโครงสร้าง ธรรมชาติของวัสดุก่อสร้างที่กำหนด วิธีการก่อสร้าง ระบบการระบายอากาศภายในอาคารการจัดสร้างระบบการระบายอากาศภายในอาคารการจัดวางพื้นที่ใช้สอย กับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ภูมิอากาศและทิศทางของแดดลม วิธีการแก้ปัญหาจาก

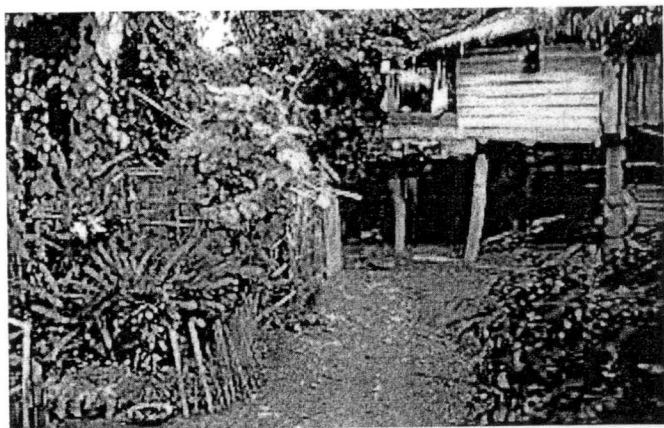
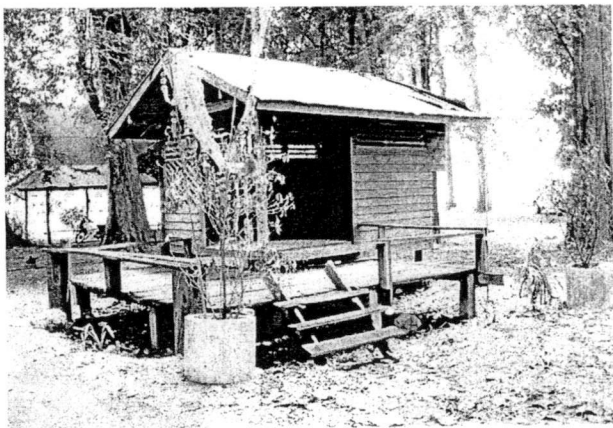
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลกระทบของธรรมชาติ การเลี้ยงแสงแดดการเปิดรับแสงแดด การเปิดรับลม วิธีเลี้ยงและป้องกัน การลาดของแผนวิธีการป้องกันลมพายุ

เมื่อวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆแล้วเริ่มประเมินค่าของอาคารโดยสรุปค่าเป็น 3 หัวข้อ คือ คุณค่าของการแก้ปัญหาเรื่องประโยชน์ใช้สอย คุณค่าการก่อสร้างและการใช้วัสดุ ระบบวิธีของ โครงสร้างที่ทำให้เกิดความมั่นคงแข็งแรง ประการสุดท้ายคือการประเมินคุณค่าทางความงาม ได้แก่ ความสัมพันธ์ของระนาบกับพื้นที่ สัดส่วนของรูปทรง จังหวะของการเจาะช่องที่สัมพันธ์กับ ผนังที่บ คุณค่ารูปทรงที่เป็นมวล (MASS) ระเบียบของการตกแต่งระนาบต่างๆ ความสัมพันธ์ของ เส้นสายรูปทรงในตัวอาคาร วิธีการเก็บรายละเอียดของส่วนต่างๆของอาคาร (FINISHED) ความสัมพันธ์ของพื้นที่ผิววัสดุที่ใช้กับอาคาร ผลของแสงเงาที่มีต่อรูปทรงของอาคาร การเคลื่อนไหว ของที่ว่าง (FLOWING OF SPACE) ภายในอาคารการจัดองค์ประกอบของรูปด้านวิธีการจัด องค์ประกอบของมวลที่เป็นรูปทรง (MASS) ความงามขององค์ประกอบพื้นที่ (COMPOSITION OF PLAN) ความสัมพันธ์ระหว่างที่ว่างภายในอาคารกับที่ว่างภายนอกวิธีการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างอาคาร กับสภาพแวดล้อมในเชิงองค์ประกอบทางความงาม ศึกษาส่วนอาคารตกแต่งให้มี คุณค่า (ARCHITECTURAL DECORATION)

การประเมินคุณค่าทางความงามอันเป็นประเด็นสุดท้ายนี้เป็นการวิเคราะห์ทางการจัด ระเบียบขององค์ประกอบ แม้บางครั้งการจัดองค์ประกอบทางความงามของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม่ปรากฏชัด แต่ขอให้ถือว่าเป็นการศึกษาเพื่อจะทำความเข้าใจ ในหลักขององค์ประกอบของ ชาวบ้านที่มีสำนึกและประสบการณ์อีกมิติหนึ่งที่คุณศึกษาจะพบ และเป็นการสร้างสำนึกที่จะเข้าถึง ความงามระดับ ชาวบ้านที่มีศักยภาพสุนทรียรสต่างไปจากผู้ค้นคว้าเอง และทำให้เราทราบว่ ความงามในระดับชาวบ้าน นั้นเป็นอย่างไร มีการจัดองค์ประกอบเช่นไร นักวิชาการศึกษาศิลปะ มักลงความเห็นเป็นผลสรุปว่างานแบบพื้นถิ่นหรือพื้นบ้านนั้นเป็นงานที่ออกแบบเพื่อสนอง ประโยชน์ใช้สอย และการใช้งานในชีวิตประจำวันของชาวบ้านความงามนั้นมิใช่เป้าหมายหากแต่ ความงามนั้นเป็นผลผลิตขั้นตอนสุดท้าย (THE END PRODUCTION) ของงานออกแบบเป็นความ งามที่ตรงไปตรงมาไม่เสแสร้ง (SINCERELY CONCEIVED) เพราะเป็นงานที่ออกแบบให้เคารพ ต่อประโยชน์ใช้สอย และวัสดุก่อสร้าง อันพ้องกับความเห็นเกี่ยวกับความงามของลัทธิ FUNCTIONALISM ที่เสนอว่าความตรงไปตรงมาของการจัดระเบียบโครงสร้างการเคารพและ ชื่อตรงต่อวิธีการก่อสร้าง ตลอดถึงความงามที่มีอยู่ในวัสดุก่อสร้างเองนั้น เป็นคุณลักษณะทาง สุนทรียภาพของการออกแบบอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ค่อนข้างจะรับรู้ได้ยาก เพราะเป็น ความรู้สึกที่เป็นนามธรรม (ABSTRACT SENCE)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.1 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลด้วยภาพถ่ายของ รศ.วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์

ที่มา <http://www.asa.or.th/?q=node/93210>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์
รศ.วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์

ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลด้วยการเขียนภาพร่างและการจดบันทึกของ ศ.อรศิริ ปาณินท์

ที่มา <http://www.rdi.ku.ac.th/kasetresearch53/group02/ormsiri/onsiri.html>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.3 การเก็บข้อมูลด้วยการเขียนจากภาพถ่าย (Fototrace) (กรินทร์ กลิ่นขจร.2553 : 8)

โฟโตเทรซ (Fototrace) คือการแกะรอยภาพถ่ายที่บันทึกความสนใจหรือความประทับใจของผู้ถ่ายภาพระหว่างการสัมผัสชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในย่านต่างๆ โดยเริ่มจากนำกระดาษไขทาบลงบนภาพถ่ายต้นฉบับที่เลือกมาแล้วติดเทปไม่ให้เลื่อนออกจากกัน จากนั้นจึงใช้ปากกาตัดเส้นสีดำลากไปตามความต่อเนื่องและความแตกต่างของรูปร่าง แสงเงา และลวดลายที่มีอยู่ในภาพถ่ายนั้นทั้งหมด โดยปราศจากการขยี้เส้นลงน้ำหนักอ่อนแก่และไม่ถมดำ เพื่อถ่าย ทอดสิ่งที่เห็นออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ได้จนถึงที่สุด

โฟโตเทรซมีพื้นฐานอยู่บนการ “เอาครูเข้าตัว” เช่นเดียวกับการฝึกเขียนลายไทยในสมัยโบราณด้วยการเขียนเส้นตามรอยปรุจากการปรุลายจากรูปที่ครูบาอาจารย์เขียน เพื่อให้เส้นสายและสัดส่วนที่ถูกต้องของครูบาอาจารย์ได้ประทับเข้ามาอยู่ในเนื้อในตัวของผู้ฝึกฝน และมีพื้นฐานอยู่บนแบบฝึกหัดพื้นฐานอย่างหนึ่งของ รศ.วิวัฒน์ เตมียพันธ์ ซึ่งให้นักศึกษาศาสนาปัตยกรรม “เอาครูเข้าตัว” จากภาพถ่ายสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมที่นักศึกษาต้องการจะเรียนรู้

อย่างไรก็ดี โฟโตเทรซมุ่งเน้นในเรื่องการเห็นให้มากที่สุดเท่าที่จะเห็นได้จากภาพถ่ายที่เลือกมา แล้วถ่ายทอดผ่านการเขียนแกะรอยทุกสิ่งทุกอย่างให้ละเอียดที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามที่ตาเห็น มีสมาธิในการทำงานโดยไม่ต้องคิด ไม่ต้องใช้เหตุผล ไม่ต้องกลัวว่าจะรูบออกมาสวยหรือไม่สวย ละลดตัวตนลงให้เหลือน้อยที่สุด ให้สิ่งทั้งหลายตลอดจนคุณค่าและความงามที่มีอยู่ในภาพเผยตัวออกมาทุกรายละเอียดโดยไม่ต้องจงใจจะเป็นเช่นนั้นเช่นนี้ การทำโฟโตเทรซจึงไม่ขึ้นอยู่กับทักษะกับประสบการณ์ในการเขียนรูปนักและเอื้อให้นักศึกษาผู้ทำโฟโตเทรซคลายจากความคิดความเชื่อที่ว่า “รู้แล้วเห็นแล้วไม่เห็นจะมีอะไร” อีกด้วย

การเขียนทำให้เราค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ได้โดยผ่านการมองเห็น ไม่ว่าจะผ่านประสบการณ์การเห็นและการสังเกตของตนเอง หรือผ่านการบันทึกด้วยการเขียนจากประสบการณ์ผู้อื่นก็ตาม หลังจากเขียนรูปเสร็จแล้วนักศึกษาจะได้พิจารณากระบวนการตั้งแต่การถ่ายภาพระหว่างการลงพื้นที่จนเขียนรูปเสร็จโดยตลอดว่าเห็นอะไรบ้าง จากนั้นจึงเขียนคำบรรยายประกอบภาพเพื่อเรียนรู้และสร้างสมดุลระหว่างการเขียนรูปกับการเขียนหนังสือให้เป็นเนื้อเดียวกัน ตลอดจนถ่ายทอดให้ผู้อื่นเห็นตามได้ว่าผู้แกะรอยนั้นเห็นอะไรบ้าง นี่คือการบวนการที่พยายามจะส่งเสริมให้นักศึกษาเห็น คิด พุด และทำตรงกัน โดยไม่ขัดแย้งกันเอง “เห็นอะไรคิดอย่างนั้น คิดอะไรพุดอย่างนั้น พุดอะไรทำอย่างนั้น” ซึ่งมีความตั้งงมอยู่ในตัว

ตัวอย่างงานที่ผ่านการเก็บข้อมูลด้วยการเขียนจากภาพถ่าย (Fototrace)

ภาพที่ 2.3 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเขียนจากภาพถ่าย (Fototrace)

ที่มา <http://picasaweb.google.com/peoplespace.bangkok/FototraceFromLifelsBeautifulInSamphrang#>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.4 การเก็บข้อมูลด้วยการเขียนแบบริงวัต (Vernadoc) (สุดจิต สนั่นไหว.2550)

VERNADOC (Vernacular Documentation) คือกระบวนการเก็บข้อมูลสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยสถาปนิก ด้วยเทคนิควิธีที่ง่าย แต่ได้คุณภาพสูง เพื่อให้ประโยชน์ในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ทุกพื้นที่ในโลกใบนี้ เป็นวิธีการที่เป็นสากลสามารถใช้เป็นฐานความรู้อันจะเป็นผลไปสู่ “การแปลความหมาย” (Interpretation) ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง จาก “ประจักษ์พยาน” (Eye witness) ที่สำรวจในขณะนั้น นอกจากนี้ภาพงานเขียนแบบเปรียบเสมือนงานศิลปะชนิดหนึ่งที่ว่าดขึ้นอย่างสวยงาม สามารถนำไปพิมพ์เป็นโปสเตอร์หรือสกรีนบนเสื้อ จำหน่ายเป็นของที่ระลึกได้อีกด้วย

เทคนิคพื้นฐานที่ว่าก็คือการใช้เพียงมือ ไม้บรรทัด กระดาษ และปากกาเขียนแบบเท่านั้น ซึ่งด้วยเงื่อนไขเพียงเท่านี้ แต่ได้ผลงานที่สามารถสะท้อนถึงคุณค่าของอาคารนั้น และเป็นที่เข้าใจได้ง่ายสำหรับชาวบ้านทั่วไป ทำให้เป็นวิธีการที่เหมาะสมแก่การทำงานเป็นอย่างยิ่ง แม้จะอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่คับขันเพียงไร โดย MARKKU MATTILA ได้ยกตัวอย่างผลงานค่าย VERNADOC 1994 บนแม่น้ำ PINEGA ในประเทศรัสเซีย ที่ซึ่งเฮลิคอปเตอร์นำทีมไปปล่อยไว้ ณ ต้นทาง แล้วให้ล่องแพยางลงมาตามลำน้ำ โดยข้อมูลเรือนพื้นถิ่นที่เรียงรายรอการสำรวจตลอดลำน้ำนั้น หากผ่านเลยแล้ว จะไม่สามารถย้อนกลับขึ้นไปได้อีกเลย และทีมสำรวจเก็บข้อมูลได้เลือกเทคนิคที่ง่ายที่สุดเช่นที่ว่า โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลและเขียนแบบให้เสร็จภายในระยะเวลาประมาณ 1-2 วัน ต่อหมู่บ้าน

น่าทึ่งเป็นอย่างยิ่งเมื่อได้ทราบว่าวิธีการนี้สถาปนิกชาวฟินแลนด์ทุกคนรู้จัก และทำกันต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่า 100 ปีแล้ว โดยปัจจุบัน HUT ยังเก็บรักษาผลงาน VERNADOC ของนักศึกษาและอาจารย์ทั้งหมดตั้งแต่ปี ค.ศ. 1889 จำนวนกว่า 5,000 ชิ้น ไว้เป็นอย่างดี และใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาสถาปัตยกรรมฟินแลนด์ตลอดมา โดยปัจจุบัน และ MARKKU MATTILA เป็นหนึ่งในผู้รับผิดชอบดูแลงานดังกล่าว

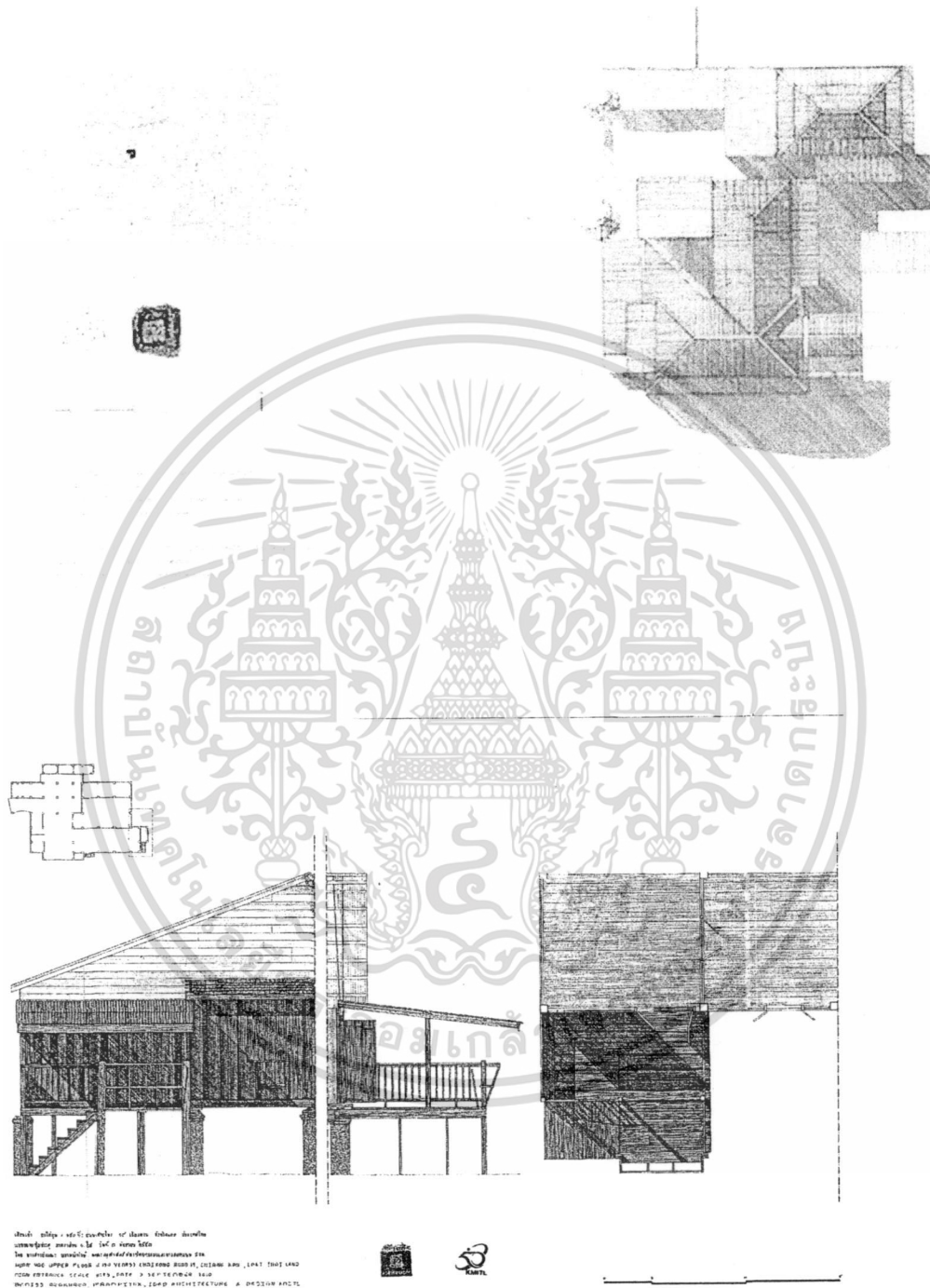
2.4.4.1 จากฟินแลนด์สู่ประเทศไทย

จุดเริ่มของ VERNADOC ในฐานะความร่วมมือระหว่างประเทศ เกิดจากมิตรภาพและความเห็นตรงกันของสมาชิก ICOMOS จาก 2 ประเทศ คือ MARKKU MATTILA จากอิตาลีและฟินแลนด์ และ ผศ.สุดจิต สนั่นไหว จากอิตาลีและไทย ที่มีโอกาสได้พบปะกันในการประชุมวิชาการว่าด้วยสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ICOMOS CIAV 2004, EHIME, JAPAN ทำให้เกิดแนวความคิดทดลองจัดกิจกรรมซึ่งแต่เดิมทำกันเฉพาะสถาปนิกชาวฟินน์ ให้เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศด้วยความเชื่อว่าจากความรู้พื้นฐานที่สถาปนิกมีจะสามารถนำเสนอคุณค่าที่มีอยู่ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทุกที่ในโลกได้ โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นชนชาติใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างงานที่ผ่านการเก็บข้อมูลแบบ Vernadoc

ภาพที่ 2.4 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเขียนแบบรังวัด (Vernadoc)

ที่มา http://www.bangkokbiznews.com/2008/11/03/pic_308139.php?newsid=1&page=1&

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 แนวทางในการอนุรักษ์ย่านสามแพร่ง โดยความต้องการของชุมชน

วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ (2543) ได้ทำการศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์ย่านสามแพร่ง โดยความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อจัดทำโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านสามแพร่ง ในแนวทางการความต้องการของชุมชน มีการเปรียบเทียบแนวความคิดในการอนุรักษ์ที่ได้มาจากผู้คนในชุมชน กับแนวความคิดของโครงการจากหน่วยงานภาครัฐ ทำการเลือกแนวทางที่เหมาะสมมาประสาน เกิดเป็นโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านสามแพร่ง ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย ตามแนวความคิดการอนุรักษ์ แบบองค์รวม ประสาน ยั่งยืน แนวความคิดแบบ องค์รวม ประสาน ยั่งยืน เกิดขึ้นจากผู้ได้อาศัยอยู่ในย่านอย่างต่อเนื่อง เกิดความเข้าใจที่มีต่อโลกแวดล้อมและความสัมพันธ์ที่ผู้คนมีต่อกัน จนได้เป็น **แห่งความหมาย** จากนั้น ผู้คนได้ประสานถิ่น ที่มี ความหมายเหล่านั้นให้เป็นหนึ่งเดียวกันเกิดเป็น องค์รวม คือ **ย่านสามแพร่ง**

โครงการองค์รวม เป็นโครงการ ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาทั้งภาพองค์รวมของย่าน ประสานหัวใจแต่ละถิ่นของย่านเข้าไว้ด้วยกัน ตลอดจนผนวกแนวความคิดของโครงการจาก หน่วยงานภาครัฐ ที่พิจารณากการอนุรักษ์ในภาพองค์รวมทั้งหมดของพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อให้ ย่านสามแพร่งมีความเป็นหนึ่งเดียวกับพื้นที่ที่มีความสำคัญส่วนอื่นๆ

เมื่อพิจารณาองค์รวมแล้ว จึงนำโครงการองค์รวมที่ได้มาให้เกิดความสำคัญลึกลงไป ใน ความหมายของ "ถิ่น" ต่างๆอันเป็นการนำความต้องการของคนทุกกลุ่ม วิธีการดำรงชีวิตของผู้คน ซึ่งหมายถึง "จิตใจของย่าน" และ "ร่างกายของย่าน" ได้แก่ สถานที่รองรับชีวิตส่วนตัว คือ บ้าน สถานที่รองรับชีวิตส่วนรวมในการปฏิสัมพันธ์ และสถานที่รองรับความเป็นชุมชน มาเสนอเป็น โครงการ พร้อมกับแนวทางการนำโครงการสู่การปฏิบัติ เกิดเป็น "โครงการประสานยั่งยืน"

2.5.2 VERNADOC : ผสานความร่วมมือจากนานาชาติ (ชนวิวัฒน์ อภัยวงศ์.2548)

ตราบเท่าที่มนุษย์ยังมีศักยภาพในการรังสรรค์ความงาม ตราบนั้นพวกเขาก็ควรที่จะได้ภาคภูมิใจในสิ่งแวดล้อมและสิ่งก่อสร้างที่ได้สร้างสรรค์เอาไว้อย่างเต็มภาคภูมิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาปนิกที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ในระดับนานาชาติ ควรจะชี้ให้เห็นว่าประเพณีท้องถิ่นต้องได้รับการเคารพอย่างกว้างขวาง และประเพณีท้องถิ่นอันหลากหลายในโลกอันกว้างใหญ่ใบนี้มีอาจมีสิ่งใดมาทดแทนกันได้

ในช่วงฤดูร้อนปี 2005 คณะกรรมการสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นแห่ง ICOMOS Finland ได้สนองแนวคิดดังกล่าวในระดับนานาชาติ ภายใต้ชื่อโครงการ VERNADOC 2005 โดยมี ผู้เข้าร่วมจำนวน 16 คนจาก 5 ทวีป ที่มีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ตลอดระยะเวลา 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าการณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัปดาห์ของโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการได้ทำการสำรวจจริงวัดและเขียนแบบอาคารแบบประเพณี
ท้องถิ่น และทำยที่สุดได้จัดนิทรรศการนำเสนอภาพหลายเส้นอันน่าประทับใจเหล่านั้นต่อชาวบ้าน
ในท้องถิ่น โครงการนี้ได้รับการตอบรับในความสำเร็จจากทุกฝ่ายและยังเป็นต้นแบบที่ดีซึ่งสามารถ
จะนำไปสู่ความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้อีกในอนาคต

โครงการ INTERNATIONAL WORKSHOP VERNACULAR
DOCUMENTATION CAMP, LAKESIDE FINLAND 2005 หรือเรียกสั้น ๆ ว่า VERNADOC
2005 มีผู้เข้าร่วมค่ายปฏิบัติการในครั้งนี้จาก 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย 4 คน ฟินแลนด์ 2 คน อิตาลี 2
คน อียิปต์ 3 คน และจีน 3 คน รวมเป็น 14 คน ใช้เวลาในค่ายทั้งสิ้น 15 วัน (30 กรกฎาคม – 12
สิงหาคม 2548) โดยผู้เข้าร่วมจะต้องเดินทางจาก HELSINKI เมืองหลวงของประเทศฟินแลนด์
ไปสู่ TAMPERE ซึ่งเป็นเมืองการศึกษาขนาดใหญ่ จากนั้นจึงนั่งรถยนต์ต่อไป 20 นาที เพื่อเข้าสู่
อำเภอ LÄNGELMÄKI อันเป็นที่ตั้งของ TUNKELO FARM ซึ่งเป็น SITE งานของการ
WORKSHOP ในครั้งนี้

หัวข้อของการ WORKSHOP เป็นงานปฏิบัติการสำรวจจริงวัด (MEASURE
WORK) เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นหลังใหญ่อายุประมาณ 133 ปี ซึ่งมีขนาดพื้นที่ประมาณ 600 ตาราง
เมตร โดยผู้เข้าร่วม WORKSHOP ทุกคนจะได้รับมอบหมายหน้าที่ในการรังวัดในแต่ละส่วนของ
อาคารเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาบันทึกในลักษณะของการเขียนแบบเพื่อการอนุรักษ์ตาม SCALE ต่าง
ๆ ที่ทาง STAFF WORKSHOP ได้ตั้งขึ้นตามความเหมาะสมของแบบชนิดนั้น ๆ

บรรยากาศระหว่างการทำ WORKSHOP ของทั้ง 5 ประเทศที่เข้าร่วม
เป็นไปอย่างสนุกสนานและเป็นกันเอง ซึ่งทุก ๆ คนต่างก็มีความตั้งใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้
ออกมามีคุณภาพสูงสุด สร้างความประทับใจให้กับเจ้าของอาคาร และ STAFF WORKSHOP ทุก
คนเป็นอย่างมาก

ทุก ๆ 5 วันของการทำงานทาง STAFF และทีมงานได้จัดให้มีการดูงานนอก
สถานที่ โดยเรื่องส่วนใหญ่เป็นการศึกษาดูงานเกี่ยวกับโบราณสถานสำคัญในประเทศฟินแลนด์
และการผลิตไม้ในประเทศอันเนื่องมาจากความนิยมในการใช้ไม้มาปลูกสร้างอาคารของคน
ฟินแลนด์นั่นเอง

ในวันที่ 14 ของการทำ WORKSHOP ทาง STAFF ได้ทำการรวบรวมผลงานที่
แล้วเสร็จของผู้เข้าร่วม WORKSHOP ทุกคนเพื่อนำไปจัดแสดงงาน ณ ART CENTER ประจำ
อำเภอ และเชิญผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมวิจารณ์ (อาทิเช่นคณาจารย์จาก
HELSINKI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY (HUT), TAMPERE UNIVERSITY OF
TECHNOLOGY (TUT) AND KTH (STOCKHOLM, SWEDEN) ผู้แทนจากอิโคโมสฟินแลนด์
(VERNACULAR GROUP) ผู้แทนจาก NATIONAL BOARD OF ANTIQUITIES ฯลฯ) โดยเปิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โอกาสให้สื่อมวลชนท้องถิ่นเข้ามาทำข่าว เป็นที่น่าสังเกตอย่างยิ่งว่าสื่อมวลชนและประชาชนในประเทศฟินแลนด์มีความตื่นตัวในการอนุรักษ์อาคารและบ้านเมืองของเขาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประเทศฟินแลนด์เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสวีเดนและรัสเซียมายาวนาน ดังนั้นเมื่อได้เอกราชชาวฟินแลนด์จึงมีความห่วงแหนในรากเหง้าประวัติศาสตร์ของตนเองอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่าชาวฟินแลนด์นั้นเป็นคนมีน้ำใจไมตรีอันอบอุ่น ให้ความเคารพนับถือกับคนอื่น ๆ แม้จะจากต่างชาติต่างศาสนา รักความสนุกสนาน สิ่งเหล่านี้เองได้สร้างความประทับใจให้กับผู้เข้าร่วม WORKSHOP จากทุก ๆ ชาติอย่างไม่มีวันลืมเลือน

2.5.3 คุณค่าและจิตวิญญาณทรงพลังเบื้องหลังค่าย ASA VERNADOC

บทส่งท้ายจากขาค่าย ASA VERNADOC 2008 (ณัฐฤกษ์ สุภกรพินธคุปต์.2550) ความต่างทางวุฒิภาวะ การศึกษา เพศ วัย หรือสถาบัน ไม่ใช่ตัวชี้วัดคุณภาพของผลงานที่เกิดขึ้นใน โครงการค่าย ASA VERNADOC เลย ทั้งอาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี ระดับ ปวช. (เทคนิคฯ) นักเรียนมัธยม ตลอดจนศิลปินอิสระ และสถาปนิกจากฟินแลนด์ ในความคิดส่วนตัวเห็นว่าล้วนฝีมือดี สร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีคุณภาพสูงกันทั้งหมด นี้ไม่ได้เป็นการยกยอปอปั้นกันเอง แต่เพราะผลงานมันปรากฏอยู่ และมีมาตรฐานที่ดีเป็นที่ยอมรับของชาวต่างชาติที่เดียว

ผู้เข้าร่วมค่ายทั้ง 19 คนจาก 10 สถาบัน ทำงานได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยไม่เคยรู้จักกันมาก่อน (ส่วนมาก) แต่สามารถสร้างผลงานมาตรฐานสูง จะต้องอาศัยพลังที่มาจาก “ใจรัก” ที่จะทำงานประเภทนี้อย่างจริงจังมาก ๆ ระยะเวลากว่า 2 สัปดาห์ที่เผชิญกับอากาศอบอ้าว แดดร้อน การเดินเท้าทุกวันจาก HOME STAY ไปศาลเจ้า ประมาณ 2 กิโลเมตร หนักซ้ำ ช่วงเวลาเข้าค่ายยังคงคาบเกี่ยวเทศกาลปีใหม่ แต่ทุกคนก็เสียสละเวลาส่วนตัว และทำงานด้วยใจกันจริง ๆ

สถานที่ทำงาน “ศาลเจ้าเกียนอันเกง” เริ่มต้นจากการเดินเข้าซอยแคบ ๆ ลอดผ่านซุ้มประตูเล็ก ๆ จนถึงหน้าศาลเจ้า มองไปพบป้ายและประตูขนาดใหญ่เขียนรูปสี่เหลี่ยม (ทวารบาล) สร้างความขลังสะกดให้ทุกคนทั้งในสถาปัตยกรรมและงานศิลปกรรมเบื้องหน้า เมื่อเดินเข้าไปภายในศาลเจ้า ภาพแกะสลักไม้รูปค่างคาวดูเหมือนจะห้อยหัวลงมาทักทายตลอดเวลาสลับกับกลิ่นธูปควันเทียนคลุกเคล้ากับบรรยากาศของแสงสลัว ๆ ของพื้นที่ภายใน ซึ่งเป็นที่สถิตขององค์เทพ เทียน และรูปเคารพต่าง ๆ ผู้คนไม่ซบเซาอีกทีก็ครึกโครมมากนักรั้งเพิ่มความขลัง และมนต์เสน่ห์ของศาลเจ้า อันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ขาค่ายเกิดพลังสมาธิในการทำงาน เพื่อถ่ายทอดผลงานที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้าลงสู่แผ่นกระดาษให้สมบูรณ์ และสำเร็จลงได้ สิ่งนี้คือ “จิตวิญญาณ” ซึ่งขาค่ายทั้งคณะสัมผัสได้จากศาลเจ้าหรือสถานที่แห่งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

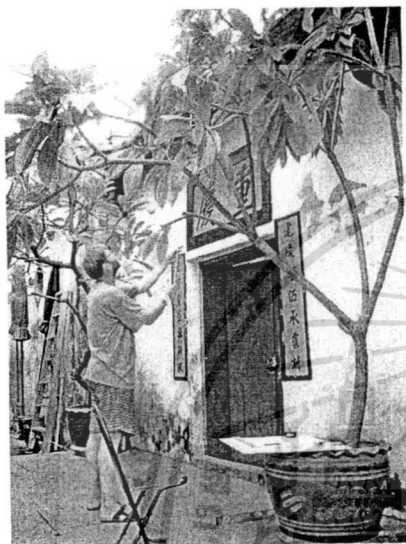
ศาลเจ้าเกียนอันเกง แม้ว่าจะมีพลังและจิตวิญญาณอันทรงคุณค่าอยู่ในตัวเองก็จริง แต่จะต้องอาศัยองค์ประกอบอื่น เพื่อให้คนและสิ่งแวดล้อม สอดประสานกันเป็นหนึ่งเดียว เริ่มตั้งแต่การเลือกสถานที่ซึ่งอยู่ใจกลางชุมชนกุฎีจีน แวดล้อมไปด้วยวัดหลายแห่ง เช่น วัดกัลยาณมิตร วัดอรุณราชวราราม วัดระฆังโฆสิตารามฯ พระราชวังเดิมของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชหรือพระเจ้ากรุงธนบุรีที่ปัจจุบันปรับปรุงเป็นพิพิธภัณฑ์ไปแล้ว ตลอดจนอาคารราชนาวิกสภาและหอประชุมกองทัพเรือที่ใช้จัดประชุม APEC 2003 สถานที่เหล่านี้มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง นอกจากนี้ตำแหน่งของพื้นที่ยังผ่านด้วยเส้นทางสัญจรทั้งทางบกและทางเรือ ทำให้ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนซึ่งมีหลายเชื้อชาติด้วยกัน เสน่ห์ของชุมชนยังมีตำนานเด่น ๆ เช่น ขนมงกุฎจีน และวงดนตรีไทยบ้านพาทยโกศล เป็นต้น

อีกส่วนหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือ คน การจะทำให้คนมีปฏิสัมพันธ์ตลอดเวลาไปกับกิจกรรมในค่าย ต้องสร้างบรรยากาศ หรือหากุศโลบายที่ดึงดูดให้ชาวค่ายหลงใหลได้ปลื้มเป็นเรื่องสำคัญ สมาคมสถาปนิกโดยคณะกรรมการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมได้กำหนดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชนเป็นโครงการใหญ่ชื่อ แผนที่มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นน้ำบางกอก แม้ว่าจะ ASA VERNADOC จะเป็นโครงการย่อย แต่ก็ได้มีส่วนร่วมใน THEME หลักซึ่งมีโอกาสเข้าเยี่ยมชุมชน ทศนศึกษา เทียวชมวิถีชีวิตภูมิทัศน์วัฒนธรรม ทั้งการเดินเท้าและนั่งเรือ สิ่งนี้ถือเป็นกิจกรรมผ่อนคลายเติมพลังชาวค่ายได้มาก

สรุปแล้ว สิ่งที่จะต้องเน้นความสำคัญที่สุดก็คือกับ คน นั่นเอง ทั้งคนทำงานและคนในพื้นที่ ทำอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้ง 2 ฝ่าย คนทำงาน (ชาวค่าย) หากได้รับประสบการณ์ที่ดี ต่อไปอาจจะเป็นผู้นำ เป็นฐานกำลังสำคัญกับกิจกรรมลักษณะนี้ สถานที่ถึงแม้ถูกคัดสรรดีแล้ว แต่ถ้าสามารถแทรกกิจกรรมให้ชาวค่ายได้รับความรู้จากผู้รู้ในพื้นที่จนถึงผู้คนหรือชาวบ้านในละแวกนั้นระหว่างการทำงาน คนเฝ้าศาลเจ้า คนเฝ้าคนแก่และเด็ก ๆ รอบ ๆ ชุมชนได้พบปะพูดคุย ชาวค่ายได้แนะนำชาวบ้าน ชาวบ้านได้ถ่ายทอดความรู้สู่ชาวค่าย แลกเปลี่ยนระหว่างกัน เช่น เกร็ดความรู้วิถีชนไหว้ศาลเจ้า ความเชื่อเรื่องสัญลักษณ์เทพเจ้า และรูปเคารพของจีน องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของศาลเจ้า เรื่องเล่าของศาลเจ้าหรือของชุมชนกุฎีจีน การทำขนมกุฎีจีน ฯลฯ เป็นต้น โดยกำหนดเป็น PROGRAM ในแต่ละวันหรือเป็นช่วง ๆ เพื่อให้ชาวค่ายเกิดความผูกพันกับสถานที่และชุมชนโดยไม่รู้ตัว โดยอาจสร้างกิจกรรมผ่านองค์กรชุมชนเชื่อมโยงในช่วงเวลาที่เข้าค่าย

ผลผลิต (PRODUCTS) จากค่ายเป็นแบบสำรวจจริงวัด (DOCUMENTS) หลายสิบชิ้นที่ปรากฏนั้น แม้จะเป็นผลงานคุณภาพสูง และน่าติดตามเผยแพร่ในเชิงช่างก็ตาม แต่ก็เพียงสะพานเชื่อมโยง หรือเป็นพาหนะที่นำพาคน 2 กลุ่มได้พบปะกัน คือชาวค่าย (PARTICIPANTS) กับชาวบ้าน (PEOPLE) ได้รู้จักเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร่วมกันไปใช้ประโยชน์ทั้งการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ตลอดจนถึงประเทศชาติ สิ่งนี้คือ ประเด็นที่โตกว่า ดังนั้น หากทุกหน่วยงานเพิ่มความสำคัญ (DEGREE) เน้นไปที่คน (PARTICIPANTS AND PEOPLE) ซึ่งเป็นเบื้องหลังของผลงาน (PRODUCTS) ให้มากขึ้น ทำให้เกิดจิตวิญญาณที่ทรงพลัง เพื่อร่วมกัน สืบสาน สร้างสรรค์การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ดังตัวอย่างของค่าย ASA VERNADOC คงจะเป็นทางออกที่ยั่งยืนของมรดกทางวัฒนธรรมไทยอัน ทรงคุณค่าอย่างแท้จริง

ภาพที่ 2.5 ค่าย ASA VERNADOC 2008

ที่มา <http://vernadoc.multiply.com/photos>

2.5.4 ยลตรอกชอกชอยกะดีจีน (ปุณฺี ขวัญสุวรรณ และ วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ .2552)

สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยคณะกรรมการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม เปิดตัวนิทรรศการ “ยลตรอกชอกชอยกะดีจีน” เพื่อเผยแพร่ผลงานด้าน การอนุรักษ์ สืบเนื่องมาจากโครงการแผนที่มรดกวัฒนธรรมมรดกน้ำบางกอก และโครงการ VERNADOC ของกรมศิลปากรอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม ที่นำแนวคิดและผลงานอันทรงคุณค่า มาร้อยเรียงและ นำเสนอผ่านนิทรรศการ พร้อมกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน

นายทวีจิตร จันทรสาขา นายกสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ กล่าวว่า นิทรรศการ “ยลตรอกชอกชอยกะดีจีน” จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงาน ศิลปะสถาปัตยกรรมอายุเก่าแก่ ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเพื่อให้นิสิตนักศึกษา และประชาชน ทั่วไปที่มีใจรักมรดกทางวัฒนธรรมหาดูยาก ได้รู้จักและเข้าใจการทำงานของสถาปนิกผู้ออกแบบ มากขึ้นว่า มิใช่เพียงแต่ออกแบบสร้างอาคารใหม่เท่านั้น แต่ต้องรวมไปถึงการอนุรักษ์ที่อยู่ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาศัย อาคาร หรือสถาปัตยกรรมเก่าแก่อีกด้วย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบันทึกประวัติศาสตร์ในอดีตที่หลงเหลือให้ได้ปรากฏแก่คนในรุ่นปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า และร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป

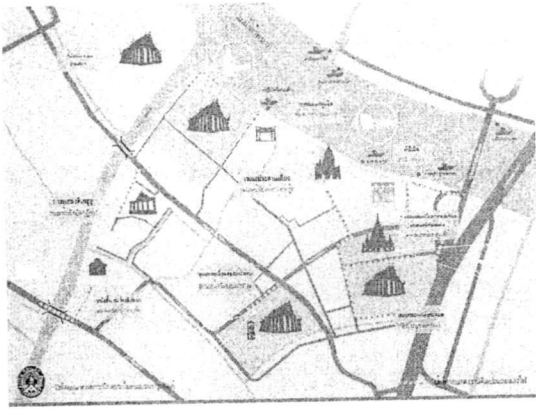
นิทรรศการดังกล่าวบอกเล่าถึง การนำเสนอคุณค่าของย่านเก่าแก่ ชุมชนกุฎีจีน ฝั่งธนบุรี ที่ตั้งอยู่บริเวณปากคลองบางหลวง จนถึงบริเวณวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ซึ่งนับเป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์พิเศษอันน่าสนใจ เนื่องจากเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยของกลุ่มคนหลายเชื้อชาติหลากหลายวัฒนธรรมทั้งไทย จีน ฝรั่งเศส แขก มอญ ลาว เขมร ที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน ทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม ฯลฯ และยังคงมีอาคารบ้านเรือนหลังเก่าที่ทรงคุณค่า ในชุมชนที่มีตรอกซอกซอยมากมาย อาทิ บ้านวินด์เซอร์ เรือนไม้ทรงมนิลา โดดเด่นที่ส่วนประกอบต่างๆ ของเรือนฉลุลวดลายไม้อย่างสวยงาม เรือนหลังนี้นอกจากจะมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแล้ว ยังเป็นหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์สมัยโปรตุเกส เดินทางเข้ามาในสยามประเทศด้วย ซึ่งมีอายุยาวนานมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และโบสถ์วัดช่างดาครู้ส(กุฎีจีน) สถาปัตยกรรมโปรตุเกสตั้งเด่นเป็นตระหง่าน ฯลฯ

ภาพที่ 2.6 นิทรรศการ “ยลตรอกซอกซอย กะดีจีน”

ที่มา <http://vernadoc.multiply.com/photos>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.7 แผนที่ทางวัฒนธรรม "กะตึจัน ศิลป์ในซอย" ครั้งที่ 2

ที่มา http://www.artbangkok.com/detail_page.php?sub_id=1585

2.5.5 การวาดเส้นทางสถาปัตยกรรม (Architectural Delineation) : กรณีศึกษา ชุมชนสามแพร่ง (กรินทร์ กลิ่นขจร.2553)

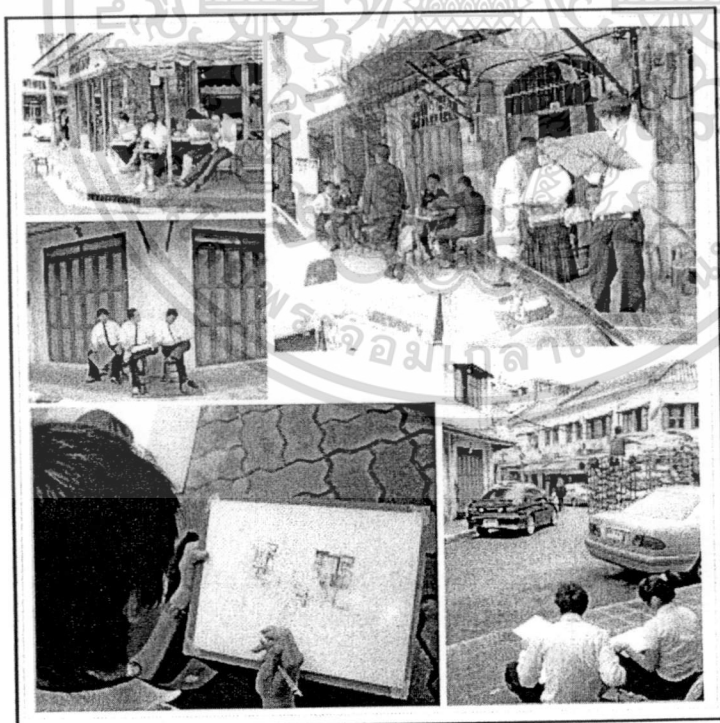
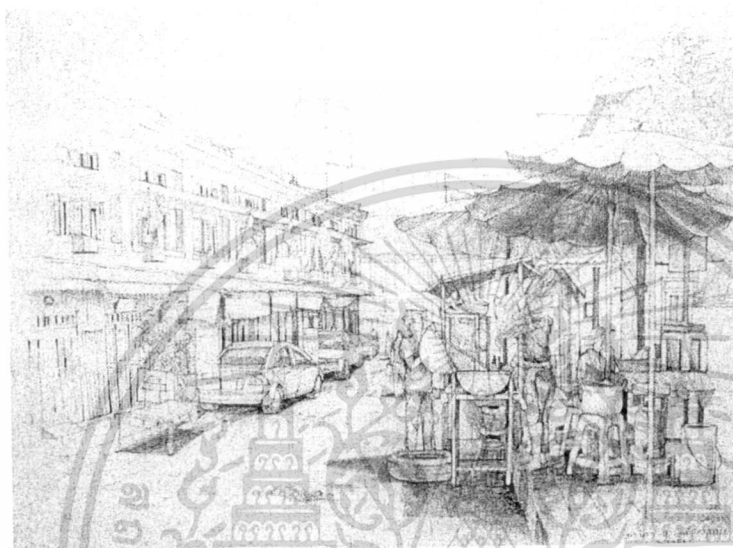
การวาดเส้นทางสถาปัตยกรรมคือการเก็บข้อมูลและเรียนรู้สถาปัตยกรรมผ่านการเขียน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการฝึกฝนสายตา สมอง และมือ เพื่อมองให้เห็นสิ่งที่ประทับใจแล้วเก็บด้วยความรู้สึก จดจำให้ได้ เรียนรู้ แล้วถ่ายทอดผ่านการเขียนออกไปให้ผู้คนเข้าใจ อย่่างไรก็ดี ข้อมูลหรือผลงานภาพเขียนที่ได้นั้นเป็นเพียงผลผลิต หากสิ่งสำคัญคือกระบวนการที่เกิดขึ้น

การเขียนรูปทำให้ได้อย่างอื่นนอกเหนือจากการเขียนอีกมาก กระบวนการเขียนรูปเป็นการฝึกสมาธิ และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากสมาธิซึ่งจะต้องฝึกก็คือ การมองให้เห็นสิ่งที่ จะเขียนก่อน ฝึกให้มองเห็นองค์ประกอบเชิงกราฟิกที่อยู่ในสภาพแวดล้อมแล้วเขียนออกมาเป็น ภาพบนกระดาษ และในขณะที่เขียนนั้นก็เกิดการเชื่อมต่อของตา-สมอง-มือ เวลาที่เห็นแล้ว เขียนออกมา ผู้เขียนก็จะรู้สึกดังลึกลงในภาพที่จะเขียน ในเส้นที่เขียน นอกจากนี้การวาดเส้นเป็น พื้นฐานของการสเก็ตซ์ให้คนอื่นเข้าใจสิ่งที่เราคิด เป็นวิธีที่ทำให้ภาพในหัวออกมาให้คนอื่นเห็นและ เข้าใจได้ ถ้าตาเห็นแล้วสามารถเขียนออกมาได้ สมองเห็นแล้วก็ต้องเขียนออกมาได้เช่นกัน กล่าวคือ เป็นการเขียนภาพที่บันทึกไว้ในหัวออกมาให้เห็น

การฝึกวาดเส้นในเบื้องต้นนั้นจะเริ่มต้นจากการเรียนรู้พื้นฐานในขณะสถาปัตย์ ลาดกระบัง หลังจากที่ได้เรียนรู้พื้นฐานกับสถาปัตยกรรม ผู้คน ต้นไม้ และสภาพแวดล้อมภายใน คณะ พื้นฐานทั้งหลายก็จะเริ่มแม่นยำในเรื่องของการเขียนเส้น พอได้เส้น ได้มุมทัศนียภาพ มองเห็นมิติของแสงเงาและเงาในเงา เห็นในสิ่งที่ละเอียดอ่อนและรายละเอียดได้ชัดเจนขึ้นแล้ว จากนั้นจึงพาออกไปเรียนรู้ข้างนอก ไปเรียนรู้งานที่ยากขึ้น ไปเรียนรู้สถาปัตยกรรมที่อยู่ใน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ทั่ว ๆ ไปแล้วก็สวย

ดังนั้น การพานักศึกษามาเขียนรูปที่สามแพรงคือหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าต่าง ๆ ซึ่งประสบพบอยู่ได้รอบตัว เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องเมือง เรื่องชีวิตเมืองกับสถาปัตยกรรม และหวังว่าพวกเขาจะได้สัมผัสในสิ่งที่ไม่เคยสัมผัส กินของอร่อยที่ไม่เคยกิน มีประสบการณ์ มีความประทับใจในชีวิต แม้แต่ความประทับใจนั้นก็เป็นเรื่องสำคัญ

ภาพที่ 2.8 กิจกรรมการวาดภาพลายเส้นชุมชนสามแพรง

ที่มา <http://people-space.blogspot.com/2010/03>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.4 Heritage Building @ Risk_Online

กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมจากสมาคมสถาปนิกสยามฯ

(สุจิต สนั่นไหว และปาริสุทธิ์ เลิศคชาธาร.2547 : 1-2)

จากแนวคิดเบื้องต้นของคณะกรรมการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม สมาคมสถาปนิกสยามฯ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ว่าอาคารควรค่าแก่การอนุรักษ์มีอยู่มากมาย แต่ยังไม่มีการรวบรวมให้เป็นระบบ จำเป็นต้องมีการดำเนินการบางอย่างเพื่อหาทางป้องกันหรือช่วยเหลือให้ดำรงคงอยู่ต่อไป หรืออย่างน้อยก็มีการสำรวจข้อมูลเก็บไว้ก่อนที่จะถูกรื้อหรือมีสภาพทรุดโทรมกว่านี้ ได้ก่อให้เกิดโครงการจัดทำทะเบียนอาคารควรค่าแก่การอนุรักษ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2547 แต่จากข้อจำกัดทั้งในด้านกำลังคน ตลอดจนกำลังทุน ทำให้โครงการนี้ยังไม่บังเกิดผลเท่าที่ควรในปีแรกที่เริ่มต่อเมื่อในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการหาวิธีลดข้อจำกัดด้วยการใช้เครื่องมือที่ง่ายต่อการสืบค้นและปรับปรุงข้อมูลเข้ามาช่วย โดยทุกภาคส่วนในสังคมสามารถมีส่วนร่วมได้ผ่านเว็บไซต์ www.thai-heritage-building.com ผนวกกับเมื่อมีกิจกรรมนำร่องในการทดลองใช้เว็บไซต์ ได้หลากหลายภาคีที่เกี่ยวข้องในวงการสถาปัตยกรรมร่วมสนับสนุนทุนให้แก่ผู้ผ่านการคัดเลือกเพื่อพัฒนาแนวคิดในการอนุรักษ์ฟื้นฟูอาคารนั้น ๆ ต่อ ทำให้โครงการมีแรงดึงดูดใจมากยิ่งขึ้น โดยเห็นได้ชัดจากการที่มีผู้ส่งอาคารเพื่อจัดทำทะเบียนอาคารควรค่าแก่การอนุรักษ์มากเป็น 4 เท่าของปีแรก ยังผลให้อาคารที่มีคุณค่าในด้านต่าง ๆ ทั่วประเทศจากหลากหลายมุมมองได้ประจักษ์สู่สายตาในชั่วพริบตาบนสังคมออนไลน์ อันเป็นการบรรลุเป้าหมายเบื้องต้นของโครงการ ซึ่งเชื่อได้ว่าผู้เข้าร่วมโครงการต่างเต็มใจเข้าร่วมโครงการ เพราะไม่เป็นการลำบากตนเองเกินไปด้วยความง่ายของเทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบัน และการที่เปิดโอกาสให้จัดทีมที่ประกอบไปด้วยคน 2 รุ่นที่มีศักยภาพและประสบการณ์แตกต่างกันได้ช่วยกันนำเสนอ

นอกจากนี้ผลที่เกิดต่อเนื่องหลังจากนั้น อาจถือได้ว่าเป็นฐานข้อมูลที่ดียิ่งอีกครั้งที่สมาคมสถาปนิกสยามฯ ได้เป็นสื่อกลางในการนำเสนอสู่สังคม เพราะตลอดช่วงเวลาที่ให้ผู้ผ่านการคัดเลือก 15 ทีม ได้เสนอแนวคิดเพื่อจัดทำโครงการอนุรักษ์อาคารนั้น ๆ บนเว็บไซต์ ย่อมเป็นการขยายโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากภาคส่วนต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ตรงต่อผู้ครอบครองอาคารในการใช้เป็นข้อมูลตัดสินใจเพื่อหาวิธีที่เหมาะสมในการอนุรักษ์ ตลอดจนเป็นการขยายความหมายของมรดกสถาปัตยกรรมออกสู่สาธารณชน เพื่อตระหนัก และภาคภูมิใจร่วมกันต่อไป ซึ่งตราบใดที่ข้อมูลบน CYBER SPACE เหล่านี้ยังปรากฏอยู่ และถูกเพิ่มเติมเรื่อย ๆ ด้วยความร่วมมือจากภาคีต่าง ๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นต่อ ๆ ไป ก็ไม่น่าแปลกใจว่าฐานข้อมูลอาคารควรค่าแก่การอนุรักษ์อันเป็นมรดกสถาปัตยกรรมของสังคมอาจขยายนับร้อยเท่าในเวลาอีกไม่นานก็ได้ โดยประโยชน์ครั้งนี้อาจไม่จำกัดอยู่เพียงแค่มรดกสถาปัตยกรรมในประเทศเท่านั้น แต่อาจหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวมถึงมรดกของมนุษยชาติก็เป็นได้หากมีการพัฒนาต่อเพื่อไม่ให้ความแตกต่างเรื่องภาษามาเป็นข้อจำกัดในการร่วมโครงการ

Heritage Building @ Risk_Online

Press Conference, The National Discovery Museum Institute, 14 Feb 2007

Heritage Building @ Risk_Online

Workshop, T.S.T Tower, Rangsit University, 4-5 April 2007

ภาพที่ 2.9 การจัดโครงการ Heritage Building @ Risk_Online

ที่มา [http:// heritage-building.com](http://heritage-building.com)

2.5.5 การจัดกิจกรรมริมน้ำจันทบูร

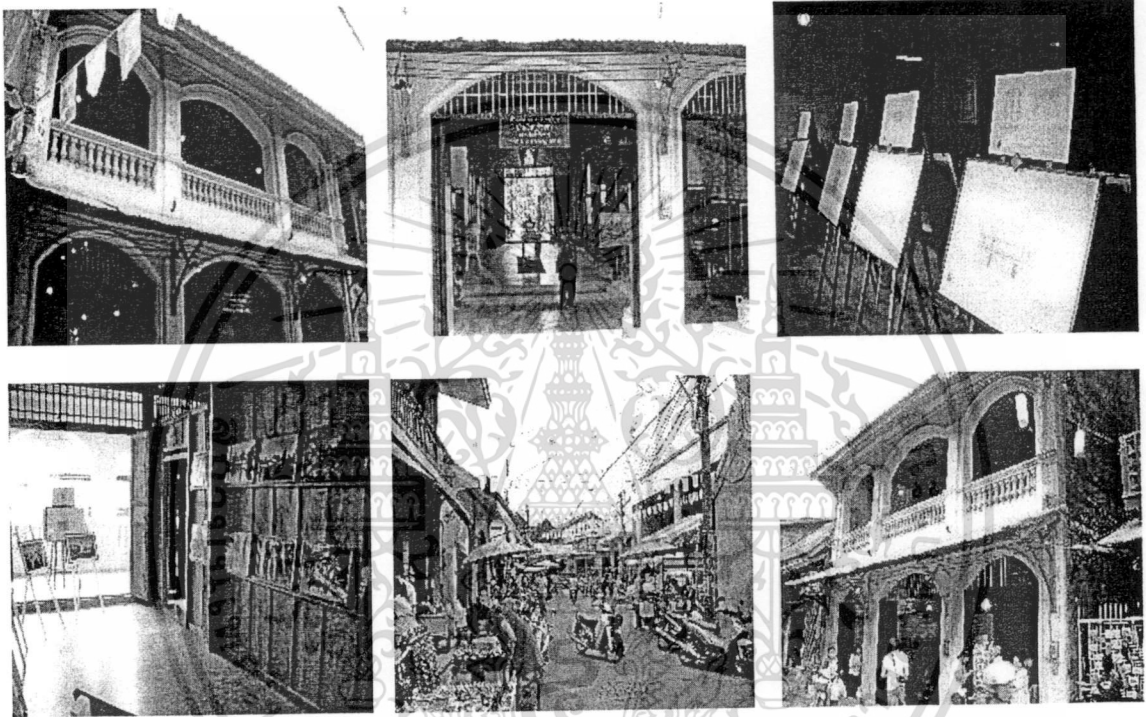
ด้วยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรีร่วมกับชุมชนริมน้ำจันทบูร ได้จัดทำโครงการจัดเก็บข้อมูลสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชุมชนริมน้ำจันทบูร (Vernadoc) ครั้งที่ 2 ปี 2554 ระหว่างวันที่ 14 - 26 มีนาคม 2554 โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันอาศรมศิลป์และวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี โดยการนำของอาจารย์วิรัตน์ เศรษฐฐิตถาวร ที่ได้คัดเลือกนักศึกษาอาสาสมัครจากวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรีเข้าร่วมโครงการจำนวน 16 คน ได้ร่วมกันทำการสำรวจจริงวัดพื้นที่บ้านเรือนจริงในชุมชนริมน้ำและเขียนแบบเป็นภาพลายเส้นที่สมบูรณ์

ภาพที่ 2.10 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมด้วยวิธีเขียนแบบรังวัด ชุมชนริมน้ำจันทบูร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรีร่วมกับคณะกรรมการชุมชนริมน้ำจันทบูร ได้จัดงานเปิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนริมน้ำ ที่บ้านเลขที่ 69 ในวันที่ 17 - 19 กันยายน 2553 โดยมีชื่องานว่า "เปิดบ้านริมน้ำมองอดีต ผ่านปัจจุบัน ณ ชุมชนริมน้ำจันทบูร" ในงานมีกิจกรรมมากมาย อาทิเช่น แรลลี่ "เดินถนน ค้นคำตอบ" การจัดแสดงจักรยานโบราณ การแสดงภาพถ่ายย้อนอดีต กิจกรรม"จุดตะเกียงเล่าเรื่อง" การแสดงดนตรี การแสดงภาพวาด และกิจกรรม "ชม-ชิม-ช้อป"

ภาพที่ 2.11 บรรยากาศงานเปิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนริมน้ำ ที่บ้านเลขที่ 69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวแปรนำไปใช้

วัตถุประสงค์	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	กลุ่มตัวแปรที่นำไปใช้
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพิจารณาและระบุแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	- Tangible and Intangible Cf. UNESCO	- วัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible) - วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)
	- Burra Charterการพิจารณาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม	- คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ - คุณค่าด้านสถาปัตยกรรม - คุณค่าด้านสังคม - คุณค่าด้านการศึกษา
	- Nara Charter เกณฑ์การประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรม	- มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ - เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ - ความเป็นศิลปะ - มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม - มีความผูกพันกับชุมชน - เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน - มีความแท้ หายาก - ความเป็นเอกลักษณ์
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเก็บข้อมูลคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคานด้วยกระบวนการทางสถาปัตยกรรม	กระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	- การถ่ายภาพ - การภาพร่าง - การเขียนภาพถ่าย - การเขียนแบบรังวัด
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคาน	- The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites (2008)	- การเข้าถึงและการทำความเข้าใจ - ความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล - การให้ความสนใจต่อสภาพโดยรอบและบริบท - การสงวนรักษาความเป็นของแท้ - การวางแผนเพื่อความยั่งยืน - การคำนึงถึงความเป็นองค์รวม - ความสำคัญของการศึกษาวิจัย การประเมิน
วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ประเมินผลการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคาน	- งานวิจัยและการจัดกิจกรรมในชุมชน	- การสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม - การสร้างความตระหนักในคุณค่ามรดกชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้วยวิธีการ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนเชียงคาน

2.6.1 ประวัติเมืองเชียงคาน

ประวัติความเป็นมาเมืองเชียงคานเดิมตั้งอยู่ที่เมืองชะนะคาม ประเทศลาว ซึ่งสร้างโดยขุนคาน โอรสของขุนคัวแห่งอาณาจักรล้านช้าง เมื่อประมาณ พ.ศ. 1400 ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2250 อาณาจักรล้านช้างแยกออกเป็นสองอาณาจักรคือ อาณาจักรหลวงพระบาง ซึ่งมีพระเจ้ากัศราเป็นกษัตริย์ และอาณาจักรเวียงจันทน์ ซึ่งมีพระเจ้าไชยองค์ไว้เป็นกษัตริย์ โดยกำหนดอาณาเขตให้ดินแดนเหนือแม่น้ำเหืองขึ้นไปเป็นอาณาเขตหลวงพระบาง และได้แม่น้ำเหืองลงมาเป็นอาณาเขตเวียงจันทน์ ต่อมาทางหลวงพระบางได้สร้างเมืองปากเหืองซึ่งอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงเป็นเมืองหน้าด่านและทางเวียงจันทน์ได้ตั้งเมืองเชียงคานเดิมเป็นเมืองหน้าด่านเช่นกัน

ต่อมา พ.ศ. 2320 พระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกับพระสุรสีห์ ยกทัพไปตีกรุงเวียงจันทน์ ตีเวียงจันทน์ได้จึงได้อันเชิญพระแก้วมรกต กลับมายังกรุงธนบุรี แล้วได้รวมอาณาจักรล้านช้างเข้าด้วยกันและให้เป็นประเทศราชของไทย และได้กวาดต้อนผู้คนพลเมืองมาอยู่เมืองปากเหืองมากขึ้น แล้วโปรดเกล้าฯ ให้เมืองปากเหืองไปขึ้นกับเมืองพิชัย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์ คิดกอบกู้เอกราชเพื่อแยกเป็นอิสระจากไทยโดยยกกำลังจากเวียงจันทน์มายึดเมืองนครราชสีมา แต่ในที่สุดเจ้าอนุวงศ์ ถูกจับขังจนสิ้นชีวิต กองทัพไทยที่ยกมาปราบเจ้าอนุวงศ์ที่นครราชสีมายกทัพไปกวาดต้อนผู้คนจากฝั่งซ้ายของลำน้ำโขงมายังเมืองปากเหืองมากขึ้น และโปรดเกล้าฯ ให้พระอนุพินาศ (กิง ต้นสกุลเครือทองศรี) เป็นเจ้าเมืองปากเหืองคนแรก แล้วพระราชทานชื่อเมืองใหม่ว่า เมืองเชียงคาน ครั้งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พวกจีนฮ่อได้ยกทัพมาตีเมืองเวียงจันทน์ เมืองหลวงพระบางและได้เข้าปล้นสะดมเมืองเชียงคานเดิมที่อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ชาวเชียงคานเดิมจึงอพยพผู้คนไปอยู่เมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) เป็นจำนวนมาก

ครั้งต่อมา เห็นว่าชัยภูมิเมืองเชียงคานใหม่ (เมืองปากเหือง) ไม่เหมาะสม ผู้คนส่วนใหญ่จึงอพยพไปอยู่ที่บ้านท่านาจันทร์ซึ่งใกล้กับที่ตั้งของอำเภอเชียงคานปัจจุบัน แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า เมืองใหม่เชียงคาน ต่อมาไทยได้เสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงให้กับฝรั่งเศส ทำให้เมืองปากเหืองตกเป็นของฝรั่งเศส คนไทยที่อยู่เมืองปากเหืองจึงอพยพมาอยู่เมืองใหม่เชียงคานหรืออำเภอเชียงคานปัจจุบันโดยสิ้นเชิง แล้วได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็นเมืองเชียงคานใหม่ ได้ตั้งที่ทำการอยู่บริเวณวัดธาตุ เรียกว่าศาลาเมืองเชียงคาน ต่อมาได้ย้ายไปอยู่บริเวณวัดโพธิ์ชัย และตั้งแต่ปี 2548 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอเชียงคานมาอยู่ ณ ที่อยู่ปัจจุบันตราบนานเท่าทุกวันนี้

ปัจจุบันอำเภอเชียงคานเป็นอำเภอชั้น 1 ของจังหวัดเลย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 938 ตารางกิโลเมตร และนับแต่ตั้งเป็นอำเภอเชียงคานมาจนถึงปัจจุบันนี้ มีนายอำเภอที่ทำหน้าที่ปกครอง ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

- 1 พระยาศรีอรรคฮาด (ทองดี ศรีประเสริฐ) พ.ศ. 2452-2454
- 2 ขุนผลาญนรงค์รอน (ทั้ย ศาสตรศรีชัย) พ.ศ. 2454-2457
- 3 พระเชียงคานคณาพิทักษ์ (เร เรวัต) พ.ศ. 2457-2463
- 4 ขุนวิจารณ์สดนทรกรรม (จำรัส ภัทรนาวิก) พ.ศ. 2463-2464
- 5 พระเสนาราชภักดี (แหม่ม ปัญจะ) พ.ศ. 2464-2469
- 6 หลวงวิจิตรนราภิบาล (แจ่ม นารายคมิณ) พ.ศ. 2469-2479
- 7 ขุนนิลประพันธ์พิพัฒพงษ์ (เลื่อน นิลประพันธ์) พ.ศ. 2479-2486
- 8 นายประเสริฐ จริยา พ.ศ. 2486-2487
- 9 นายกาญจน์ จปานนท์ พ.ศ. 2487-2490
- 10 นายประดิษฐ์ ทองประไพ 1 กันยายน 2490-1 ธันวาคม 2493
- 11 นายต่วน ไกรศรีวรรณนะ 20 กุมภาพันธ์ 2494-6 มกราคม 2493
- 12 ร้อยตำรวจโทบุศย์ จินตนา 6 มกราคม 2498-17 พฤษภาคม 2498
- 13 นายอรุณ ปุสเทพ 26 มิถุนายน 2499-1 ตุลาคม 2507
- 14 นายสุนทร บำรุงพงศ์ 4 มกราคม 2508-9 พฤษภาคม 2511
- 15 นายอรุณ วิไลรัตน์ 4 พฤษภาคม 2511-9 กรกฎาคม 2514
- 16 ร้อยตรีทวี พรหมนารถ 12 กรกฎาคม 2514-18 พฤศจิกายน 2517
- 17 ร้อยตรีถนัด มณีเจริญ 18 พฤศจิกายน 2517-23 มิถุนายน 2518
- 18 นายจำรัส เขี่ยมรอด 23 มิถุนายน 2518-22 เมษายน 2524
- 19 นายประเสริฐ ศิริผล 22 เมษายน 2520-30 พฤศจิกายน 2522
- 20 นายเกษม ชัยสิทธิ์ 1 ธันวาคม 2522-23 ตุลาคม 2525
- 21 นายสุพจน์ โพธิ์ทองคำ 26 ตุลาคม 2525-5 ตุลาคม 2528
- 22 นายทองพล ทิมาศาสตร์ 5 ตุลาคม 2528-15 ตุลาคม 2532
- 23 นายวรวิทย์ ชำนิยันต์ 16 ตุลาคม 2532-8 พฤศจิกายน 2535
- 24 นายเป็รื่อง งามจันทร์ 11 พฤศจิกายน 2535-11 มิถุนายน 2536
- 25 นายคุณ โมทองกุล 14 มิถุนายน 2536-30 พฤศจิกายน 2536
- 26 นายถาวร พรหมมีชัย 1 ธันวาคม 2536-31 ตุลาคม 2539
- 27 นายเสรี พิจิตรศิริ 14 ตุลาคม 2539- พ.ศ. 2541

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

28 นายอนุสรณ์ บัวภา 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541- 16 ธันวาคม 2545

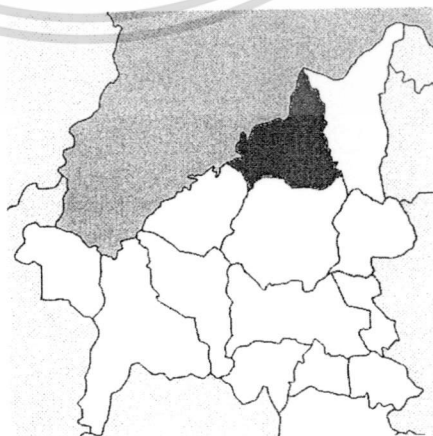
29 นายธนวัฒน์ สวรรยาธิปิติ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน

2.6.2 สภาพทั่วไป

2.6.2.1 อาณาเขตที่ตั้ง

เทศบาลตำบลเชียงคาน มีพื้นที่ 2.7 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเชียงคาน ห่างจากจังหวัดเลย ประมาณ 48 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 568 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ด้านเหนือ** ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่ที่ฝั่งใต้ของแม่น้ำโขง ตอนที่อยู่ห่างจาก วัดโพธิ์ชัยไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ระยะทาง 350 เมตร และอยู่ห่างจากที่จุดเรือสาธารณะแม่น้ำโขงฝั่งใต้ไปทางทิศตะวันตก 1,350 เมตร จากหลักเขตที่ 1 เลียบตามฝั่งใต้ของแม่น้ำโขงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือถึงฝั่งตะวันตกของปากลำน้ำสวย ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 2
- ด้านตะวันออก** จากหลักเขตที่ 2 เลียบตามฝั่งตะวันตกของลำน้ำสวยไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านทางสายไปอำเภอท่าบ่อถึงจุดซึ่งอยู่ห่างจากทางสายไปอำเภอท่าบ่อ ระยะทาง 250 เมตร ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 3
- ด้านใต้** จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านทางหลวงแผ่นดินสายเชียงคาน – เลย ตรงเชิงสะพานของทางหลวงแผ่นดินสายเชียงคาน – เลย ด้านเหนือ ตอนที่อยู่ห่างจากสุศาลาอำเภอ ระยะทาง 350 เมตร ถึงจุดซึ่งอยู่ห่างจากทางหลวงแผ่นดินสาย เชียงคาน – เลย ระยะทาง 1,000 เมตร ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 4
- ด้านตะวันตก** จากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ จนบรรจบกับหลักเขตที่ 1

ภาพที่ 2.12 ตำแหน่งและอาณาเขตอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

เทศบาลตำบลเชียงคาน มีลักษณะภูมิประเทศโดยส่วนใหญ่ เป็นที่ลุ่ม ริมฝั่งแม่น้ำ สภาพพื้นที่จะมีความลาดเทจากทิศใต้สู่ทิศเหนือ ด้านตะวันออกเป็นที่ราบสูง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวติดต่อกับภูทอก และ ภูหม่อน ซึ่งเป็นเขตของป่าสงวนแห่งชาติ และ การที่มีพื้นที่ติดลำน้ำโขง ส่งผลให้สภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินมีสูง เหมาะแก่การเพาะปลูก

2.6.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของเทศบาลตำบลเชียงคาน มีลักษณะสำคัญดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

อุณหภูมิ โดยเฉลี่ยของพื้นที่เทศบาลตำบลเชียงคาน จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศ ของกรมอุตุนิยมวิทยา อยู่ที่ 25.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด เท่ากับ 32.0 และ 20.1 องศาเซลเซียส ตามลำดับ ในช่วงเดือนเมษายนและ มกราคม เป็นเดือนที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด เท่ากับ 35.7 และ 13.4 องศาเซลเซียสตามลำดับ

2.6.2.4 ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝน เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูง คือ เดือนกันยายน มีปริมาณฝนเท่ากับ 245.8 มิลลิเมตร ต่ำสุด ในเดือน ธันวาคม เท่ากับ 4.5 มิลลิเมตร

2.6.2.5 โครงสร้างประชากรเทศบาลตำบลเชียงคาน

มีจำนวนประชากรนับถึงเดือน พฤษภาคม ปี 2552 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,948 คน ความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาล คิดเป็น 2,202.96 คน / ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนรวม 2,332 ครัวเรือน

2.6.2.6 ด้านการเมืองการปกครอง

ตารางที่ 2.4 หน่วยงานราชการในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน มีจำนวนทั้งสิ้น 22 แห่ง
และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจอีกจำนวน 5 แห่ง

ลำดับ ที่	หน่วยงาน	
	ส่วนราชการ	รัฐวิสาหกิจ
1	ที่ว่าการอำเภอเชียงคาน	1. บริษัท ทีไอที (มหาชน) จำกัด
2	สำนักงานเทศบาลตำบลเชียงคาน	2 บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด
3	สำนักงานเกษตรอำเภอเชียงคาน	3. สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค
4	สถานีตำรวจภูธรเชียงคาน	อำเภอเชียงคาน
5	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเชียงคาน	4.ธนาคารออมสิน สาขาเชียงคาน
6	สำนักงานที่ดินจังหวัดเลย สาขาเชียงคาน	5. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
7	สำนักงานป่าไม้อำเภอเชียงคาน	การเกษตร สาขาเชียงคาน
8	สำนักงานสรรพากรอำเภอเชียงคาน	
9	สำนักงานสัสดีอำเภอเชียงคาน	
10	สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเชียงคาน	
11	โรงพยาบาลเชียงคาน	
12	ด้านศุลกากรเชียงคาน	
13	ด้านตรวจคนเข้าเมืองเชียงคาน	
14	สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดเลย	
15	กองร้อย ตชด.ที่ 246 อำเภอเชียงคาน	
16	สถานีเรืออำเภอเชียงคาน (นรข.)	
17	ศูนย์การศึกษาอนุรักษณ์และการศึกษา	
18	ตามอัธยาศัย	
19	โรงเรียนเชียงคาน	
20	โรงเรียนบ้านเชียงคาน " ปทุมมา	
21	สงเคราะห์ "	
22	โรงเรียนบ้านเชียงคาน " วิจิตรวิทยา "	
	สถานีตำรวจน้ำ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ในด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6.2.7 โครงสร้างพื้นฐาน

- มีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอเชียงคาน 1 แห่ง
- มีการประชาสัมพันธ์อำเภอเชียงคาน 1 แห่ง
- โทรศัพท์ มีจำนวนคู่สายโทรศัพท์ให้บริการในเขตเทศบาล 1,000 คู่สาย
- การคมนาคมขนส่ง ส่วนใหญ่จะเป็นการเดินทางโดยทางบก โดยมีเส้นทาง

คมนาคม ระหว่างอำเภอ และจังหวัด รวมทั้งการคมนาคมภายในเขตเทศบาล และจากเทศบาลไปยังตำบลต่าง ๆ การเดินทางจากจังหวัดเลยสู่อำเภอเชียงคาน โดยทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 201 รวมระยะทาง 48 กิโลเมตร จากอำเภอเชียงคานสู่อำเภอปากชม โดยทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 211 รวมระยะทาง 40 กิโลเมตร และจากอำเภอเชียงคาน สู่ บ้านหนองผือ อำเภอท่าลี่ โดยทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2195 รวมระยะทาง 58 กิโลเมตร ส่วนการคมนาคม จากเทศบาล เชียงคานไปยังตำบลต่าง ๆ ก็มีรถประจำทาง(รถสองแถว) คอยบริการผู้ที่โดยสารไปมา สำหรับการเดินทางภายในเขตเทศบาล จะมีรถโดยสารไว้คอยบริการ ประชาชนโดยมีถนนสายหลัก 3 สาย คือ ถนนมะลิวัลย์, ถนนศรีเชียงคาน และถนนชายโขง โดยมีถนนภายในเขตที่มีซอยต่าง ๆ อีก 28 ซอย

การคมนาคมทางน้ำ มีการติดต่อค้าขาย กับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยทางเรือโดยสารที่ทำเทียบเรือข้ามฟาก บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองไปยังเมืองसानะคาม

2.6.2.8 ด้านเศรษฐกิจ

รายได้ประชากรในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน มีรายได้จากการประกอบอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการเกษตรกรรม การรับจ้าง และการทำประมง รวมไปถึงการรับราชการ ซึ่งรายได้เฉลี่ยของประชากรในพื้นที่มีประมาณ 13,000 บาท ต่อครอบครัว / ปี

2.6.2.9 การท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางธรรมชาติ ได้แก่

1. ภูทอก
2. ภูหมอน
3. ภูควายเงิน
4. ภูซำน้อย
5. ภูหงษ์
6. ภูพระใหญ่ ท่าดีหมี
7. ภูผาแบน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ได้แก่

1. พระใหญ่ภูคกงิ้ว (บ้านท่าดีหมี)
2. พระพุทธบาทภูควายเงิน (บ้านอุโมง)
3. หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ (บ้านนาประหนด)
4. หมู่บ้านไทพวน (บ้านกลาง)
5. บ้านนาอ้อ

2.6.2.10 สังคมและวัฒนธรรมชาวเชียงคาน

ลักษณะการดำเนินวิถีชีวิตของชาวบ้านในอำเภอเชียงคานเป็นไปด้วยความเรียบง่าย เป็นท้องถิ่นที่ยังคงดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมอยู่มาก อย่างเช่น ทุกเช้าชาวบ้านจะพากันออกมารอใส่บาตรหน้าบ้านกันทุกบ้าน เป็นภาพที่ยังคงวิถีไทยในสมัยก่อนไว้อย่างดี และเป็นอำเภอที่มีวัดที่ตั้งอยู่ใกล้กันมากทำให้เห็นภาพที่พระออกบิณฑบาตรเป็นแถวยาวในทุก ๆ เช้า สัมผัสได้ถึงความสงบร่มเย็นของชุมชนแห่งนี้

สภาพบ้านเรือนของคนเชียงคานมีการสร้างในลักษณะเดียวกันเป็นส่วนใหญ่คือเป็นบ้านไม้สองชั้นหลังใหญ่ หากเป็นบ้านไม้ที่ปลูกมานานหลังคาจะมุงด้วยไม้ พื้นบ้านปูด้วยไม้ บ้านที่ปลูกมาประมาณ ๑๐ ปี มุงหลังคาด้วยสังกะสี พื้นชั้นล่างลาดด้วยปูน ชั้นบนปูด้วยไม้ นอกจากนี้ยังมีบ้านรูปทรงสมัยใหม่ หลังคามุงกระเบื้อง พื้นปูด้วยกระเบื้อง แต่ยังคงสร้างเป็นบ้านสองชั้นอยู่

วิถีชีวิตการทำมาหากินของชาวเชียงคานประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน ค้าขาย และหาปลา ซึ่งชาวบ้านจะประกอบอาชีพผสมผสานกันไป

ชาวเชียงคานนอกจากจะนับถือพระพุทธศาสนาแล้วยังมีความเชื่อในเรื่องของภูตผีบรรพบุรุษ ผีบรรพบุรุษที่ถือได้ว่าเป็นผีตระกูลใหญ่ในเชียงคาน คือ เจ้าพ่อปิ่นแก้ว ที่คอยดูแลปกป้องรักษาชาวเชียงคานให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุขมานาน ทุกเดือน ๖ (พฤษภาคม) ของทุกปีชาวบ้านจะอัญเชิญเจ้าพ่อปิ่นแก้วโดยผ่านร่างทรง พร้อมกับร่างทรงของผีอีกหลายตระกูลลงมาพบปะและผูกข้อมือให้พรกับชาวบ้าน ซึ่งมีตำหนักหรือศาลของเจ้าพ่อปิ่นแก้วตั้งอยู่ริมฝั่งโขงบนถนนสายไปปากน้ำเหือง

ภาษาพูดคุยของชาวเชียงคานมีสำเนียงที่ค่อนข้างแตกต่างจากภาษาอีสานถิ่นอื่นฟังดูไพเราะ ตามพงศาวดารล้านช้างบ่งว่าเมืองเชียงคานอพยพมาจากฝั่งลาว ดังนั้นสำเนียงภาษาของคนเชียงคานจึงคล้ายกับทางฝั่งลาวผสมกับสำเนียงเมืองเลย ทำให้บางพยางค์ออกเสียงสูงคล้ายสำเนียงพูดของชาวบักขี้ได้

2.6.2.11 การนับถือศาสนาและวัฒนธรรม

ประชาชนในเขตเทศบาลโดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 97% และศาสนาอื่นๆ ประมาณ 3 % โดยในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน มีวัดพุทธศาสนา จำนวน 8 แห่ง และโบสถ์คาทอลิก 1 แห่ง ส่วนวัฒนธรรมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญคือ ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา งานเทศกาลออกพรรษาที่เชียงคาน งานลอยกระทง งานประเพณีสงกรานต์ ที่จัดทำเป็นประจำทุกปี

2.6.2.12 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลเชียงคาน มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่

1. แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำที่กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีต้นกำเนิดจากภูเขาในประเทศทิเบต ไหลผ่านหลายจังหวัดของประเทศไทย และผ่านเทศบาลตำบลเชียงคาน มีความยาวประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นแหล่งน้ำการประปาส่วนภูมิภาคใช้ในการผลิตน้ำประปา เพื่อให้ประชาชนได้ใช้อุปโภคบริโภค และยังใช้ในการเกษตรกรรม การประมง
2. ลำน้ำฮวย เกิดจากป่าภูเขาแก้ว ไหลจากตำบลเขาแก้ว ผ่านทางทิศตะวันออกของเทศบาลเชียงคาน มีช่วงความยาวที่ผ่านเขตเทศบาล ประมาณ 700 เมตร โดยจะไหลลงสู่แม่น้ำโขงประชาชนใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรม และลำน้ำฮวยยังใช้แบ่งเขตระหว่างเทศบาลและหมู่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน

2.6.2.13 คุณภาพสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลเชียงคาน เป็นพื้นที่ชายแดนติดแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำนานาชาติ มีภูเขาและธรรมชาติ ที่งดงาม ในทุกฤดูกาล อากาศบริสุทธิ์ เหมาะแก่การพักผ่อนท่องเที่ยว ตลอดจนประชาชนมีความสมัครสมานสามัคคี ยิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมอัธยาศัยดี เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่าง ประเทศ

2.6.3 ขนบธรรมเนียมประเพณี

อีสานมีการนับถือประเพณีอย่างเคร่งครัดมาแต่ครั้งโบราณ และเป็นประเพณีของท้องถิ่นสืบมาหลายร้อยปี เรื่องฮีตสิบสอง-คองสิบสี่ เป็นเรื่องทางศาสนา จึงน่าจะนับถือกันมาตั้งแต่ครั้งวัฒนธรรมอินเดียเข้าสู่บริเวณนี้แล้ว เรียกสั้นๆว่า ฮีต-คอง หรือถ้าจะเรียกให้เป็นแบบชาวบ้านแท้ก็ว่า "เปิงบ้านเปิงเมือง" เรื่องฮีตสิบสอง-คองสิบสี่นี้ มีผู้สูงอายุหลายท่านกล่าวไว้คล้ายๆกัน จะ

ต่างบ้างก็เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะครั้งโบราณด้านหนังสือยังไม่เจริญ อาศัยการบอกเล่าจดจำกัน มาเป็นส่วนใหญ่ ที่เขียนไว้นั้นเป็นส่วนน้อย

2.6.3.1 ฮีตสิบสอง

"ฮีต" คงเป็นคำย่อของ "จารีต" เพราะอีสานใช้ "ฮ" แทน "ร" ฮีตสิบสองก็คือ จารีตที่ปฏิบัติ กันในแต่ละเดือน ตรงกับทางภาคกลางว่าประเพณี 12 เดือนนั่นเอง ในสมัยโบราณเขาถือเอาเดือน อ้ายเป็นการเริ่มต้นปีใหม่ (เดือนเจียงก็เรียก) แล้ววนไปจนถึงเดือน 12 เป็นเดือนสุดท้าย ในแต่ละ เดือนมีประเพณีประจำเดือน ประเพณีเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องพุทธศาสนา แต่ถ้าเป็นเรื่องอื่นก็ พยายามดึงเข้าพุทธ เพื่อให้ได้โอกาสทำบุญด้วย คือ

ฮีตที่ 1. บุญเข้ากรรม หรือ บุญเดือนเจียง

ภิกษุต้องอาบัติ.สังฆาทิเสส ต้องอยู่กรรมถึงจะพ้นอาบัติ ญาติโยมแม่ออกแม่ตนผู้ อยากรักษาบุญกุศลก็จะให้ไปทาน รักษาศีลฟังธรรมเกี่ยวกับการเข้ากรรมของภิกษุ เรียกว่า บุญเข้า กรรม กำหนดเอาเดือนเจียงเป็นเวลาทำ จะเป็นข้างขึ้นหรือข้างแรมก็ได้ วันที่นิยม ทำเป็นส่วนใหญ่ คือวันขึ้น 15 ค่ำ เพราะเหตุนี้กำหนดให้ทำในระหว่างเดือนเจียงจึงเรียกว่าบุญเดือนเจียง

ฮีตที่ 2. บุญคูณข้าว หรือ บุญคูณลาน

ที่สำหรับตีหรือนวดข้าว เรียกว่า ลาน การเอาข้าวที่ตีแล้วมากองให้สูงขึ้น เรียกว่า คูณลาน หรือที่เรียกกันว่าคูณข้าว ชาวนาที่ทำนาได้ผลดี อยากรักษาบุญกุศล ให้ทานรักษาศีลเป็นต้นก็จัด เอาลานนข้าวเป็นสถานที่ทำบุญ การทำบุญในสถานที่ดังกล่าวเรียกว่าบุญคูณลานกำหนดเอาช่วง เดือนยี่เป็นเวลาทำบุญจึงเรียกว่าบุญเดือนยี่

ฮีตที่ 3. บุญข้าวจีหรือบุญเดือนสาม

ข้าวเหนียวปั้นโรยเกลือ ทาไข่ไก่แล้วจีไฟให้สุก เรียกว่าข้าวจี การทำบุญมีให้ทานข้าวจีเป็น ต้น เรียกว่าบุญข้าวจี นิยมทำกันอย่างแพร่หลาย เพราะถือว่าได้กุศลเยอะ ทำในช่วงเดือนสาม เรียกว่า บุญเดือนสาม

ฮีตที่ 4. บุญแมวส หรือ บุญเดือนสี่

บุญที่มีการเทศน์พระเวส หรือ มหาชาติ เรียกว่าบุญแมวส(ผะ-เหวด) หนังสือมหาชาติ หรือ พระเวสสันดรชาดก แสดงถึงจริยวัตรของพระพุทธเจ้าคราวพระองค์เสวยพระชาติเป็นพระ เวสสันดร เป็นหนังสือเรื่องยาว 13 ผูก (13 กัณฑ์) บุญแมวสนิยมทำกันในช่วงเดือนสี่

ฮีตที่ 5. บุญสงรับน้ำ หรือ บุญเดือนห้า

เมื่อเดือนห้ามาถึงอากาศก็ร้อนอบอ้าวทำให้คนเจ็บไข้ได้ป่วยการอาบน้ำชำระเนื้อ ภายเป็นวิธีการแก้ร้อนผ่อนให้เป็นเย็น ให้ได้รับความ สุขกายสบายใจ

ฮิตที่ 6. บุญบังไฟ หรือบุญเดือนหก

การเอาขี้เเจีย(ดินประสีว) มาประสมคั่วกับถ่าน โขลกให้แหลกเรียกว่าหม้อ (ดิน ปีน) เอาหม้อใส่กระบอกไม้ไผ่อัดให้แน่น แล้วเจาะรูใส่หางเรียกว่าบังไฟ การทำบุญมีให้ทาน เป็น ต้น เกี่ยวกับการทำบั้งไฟ เรียกว่า บุญบังไฟ กำหนดทำกันในเดือนหกเรียกว่าบุญเดือนหก เพื่อขอ ฟ้าขอฝนจากเทวดาเมื่อถึงฤดูแห่งการเพาะปลูก ทำไร่นา

ฮิตที่ 7.บุญชำระ หรือ บุญเดือนเจ็ด

การชำระ(ชำระ) สะสาวสิ่งสกปรกโสโครกให้สะอาดปราศจากมลพิษหรือความมัว หมอง เรียกว่า การชำระสิ่งที่ต้องการทำให้สะอาดนั้นมี 2 อย่างคือ ความสกปรกภายนอกได้แก่ ร่างกาย เสื้อผ้า อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย และความสกปรกภายใน ได้แก่จิตใจเกิดความโลภ โกรธ หลง เป็น

ฮิตที่ 8.บุญเข้าวัดสา(เข้าพรรษา) หรือบุญเดือนแปด

การอยู่ประจำวัดตลอดสามเดือนในฤดูฝนเรียกว่าเข้าวัดสาโดยปกติกำหนดเอาวัน แรมหนึ่งค่ำเดือนแปดเป็นวันเริ่มต้น เรียกว่าบุญเดือนแปด

ฮิตที่ 9. บุญข้าวห่อประดับดิน หรือบุญเดือนเก้า

การห่อข้าวปลาอาหารและของเคี้ยวของกินเป็นห่อ ๆ แล้วเอาไปถวายทานบ้าง ไปแขวน ตามกิ่งไม้ในวัดบ้าง เรียกว่าบุญข้าวประดับดิน เพราะมีกำหนดทำบุญในเดือนเก้าจึงเรียกว่า บุญ เดือนเก้า

ฮิตที่ 10.บุญข้าวสาก หรือบุญเดือนสิบ

การเขียนชื่อใส่สลากให้พระภิกษาและสามเณรจับและเขียนชื่อใส่ภาชนะข้าวถวายตามสลาก นั้นและทำบุญอย่างอื่นมีรักษาสีลพั้งธรรม เป็นต้น เรียกว่าบุญข้าวสาก (สลาก) เพราะกำหนดให้ทำ ในเดือนสิบ จึงเรียกว่าบุญเดือนสิบ

ฮิตที่ 11.บุญออกวัดสา (ออกพรรษา) หรือบุญเดือนสิบเอ็ด

การออกจากเขตจำกัดไปพักแรมที่อื่นได้เรียกว่า ออกวัดสา คำว่าวัดสาหมายถึงฤดูฝน ใน ปีหนึ่งมี 4 เดือนคือ ตั้งแต่วันแรมสี่ค่ำเดือนแปดถึงขึ้น 15 ค่ำเดือน 12 ในระยะสี่เดือนสามเดือนต้น ให้เข้าวัดก่อน เข้าครบกำหนดสามเดือนแล้วให้ออก อีกเดือนที่เหลือให้หาผ้าจีวรมาผัดเปลี่ยน การทำบุญมีให้ทานเป็น

ฮิตที่ 12. บุญกฐิน หรือ บุญเดือนสิบสอง

ผ้าที่ใช้ไม่สตั้งทำเป็นขอบซึ่งเย็บจีวร เรียกว่าผ้ากฐิน ผ้ากฐินนี้มีกำหนดเวลาในการถวาย เพียงหนึ่งเดือนคือตั้งแต่ แรมหนึ่งค่ำเดือนสิบเอ็ด ถึง เพ็ญสิบสอง เพราะกำหนดเวลาทำในเดือน ๑๒ จึงเรียกว่าบุญเดือนสิบสอง

2.6.3.2 คลองสิบสี่

หมายถึง ข้อกติกาของสังคม ๑๔ ประการที่ยึดถือปฏิบัติต่อกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม มีดังนี้

1. เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคทานแก่ผู้มีศีลแล้วตนจึงบริโภคและแจกจ่ายแบ่งญาติพี่น้องด้วย
2. อย่าโลภมาก อย่าจ่ายเงินแดงแพงเงินคว้าง และอย่ากล่าวคำหยาบช้ากล้าแข็ง
3. ให้ทำป้ายหรือกำแพงเอื้อนของตน แล้วปลูกหอนูชาเทวดาไว้ในสี่แฉก(มุม)บ้านหรือแจเอื้อน
4. ให้ล้างตีนก่อนขึ้นเอื้อน ๕ เมื่อถึงวันศีล ๗-๘ คำ ๑๔-๑๕ คำ ให้สมมาก่อนแล้ว สมมาคิงไฟ สมมาขันบันได สมมาผักตบ(ประตู)เอื้อนที่ตนอาศัยอยู่
5. ให้ล้างตีนก่อนเข้านอนตอนกลางคืน
6. ถึงวันศีล ให้เมียเอาดอกไม้ธูปเทียนมาสมมาสามี แล้วให้เอาเอาดอกไม้ ไปถวายสังฆเจ้า
7. ถึงวันศีลดับ ศิลเพ็ง ให้นิมนต์พระสงฆ์มาสูดมนต์เอื้อน แล้วทำบุญตักบาตร
8. เมื่อภิกษุมาคดุมบาตร อย่าให้เพิ่นคอย เวลาใส่บาตรอย่าชุน(ตะ)บาตร อย่าชุนภิกษุสามเณร
9. เมื่อภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้เอาขันขันข้าวตอกดอกไม้ธูปเทียน และเครื่องอัฐบริขารไปถวายเพิ่ม
10. เมื่อเห็นภิกษุ เดินผ่านมาให้นั่งลงยกมือไหว้แล้วจึงค่อยเจรจา
11. อย่าเียบเงาพระสงฆ์
12. อย่าเอาอาการเงื่อนทานแก่สังฆเจ้าและอย่าเอาอาหารเงื่อนให้สามีตัวเองกิน
13. อย่าเสพงามคุณในวันศีล วันเข้าวัดสา วัดออกพรรษา วันมหาสงกรานต์และวันเกิดของตน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6.4 อาหารพื้นบ้าน

2.6.4.1 ข้าวเป็ยกเส้น ตั้งอยู่หน้าปากซอย 12 (เดิมอยู่ซอย10) ตรงข้ามวัดป่ากลาง เมนูเด่นมือเช้าของเมืองเชียงคานที่ไม่ควรพลาด ข้าวเป็ยกเส้น รสชาติเส้นจะนุ่มและเหนียว น้ำซุปรอ้ยเข้มข้น ที่มีเมนูให้เลือกรับประทานหลายอย่าง ทั้งโจ๊ก เกาเหลาเลือดหมู ราคา 20-30 บาท

ภาพที่ 2.13 ร้านข้าวเป็ยกเส้นหน้าวัดป่าใต้

2.6.4.2 ข้าวปุ้นน้ำแจ่ว หรือ ขนมจีนน้ำใส เป็นอีก 1 เมนู ที่จะพบเจอได้เฉพาะเชียงคานเท่านั้น เพราะเป็นอาหารพื้นเมืองของที่นี่ ข้าวปุ้นน้ำแจ่ว ส่วนประกอบของข้าวปุ้นน้ำแจ่วที่แตกต่างจากขนมจีนทั่วไป เช่นมีเครื่องในหมู ตับ ไต ไข่ ฟอง ที่ต้มจนสุกแล้ว ประเภทผักก็มีผักบุ้ง กระถั่วปี ถั่วฝักยาว งอก สารแหน ต้นหอมสด และที่สำคัญจะขาดไม่ได้ เลยคือน้ำซุบใส แต่ละร้านของที่นี่ก็จะมีรสชาติแตกต่างกันไป ว่ากันว่าถ้าใครได้มาเยือนเชียงคาน ถ้าไม่ได้ ซิมข้าวปุ้นน้ำแจ่วยามเช้า ก็เท่ากับว่าไม่ถึงเชียงคานซึ่งส่วนใหญ่จะเปิดมาช่วงเช้า ตั้งแต่ 08.00 – 11.00 นของก็ จะเริ่มหมดแล้ว

ภาพที่ 2.14 ร้านข้าวปุ้นน้ำแจ่วยายนางภายใน ซอย 16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน ด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

- 3.1 ลักษณะงานวิจัยและวิธีการศึกษา
- 3.2 การเชื่อมโยงตัวแปรจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 3.3 การเลือกพื้นที่ศึกษา
- 3.4 กลุ่มตัวอย่าง
- 3.5 ขั้นตอนการวิจัย
- 3.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ลักษณะงานวิจัยและวิธีการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งเนื้อหาการวิจัย เป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

- **ส่วนที่หนึ่ง** การสัมภาษณ์เชิงลึก (deep interview) ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนชาวบ้าน ผู้ประกอบการ เพื่อหาคคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน ทั้งวัฒนธรรมที่จับต้องได้และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และการสำรวจทางกายภาพ (Physical survey) เป็นการลงพื้นที่ เก็บข้อมูลทั่วไป รูปแบบอาคาร ลักษณะของชุมชน ด้วยภาพถ่าย การจดบันทึก สภาพปัจจุบันของชุมชน
- **ส่วนที่สอง** การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ในที่นี้เมื่อทราบคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานแล้วได้นำนักศึกษาด้านสถาปัตยกรรมลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลด้วยวิธีการถ่ายภาพ (Photo) เขียนภาพร่าง (Sketch) เขียนภาพวาด(Fototrace) และเขียนแบบรังวัด(Vernadoc)
- **ส่วนที่สาม** การจัดทำสื่อ ด้วยข้อมูลทางสถาปัตยกรรมต่อที่สาธารณะได้แก่ แผนที่ทางวัฒนธรรม หนังสือ และการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน ในรูปแบบนิทรรศการ การจัดกิจกรรมในพื้นที่
- **ส่วนที่สี่** ประเมินผลความความตระหนักในคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน จากการนำเสนอผลงานทางสถาปัตยกรรม การจัดทำสื่อคุณค่ามรดกชุมชน และการจัดกิจกรรมในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะของมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเชียงคาน	ส่วนที่ 1 หาความสำคัญ ระบุคุณค่า (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) (อภิปรายในบทที่ 4)
ระบุสถานที่คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเชียงคาน	
สำรวจทางกายภาพในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน	
ค้นหาแหล่งวัฒนธรรมที่ได้ระบุไว้	

เก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมของคุณค่ามรดกชุมชนฯ	ส่วนที่ 2 เก็บข้อมูล ปฏิบัติการ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) (อภิปรายในบทที่ 5)
นำเสนอผลงานสถาปัตยกรรมในพื้นที่	

จัดทำสื่อนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนฯ	ส่วนที่ 3 จัดทำชุดข้อมูล นำเสนอ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 3) (อภิปรายในบทที่ 6)
จัดกิจกรรมเผยแพร่ นำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนฯ	

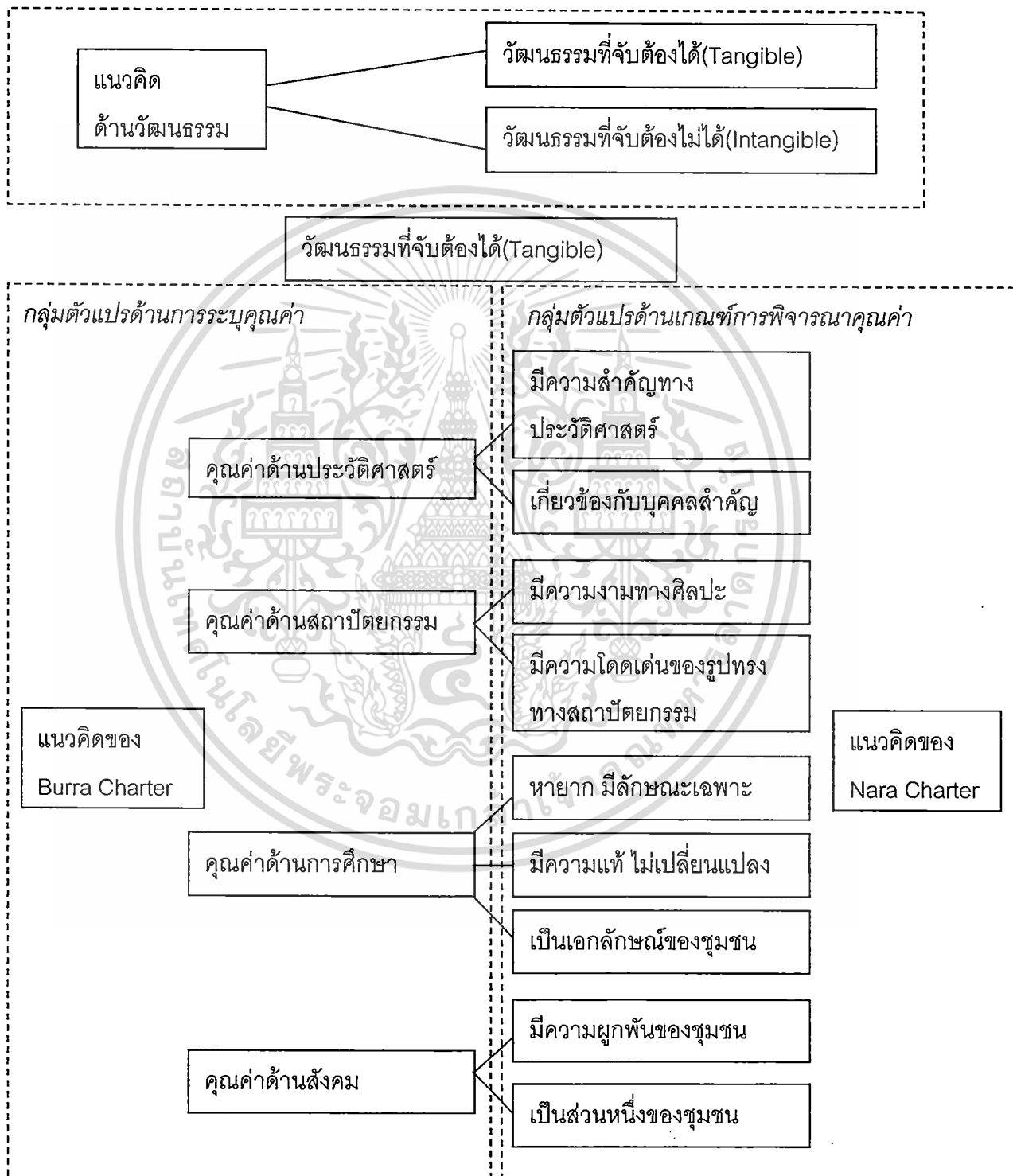
ประเมินผลความตระหนักในคุณค่ามรดกชุมชนฯ	ส่วนที่ 4 นำไปใช้ ประเมินผล (วัตถุประสงค์ข้อที่ 4) (อภิปรายในบทที่ 7)
สรุปผลการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน	

แผนภูมิ 3.1 การเชื่อมโยงเนื้อหาและลำดับการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

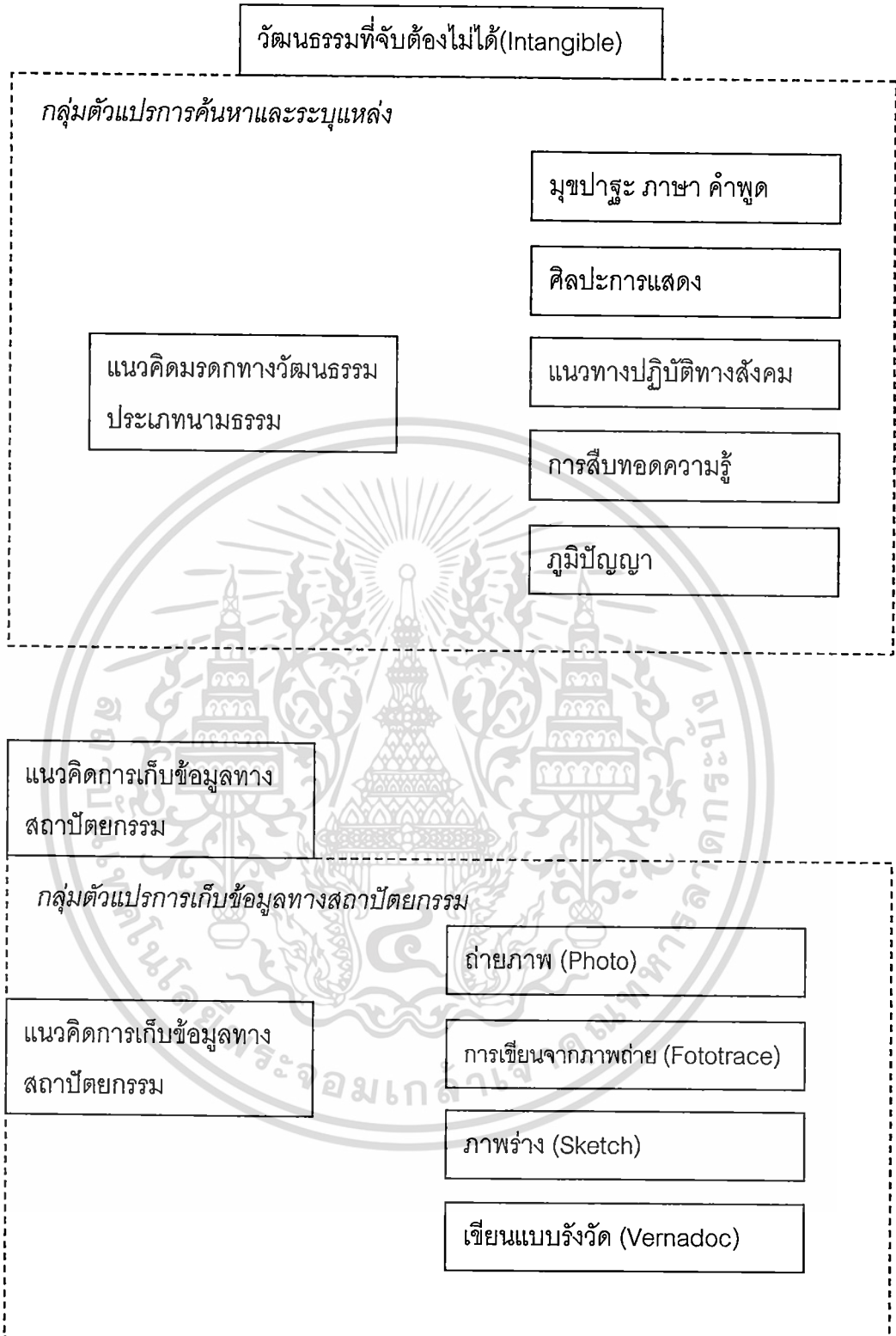
3.2 การเชื่อมโยงตัวแปรจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 สามารถสรุปและจัดหมวดหมู่ของตัวแปรที่นำมาใช้ศึกษาตามลักษณะงานวิจัยเพื่อนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3.2 การเชื่อมโยงกลุ่มตัวแปรจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

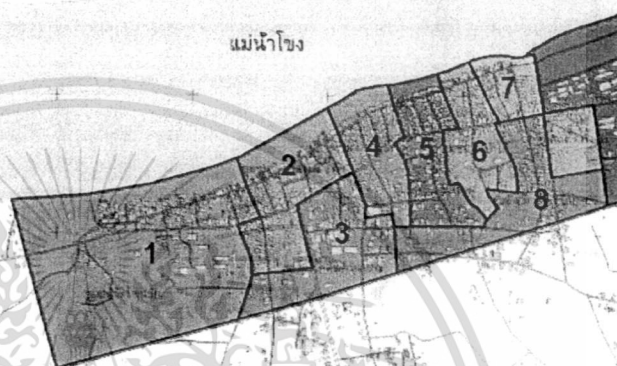
แผนภูมิที่ 3.2 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การเลือกพื้นที่ศึกษา

จากขอบเขตด้านพื้นที่วิจัยในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาโดยแบ่งตามลักษณะการปกครองชุมชนย่อยทั้งหมด 8 พื้นที่ (8คุ้มวัด) พื้นที่ศึกษาจะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างด้านผู้นำชุมชน ผู้ที่อาศัยในแต่ละชุมชนจะสามารถเข้าใจคุณค่ามรดกของแต่ละคุ้มวัดในด้านต่างๆได้ดี พื้นที่ศึกษาในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ประกอบด้วย

1. คุ้มวัดโพนชัย
2. คุ้มวัดศรีคุณเมือง
3. คุ้มวัดสันติวนาราม
4. คุ้มวัดปากกลาง
5. คุ้มวัดมหาธาตุ
6. คุ้มวัดป่าไผ่
7. คุ้มวัดท่าคก
8. คุ้มวัดศรีพนมมาศ

ภาพที่ 3.1 พื้นที่ศึกษาในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน
ที่มา กรมโยธาธิการและผังเมือง.2553 : 17

3.4 กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจะใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับการเก็บข้อมูลจากกลุ่มคนในพื้นที่ และการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยว และผู้ชมนิทรรศการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 3.4.1 กลุ่มผู้นำของแต่ละคุ้ม จำนวน 8 คุ้ม
- 3.4.2 กลุ่มหน่วยงานท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลตำบลเชียงคาน งานพัฒนาชุมชน กลุ่มชาวบ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูล ได้แก่ เจ้าของบ้าน กลุ่มผู้ประกอบการ
- 3.4.3 กลุ่มนักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 80 คน เป็นผู้เก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม
- 3.4.4 เด็กนักเรียนในพื้นที่จำนวน 30 คน
- 3.4.5 นักท่องเที่ยว ซึ่งเข้ามาในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่าง วัดอุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย นำไปเป้าหมายของ วัดอุประสงค์

วัดอุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	เครื่องมือและกลุ่มตัวอย่าง	เป้าหมาย
วัดอุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อระบุแหล่งมรดกชุมชน จำแนกตามวัฒนธรรมที่จับ ต้องได้ และวัฒนธรรมที่จับ ต้องไม่ได้	1. การพิจารณาและระบุ คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม	แบบสัมภาษณ์เชิงลึกคนในพื้นที่ ประกอบด้วย - ประธานคุ้ม(ชุมชน) - สภาเมืองเชียงคาน - เทศบาลตำบลเชียงคาน	- การลำดับความสำคัญ ของคุณค่ามรดกชุมชนเชียง คานทั้งวัฒนธรรมที่จับต้อง ได้และวัฒนธรรมที่จับต้อง ไม่ได้
	2. การค้นหาแหล่งมรดก ทางวัฒนธรรม	แบบสำรวจกายภาพและการทำ แผนที่ชุมชนโดย - นักศึกษาสถาปัตยกรรมจำนวน 40 คน - นักเรียนในพื้นที่ จำนวน 30 คน	- ระบุแหล่งวัฒนธรรม ที่จับ ต้องได้ - ระบุแหล่งวัฒนธรรมที่จับ ต้องไม่ได้
วัดอุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเก็บข้อมูลคุณค่ามรดก ชุมชนเชียงคานด้วย กระบวนการทาง สถาปัตยกรรม	3. กลุ่มที่ 1 เก็บข้อมูลคุณค่า วัฒนธรรมที่จับต้องได้	การเก็บข้อมูลจากนักศึกษา สถาปัตยกรรม - การถ่ายภาพ - การเขียนภาพร่าง - การเขียนแบบรังวัด	ผลงานทางสถาปัตยกรรม ได้แก่ - ภาพถ่าย "วัด" - ภาพร่าง "อาคาร" - เขียนแบบรังวัด "เรือนไม้"
	4. กลุ่มที่ 2 เก็บข้อมูลคุณค่า วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	การเก็บข้อมูลจากนักศึกษา สถาปัตยกรรม - การถ่ายภาพ - การเขียนภาพถ่าย	ผลงานทางสถาปัตยกรรม ได้แก่ - การเขียนภาพถ่ายวิถีชีวิต ร้านค้า ภูมิปัญญา
วัดอุประสงค์ข้อที่ 3 จัดทำสื่อและนำเสนอ คุณค่ามรดกชุมชนเชียง คาน	5. การนำเสนอผลงาน สถาปัตยกรรม	นักศึกษาแสดงผลงาน สถาปัตยกรรม	ความคิดเห็นที่มีต่อการ แสดงผลงานสถาปัตยกรรม
	6. การจัดทำสื่อนำเสนอ คุณค่ามรดกชุมชน	ผู้วิจัยนำข้อมูลผลงาน สถาปัตยกรรม ผลิตเป็นสื่อ นำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน	สื่อนำเสนอคุณค่ามรดก ชุมชน - แผ่นภาพเรือนพื้นถิ่น - คู่มือแหล่งมรดกชุมชน - แผนที่ทางวัฒนธรรม
วัดอุประสงค์ข้อที่ 4 ประเมินผลการนำเสนอ คุณค่ามรดกชุมชนฯ	7. จัดกิจกรรมการนำเสนอ คุณค่ามรดกชุมชน	ประเมินจากการสัมภาษณ์ - ชาวบ้าน - นักศึกษาสถาปัตยกรรม - นักท่องเที่ยว	- ความตระหนักในคุณค่า มรดกชุมชนเชียงคาน - ความเข้าใจแหล่งมรดก ชุมชนเชียงคาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 ขั้นตอนการวิจัย

3.5.1 ขั้นตอนการพิจารณาและระบุคุณค่ามรดกชุมชน (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1)

ต้องการจำแนกแหล่งมรดกชุมชนเชิงคานทั้งวัฒนธรรมที่จับต้องได้และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนชาวบ้านและผู้ประกอบการ ดังนี้

1. ประธานคุ้มวัดโพชนัย
2. ประธานคุ้มวัดศรีคุณเมือง
3. ประธานคุ้มวัดสันติวนาราม
4. ประธานคุ้มวัดป่ากลาง
5. ประธานคุ้มวัดมหาธาตุ
6. ประธานคุ้มวัดป่าไผ่
7. ประธานคุ้มวัดท่าคอก
8. ประธานคุ้มวัดศรีพนมมาศ

กลุ่มที่ 2 ผู้นำท้องถิ่น

1. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเชียงคาน
2. ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลเชียงคาน
3. ผู้อำนวยการกองการศึกษา
4. ปลัดเทศบาลตำบลเชียงคาน
5. ประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน
6. รองประธานสภาเทศบาลตำบลเชียงคาน
7. ประธานสภาเมืองเชียงคาน
8. หัวหน้าพัฒนาชุมชนเชียงคาน
9. หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ชุมชนเชียงคาน
10. ประธานสภาวัฒนธรรมเชียงคาน

กลุ่มที่ 3 ชมรมถนนอมไว้ ณ เชียงคาน

จำนวน 5 ท่าน

กลุ่มที่ 4 ผู้ประกอบการ

จำนวน 5 ท่าน

กลุ่มที่ 5 ผู้ที่มีบทบาทในชุมชนและได้รับการแนะนำให้สัมภาษณ์

จำนวน 12 ท่าน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมด

จำนวน 40 ท่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนในพื้นที่ โดยใช้เวลาเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม 2553 ถึงวันที่ 4 มิถุนายน 2553 รวมระยะเวลา 10 วัน

การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง และการจดบันทึกเนื้อ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์
- ส่วนที่ 2 คุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน และลำดับความสำคัญของคุณค่า
- ส่วนที่ 3 ระบุสถานที่มรดกชุมชน ประกอบด้วย บ้านพักอาศัย วัด ร้านค้า และที่พัก

ตารางที่ 3.2 แสดงตัวแปร และการนิยามตัวแปรจากแบบสัมภาษณ์

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย	นิยามตัวแปร	คำถามที่ใช้สัมภาษณ์
ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์	ชื่อ		ท่านชื่อ ?
	อายุ		อายุ ?
	ตำแหน่ง		ตำแหน่งของชุมชน ?
	ที่อยู่		ที่อยู่ ?
	คุ้ม (ชุมชน)		คุ้มอะไร ?
คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เด่นชัดของชุมชนเชียงคาน	วัฒนธรรมที่จับต้องได้	(1) เลือก	ท่านคิดว่าเชียงคานมีความเด่นชัดเรื่องใด ระหว่างประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาหรืออาคารสถานที่
	วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	(2) ไม่เลือก	
ลำดับความสำคัญของคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้	คุณค่าด้านประวัติศาสตร์	(1) ไม่มี	ขอให้ท่านเรียงลำดับ(1-4) คุณค่าของอาคารสถานที่ - คุณค่าทางประวัติศาสตร์ - คุณค่าทางสถาปัตยกรรม - คุณค่าทางสังคม - คุณค่าทางการศึกษา
	คุณค่าทางสถาปัตยกรรม	(2) น้อย	
	คุณค่าทางสังคม	(3) มาก	
	คุณค่าทางการศึกษา	(4) มากที่สุด	
ลำดับความสำคัญของคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	มุขปาฐะ ภาษา คำพูด	(1) ไม่มี	ขอให้ท่านเรียงลำดับ(1-5) คุณค่าของ..... - ภาษา - การละเล่นพื้นบ้าน - วิถีชีวิต - อาหาร - ภูมิปัญญา
	ศิลปะการแสดง	(2) น้อย	
	พิธีกรรมและวิถีชีวิต	(3) มาก	
	การสืบทอดความรู้	(4) มากที่สุด	
	ภูมิปัญญา		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย	นิยามตัวแปร	คำถามที่ใช้สัมภาษณ์
ระบุสถานที่มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ของคุ้ม (ชุมชน)	คุณค่าด้านประวัติศาสตร์		ขอให้ท่านระบุอาคารสถานที่แต่ละคุณค่า - สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ? - สถานที่ทางสถาปัตยกรรม? - สถานที่ทางสังคม ? - สถานที่ทางการศึกษา ?
	คุณค่าทางสถาปัตยกรรม		
	คุณค่าทางสังคม		
	คุณค่าทางการศึกษา		
ระบุประเภทและสถานที่มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของคุ้ม (ชุมชน)	มุขปาฐะ ภาษา คำพูด		ขอให้ระบุ.... - การละเล่น ? - เทศกาล ? - วิถีชีวิต ? - อาหาร ร้านค้า ? - ภูมิปัญญาด้านต่างๆ ?
	ศิลปะการแสดง		
	พิธีกรรมและวิถีชีวิต		
	การสืบทอดความรู้		
	ภูมิปัญญา		

3.5.2 ขั้นตอนการสำรวจคุณค่ามรดกชุมชน (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) หลังจากได้ข้อมูลมรดกชุมชนเชียงคาน ผู้วิจัยได้นำนักศึกษาสถาปัตยกรรมจำนวน 25 คน ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลทางกายภาพ ของชุมชน ด้วยการให้แบบสำรวจทางกายภาพ ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป รูปแบบทางสถาปัตยกรรม และเกณฑ์การพิจารณาคุณค่าอาคาร รวมถึงการถ่ายภาพประกอบการสำรวจ

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวแปร และการนิยามตัวแปรจากแบบสำรวจ

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย	นิยามตัวแปร
ข้อมูลทั่วไปของอาคาร	บ้านเลขที่	
	ซอย	
	คุ้ม	
	เลขอ้างอิง	
	ชื่อเจ้าของบ้าน / ร้านค้า	
	ผู้สำรวจ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ลักษณะอาคาร	อายุอาคาร	
	รูปแบบอาคาร	(1) เรือนเดี่ยว (2) เรือนแถวชั้นเดียว (3) เรือนแถวสองชั้น (4) เรือนแฝดสองชั้น (5) อาคารคอนกรีต (ตึกแถว)
	องค์ประกอบอาคาร	(1) มีระเบียงตลอดแนวอาคาร (2) ไม่มีระเบียงตลอดแนวอาคาร (3) มีระเบียงบางส่วนของอาคาร (4) มีกันสาดตลอดแนวอาคาร (5) ยกใต้ถุน
	รูปทรงหลังคา	(1) ทรงจั่ว (2) ทรงปั้นหย่า (3) ทรงแหงน (4) ทรงแบน
	วัสดุผนัง (โดยรวม)	(1) ไม้ (2) ไม้ปูนครึ่งไม้ (3) ก่ออิฐฉาบปูน (4) สังกะสี
	รูปแบบประตู	(1) บานพืดไม้ (2) บานเปิดไม้ (3) ประตูรางเหล็ก (4) กรอบบานกระจก
	ความสมบูรณ์	(1) น้อยกว่า 30% (2) มากกว่า 30% - 50% (3) มากกว่า 50% - 80% (4) มากกว่า 80%
	การใช้อาคาร	(1) ทิ้งร้าง (2) พักอาศัย (3) ที่พักแรม (4) ร้านค้า (5) ร้านอาหาร

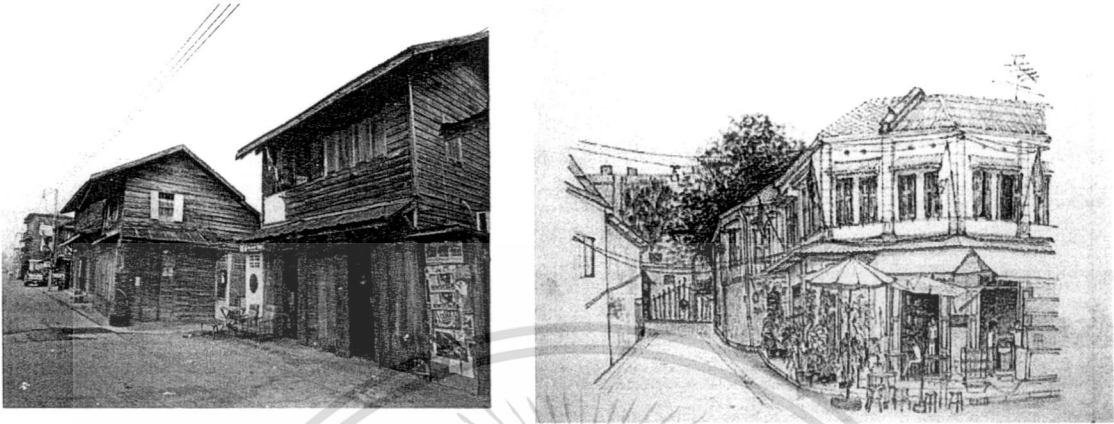
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

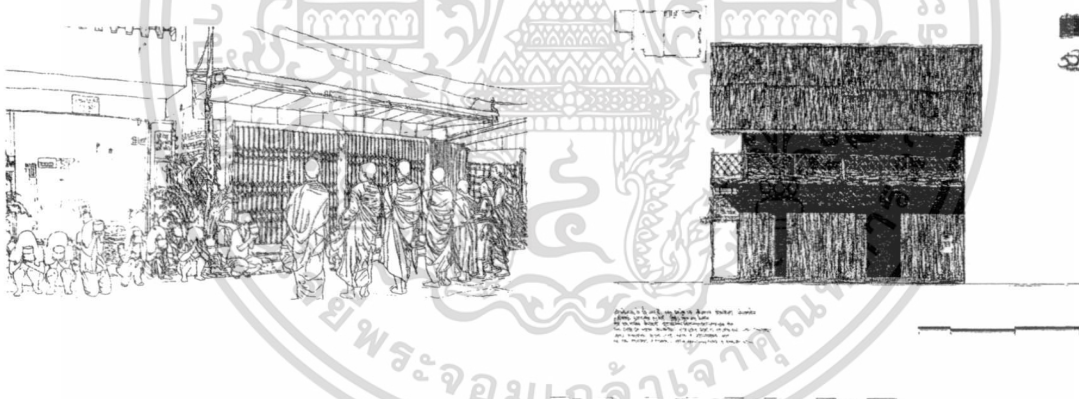
ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย	นิยามตัวแปร
การพิจารณาคุณค่าด้านประวัติศาสตร์	มีอายุอาคาร	(1) น้อยกว่า 50 ปี (2) 50 – 70 ปี (3) 71 – 90 ปี (4) 91 – 110 ปี (5) 111 ปี ขึ้นไป
	มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	(1) มี (2) ไม่มี
	เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ	
การพิจารณาคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม	มีความงามทางศิลปะ ลวดลาย ตกแต่ง	(1) ไม่มี (2) น้อย (3) มาก (4) มากที่สุด
	มีสัดส่วนสวยงาม รูปแบบอาคารสวยงาม	
การพิจารณาคุณค่าด้านการศึกษา	รูปแบบแปลกตา หายากในชุมชน	(1) ไม่มี (2) น้อย (3) มาก (4) มากที่สุด
	ความแท้ ไม่เปลี่ยนแปลงสภาพ	
การพิจารณาคุณค่าด้านสังคม	แสดงความเป็นเอกลักษณ์ชุมชน	(1) ไม่มี (2) น้อย (3) มาก (4) มากที่สุด
	เป็นที่ประกอบกิจกรรมประจำวันของชุมชน	
	เป็นส่วนหนึ่งคู่กับชุมชนมายาวนาน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.3 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม (วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) จำแนกรูปแบบการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมตามคุณค่ามรดกชุมชน ด้วยภาพถ่าย ภาพร่าง (Sketch) โฟโต้เทรซ (Fototrace) และเขียนแบบรังวัด (Vernadoc)

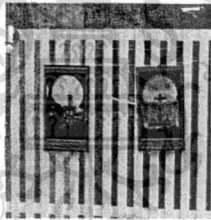
ภาพที่ 3.2 แบบนำเสนอด้วยภาพถ่ายและภาพร่าง (Sketch)

ภาพที่ 3.3 แบบนำเสนอด้วยโฟโต้เทรซ (Fototrace) และเขียนแบบรังวัด (Vernadoc)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 สรุปรายละเอียดของการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม จุดเด่น และข้อจำกัดของ
ข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	รายละเอียดของการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	ลักษณะของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	จุดเด่นและข้อจำกัดของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม
การถ่ายภาพทางสถาปัตยกรรม	เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ในการสำรวจสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือบันทึกภาพโดยละเอียด ในเรื่องที่ต้องการศึกษา เป็นวิธีที่ใช้ในทุกวิชาชีพ ทั้งการศึกษา การวิจัย เป็นต้น การถ่ายภาพจะต้องมีเครื่องมือบันทึกข้อมูลคือกล้องถ่ายภาพ แต่ภาพที่ถูกบันทึกจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และเรื่องราวที่จะบอกเล่าของผู้บันทึก	 	<p>จุดเด่นของการถ่ายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> -สามารถอธิบายข้อมูลได้ดี เพราะเห็นรายละเอียดทั้งหมด เช่น สี วัสดุ บรรยากาศ แสง -สามารถแสดงอารมณ์ของข้อมูล ผ่านบรรยากาศของภาพบุคคลที่ถูกบันทึก ใช้เล่าเรื่องราวของข้อมูลได้ทุกประเภท ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม <p>ข้อจำกัดของการถ่ายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> -จะต้องมีเครื่องมือในการบันทึกเท่านั้น (กล้องถ่ายภาพ) -ข้อมูลภาพจะมีความแตกต่างด้านการแปลความหมาย ขึ้นอยู่กับความต้องการสื่อความคิดของผู้ถ่ายและประสบการณ์ของผู้ดูภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

วิธีการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	รายละเอียดของการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	ลักษณะของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	จุดเด่นและข้อจำกัดของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม
การเขียนภาพร่าง (Sketch)	<p>เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลจากการเห็นสภาพแวดล้อมแล้วบันทึกด้วยการเขียนภาพร่างในสิ่งที่ผู้บันทึกสนใจ เช่น การเขียนภาพชุมชนโดยรวม หรือเขียนเฉพาะรายละเอียดของโครงสร้างอาคารที่ต้องการศึกษา การเขียนภาพร่าง เป็นกระบวนการหนึ่งของพื้นฐานการเรียนรู้ทางด้านสถาปัตยกรรม เป็นการแปลความจากสิ่งที่เห็น เป็นภาพเขียนที่มีสัดส่วน หรือบรรยากาศคล้ายสภาพแวดล้อมจริง และสามารถเล่าเรื่องราวผ่านภาพร่างนั้นได้</p>	 	<p>จุดเด่นของการเขียนภาพร่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> -สามารถบันทึกข้อมูลแบบทันทีทันใด ด้วยดินสอ หรือปากกา กับกระดาษ -เล่าเรื่องราวของสภาพแวดล้อม คน รูปทรงของอาคาร ต้นไม้ วัสดุ และ มิติทางแสงเงา <p>ข้อจำกัดของการเขียนภาพร่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> -ขึ้นอยู่กับผู้บันทึกซึ่งส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานด้านการเขียนภาพหรือความเข้าใจด้านสถาปัตยกรรม -การรับรู้ความหมายจากภาพร่างอาจไม่ครบถ้วนขึ้นอยู่กับรายละเอียดภาพร่างนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

วิธีการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	รายละเอียดของการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	ลักษณะของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	จุดเด่นและข้อจำกัดของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม
การเขียนภาพถ่าย (Fototrace)	<p>การแกะรอยภาพถ่ายที่บันทึกความสนใจหรือความประทับใจของผู้ถ่ายภาพระหว่างการสัมผัสชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในย่านต่างๆ โดยเริ่มจากนำกระดาษไขทาบบนภาพถ่ายต้นฉบับที่เลือกมาแล้วติดเทปไม่ให้เลื่อนออกจากกัน จากนั้นจึงใช้ปากกาตัดเส้นสีดำลากไปตามความต่อเนื่องและความแตกต่างของรูปร่าง แสงเงา และลวดลายที่มีอยู่ในภาพถ่ายนั้นทั้งหมด โดยปราศจากการขอยยเส้นลงน้ำหนักอ่อนแก่และไม่ถมดำ เพื่อถ่าย ทอดสิ่งที่เห็นออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ได้จนถึงที่สุด</p>	 	<p>จุดเด่นของการเขียนภาพถ่าย</p> <ul style="list-style-type: none"> -เป็นวิธีที่ไม่ซับซ้อนแต่สื่อข้อมูลได้ครบถ้วน ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ ต้นไม้ อาคาร -การสื่อความคล้ายการถ่ายภาพแต่ตัดทอนรายละเอียดด้านสี แสงเงา เหลือเฉพาะเส้นรูปร่าง <p>ข้อจำกัดของการเขียนภาพถ่าย</p> <ul style="list-style-type: none"> -จะต้องมีการบันทึกข้อมูลด้วยภาพถ่ายก่อนแล้วถึงจะนำมาเขียนภาพได้ -การสื่อความข้อข้อมูลสำคัญที่การเลือกภาพถ่าย และความละเอียดของผู้เขียนจะต้องเขียนในสิ่งที่เห็นเป็นลายเส้นทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

วิธีการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	รายละเอียดของการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	ลักษณะของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม	จุดเด่นและข้อจำกัดของข้อมูลทางสถาปัตยกรรม
การเขียนแบบรังวัด (Vernadoc)	เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยสถาปนิก ด้วยเทคนิควิธีที่ง่าย แต่ได้คุณภาพสูง โดยใช้การการรังวัดอาคารแล้วนำมาเขียนแบบด้วยการใช้ดินสอ ปากกากลางน้ำหนักให้เห็น วัสดุ ร่องรอยชำรุด รวมถึงแสงเงา เพื่อใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ทุกพื้นที่ในโลกใบนี้ เป็นวิธีการที่เป็นสากล		<p>จุดเด่นของการเขียนแบบรังวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> -สื่อความหมายข้อมูลที่บันทึกได้ดี เห็นรายละเอียดของรูปทรงอาคาร วัสดุและแสงเงา -ความงามของข้อมูลเกิดจากการรังวัดสัดส่วนของอาคารอย่างละเอียด <p>ข้อจำกัดของการเขียนแบบรังวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> -จะต้องเป็นผู้เรียนด้านสถาปัตยกรรมที่มีพื้นฐานการเขียนแบบอาคาร

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมให้เหมาะสมกับคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน (ตารางที่ 3.5) และใช้กลุ่มนักศึกษาสถาปัตยกรรมเป็นผู้ลงพื้นที่ และดำเนินการกระบวนการเก็บข้อมูลตามที่กำหนดไว้ โดยการนำเสนอผลงานทางสถาปัตยกรรมให้แก่ชาวบ้านและผู้ที่สนใจทันทีที่เก็บข้อมูลเสร็จในแต่ละครั้ง หลังจากนั้นจึงมีการประเมินผลที่ได้รับจากการนำเสนอข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ด้วยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เข้าชมผลงาน แล้วนำมาอภิปรายผล (ตารางที่ 3.6)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.5 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมจำแนกตามคุณค่ามรดกชุมชน

คุณค่ามรดกชุมชน	การเก็บข้อมูลเบื้องต้น		การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม			
	สำรวจ/ค้นหา	บันทึก	ถ่ายภาพ	ภาพร่าง	เขียนภาพถ่าย	เขียนแบบรังวัด
1. คุณค่ามรดกชุมชนที่จับต้องได้ (Tangible)						
- คุณค่าทางสถาปัตยกรรม	☺	☺				☺
- คุณค่าทางประวัติศาสตร์	☺	☺	☺			
- คุณค่าทางสังคม	☺	☺		☺		☺
- คุณค่าทางการศึกษา	☺	☺		☺		
2. คุณค่ามรดกชุมชนที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)						
- วิถีชีวิต	☺	☺			☺	
- ร้านอาหารพื้นบ้าน	☺	☺			☺	
- สินค้าพื้นเมือง	☺	☺			☺	

ตารางที่ 3.6 การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลของนักศึกษาสถาปัตยกรรม

ลำดับ	วันที่เก็บข้อมูล	ลักษณะการเก็บข้อมูล	ผู้เก็บข้อมูล/จำนวน	การนำเสนอต่อชุมชน
ครั้งที่ 1	26 สิงหาคม ถึง 3 กันยายน 2553	ทดลองเก็บข้อมูลเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) บ้าน 3 หลัง	นักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 25 คน	จัดแสดงผลงานเขียนแบบบ้านแต่ละหลังในวันสุดท้ายของการเก็บข้อมูล
ครั้งที่ 2	21 - 28 กันยายน 2553	เก็บข้อมูลด้วยการเขียนแผนที่และเขียนภาพถ่าย (fototrace)	นักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 40 คน และนักเรียนในชุมชน 24 คน	จัดแสดงแผนที่และภาพโฟโต้เทรคบริเวณประตูหน้าบ้านซอย 13
		เก็บข้อมูลเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) บ้าน 5 หลัง	นักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 40 คน	จัดแสดงผลงานเขียนแบบบ้านแต่ละหลังในวันสุดท้ายของการเก็บข้อมูล
ครั้งที่ 3	13 - 21 มกราคม 2554	เก็บข้อมูลเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) บ้าน 1 หลังที่กำลังปรับปรุง	นักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 10 คน	จัดแสดงผลงานเขียนแบบ บริเวณลานวัฒนธรรมหน้าวัดท่าคก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม จะมีการนำเสนอผลงานทันทีในวันสุดท้ายของการลงพื้นที่แต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะมีการประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- การประเมินผลจากการสังเกตและสัมภาษณ์นักศึกษาสถาปัตยกรรมในขณะที่ปฏิบัติงาน
- การประเมินผลจากการสังเกตและสัมภาษณ์เจ้าของบ้านที่นักศึกษาเก็บข้อมูล
- การประเมินผลจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่เข้ามาชมผลงานทางสถาปัตยกรรม
- การประเมินผลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเข้ามาชมผลงานทางสถาปัตยกรรม

โดยการประเมินผลการนำเสนอข้อมูลทางสถาปัตยกรรมจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบบังเอิญ คือ สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาชมผลงานเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3.5.4 ขั้นตอนการจัดทำสื่อและนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน (วัตถุประสงค์ข้อที่ 4) นำข้อมูลทางสถาปัตยกรรมที่บันทึกด้วยภาพถ่าย ภาพร่าง (Sketch) โฟโต้เทรซ (Fototrace) และเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) ผลิตเป็นสื่อให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น แผนที่ทางวัฒนธรรม หนังสือ แผ่นภาพ ทุนจำลอง โดยจัดเผยแพร่และให้ความรู้ในสถานที่ต่างๆในพื้นที่

ตารางที่ 3.7 การจำแนกสื่อประเภทต่างๆและสถานที่ให้ความรู้

เนื้อหา	สื่อความรู้					สถานที่ให้ความรู้
	แผ่นภาพ	หนังสือ	แผนที่	ป้ายสาธารณะ	ทุนจำลอง	
วัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible)						
ลักษณะสถาปัตยกรรม	●					- ศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคาน - สถานที่สำคัญ บ้าน วัด - พื้นที่สาธารณะของชุมชน
จำแนกสถาปัตยกรรม	●				●	
อาคารที่มีคุณค่าของชุมชน	●		●	●		
อาคารที่ระบุคุณค่าด้านต่างๆ	●		●	●		
วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)						
คุณค่ามรดกวัฒนธรรม		●	●	●		- ศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคาน
ประเภทของวัฒนธรรม		●	●			- สถานที่สำคัญประจำคุ้ม
แหล่งวัฒนธรรมชุมชน	●	●	●			- ร้านค้า
วิถีชีวิตและภูมิปัญญา	●	●	●	●		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลของการวิจัยแบ่งตามระดับของข้อมูล ได้ดังนี้

3.6.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่

- ข้อมูลจากการสำรวจกายภาพ ได้จากผู้วิจัย และนักศึกษาด้านสถาปัตยกรรม ลงสำรวจและพิจารณาคุณค่าอาคาร สามารถจำแนกลักษณะทางสถาปัตยกรรมและกำหนดลงในแผนที่ได้ (Mapping)
- ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาคุณค่ามรดกชุมชนจากกลุ่มตัวอย่าง
- ข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นข้อมูลที่ได้ผู้ที่เข้าชมนิทรรศการ การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงใหม่ ด้วยการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจ ความตระหนักในมรดกทางวัฒนธรรม และความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ข้อมูลจากแบบสอบถามสามารถนำไปวิเคราะห์ผลการวิจัยต่อไป

3.6.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ได้แก่

- เอกสารประกอบการสำรวจด้านกายภาพ ได้แก่ แผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศ สัมโนประชากร
- เอกสารข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมประเพณี เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ของชุมชนเชียงใหม่ รวมถึงโครงการต่างๆจากหน่วยงานท้องถิ่น
- เอกสารจากงานวิจัย ได้แก่ ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่ได้จากเอกสารแบบสำรวจทางกายภาพ และสัมภาษณ์เชิงลึก โดยทำการวิเคราะห์ ดังนี้

- วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
- วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจทางกายภาพ พิจารณาคุณค่าอาคารในชุมชนเชียงใหม่ จำแนกตามรูปแบบสถาปัตยกรรม อายุ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีกำหนดสัญลักษณ์ (ระบายสี)ลงในแผนที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ พิจารณาตามหัวข้อในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคาน และลำดับความสำคัญของคุณค่า โดยนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Focus group) เพื่อทำการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมด้วยวิธีการที่เหมาะสม

3.8 ระยะเวลาการเก็บข้อมูล

ตารางที่ 3.8 แสดงระยะเวลาการเก็บข้อมูล

การดำเนินงาน	ระยะเวลา													
	พ.ค. 53	มิ.ย. 53	ก.ค. 53	ส.ค. 53	ก.ย. 53	ต.ค. 53	พ.ย. 53	ธ.ค. 53	ม.ค. 54	ก.พ. 54	มี.ค. 54	เม.ย. 54	พ.ค. 54	มิ.ย. 54
ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง	↔													
ระบุคุณค่าวัฒนธรรมชุมชน		↔												
สำรวจกายภาพชุมชน														
เก็บข้อมูลวิถีชีวิต			↔	↔										
เก็บข้อมูลสถาปัตยกรรมครั้งที่ 1			↔	↔	↔									
เก็บข้อมูลสถาปัตยกรรมครั้งที่ 2						↔	↔							
เก็บข้อมูลสถาปัตยกรรมครั้งที่ 3										↔				
จัดนิทรรศการในพื้นที่						↔	↔				↔			
จัดทำสื่อนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน											↔			
นำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนภายในศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคาน												↔		
ประเมินผลการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนฯ												↔	↔	
อภิปรายผลการวิจัย														↔

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การพิจารณาคูณค้ำมรดกชุมชน

การศึกษาคูณค้ำมรดกชุมชนครั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาและระบุคูณค้ำมรดกชุมชนทั้งทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible) และ วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible) เป็นขั้นตอนแรกของการลงพื้นที่ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนท้องถิ่นเพื่อนำมาซึ่งการระบุแหล่งมรดกชุมชนเชิงคาน (วัตถุประสงค์ 1) โดยมีเนื้อหา ดังนี้

- 4.1 ความสำคัญของมรดกชุมชนเชิงคาน
- 4.2 ลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม
- 4.3 การระบุแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible)
- 4.4 การระบุประเภทวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)

แผนภูมิที่ 4.1 การพิจารณาและระบุคูณค้ำมรดกชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 ความสำคัญของมรดกชุมชนเชียงคาน

การให้ความสำคัญของคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวแทนชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อทราบความคิดเห็นในเรื่องคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานที่เด่นชัด โดยจำแนกเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ความสำคัญของมรดกชุมชนเชียงคาน

มรดกชุมชนเชียงคาน	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible)	16	40
มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)	24	60

จากตาราง 4.1 พบว่า ตัวแทนชาวบ้านในชุมชนให้ความสำคัญทางมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible) มากกว่า มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible) เล็กน้อย แต่จากการสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของมรดกชุมชนเชียงคานทั้ง 2 ด้าน เพราะเชียงคานมีความโดดเด่นทั้ง 2 ด้านควรมีการศึกษาและพิจารณาคูณค่าควบคู่กัน

4.2 ลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม

เมื่อทราบความสำคัญของมรดกชุมชนเชียงคาน จึงมีการพิจารณาคูณค่าทั้ง 2 ด้าน โดยการพิจารณาคูณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ตามแนวคิดของ Burra Charter กำหนดคูณค่าด้าน ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม สังคมและการศึกษา ส่วนการพิจารณาคูณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ ตามแนวคิดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แบ่งเป็น ภาษา ศิลปะการแสดง วิถีชีวิต การสืบทอดความรู้และภูมิปัญญา (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม

มรดกชุมชน	ประเภทของคูณค่า	ค่าเฉลี่ย
คูณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้	คูณค่าด้านประวัติศาสตร์	3.79
	คูณค่าทางสถาปัตยกรรม	3.23
	คูณค่าทางสังคม	2.46
	คูณค่าทางการศึกษา	2.34
คูณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	มุขปาฐะ ภาษา คำพูด	2.07
	ศิลปะการแสดง	2.18
	วิถีชีวิต	3.88
	การสืบทอดความรู้	3.43
	ภูมิปัญญา	3.12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.2 การพิจารณาลำดับมรดกชุมชนเชียงคาน พบว่า ด้านมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ตัวแทนชาวบ้านในชุมชนให้ความสำคัญกับคุณค่าด้านประวัติศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม ส่วนคุณค่าด้านสังคมและการศึกษามีความสำคัญใกล้เคียงกัน

ด้านมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ตัวแทนชาวบ้านในชุมชนให้ความสำคัญกับ วิถีชีวิต มากที่สุด รองลงมาคือ การสืบทอดความรู้และภูมิปัญญา และให้ความสำคัญน้อยในด้าน ศิลปะการแสดงและภาษา

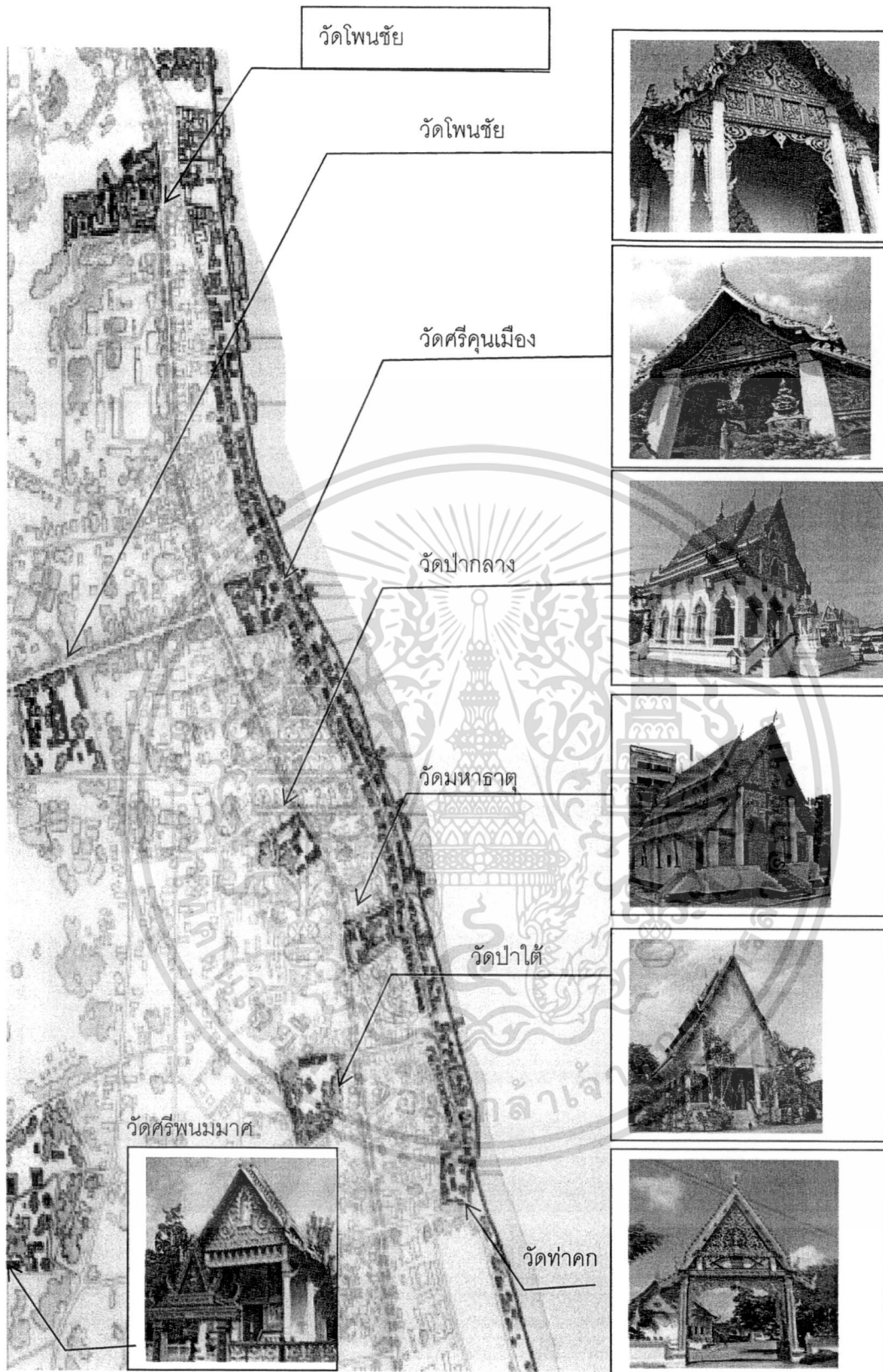
ตารางที่ 4.3 สรุปลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม

ลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม			
ลำดับ	คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้	ลำดับ	คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
1	คุณค่าด้านประวัติศาสตร์	1	วิถีชีวิต
2	คุณค่าด้านสถาปัตยกรรม	2	การสืบทอดความรู้ เช่น อาหาร
3	คุณค่าด้านสังคมและการศึกษา	3	พื้นบ้าน
		4	ภูมิปัญญา เช่น ลีนคำพื้นเมือง ภาษา และ การแสดง

4.3 การระบุแหล่งมรดกชุมชนเชียงคานด้านวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible)

4.3.1 แหล่งมรดกชุมชนเชียงคานที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนชาวบ้านในชุมชน ผู้นำชุมชนทั้ง 8 คุ่ม รวมถึงกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับวัดในชุมชน เพราะมีเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ตั้งแต่ย้ายถิ่นฐานมาจากหลวงพระบาง เริ่มตั้งเป็นชุมชนเชียงคานจนถึงปัจจุบัน และชาวบ้านส่วนใหญ่มีความผูกพันกับวัดประจำคุ้ม เปรียบเสมือนวัดเป็นจุดศูนย์กลางของแต่ละคุ้ม จากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากประวัติเมืองเชียงคาน พบวัดที่มีความสำคัญกับการสร้างเมือง ได้แก่ วัดมหาธาตุหรือวัดท่านาจันทร์ซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมก่อนเปลี่ยนเป็นเชียงคาน วัดศรีคุณเมืองซึ่งสร้างโดยพระยาศรีอรุณชาติ มีศิลปะแบบล้านช้าง และ วัดท่าคก ที่สร้างขึ้นในยุคล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส

ภาพที่ 4.1 แสดงตำแหน่งของมรดกชุมชนเชียงคานที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 รายละเอียดของวัดในชุมชนเชียงคาน

<p>สิมวัดมหาธาตุ</p> 	<p>สร้างขึ้นโดยพระยาอรรคหัตถ์ ปี พ.ศ. 2197 รับอิทธิพลมาจากสถาปัตยกรรมล้านช้าง อยู่ยอดอนปลายและรัตนโกสินทร์ มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า จุดเด่นของสิมวัดมหาธาตุคือ การก่ออิฐถือปูนหลังคาทรงจั่ว มีช่องประตูทางเข้าด้านหน้า 3 ช่องประตู บริเวณด้านข้างเจาะช่องหน้าต่าง ต่างลักษณะแบบลูกมะหวดเพื่อ ให้แสงส่องเข้าด้านในปริมาณแสงที่ไม่มาก</p>
<p>สิมวัดศรีคุณเมือง</p> 	<p>เป็นสถาปัตยกรรมที่มีรูปแบบล้านช้าง ก่ออิฐถือปูน ตั้งอยู่บนฐานหรือแอ่วชั้นสูง มีประตูเข้า 3 ช่องทาง โดยประตูบานใหญ่อยู่ตรงกลาง ประตูบานเล็กขนาด 2 ข้าง บานประตูเป็นไม้สักแกะสลักลวดลายเครือเถาที่มีลักษณะอ่อนไหว บิดพลิ้วและคดเคี้ยวของเส้นสายไปมา ตลอดบานประดับด้วยกระจกลี บริเวณหน้าบันและซังฝั่งประดับประดาด้วยลวดลายเครือเถาแกะสลักประดับลายบางส่วนของลวดลายด้วยกระจกลี</p>
<p>สิมวัดท่าครก</p> 	<p>เป็นสถาปัตยกรรมพื้นบ้านที่มีลักษณะดัดแปลงหรือประยุกต์มาจากรูปแบบที่มีอยู่ในช่วง เวลานั้นโดยช่างพื้นเมือง ครั้งที่ฝรั่งเศสได้เข้ามาล่าอาณานิคมพร้อมกับการถ่ายทอดวิชาการช่างให้ประเทศแถบอินโดจีน และต่อมาเวียดนามก็ได้เดินทางอพยพเข้ามายังไทยพร้อมกับการรับจ้างทำงานด้วยการก่อสร้างสิ่งถาวรวัตถุทางพุทธศาสนา ดังปรากฏผลงานที่พบคือ การนำวิธีการก่อสร้างแบบยุโรปหรือทำตามแบบอย่างฝรั่งเศสที่เน้นรูปแบบความโค้ง (Arch) ในสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนา</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

<p>สิมวัดโพนชัย</p>	<p>เป็นสิมขนาดเล็กตั้งอยู่บนพื้นสูง มีกำแพงแก้วล้อมรอบตัวสิม สิมมีขนาด 4 หลังคาซ้อนชั้น มีปราสาทเพ็องหรือช่อฟ้ากลาง ส่วนที่เครื่องลายองทำเป็นนาคสะดุ้งประกอบด้วย โหง่ ไบระกา หางหงส์ บริเวณหน้าบันประดับด้วยซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัยแวดล้อมด้วยลายก้านขด บันไดสิมเป็นบันไดพญานาค ประตูด้านหน้ามีประตูใหญ่อยู่ตรงกลางบานข้างด้วยประตูเล็ก เหนือประตูทำเป็นซุ้มแบบคฤหะประดับด้วยประติมากรรมรูปเทพพนม</p>
<p>สิมวัดป่าไต้</p> 	<p>มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โครงสร้างส่วนบนหลังคามีลักษณะทรงสูง หลังคาชั้นเดียว 2 ชั้น ประกอบด้วย โหง่ช่อฟ้ากลาง และวันแล่นบริเวณแนวสันหลังคา ส่วนบริเวณหางหงส์นั้นช่างได้ทำให้มีลักษณะเป็นหัวนาค สิมมีโถงโถงด้านหน้า มีเสาลอยกลมรองรับส่วนหลังคา แนวรอบของกำแพงเป็นการเจาะช่องแบบผนังโค้ง (Arch) โดยรอบ</p>
<p>สิมวัดป่ากลาง(มัสญิมาราม)</p> 	<p>เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบอย่างศิลปะแบบภาคกลาง มีลักษณะเป็นทรงโรงแต่มีการประยุกต์ โดยการนำปราสาทเพ็อง หรือช่อฟ้าเศวตฉัตรมาประดับตกแต่งไว้ตรงกลางสันหลังคา บริเวณรอบหน้าต่างตกแต่งด้วยซุ้มแบบหน้านาง บานหน้า ต่างมีการแกะสลักลวดลายเทวดาอยู่ในอริยาบถต่างๆ ในแต่ละบาน</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

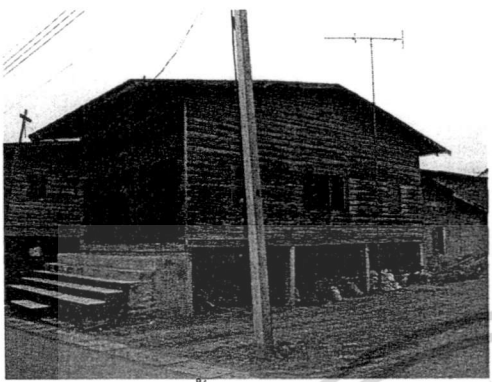
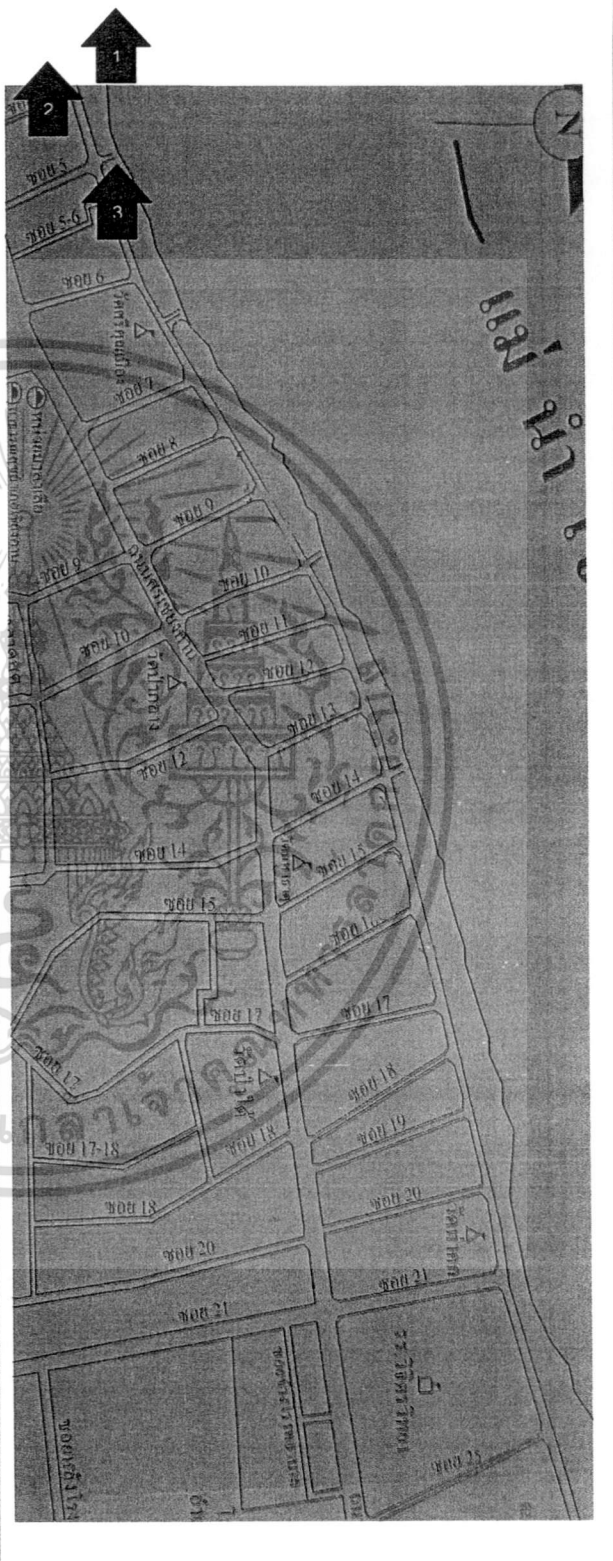
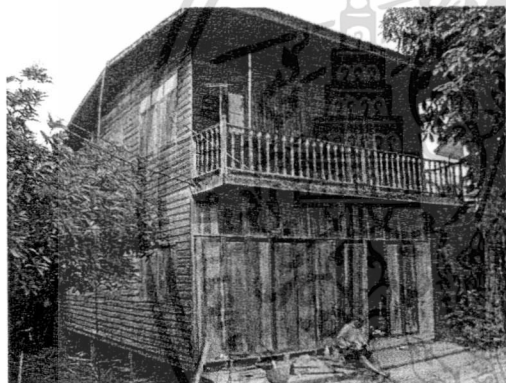

<p>สิมวัดสันติวนาราม</p> 	<p>สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2482 เดิมชื่อวัดป่าศิริพิทักษ์อรุญญวาส ต่อมา พ.ศ. 2500 เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นวัดสันติวนาราม ตามสภาพของที่ตั้งวัดที่เงียบสงบเหมาะแก่การนั่งวิปัสณากรรมฐาน ชาวบ้านยังเรียกว่า “วัดป่าช้า” หรือ วัด “โนนป่าช้า” ลักษณะศิลปะสถาปัตยกรรมแบบทางภาคกลาง มีระเบียบคดโดยรอบพระอุโบสถทรงสูง มีประตูเข้าออกทั้ง 4 ทิศ</p>
<p>สิมวัดศรีพนมมาศ</p> 	<p>สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2497 เริ่มแรกเป็นป่าช้า ชาวเชียงคานได้สร้างขึ้น มีประตูเข้าออก 2 ด้าน ด้านหนึ่งเข้าทางศาลาประตูที่ 2 เข้าทางศาลาบำเพ็ญกุศล ประตูทั้งสองของวัดอยู่ทางทิศเหนือ ภายในสิมเขียนภาพพุทธประวัติโดยช่างศิลป์ท้องถิ่นชาวเชียงคาน ปัจจุบันวัดศรีพนมมาศกำลังสร้างเจดีย์ 2 ชั้น ตั้งแต่ปี 2550</p>

4.3.2 แหล่งมรดกชุมชนเชียงคานที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนชาวบ้านในชุมชน ผู้นำชุมชนทั้ง 8 คุ่ม รวมถึงกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญของเรือนพื้นถิ่นมีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม โดยทั่วไปจะพบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในลักษณะเรือนแถวไม้รูปแบบต่างๆ ในยุคพานิชยกรรม กระจายตัวอยู่ในชุมชนโดยเฉพาะถนนชายโขงมีความหนาแน่นและต่อเนื่องของเรือนแถวสูง เพราะเป็นถนนที่มีการค้าขายกับฝังบลาว แต่เมื่อมีการทำถนนเส้นใหม่คือ ถนนศรีเชียงคาน ทำให้ถนนชายโขงจึงลดบทบาทลง เรือนแถวบางหลังถูกทิ้งร้าง จนปัจจุบันเมืองเชียงคานกลายเป็นเมืองท่องเที่ยว เรือนแถวไม้จึงถูกเปลี่ยนการใช้งานเป็นร้านค้าที่พัก ทำให้เรือนแถวไม้ที่มีลักษณะเดิมมีจำนวนน้อยลง

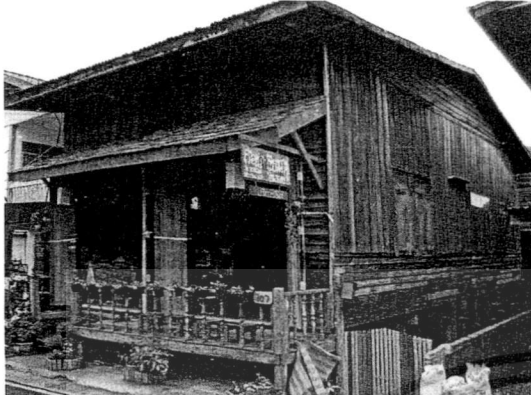
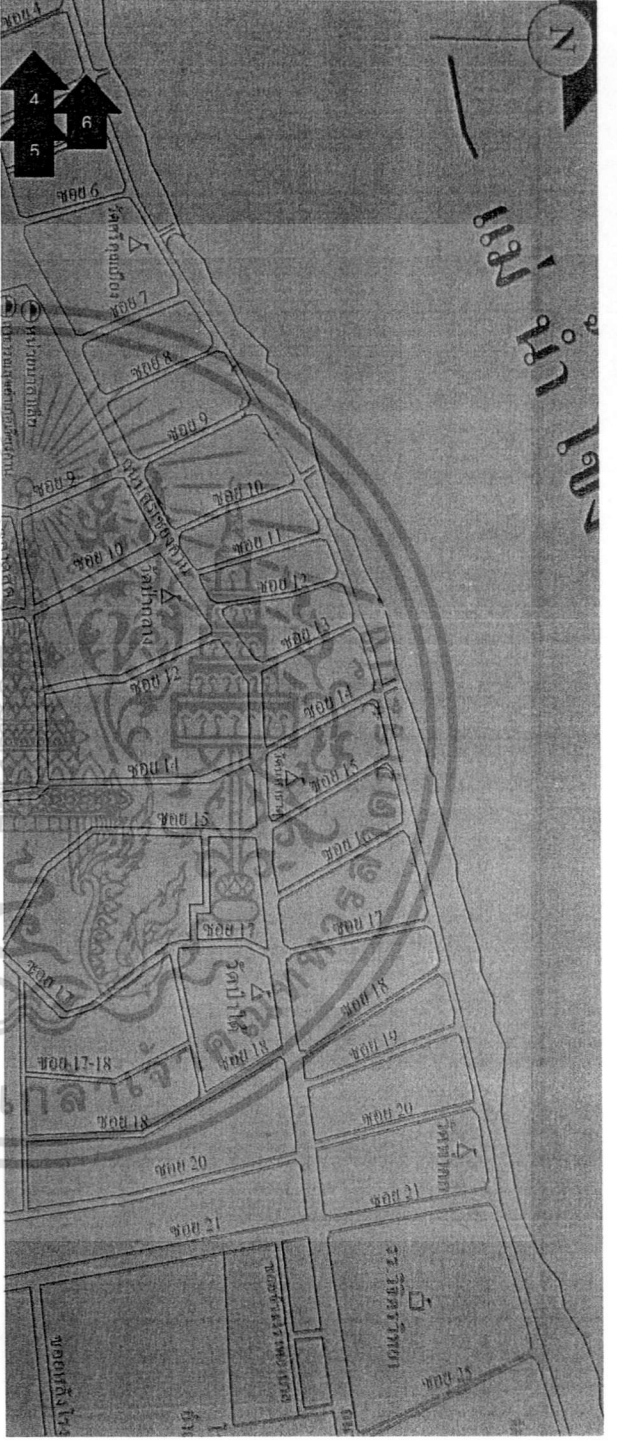

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 แสดงตำแหน่งสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและเรือนแถวไม้บริเวณชุมชนเชิงคาน

 <p>1. นายฮ้วน แซ่เนี้ย 328 ม. 1</p>	
 <p>2. นางสุจิตรา ประภาวุฒิ 325 ม. 1</p>	
 <p>3. นางยุพาภรณ์ คเชนทร์ชัย 322 ม. 1</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

	
<p>4.นายไพโรจน์ ภูหงส์ 299/3 ม. 1</p>	
	
<p>5.นางสาวบัวพันธ์ บุสดิ 297/1 ม. 1</p>	
	
<p>6.นางทองสุข เทียมตัน 297 ม. 1</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

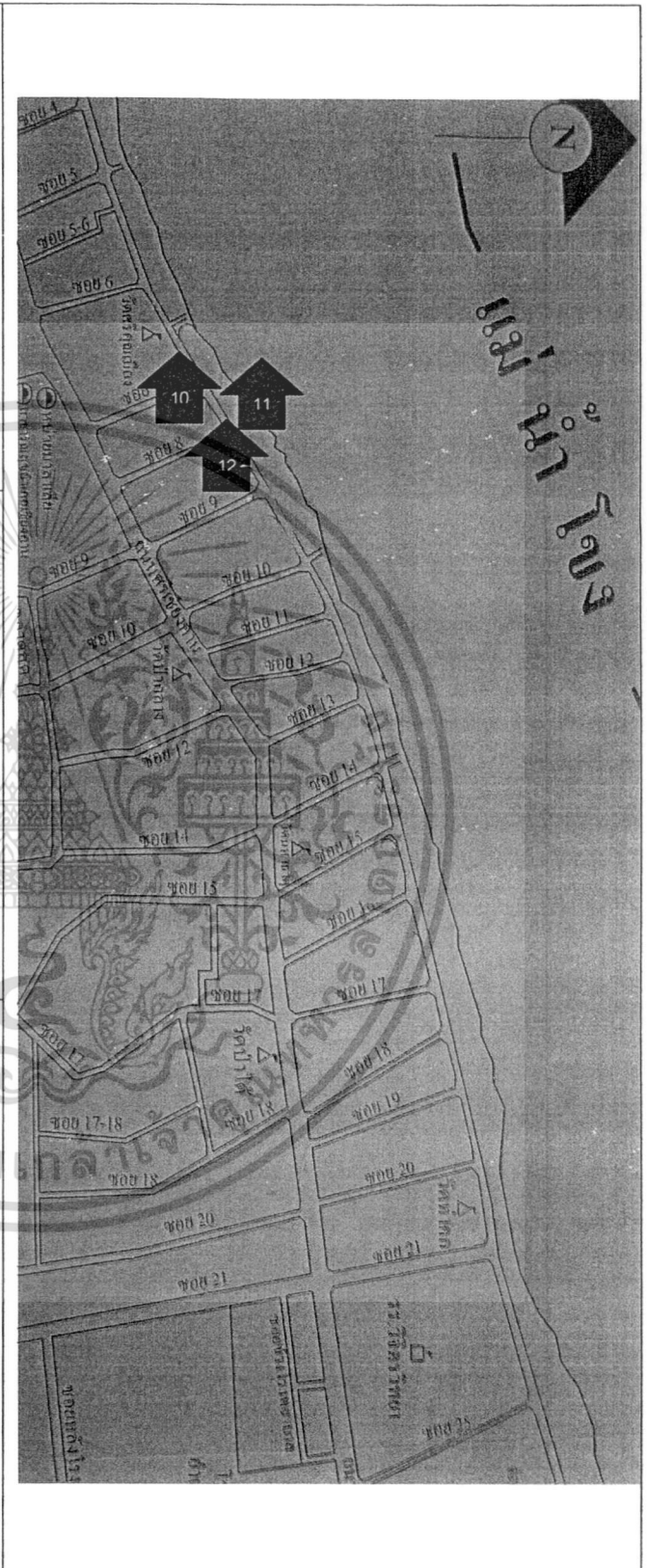
10.บ้านเหนือ 192 ม. 1

11.นายวิทยา เล่งวิริยะกุล 294 ม. 1

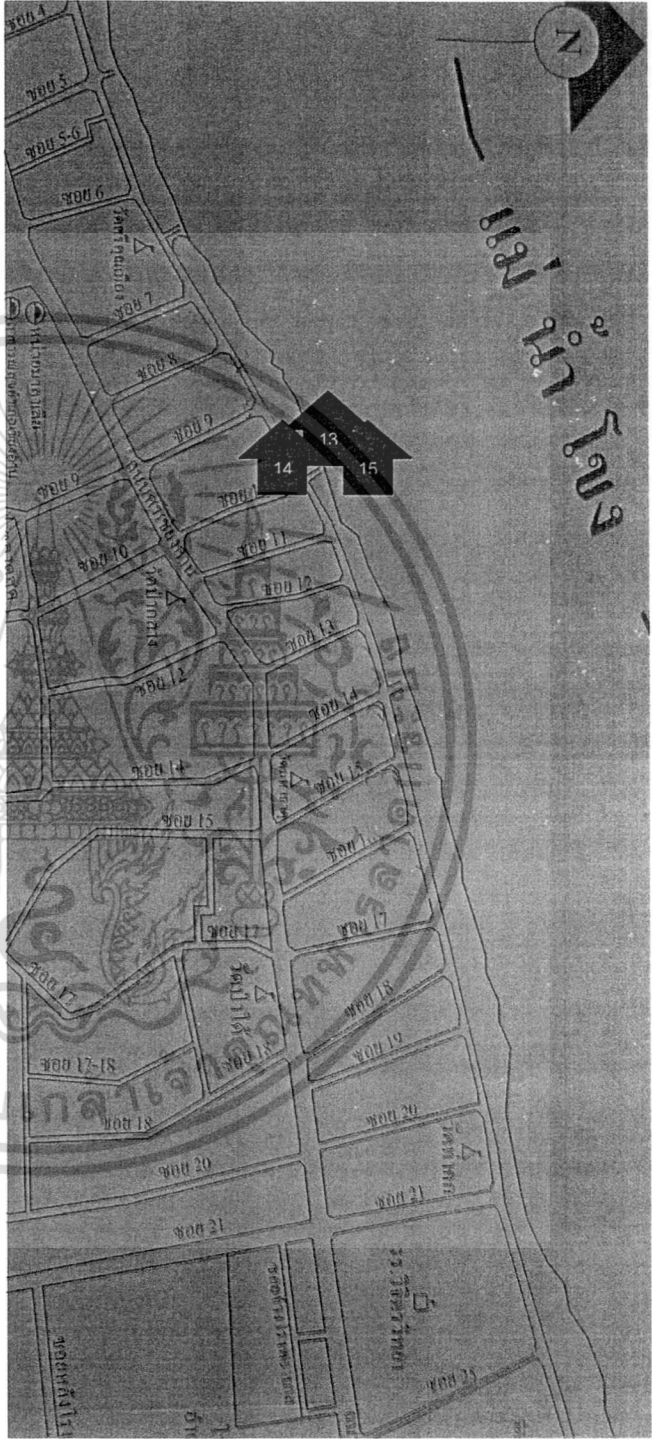

12.นายทองเดช โกมลสัย 273 ม. 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

 <p>13.ร้านรักเลย 248 ม. 1</p>	
 <p>14.ร้านศรีเจริญ 377 ม. 1</p>	
 <p>15.นางจินดา นำชัยสีวัฒนา(ร้านเจอเลย) 379 ม. 1</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

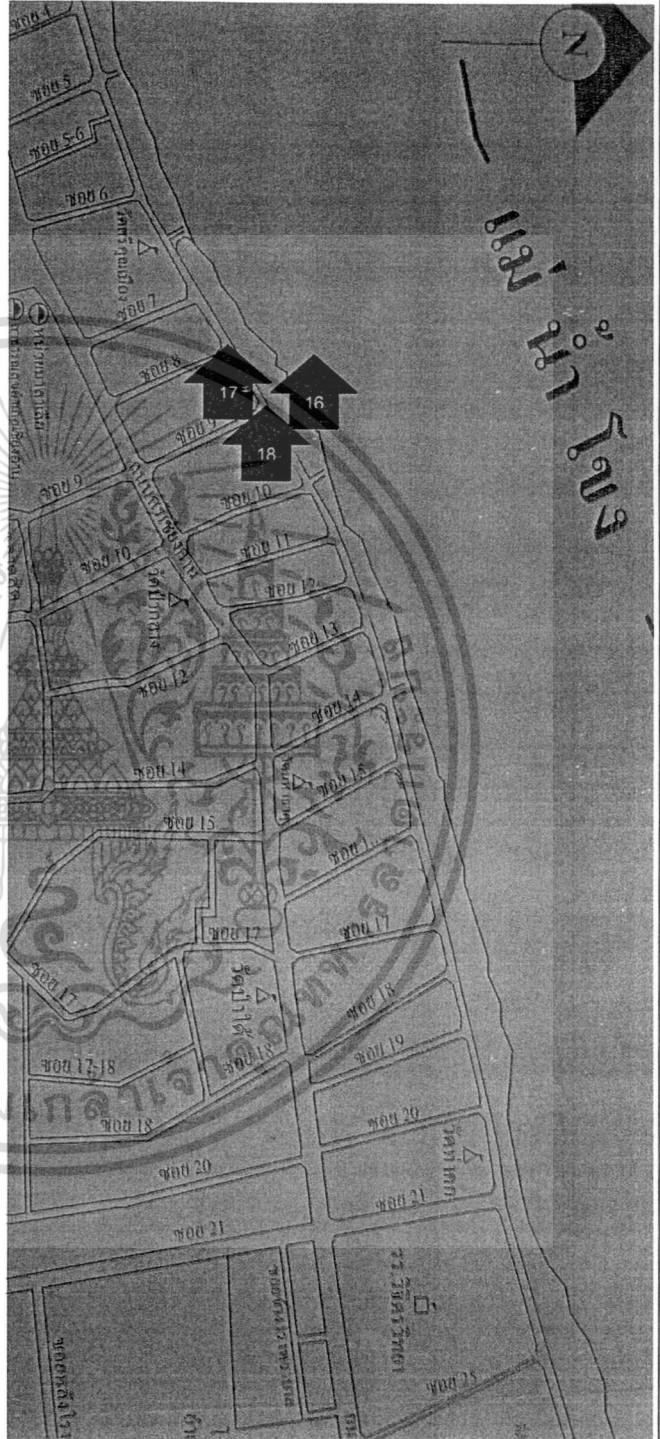
16.นางสุวรรณา คุณาธิป (โรงเรียนจีน)
298/2 ม. 1

17.บ้าน จากปากซอย 9 ถึงปากซอย 10

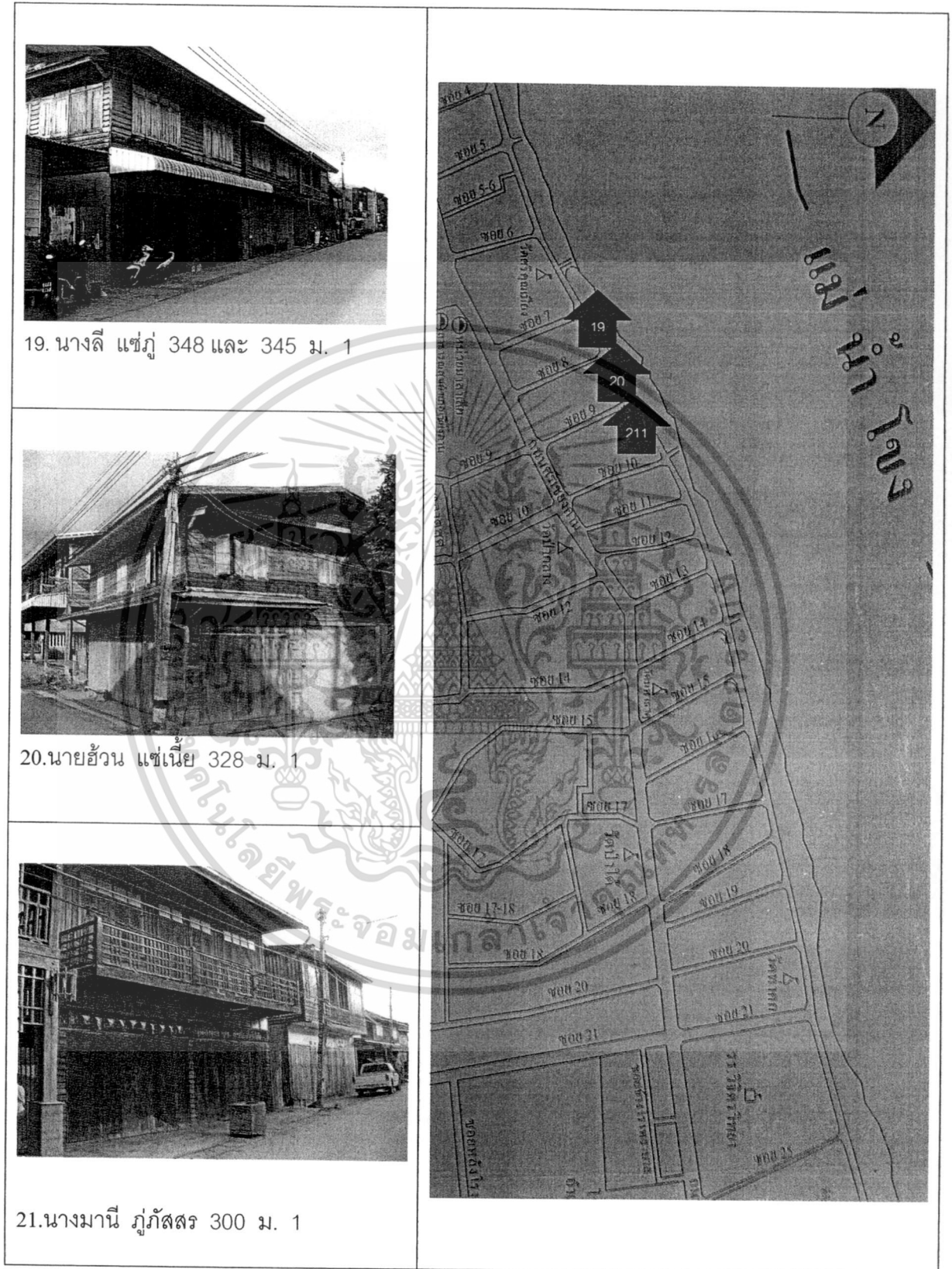

18.นางทองสุข เทียมทัน 297 ม. 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

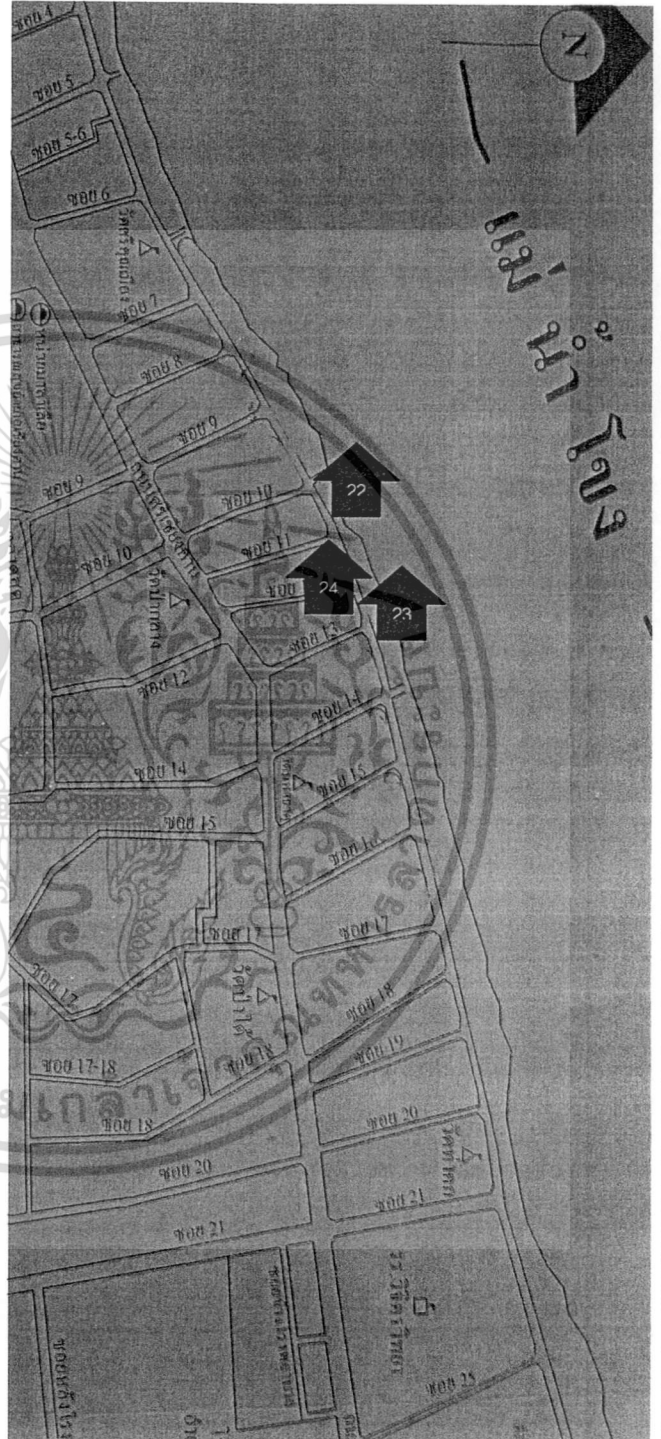
22.นายเฮง ลิ้มไพหงส์ 162/1 ม. 2

23.นางศรีพรรณ จันมา 171 ม. 2

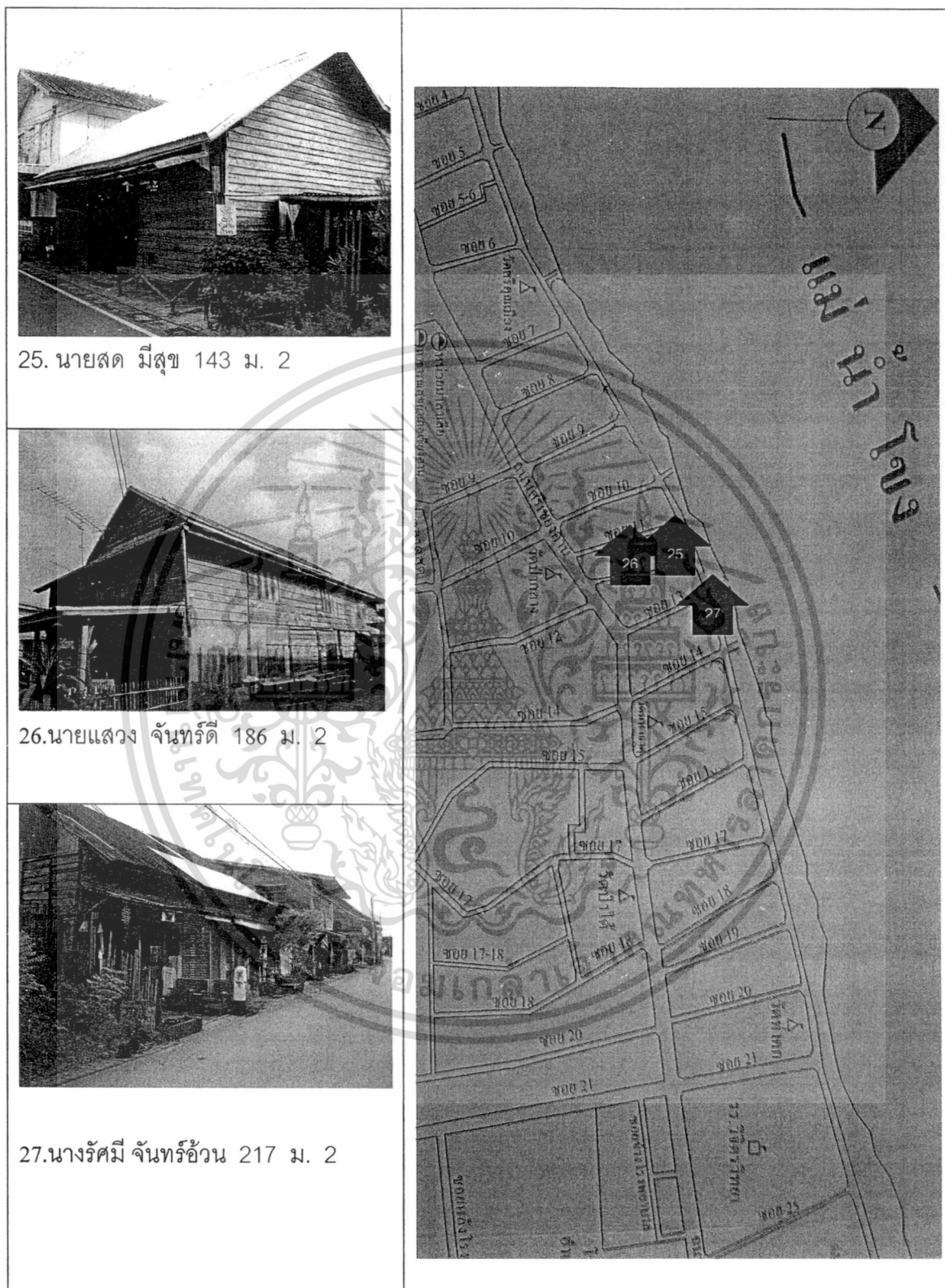

24.นางอรรณ เวชสวัสดิ์ 195/1 ม. 2

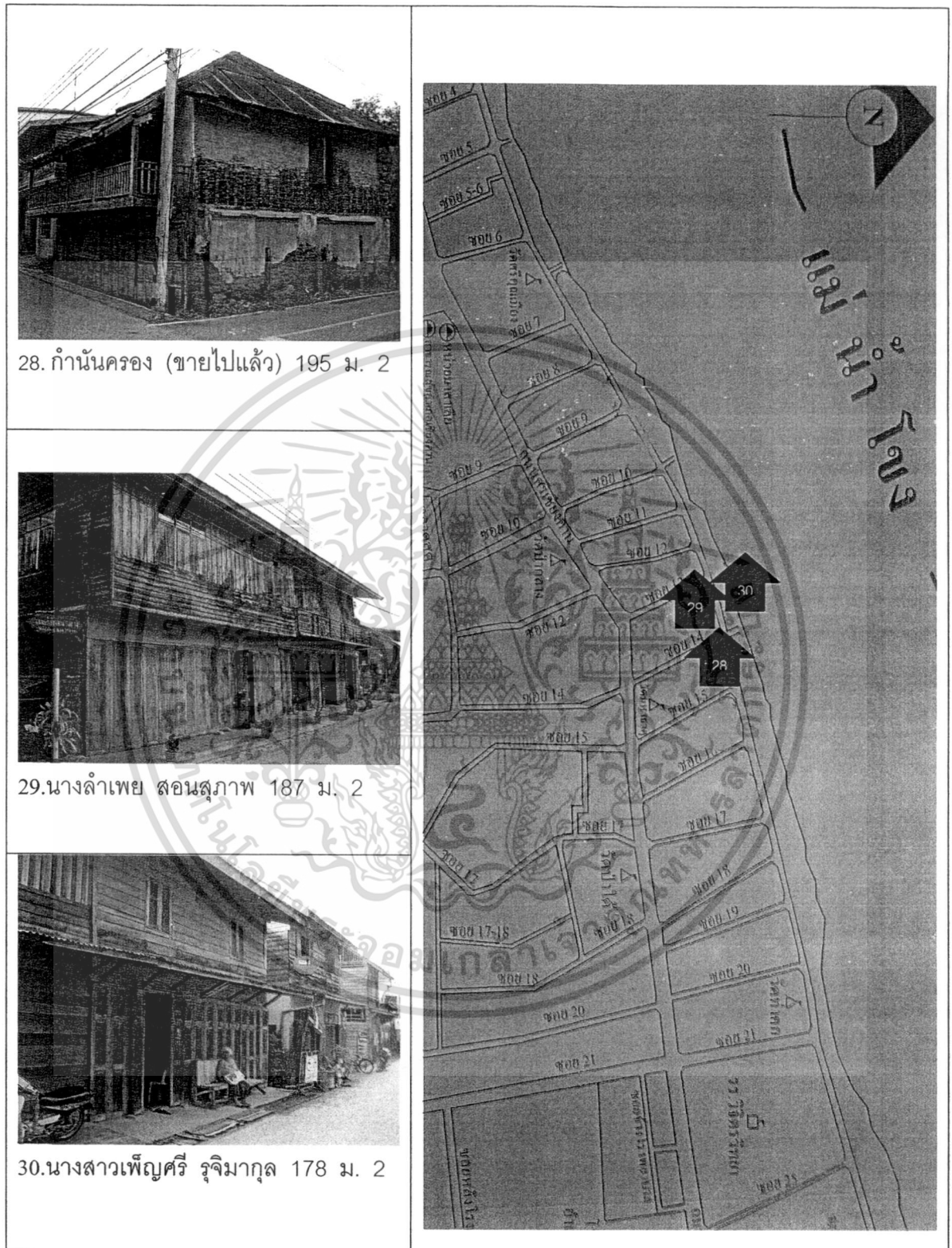
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

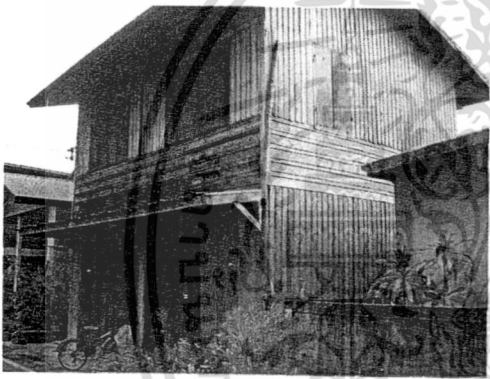

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

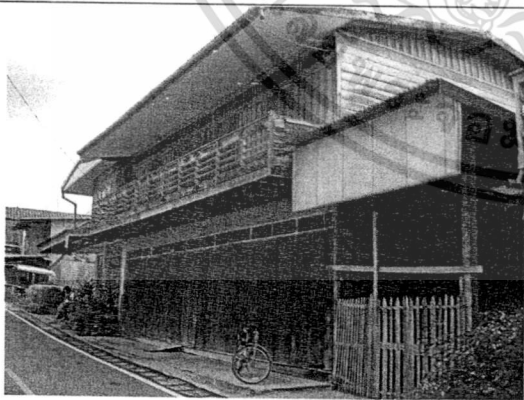
ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

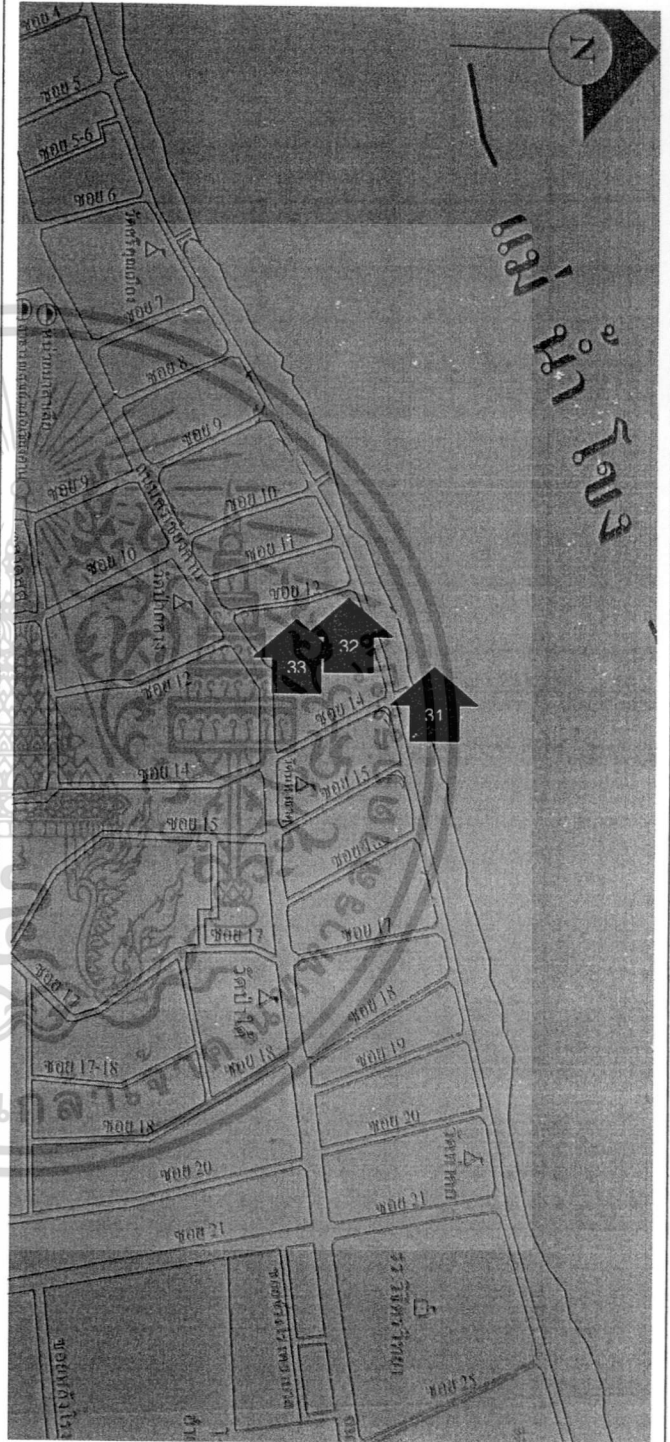
31.นางสฤษดี ชินชัยพงษ์ 183 ม. 2

32.นางอุทิศ ขมวงศ์ 181 ม. 2

33.นางศิวนาถ คุณาริปี 205 ม. 2

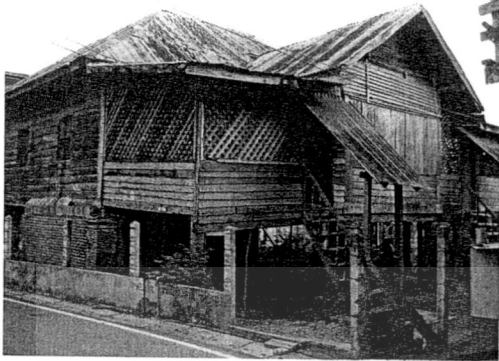
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

<p>34.นางอรวรรณ เวชสวัสดิ์ 195/1 ม. 2</p>	
<p>35.นางประยูรศรี ธรรมมาพา 256 ม. 2</p>	
<p>36.นายชุม ศรีอรรคพรหม 261/1 ม. 2</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

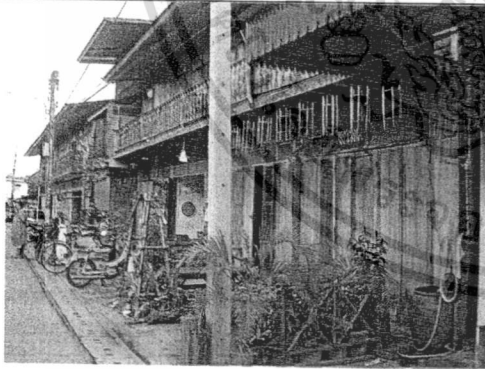
ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

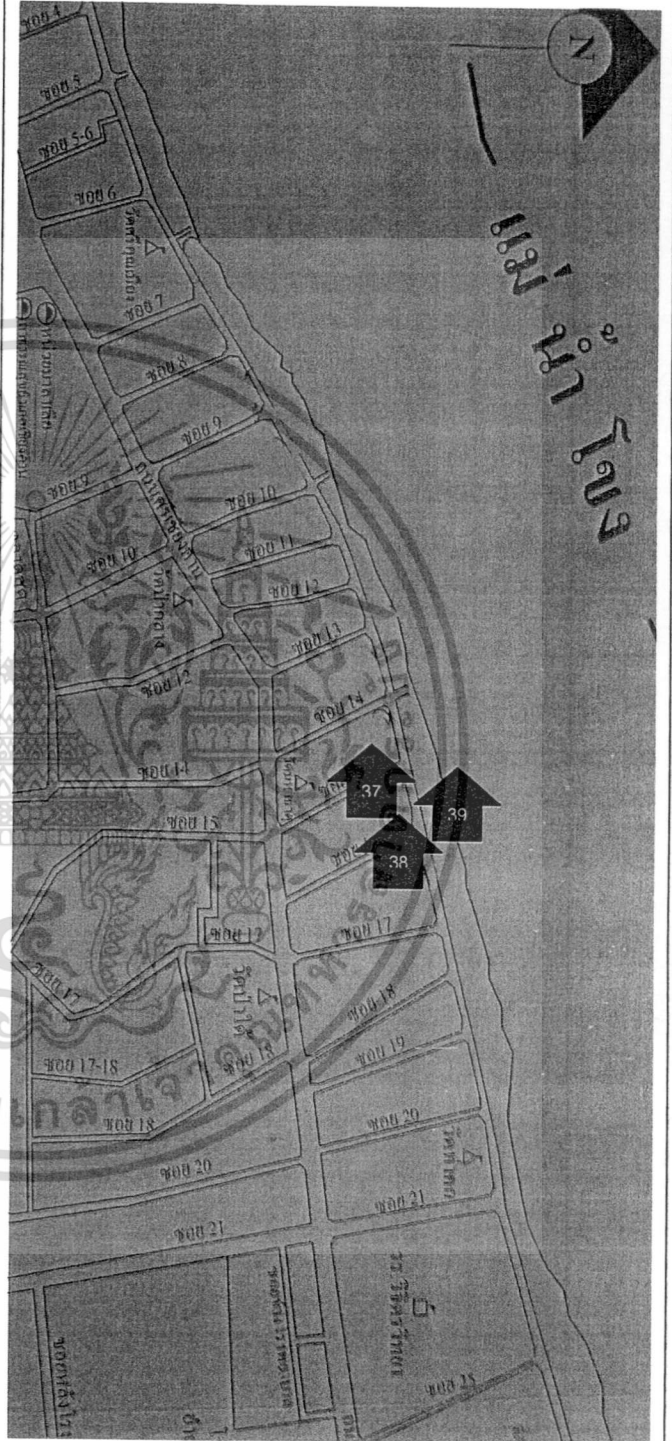
37.นางโชติมณี เตรมวงค์ 220 ก. ม. 2

38.นางวานิดา สุทธิระปัญญา 204 ม. 2

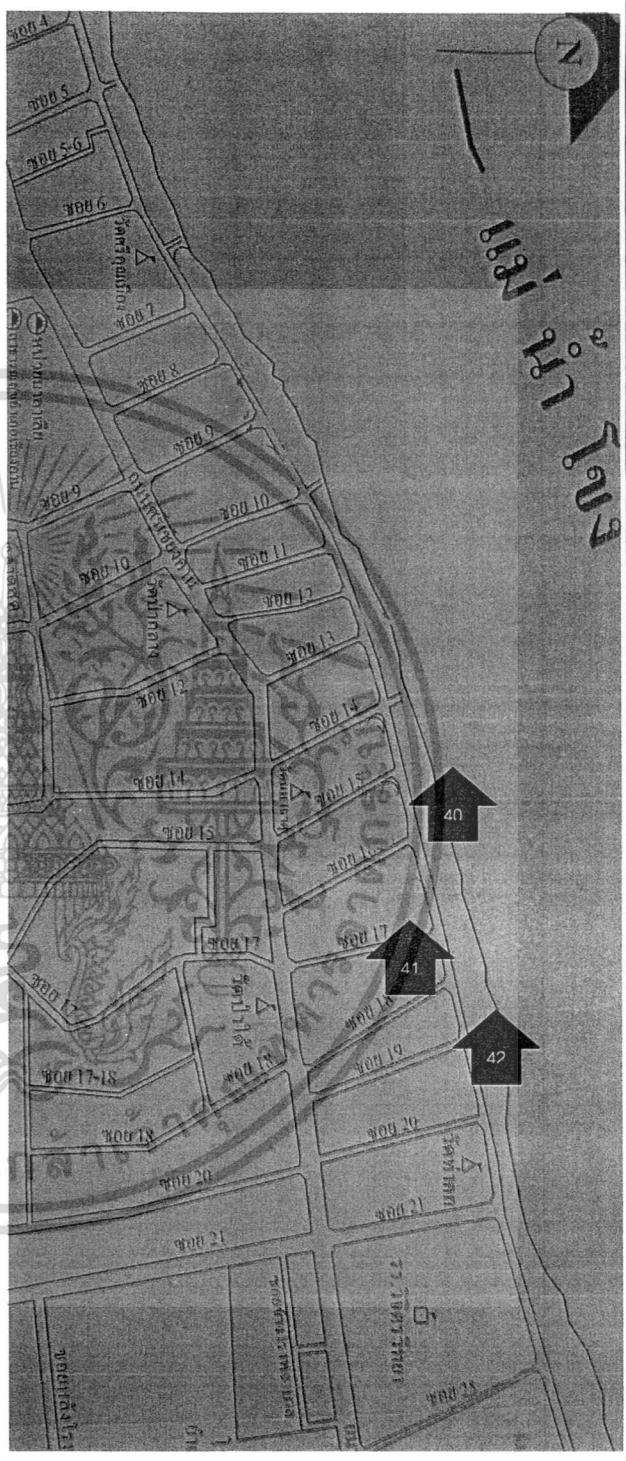

39.นายพรมา ไจตรง 200 ม. 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

 <p>40.นางจันทร์ ชนะสิงห์ 263 ม. 2</p>	
 <p>41.นายจันทร์ ศรีอรุณพรหม 271 ม. 2</p>	
 <p>42.นายจිරศักดิ์ ไพบูรณ์กิจเจริญ 286 ม. 2</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

43.นางอุไรรัตน์ มั่งมีศรี 276 ม. 2

44.นางบุญ แซ่เตียว ม. 2

45.นางนิมิต ทัดเทียม 342 ม. 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.5 แสดงการระบุตำแหน่งของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในชุมชนเชียงคาน ที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนชาวบ้านในชุมชน ไม่ได้ระบุอาคารที่มีความโดดเด่นของคุณค่าทางสถาปัตยกรรม แต่ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญเรื่องรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่พบเห็นในชุมชนเชียงคาน เพราะมีรูปแบบเฉพาะที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำแนกรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจากการสำรวจด้านกายภาพของชุมชน (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 แสดงรายละเอียดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชุมชนเชียงคาน

<p>เรือนพื้นดินเกษตรกรรม</p> 	<p>เรือนเฝ้า (เรือนยกพื้น)</p> <p>อายุประมาณ 100-150 ปี</p> <p>ลักษณะเป็น เรือนที่สร้างในยุคแรกของชุมชน เป็นเรือนตามแบบเกษตรกรรมคือมีใต้ถุนสูง สำหรับเลี้ยงสัตว์ ทอผ้า เก็บของ บริเวณโดยรอบปลูกผัก ผลไม้ ที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ โดยส่วนใหญ่จะมีเล่าข้าวหรือยุ่งข้าวแสดงถึงความสัมพันธ์ของบ้านกับอาชีพเกษตรกรรมดั้งเดิม ปัจจุบันเรือนเฝ้าในชุมชนมีจำนวนน้อยลงมาก และจะอยู่ห่างจากถนนชายโขง</p> <p>ลักษณะพิเศษคือ ชั้นล่างมีเสารูปขนาดใหญ่รับโครง สร้างเรือนไม้ ส่วนประกอบอาคาร พื้น ผนัง บานประตูและเป็นไม้ หลังคาเรือนเดิมจะให้กระเบื้องดินขอ</p>
<p>เรือนแถวไม้ชั้นเดียว</p> 	<p>อายุประมาณ ๗๐-๙๐ ปี</p> <p>ลักษณะเป็นเรือนที่สร้างในช่วงที่เปลี่ยนจากเรือนพื้นดินแบบเกษตรกรรมเป็นเรือนแบบพานิชยกรรม เนื่องจากประหยัดเนื้อที่และวัสดุการก่อสร้าง เรือนชั้นเดียวจะใช้เป็นที่พักอาศัยเป็นหลัก ซึ่งในอดีตจะมีการยกพื้นเรือนสูงขึ้น แต่เมื่อมีการทำถนนจึงต้องถมดินทำให้ดูเหมือนพื้นเรือนมีระดับใกล้เคียงกับถนนปัจจุบัน</p> <p>ลักษณะพิเศษ คือ จะเห็นด้านหน้าเรือนเป็นประตูบานเพ็ญและมีหลังคาปีกนกคลุมตลอดแนวอาคาร ด้าน หน้ามีชานเล็กๆซึ่งในอดีตอยู่สูงกว่าถนนมาก</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

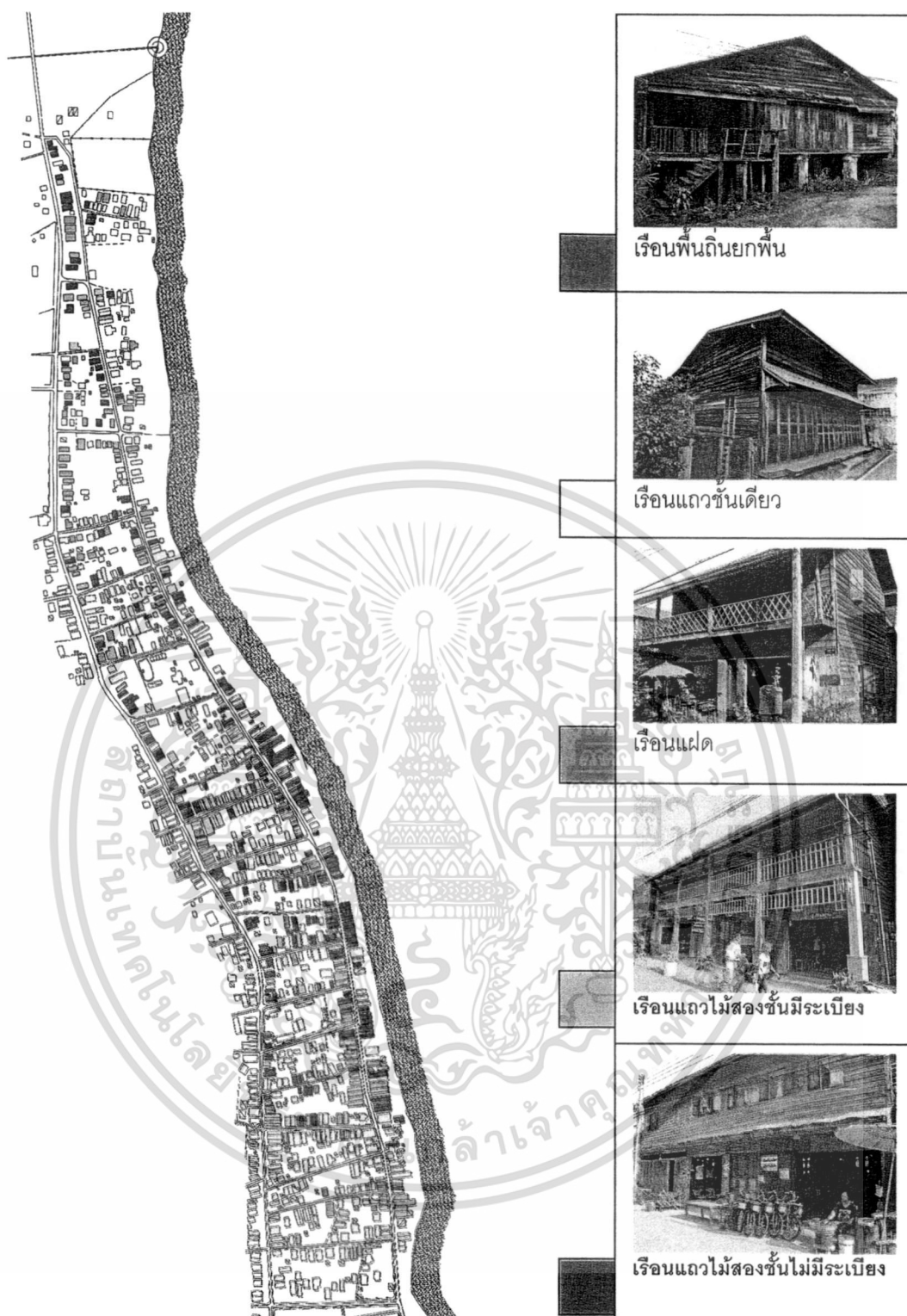
<p>เรือนแฝดไม้ 2 ชั้น มีระเบียงและไม่มีระเบียง</p> 	<p>อายุประมาณ ๗๐-๙๐ ปี</p> <p>ลักษณะเป็นเรือนคู่ รูปแบบพานิชยกรรม ต่างจากเรือนแถวยาวเพราะส่วนใหญ่ใช้เป็นที่พักอาศัยมากกว่าการค้าขาย โครงสร้างและส่วนประกอบอาคารทั้งหมดเป็นไม้ โดยส่วนใหญ่มีรูปทรงหลังคาทรงจั่วยื่นชายคามาทงหน้าบ้าน ปัจจุบันพบเห็นทั้งบริเวณถนนชายโขงและภายในซอยย่อย</p> <p>ลักษณะพิเศษ ดูคล้ายเรือนแถวแต่จะมีแค่ ๒ ห้อง มีระเบียงแบบต่างๆ ด้านหน้าหรือหลังคาปีกนกยื่นคลุมประตูบานเพี้ยมตลอดแนวอาคาร</p>
<p>เรือนแถวไม้ 2 ชั้นมีระเบียงและไม่มีระเบียง</p> 	<p>อายุประมาณ ๗๐-๙๐ ปี</p> <p>ลักษณะเป็นเรือนแถวยาวมากกว่า 2 ห้อง มีรูปแบบ พานิชยกรรม ส่วนใหญ่ใช้เป็นที่ค้าขายและพักอาศัย โครงสร้างและส่วนประกอบอาคารทั้งหมดเป็นไม้ โดยส่วนใหญ่มีรูปทรงหลังคาทรงจั่วยื่นชายคามาทงหน้าบ้าน ปัจจุบันพบเห็นทั่วไปบริเวณถนนชายโขง</p> <p>ลักษณะพิเศษ เรือนแถวไม้ยาวต่อเนื่อง ด้านหน้ามีระเบียงแบบต่างๆ หรือหลังคาปีกนกยื่นคลุมประตูบานเพี้ยมตลอดแนวอาคาร</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

<p>เรือนแถวครึ่งปูนครึ่งไม้ 2 ชั้น มีระเบียงและไม่มีระเบียง</p> 	<p>อายุประมาณ ๔๐-๖๐ ปี</p> <p>ลักษณะเป็นเรือนแถวยาวมากกว่า 2 ห้อง มีรูปแบบ พาณิชยกรรม ส่วนใหญ่ใช้เป็นที่ค้าขายและพักอาศัย โครงสร้างและส่วนประกอบอาคารชั้นล่างผนังก่ออิฐฉาบปูน พื้นคอนกรีตชั้นบนเป็นไม้ มีรายละเอียดแบบสมัยใหม่ เช่น ช่องแสงเหนือหน้าต่าง ราวจะเบียงไม้กลิ้ง เป็นต้น ปัจจุบันพบเห็นทั่วไปบริเวณถนนชายโขง</p> <p>ลักษณะพิเศษ เรือนแถวยาวต่อเนื่อง รูปแบบสมัยใหม่ สังเกตผนังก่ออิฐฉาบปูนชั้นล่าง</p>
<p>ตึกแถว 2 ชั้น มีระเบียง</p> 	<p>อายุประมาณ ๓๐-๕๐ ปี</p> <p>ลักษณะเป็นเรือนแถวยาวแบบตึกแถวพาณิชยกรรม รูปแบบที่พัฒนามาจากเรือนแถวไม้ ส่วนใหญ่ใช้เป็นที่ค้าขายและพักอาศัย โครงสร้างและส่วนประกอบอาคารทั้งหมดเป็นคอนกรีต ด้วยวิธีการก่อสร้างสมัยใหม่โดยช่างชาวเวียดนาม พบเห็นได้จำนวนน้อย</p> <p>ลักษณะพิเศษ ตึกแถวยาว ด้านหน้ามีระเบียงเหล็กทอกกลม ประตูใช้แบบเหล็กยึดทุกช่วงอาคาร</p>
<p>เรือนไม้ 3 ชั้น</p> 	<p>ตรงกันข้ามต้นซอยชายโขง 8 เป็นเรือนไม้ 3 ชั้น 2 ห้องหลังเดียวในบริเวณถนนชายโขง ลักษณะพิเศษคือ ชั้นล่างมีการใช้เสาและผนังก่ออิฐถือปูน มีซุ้มโค้งภายใน (Arch) ผนังภายนอกเดินขอบบัวตามแนวนอนของผนัง ด้าน หน้าปิดด้วยประตูบานเฟี้ยม ชั้น 2 และ 3 เป็นเรือนไม้ มีระเบียงด้านหน้าและด้านหลัง</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

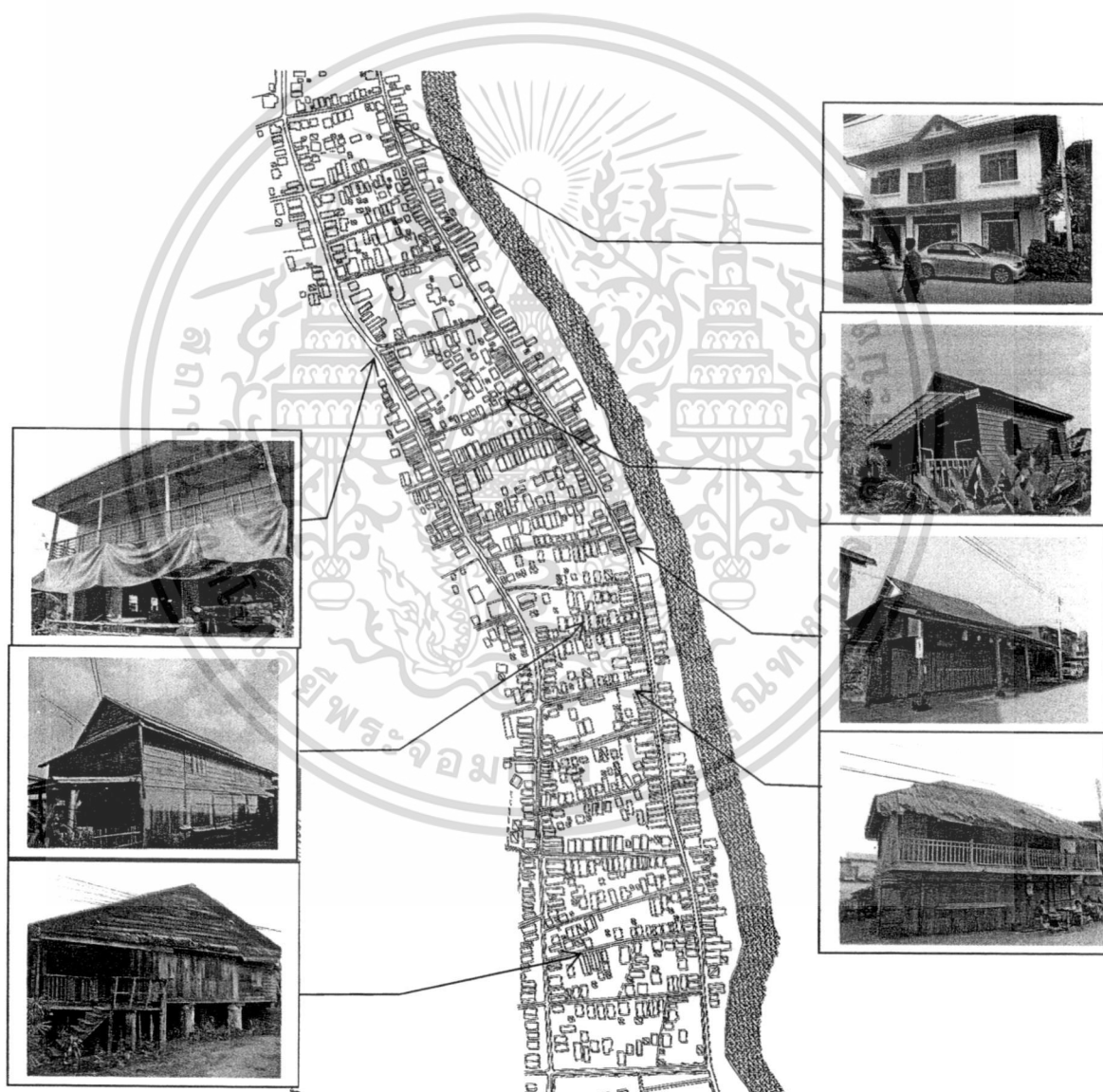

ภาพที่ 4.2 แสดงการจำแนกประเภทอาคารที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม ในผังชุมชนเชียงคาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.3 แหล่งมรดกชุมชนเชียงคานที่มีคุณค่าด้านสังคมและการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนชาวบ้านในชุมชน ผู้นำชุมชนทั้ง 8 คุ่ม รวมถึงกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญต่ออาคารที่มีลักษณะพิเศษนอกเหนือจากรูปแบบเรือนพักอาศัยทั่วไปแทรกตัวในชุมชน เช่น อาคารที่สร้างด้วยเทคนิคพิเศษตามอิทธิพลของช่าง อาคารที่สร้างด้วยผนังดินผสมปูนขาว หรืออาคารที่มีรูปแบบศิลปะสถาปัตยกรรมแบบฝรั่งเศส เป็นต้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในชุมชนระบุให้อาคารดังกล่าว มีคุณค่าด้านสังคมและการศึกษา เพราะอยู่คู่ชุมชนมานาน บางคนกล่าวว่า “เกิดมาก็เจอเลย” หรืออาคารบางหลังยังเป็นที่ “สุ่ม” (ซุ่มนุ้ม) กันในวัยเด็ก จึงมีความผูกพันและถือเป็นส่วนหนึ่งอยู่คู่ชุมชนเชียงคาน

ภาพที่ 4.3 ตำแหน่งอาคารที่มีคุณค่าด้านสังคมและการศึกษา ในผังชุมชนเชียงคาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 แสดงรายละเอียดอาคารที่มีคุณค่าด้านสังคมและการศึกษาของชุมชนเชียงคาน

<p>บ้านตาอุป</p> 	<p>บริเวณต้นซอยชายโขง 14</p> <p>คาดว่ามียุอายุประมาณ 140 ปี เป็นเรือนเดี่ยว 2 ห้อง ด้าน บนมี ระเบียง ได้รับอิทธิพลการก่อสร้างจากเวียดนามที่ตาอุปเคยไป อาศัยและทำงาน ลักษณะพิเศษคือ ชั้นล่างเป็นอาคาร ก่ออิฐถือปูน เสามีขนาดใหญ่รับโครงสร้างเรือนไม้ชั้นบน ผนังใช้ไม้ไผ่สาน ฉาบด้วยปูนขาวผสมดิน เรียกว่า “ประทาย”</p>
<p>บ้านตาแสง</p> 	<p>บริเวณกลางซอยชายโขง 13</p> <p>คาดว่ามียุอายุประมาณ 150 ปี เป็นเรือนไม้ขนาดใหญ่ยกใต้ถุนสูง โลง (ปัจจุบันใต้ถุนทำผนังก่ออิฐฉาบปูนโดยรอบ) ใช้เสาไม้ขนาดใหญ่ทำเสาจำนวน 32 ต้น ลักษณะพิเศษคือ น่าจะได้รับรูปแบบ เรือนมาจากศาลาการเปรียญของวัดจากเจ้าของบ้านที่มีความ ผูกพันกับวัด หลังคาเป็นทรงปั้นหยา มีระเบียงด้านหน้าและด้าน ซ้ายของบ้าน (ปัจจุบันขยับผนังมาตามแนวระเบียงเดิม) ชาวบ้าน อายุประมาณ 60 ปี เล่นต๋อนเด็กกับเพื่อนๆ</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

<p>บ้านตาสิงห์คำ</p> 	<p>บริเวณกลางซอยชายโขง 19</p> <p>คาดว่ามียุคประมาณ 150 ปี เป็นเรือนที่สร้างในยุคแรกของชุมชน เป็นเรือนตามแบบเกษตรกรรมคือมีใต้ถุนสูง สำหรับเลี้ยงสัตว์ ทอผ้า เก็บของ ลักษณะพิเศษคือ ชั้นล่างมีเสานานาใหญ่รับโครงสร้างเรือนไม้ จากการสำรวจพบว่า จากเดิมจะมีเสาข้าว (ยื่นข้าว) อยู่ด้านหลัง แต่เนื่องจากเป็นครอบครัวใหญ่จึงขยายเรือนจนติดเสาข้าวและสามารถเดินเชื่อมจากภายในตัวเรือนได้ จุดสังเกตจะพบหลังคากระเบื้องดินขอหลงเหลืออยู่ด้านหน้าและที่เสาข้าว ซึ่งใช้มุงหลังคาโดยทั่วไปของเรือนในชุมชนแต่โดยพายุครั้งใหญ่ในปี 2532 จึงเปลี่ยนไปใช้สังกะสี</p>
<p>บ้านเหนือ</p> 	<p>บริเวณกลางซอยชายโขง 13</p> <p>คาดว่ามียุคประมาณ 150 ปี ถือเป็นอาคารยุคเกษตรกรรมในชุมชน ชาวบ้านในคุ้มวัดศรีคุณเมืองเล่าว่าเป็นบ้านหลังแรกในบริเวณบ้านเหนือ มีลักษณะพิเศษคือ เรือนยกใต้ถุนสูง เสาไม้ขนาดใหญ่ และมีระเบียงเชื่อมระหว่างเรือนประธานด้านหน้าและเรือนเล็กด้านหลัง รูปแบบคล้ายเรือนในภาคกลาง ปัจจุบันเจ้าของเรือนได้ทำการซ่อมแซมโดยคงรูปแบบเดิมไว้มากที่สุด</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

<p>โรงเรียนจีน</p> 	<p>ระหว่างถนนชายโขง 10-11 คาดว่ามีอายุประมาณ 150 ปี เป็นของสองพี่น้องชาวจีนชื่อ นายไคเล้งและนายไคตง แซ่เล้ง มาเปิดเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนในยุคเริ่มเป็นพานิชยกรรม ลักษณะพิเศษคืออาคาร 2 ชั้นล่าง สันนิฐานเป็นใต้ถุนโล่ง ภายหลังปิดด้านหน้าด้วยประตูบานเพี้ยมตลอดแนวอาคาร ชั้นบนเป็นเรือนไม้โล่งสำหรับกิจกรรมการสอน ภายหลังคาเป็นทรงปั้นหยามีหน้าจั่วฉาบด้วยปูนพื้นบ้าน (ปะทาย) และมีหลังคาคลุมพื้นที่ด้านหน้าทางเข้า</p>
 <p>ตึกสไตล์โคโลเนียล</p>	<p>ถนนชายโขงระหว่างซอย 4-5 เป็นอาคาร 2 ชั้น ได้รับรูปแบบมาจากการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส ผนังด้านในและด้านนอกมีการก่ออิฐ มีการออกแบบแบบเส้นโค้งแล้วปั้นลายสูงบริเวณขอบประตู หน้าต่าง พื้นที่ด้านในมีการแบ่งเป็นห้อง โดยมีผนังโปร่งด้านบนมีลูกเล่นโค้งเช่นเดียวกัน เสากลมมีลูกเล่นบริเวณหัวเสาและตีนเสา</p>
<p>บ้านไทยพานิช</p> 	<p>ตรงกับสามแยกสาธารณะสุข คาดว่ามีอายุประมาณ 50 ปี เป็นเรือนไม้ 2 ชั้น ขนาดใหญ่ 3 ห้อง ลักษณะพิเศษ เป็นเรือนไม้ 2 ชั้นยกใต้ถุนสูง (ปัจจุบันยกเรือนสูงเท่าระดับถนน) ในอดีตต้อง การสร้างเป็นโรงแรม ชั้นล่างโล่ง บันไดขนาดใหญ่ขึ้นชั้น 2 อยู่ด้านหลัง ชั้นบน แบ่งห้อง เป็น 2 ผัง มีโถงทางเดินตรงกลาง และมีระเบียงเชื่อมต่อไปยังอาคารด้านหลัง (ปัจจุบันทำหลังคาคลุมระหว่างเรือนประธานกับเรือนเล็กด้านหลัง)</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 การระบุประเภทวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนชาวบ้านในชุมชน ผู้นำชุมชนทั้ง 8 คุ่ม รวมถึงกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชุมชน โดยจำแนกตามประเภทต่างๆ ได้แก่ วิถีชีวิตที่เรียบง่าย การไปวัดทำบุญ การตัดบาตรข้าวเหนียว อาหารท้องถิ่น ภาษา รวมถึงประเพณี ฮีตสิบสองคองสิบสี่

ตารางที่ 4.8 การระบุประเภทวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ประเภทวัฒนธรรม	รายละเอียดวัฒนธรรม	
1. มุขปาฐะ ภาษา คำพูด	ภาษาไทยเขียงคาน	ภาษาไทยเขียงคานได้รับอิทธิพลมาจากหลวงพระบาง กล่าวคือสำเนียงและคำศัพท์ท้องถิ่นจะแตกต่างจากภาษาอีสานโดยทั่วไป เช่น 20 จะอ่านว่า "ชาว" และจะพูดสรรพนาม "เจ้า" เหมือนหลวงพระบางและภาษาเหนือของประเทศไทย
2. ศิลปะการแสดง	การละเล่นผีขนน้ำ 	ในจังหวัดเลยจะมีความเชื่อเรื่องผี จึงเกิดเทศกาลเกี่ยวกับการแห่ผี เช่น การแห่ผีตาโขนของอำเภอด่านซ้าย ส่วน การแห่ผีขนน้ำเป็นการละเล่นของกลุ่มไทดำ บ้านนาป่าหนาด อำเภอเขียงคาน โดยมีความเชื่อเรื่องการขอฝนเพื่อเริ่มฤดูการทำนา
3. แนวทางปฏิบัติทางสังคม	การเข้าวัด ทำบุญ 	ถือเป็นวิถีชีวิตปกติของชาวเขียงคานที่เข้าวัดทำบุญหลังจากการตัดบาตรข้าวเหนียวหรือในวันพระใหญ่ คนเฒ่าคนแก่พร้อมใจกันนุ่งขาวห่มขาวเดินแถวกันไปวัดของแต่ละคุ้ม ก่อนหน้าวันพระชาวบ้านจะช่วยกันทำข้าวต้มมัดเพื่อนำไปถวายพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเภทวัฒนธรรม	รายละเอียดวัฒนธรรม	
	<p>การตักบาตรข้าวเหนียว</p> 	<p>ยามเช้าจะเห็นภาพการตักบาตรข้าวเหนียวของชาวเขียงคานเป็นปกติทุกวัน คล้ายกับที่หลวงพระบางประเทศลาว เนื่องด้วยชาวบ้านบริเวณข้าวเหนียวเป็นหลักจึงนำมาตักบาตรพระ ซึ่งจะใส่เฉพาะข้าวเหนียวเนื่องจากลักษณะของข้าวที่เหนียวเมื่อใส่อาหารจะทำให้ข้าวติดกับพาชนะบรรจอาหาร และเป็น กุศโลบายที่ให้ชาวบ้านเข้าวัด และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัด</p>
	<p>ฮีต 12</p>	<p>ฮีตที่ 1. บุญเข้ากรรม หรือ บุญเดือนเจียง ฮีตที่ 2. บุญคูณข้าว หรือ บุญคูณลา ฮีตที่ 3. บุญข้าวจ้หรือบุญเดือนสาม ฮีตที่ 4. บุญแมวส หรือ บุญเดือนสี่ ฮีตที่ 5. บุญสงวน้ำ หรือ บุญเดือนห้า ฮีตที่ 6. บุญบังไฟ หรือบุญเดือนหก ฮีตที่ 7. บุญข้าสะ หรือ บุญเดือนเจ็ด ฮีตที่ 8. บุญเข้าวัดสา(เข้าพรรษา)หรือบุญเดือนแปด ฮีตที่ 9. บุญข้าวห่อประดับดินหรือบุญเดือนเก้า ฮีตที่ 10. บุญข้าวสาก หรือบุญเดือนสิบ ฮีตที่ 11. บุญออกวัดสา (ออกพรรษา) หรือบุญเดือนสิบเอ็ด ฮีตที่ 12. บุญกฐิน หรือ บุญเดือนสิบสอง</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเภทวัฒนธรรม	รายละเอียดวัฒนธรรม	
4. การสืบทอดความรู้	<p>อาหารพื้นบ้าน</p> 	<p>เนื่องจากชาวเชียงคานบริโภคข้าวเหนียวเป็นหลัก อาหารจึงถูกประยุกต์จากแป้งข้าวเหนียว อาหารพื้นบ้านของเชียงคานมีลักษณะเฉพาะหลายอย่าง บางอย่างได้รับอิทธิพลมาจากฝั่งลาว จากการสอบถามกลุ่มชาวบ้านพบอาหารพื้นบ้าน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ข้าวปั้นน้ำแฉ่ว 2. ตำข้าวตองแดง 3. จุ่มนัว 4. ข้าวจี 5. ส้มหมู
5. ภูมิปัญญา	<p>สินค้าพื้นเมือง</p> 	<p>จากการสอบถามชาวบ้านพบว่า ชาวเชียงคานไม่มีสินค้าพื้นเมืองที่มีลักษณะเฉพาะ แต่ที่มีชื่อเสียงและทำกันยาวนาน ได้แก่ ผ้าหม่นนวม เนื่องจากอดีตโดยรอบชุมชนเป็นแหล่งปลูกฝ้ายขนาดใหญ่จึงนำมาแปรรูปอัดเป็นได้ของผ้าหม่นนวม ปัจจุบันฝ้ายมีจำนวนลดน้อยลงมาก ผ้าหม่นนวมจึงมีตัวเลือก คือ โยสังเคราะห์ซึ่งมีราคาถูกกว่าฝ้าย สินค้าพื้นเมืองอีกชนิดคือ เครื่องจักรสานที่ทำโดยชาวบ้านในชุมชน เช่น กระจับข้าว หวดนึ่งข้าวเหนียว เป็นต้น</p>

ทั้งนี้ เมื่อสามารถระบุคุณค่าแหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน ในขั้นตอนต่อไปจึงดำเนินการรวบรวมการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมจำแนกตามคุณค่าทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

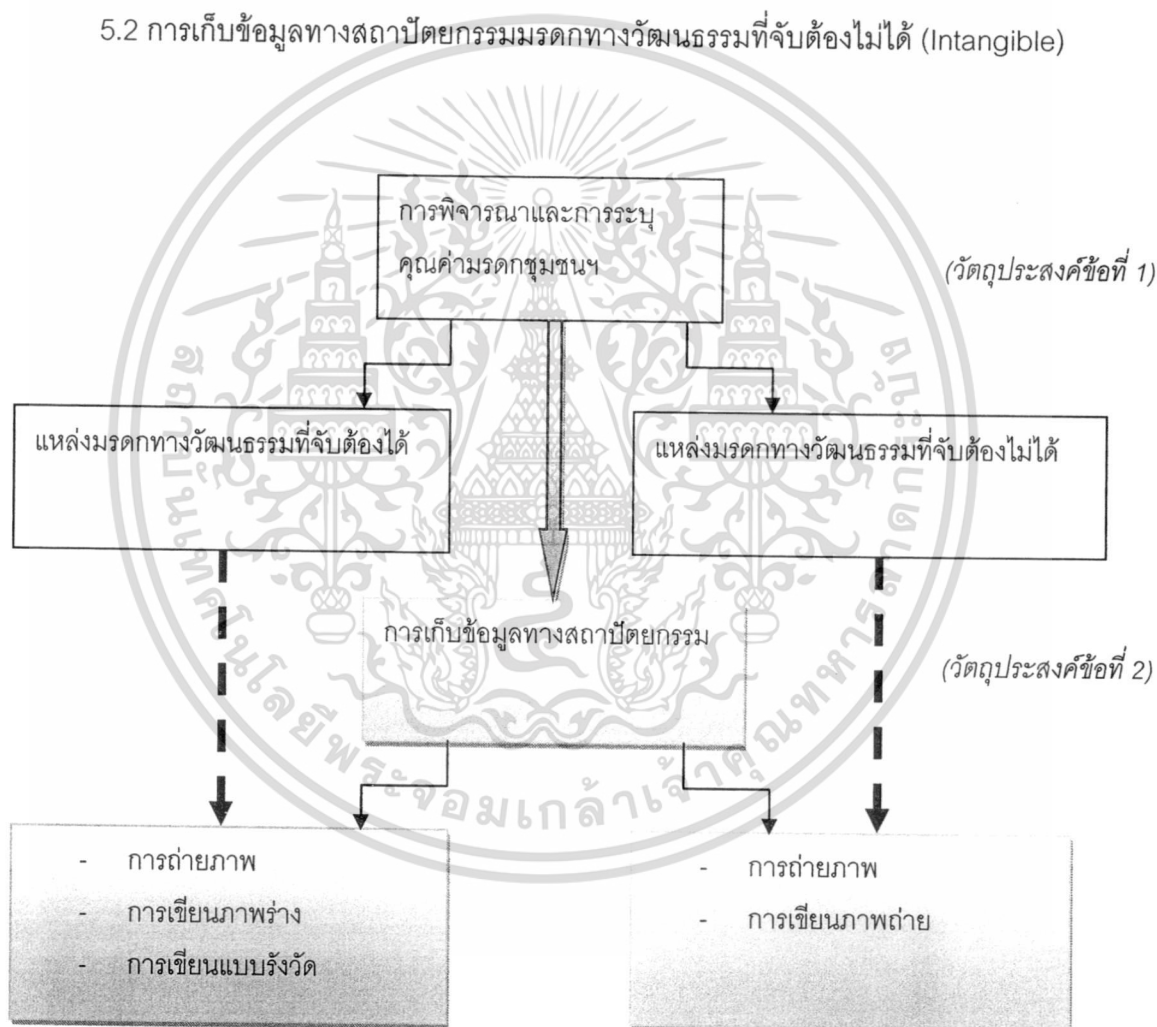
บทที่ 5

กระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม

การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคุณค่า ด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ประกอบด้วยขั้นตอนการลงพื้นที่ของผู้วิจัยเพื่อเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมจำแนกตามคุณค่าทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) และการนำเสนอข้อมูลผลงานทางสถาปัตยกรรมด้วยการจัดกิจกรรมในพื้นที่ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

5.1 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible)

5.2 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)

แผนภูมิที่ 5.1 การดำเนินกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อสามารถระบุแหล่งคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคุณค่าได้ จึงเข้าสู่กระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ การถ่ายภาพ (Photo) การเขียนภาพร่าง (Sketch) การเขียนภาพถ่าย (Fototrace) และการเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) โดยนำนักศึกษาสถาปัตยกรรมเป็นผู้ลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลตามแหล่งมรดกชุมชนต่างๆ ตามตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลของนักศึกษาสถาปัตยกรรม

ลำดับ	วันที่เก็บข้อมูล	ลักษณะการเก็บข้อมูล	ผู้เก็บข้อมูล/จำนวน	การนำเสนอต่อชุมชน
ครั้งที่ 1	26 สิงหาคม ถึง 3 กันยายน 2553	ทดลองเก็บข้อมูลเขียน แบบรังวัด (Vernadoc) บ้าน 3 หลัง	นักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 25 คน	จัดแสดงผลงานเขียน แบบบ้านแต่ละหลังใน วันสุดท้ายของการเก็บ ข้อมูล
ครั้งที่ 2	21 - 28 กันยายน 2553	เก็บข้อมูลด้วยการเขียน แผนที่และเขียนภาพถ่าย (fototrace)	นักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 40 คน และ นักเรียนในชุมชน 24 คน	จัดแสดงแผนที่และ ภาพโฟโต้เทรตบริเวณ ประตูหน้าบ้านซอย 13
		เก็บข้อมูลเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) บ้าน 5 หลัง	นักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 40 คน	จัดแสดงผลงานเขียน แบบบ้านแต่ละหลังใน วันสุดท้ายของการเก็บ ข้อมูล
ครั้งที่ 3	13 - 21 มกราคม 2554	เก็บข้อมูลเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) บ้าน 1 หลัง ที่กำลังปรับปรุง	นักศึกษาสถาปัตยกรรม จำนวน 10 คน	จัดแสดงผลงานเขียน แบบ บริเวณลาน วัฒนธรรมหน้าวัดท่าดอก

5.1 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible)

5.1.1 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมด้วยการเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) ครั้งที่ 1

ผู้วิจัย นำนักศึกษาสถาปัตยกรรมจำนวน 24 คนทดลองเก็บข้อมูลอาคารที่ถูกระบุคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม และการศึกษา จำนวน 3 หลัง บริเวณ ซอย 19 ของชุมชนเชียงคาน ดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 8 วัน โดยมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

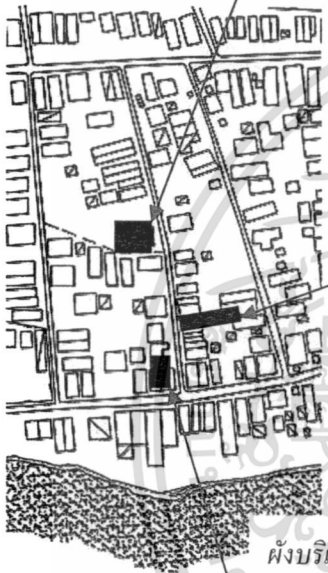
ขั้นตอนที่ 1 แบ่งนักศึกษารวมทั้งผู้วิจัย เป็น 4 กลุ่ม เนื่องจากการเขียนแบบรังวัดต้องใช้ผู้เก็บข้อมูล 1 คน ต่อชิ้นงาน เช่น ผู้รับผิดชอบแปลน 2 ชิ้นต้องใช้ 2 คน ช่วยกันรังวัดแต่แยกกันเขียนผลงาน โดย บ้านหลังที่ 1 ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 8 คน บ้านหลังที่ 2 ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน หลังที่ 3 ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 9 คน และมีผู้เขียนแบบรังวัดฝั่งบริเวณซอย 19 จำนวน 1 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนเ้า (เรือนยกพื้น) อายุประมาณ 150 ปี
 ลักษณะเป็นเรือนที่สร้างในยุคแรกของชุมชน เป็นเรือนตามแบบเกษตรกรรม
 คือมีใต้ถุนสูง สำหรับเลี้ยงสัตว์ ทอผ้า เก็บของ บริเวณโดยรอบปลูกผัก ผลไม้
 ที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ โดยส่วนใหญ่จะมีเส้าข้าวหรือขี้ข้าวแสดง
 ถึงความสัมพันธ์ของบ้านกับอาชีพเกษตรกรรมดั้งเดิม ปัจจุบันเรือนเ้าในชุมชน
 มีจำนวนน้อยลงมากและจะอยู่ห่างจากถนนชายโขง
 ลักษณะพิเศษ คือ ชั้นล่างมีเสาปูนขนาดใหญ่รับโครงสร้างเรือนไม้ ส่วนประกอบ
 อาคาร พื้น ผนัง บานประตูและเป็นไม้ หลังคาเรือนเดิมจะไข้กระเบื้องดินขอ

หลังที่ 1 ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 8 คน

หลังที่ 2 ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน

เรือนแถวชั้นเดียว อายุประมาณ ๗๐-๙๐ ปี
 ลักษณะเป็นเรือนที่สร้างในช่วงที่เปลี่ยนจากเรือนพื้นดินแบบเกษตรกรรมเป็น
 เรือนแบบพานิชยกรรม เนื่องจากประทุษโทษที่และวัสดุการก่อสร้าง
 เรือนชั้นเดียวจะใช้เป็นที่พักอาศัยเป็นหลัก ซึ่งในอดีตจะมีการยกพื้นเรือนสูงชัน
 แต่เมื่อมีการทำถนนจึงต้องงัดดินทำให้ดูเหมือนพื้นเรือนมีระดับใกล้เคียงถนน
 ปัจจุบัน เรือนแถวชั้นเดียวมีจำนวนน้อยลงและจะพบในซอยย่อยมากกว่า
 บริเวณถนนชายโขง
 ลักษณะพิเศษ คือ จะเห็นด้านหน้าเรือนเป็นประตูบานที่เขมและมีหลังคาปีกนกคลุม
 ตลอดแนวอาคาร ด้านหน้ามีลานเล็กๆซึ่งในอดีตอยู่สูงกว่าถนนมาก

ฝั่งบริเวณ ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 1 คน

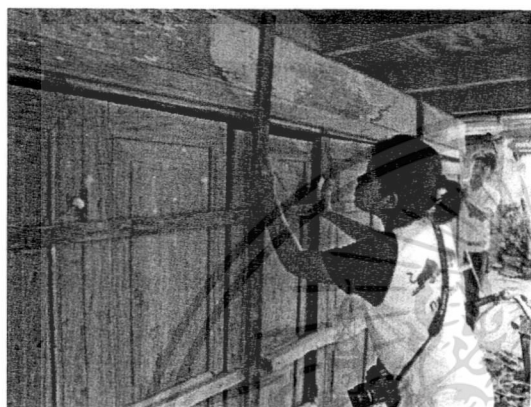
เรือนแฝด ๒ ชั้น มีระเบียง
 ลักษณะเป็นเรือนคู่ รูปแบบพานิชยกรรม ต่างจากเรือนแถวยามพระส่วนใหญ่
 ใช้เป็นที่พักอาศัยมากกว่าการค้าขาย โครงสร้างและส่วนประกอบอาคารทั้งหมด
 เป็นไม้ โดยส่วนใหญ่มีรูปทรงหลังคาทรงจั่วยื่นชายคามาทงหน้าบ้าน
 ปัจจุบันพบเห็นทั้งบริเวณถนนชายโขงและภายในซอยย่อย
 ลักษณะพิเศษ คือ ลานเรือนแถวจะมีแค่ ๒ ห้อง มีระเบียงแบบต่างๆ
 ด้านหน้าหรือเชื่อมไปสู่ด้านข้างขึ้นคลุมประตูบานที่เขมตลอดแนวอาคาร

หลังที่ 3 ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 9 คน

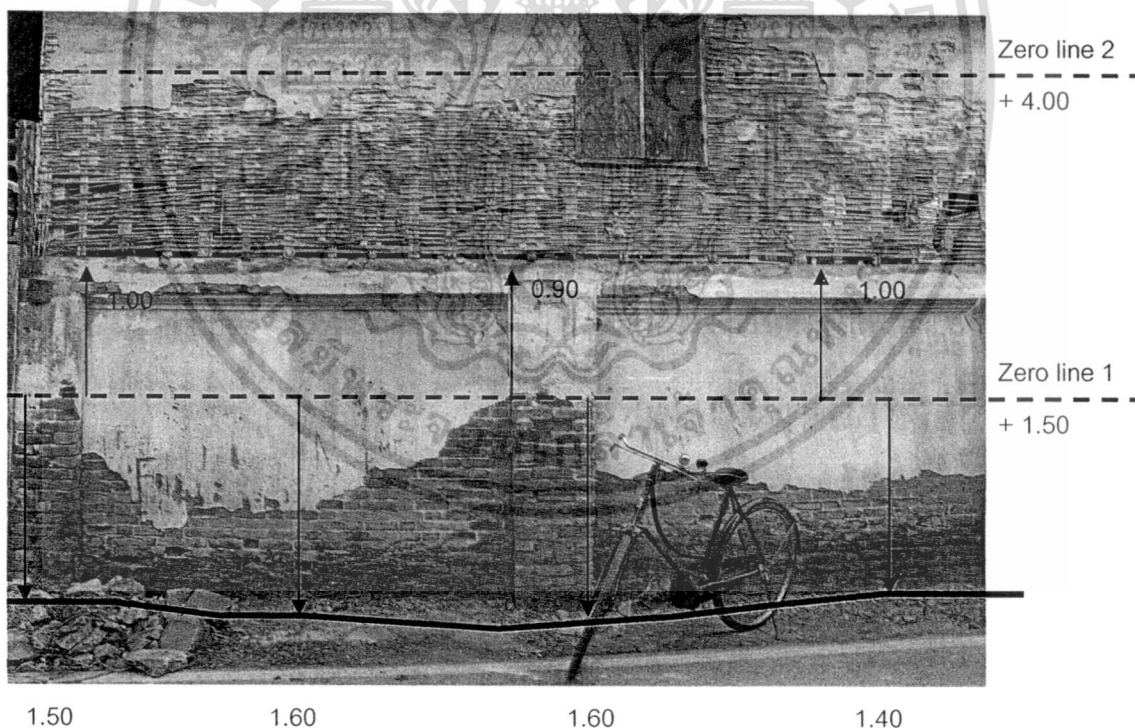
ภาพที่ 5.1 การเก็บข้อมูลด้วยการเขียนแบบรังวัดเรือนพื้นดิน 3 หลังบริเวณ ซอย 19

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 การทำระดับอ้างอิง (Zero line) หรือเส้นศูนย์สมมุติ คือการกำหนดเส้นอ้างอิงเพื่อให้รั้วระดับแนวตั้งของอาคาร เนื่องจากจะไม่วัดระดับแนวตั้งจากพื้นชั้นสู่ส่วนบนของอาคาร จะทำให้พื้นเป็นเส้นตรง แต่การสร้างเส้นสมมุติที่ระดับ 1.50 เมตร จากจุดแรก ใช้การถ่านระดับน้ำไปยังจุดอื่นๆ รอบอาคาร เมื่อทำการวัดแนวตั้งจะใช้วิธีวัดขึ้นและวัดลงจากเส้นสมมุติจะทำให้ได้ระดับพื้นตามความเป็นจริง เช่น เริ่มวัดระดับพื้นจากจุดแรก 1.50 เมตร จุดที่ 2 เมตร แสดงว่าระดับพื้นต่ำกว่าจุดแรก 10 ซม.

การถ่านระดับน้ำเพื่อหาแนวเส้นศูนย์สมมุติ (Zero line)

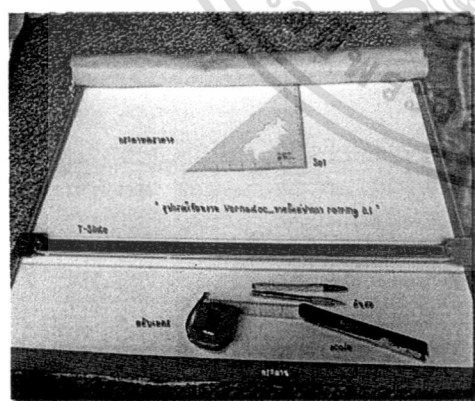

ภาพที่ 5.2 ขั้นตอนการหาเส้นศูนย์สมมุติ (Zero line) เพื่อใช้อ้างอิงการรั้วแนวตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 การทำรังวัดและการเขียนเส้นร่าง หลังจากหาเส้นศูนย์สมมุติรอบตัวอาคาร ทั้งชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 จึงเริ่มรังวัดแนวระนาบโดยใช้ตลับเมตร ในกรณีที่ต้องการขนาดความยาวรวม เช่นความยาวของรูปด้านและรูปตัดที่เหมือนกัน จะให้ผู้รับผิดชอบเขียนรูปด้านและรูปตัดทำงานร่วมกันและต้องตรวจสอบขนาดกับงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผนัง เพื่อให้ได้ขนาดตรงกันมากที่สุด ส่วนการรังวัดในชั้นงานขนาดเล็ก ผู้เขียนจะต้องเป็นผู้ทำการรังวัดด้วยตนเองทุกชั้นงานที่ปรากฏในส่วนที่รับผิดชอบ

ในขั้นตอนของการรังวัดจำทำควบคู่กับการเขียนเส้นร่างลงบนขนาดจริง (A1) ซึ่งถูกติดตั้งบนกระดานที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ในการเปลี่ยนตำแหน่งการรังวัด โดยไม่ให้เขียนลงกระดาษร่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับของจริงมากที่สุด ผู้เขียนจะต้องตกลงเรื่องขนาด สัดส่วน การวางหน้ากระดาษกันภายในกลุ่มที่รับผิดชอบ

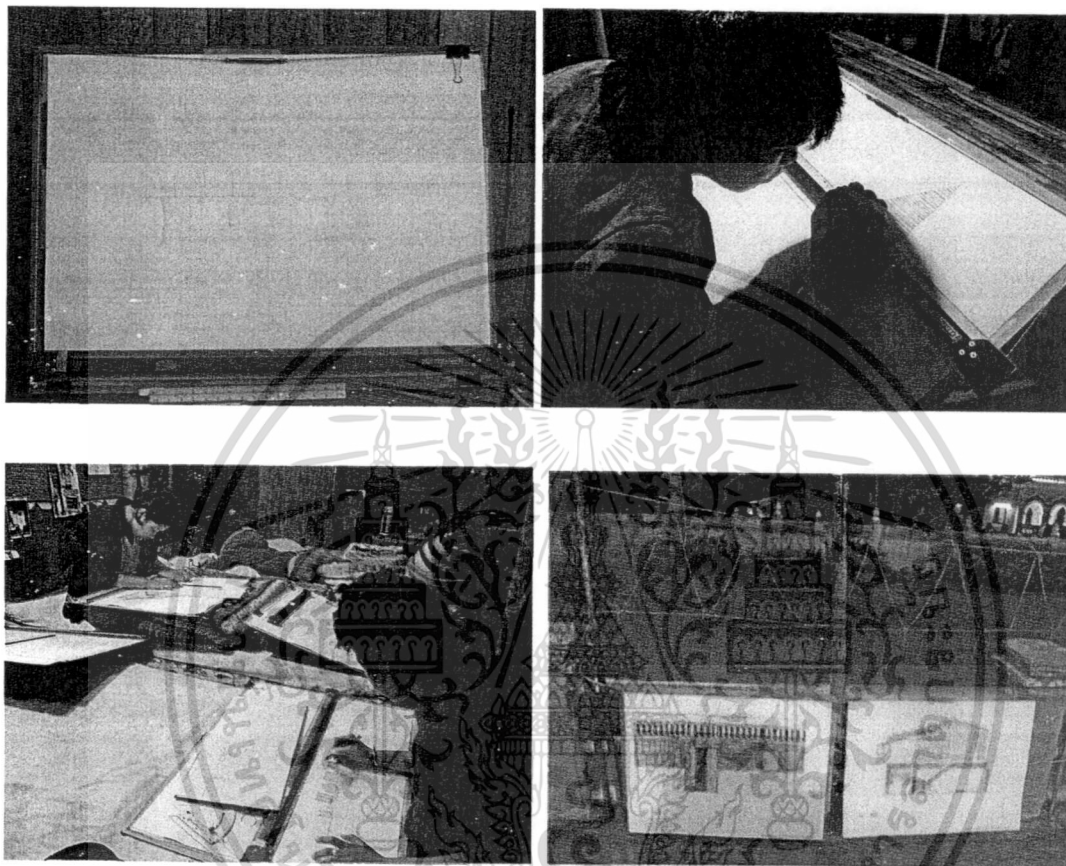
เครื่องมือที่ใช้เขียนแบบรังวัดของผู้เก็บข้อมูล

- กระดาษเขียนแบบ A1 ติดตั้งบนแผ่นรองเขียน
- ไม้ที่ หรือ ทีสไลด์
- ไม้ฉาก หรือ เช็ดปรับมุม
- สเกล
- ดินสอร่างขนาด 4H
- ปากกาเขียนแบบหรือทิง ขนาด 0.1, 0.3, 0.5
- ตลับเมตร (ส่วนใหญ่ใช้ขนาด 5 เมตร)

ภาพที่ 5.3 ขั้นตอนการรังวัดและการเขียนเส้นร่างในพื้นที่จริงของการเก็บข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 4 การลงเส้นด้วยปากกาเขียนแบบ โดยทั่วไปจะใช้ปากกาเขียนแบบขนาด 0.1 ลงเส้นทั้งหมดของงาน แต่อาจใช้เน้นระยะหรือมิติของงานด้วยปากกาเขียนแบบขนาด 0.3 หรือ 0.5 ประกอบเพื่อความสวยงามของงานเขียน โดยจะต้องลงเส้นให้ครบทุกรายละเอียดของงาน รวมถึงร่องรอยการชำรุดเสียหายที่ปรากฏด้วย

ภาพที่ 5.4 การลงเส้นปากกาลงบนงานเขียนแบบริงวัด

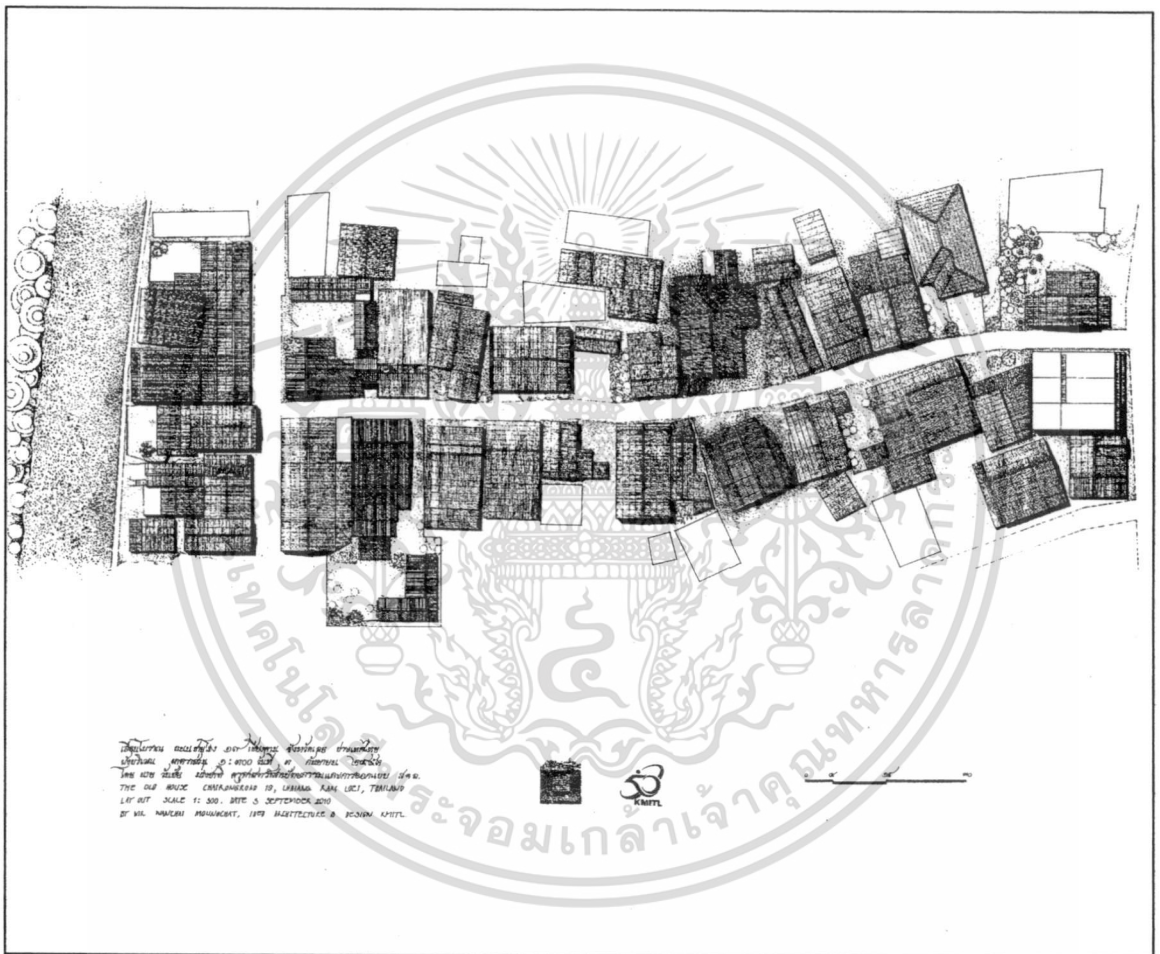
ขั้นตอนที่ 5 การลงรายละเอียดของวัสดุและการใส่เงา เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเขียนแบบ โดยใช้ปากกาหมึกผสมน้ำ (ตามสัดส่วน เช่น หมึก 1 หยด ต่อน้ำ 10 หยด) เขียนให้ใกล้เคียงวัสดุจริงมากที่สุด เช่น เขียนลายไม้ สังกะสี ด้วยการแลเงา หรือใช้วิธีการจุด แทนวัสดุคอนกรีต เป็นต้น การใส่รายละเอียดของวัสดุ ผู้เขียนต้องใช้ทักษะส่วนตัวและการดูจากงานเขียนอื่นๆ

ส่วนการใส่เงาในงานเขียนแบบด้วยปากกาเขียนแบบขนาด 0.1 (ไม่ผสมน้ำ) โดยข้อกำหนดที่ใช้จะไม่ขึ้นกับเวลาให้ได้องศาของเงา แต่จะเขียนเงาด้วยมุม 45 องศา จากซ้ายมาขวาเสมอ ทำการแลเงาให้มากที่สุดเพื่อให้เห็นมิติของแบบ ระยะใกล้ ระยะไกลของวัตถุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2 ผลงานการเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) เรือนพื้นถิ่น 3 หลัง

การเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) ครั้งที่ 1 เก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่น 3 หลัง บริเวณ ซอย 19 แบ่งนักศึกษาเป็น 3 กลุ่ม ได้ผลงานทั้งหมด 24 ชิ้น และผังบริเวณซอย 19 อีก 1 ชิ้น โดยการเขียนผังบริเวณขนาดใหญ่ จะต้องใช้การอ้างอิงภาพถ่ายทางอากาศ (Google map) เปรียบเทียบกับการรังวัดขนาดจริง ผู้ที่รับผิดชอบเขียนแบบผังหลังคาของบ้าน 3 หลัง ต้องช่วยในการเดินสำรวจจริงรั้วร่วมกับผู้เขียน (ผลงานในภาพ 5.5)

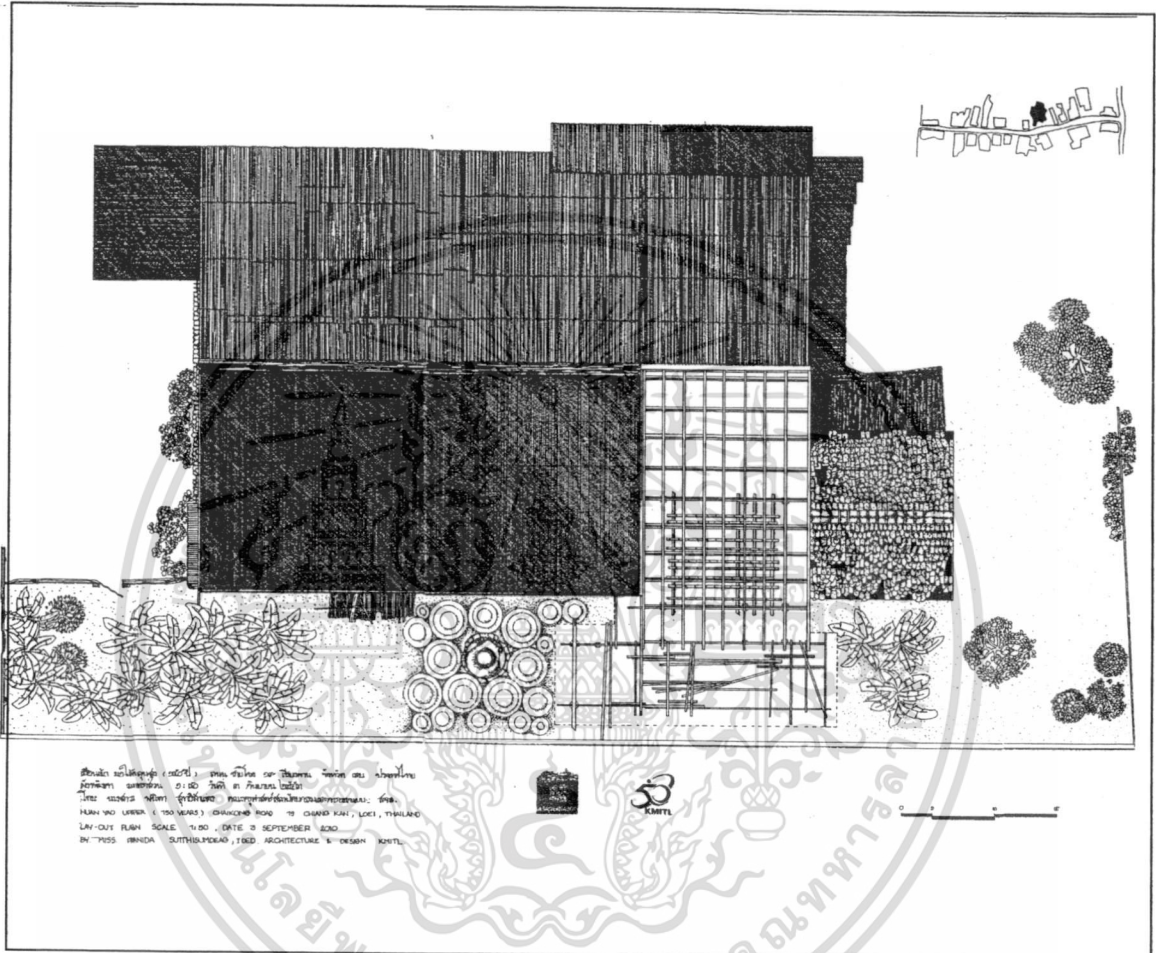

ภาพที่ 5.5 ผลงานเขียนแบบรังวัดผังบริเวณซอย 19 โดย นายวันชัย ม่วงชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

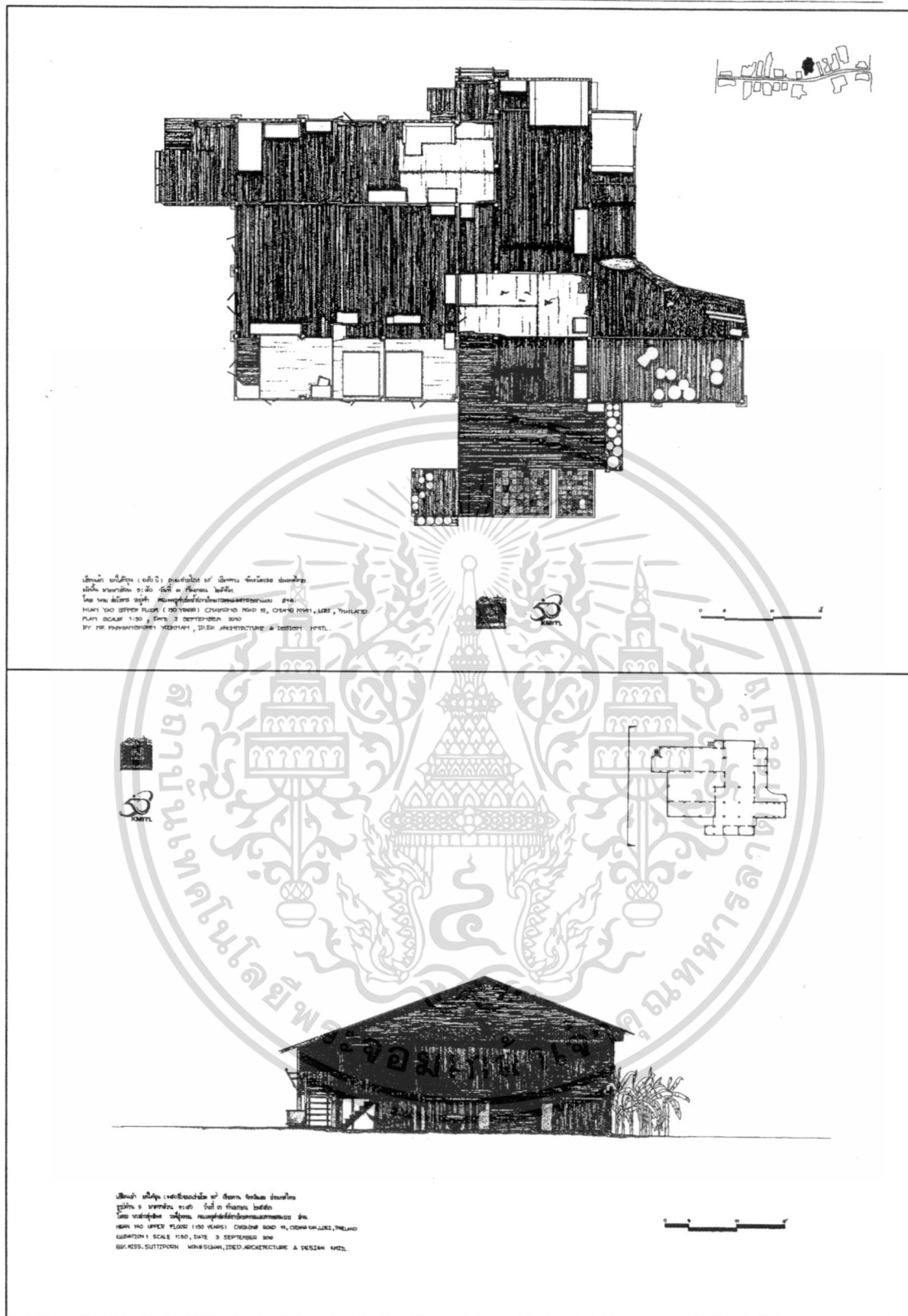

เรือนเ้า (เรือนยกพื้น) อายุประมาณ 150 ปี
 ลักษณะเป็นเรือนที่สร้างในยุคแรกของชุมชน เป็นเรือนตามแบบเกษตรกรรม
 คือมีได้ทุนสูง สำหรับเลี้ยงสัตว์ ทอผ้า เก็บของ บริเวณโดยรอบปลูกผัก ผลไม้
 ที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ โดยส่วนใหญ่จะมีเสาข้าวหรือขี้ข้าวแสดง
 ถึงความสัมพันธ์ของบ้านกับอาชีพเกษตรกรรมดั้งเดิม ปัจจุบันเรือนเ้าในชุมชน
 มีจำนวนน้อยลงมากและจะอยู่ห่างจากถนนชายโขง
 ลักษณะพิเศษ คือ ชั้นล่างมีเสาปูนขนาดใหญ่รับโครงสร้างเรือนไม้ ส่วนประกอบ
 อาคาร พื้น ผนัง บานประตูและเป็นไม้ หลังคาเรือนเดิมจะใช้กระเบื้องดินขาว

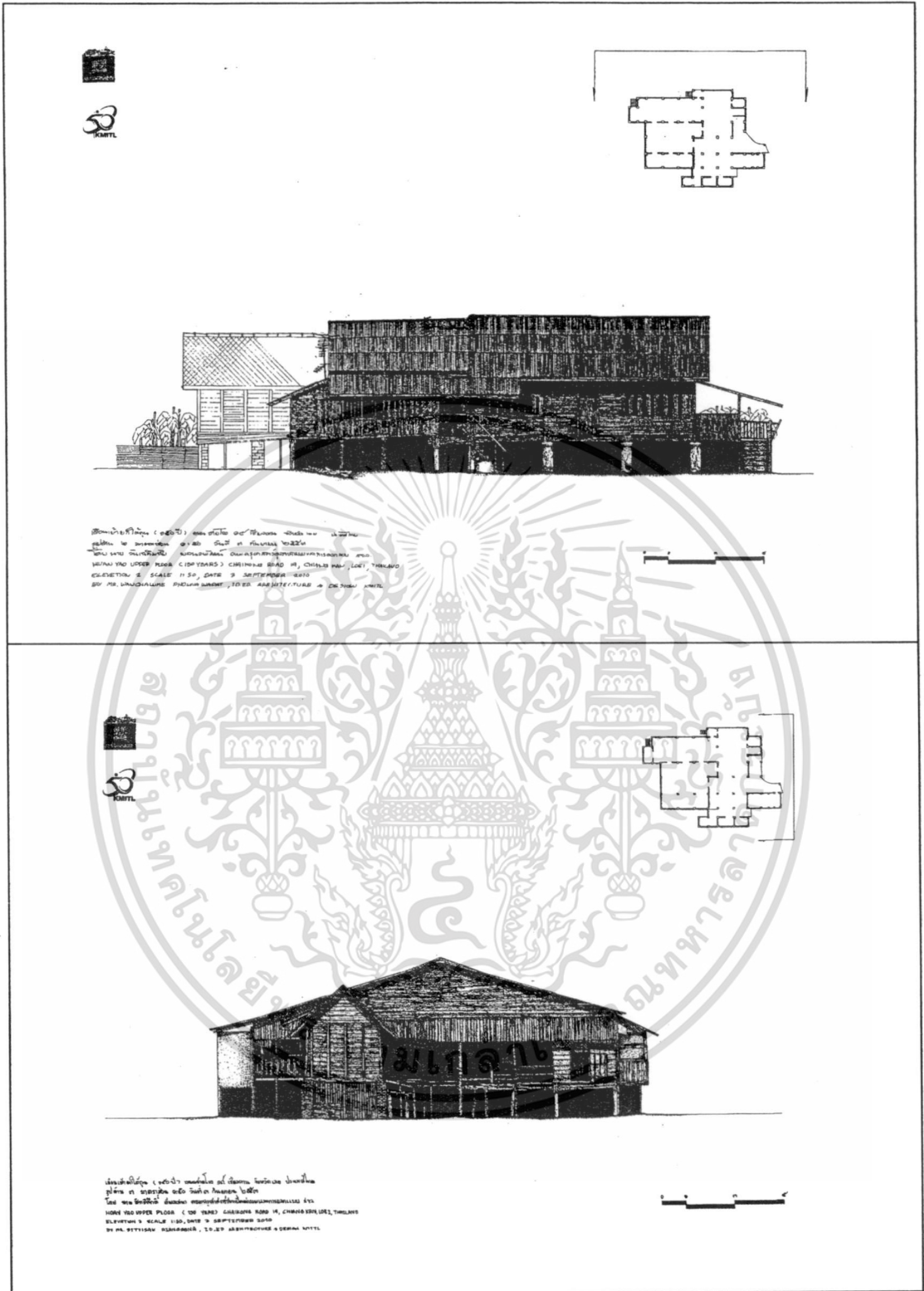
ภาพที่ 5.6 ผลงานเขียนแบบเรือนเ้า (ยกพื้น) ของนักศึกษากลุ่มที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.6 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.6 (ต่อ)

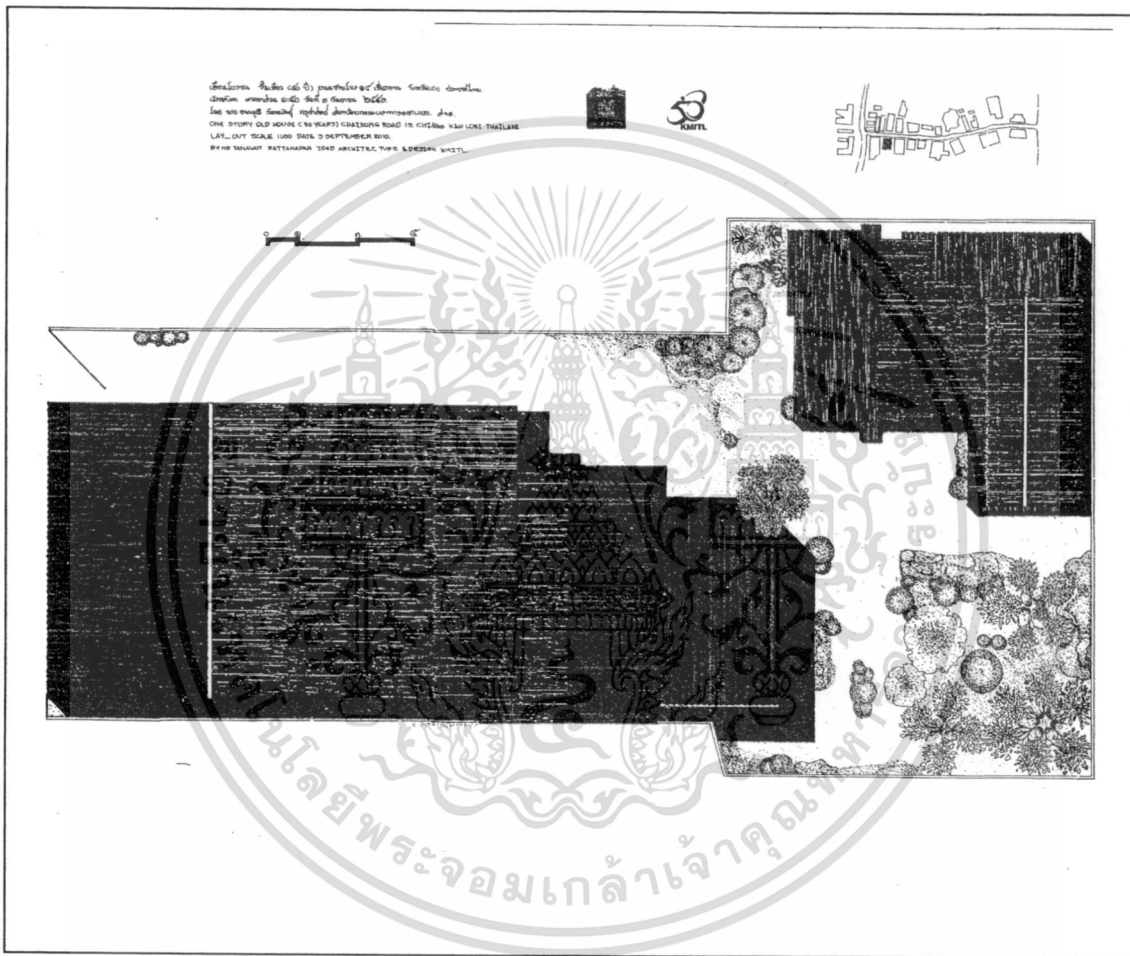
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนแถวชั้นเดียว อายุประมาณ ๗๐-๙๐ ปี
ลักษณะเป็นเรือนที่สร้างในช่วงที่เปลี่ยนจากเรือนพื้นดินแบบเกษตรกรรมเป็น
เรือนแบบพานิชยกรรม เนื่องจากประหยัดเนื้อที่และวัสดุการก่อสร้าง
เรือนชั้นเดียวจะใช้เป็นที่พักอาศัยเป็นหลัก ซึ่งในอดีตจะมีการยกพื้นเรือนสูงชัน
แต่เมื่อมีการทำถนนจึงต้องถมดินทำให้ดูเหมือนพื้นเรือนมีระดับใกล้เคียงถนน
ปัจจุบัน เรือนแถวชั้นเดียวมีจำนวนน้อยลงและจะพบในซอยย่อยมากกว่า
บริเวณถนนสายใหญ่

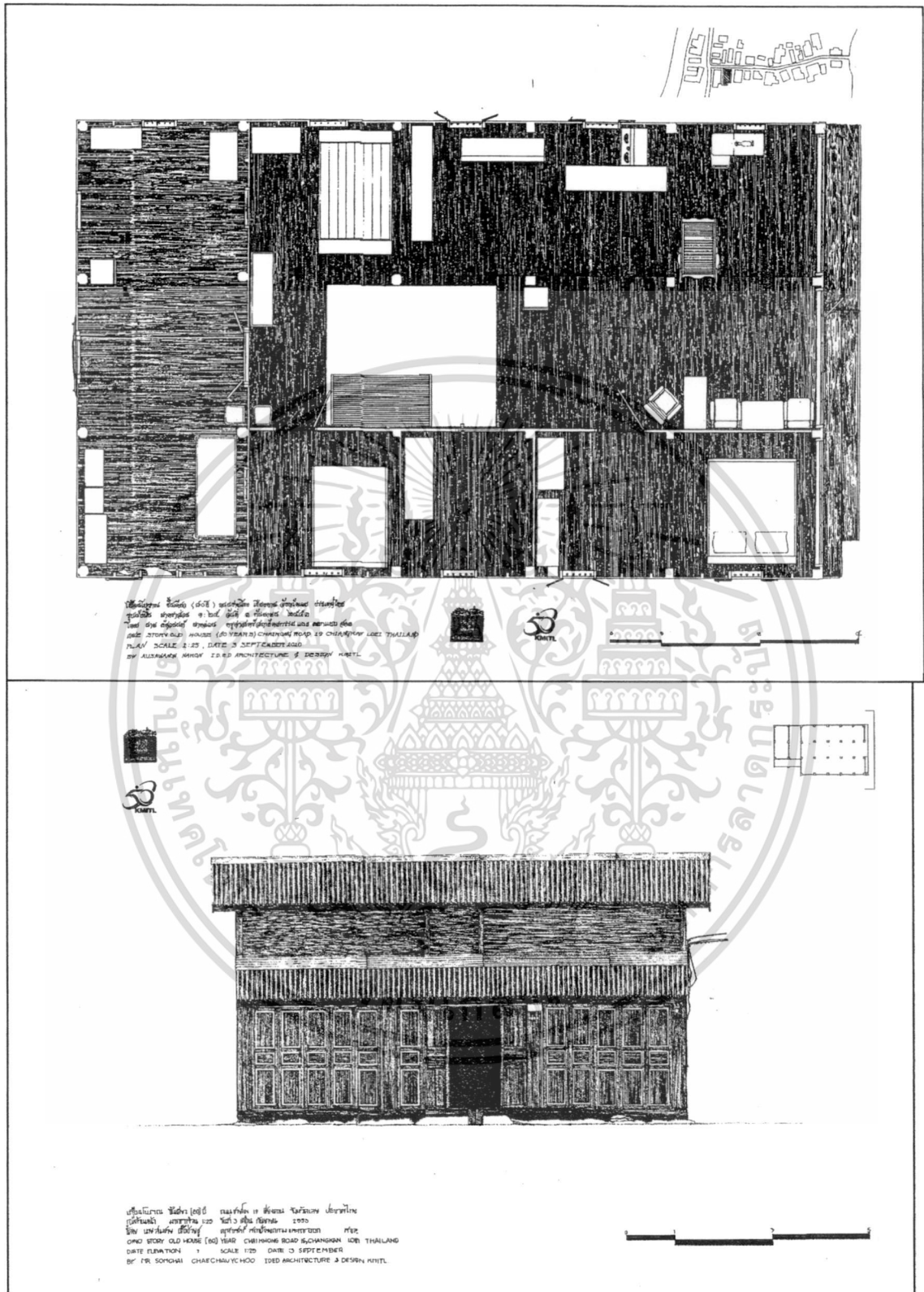

ลักษณะพิเศษ คือ จะเห็นด้านหน้าเรือนเป็นประตูบานเพี้ยมและมีหลังคาปีกนกคลุม
ตลอดแนวอาคาร ด้านหน้ามีขนาดเล็กๆซึ่งในอดีตตอที่สูงกว่าถนนมาก

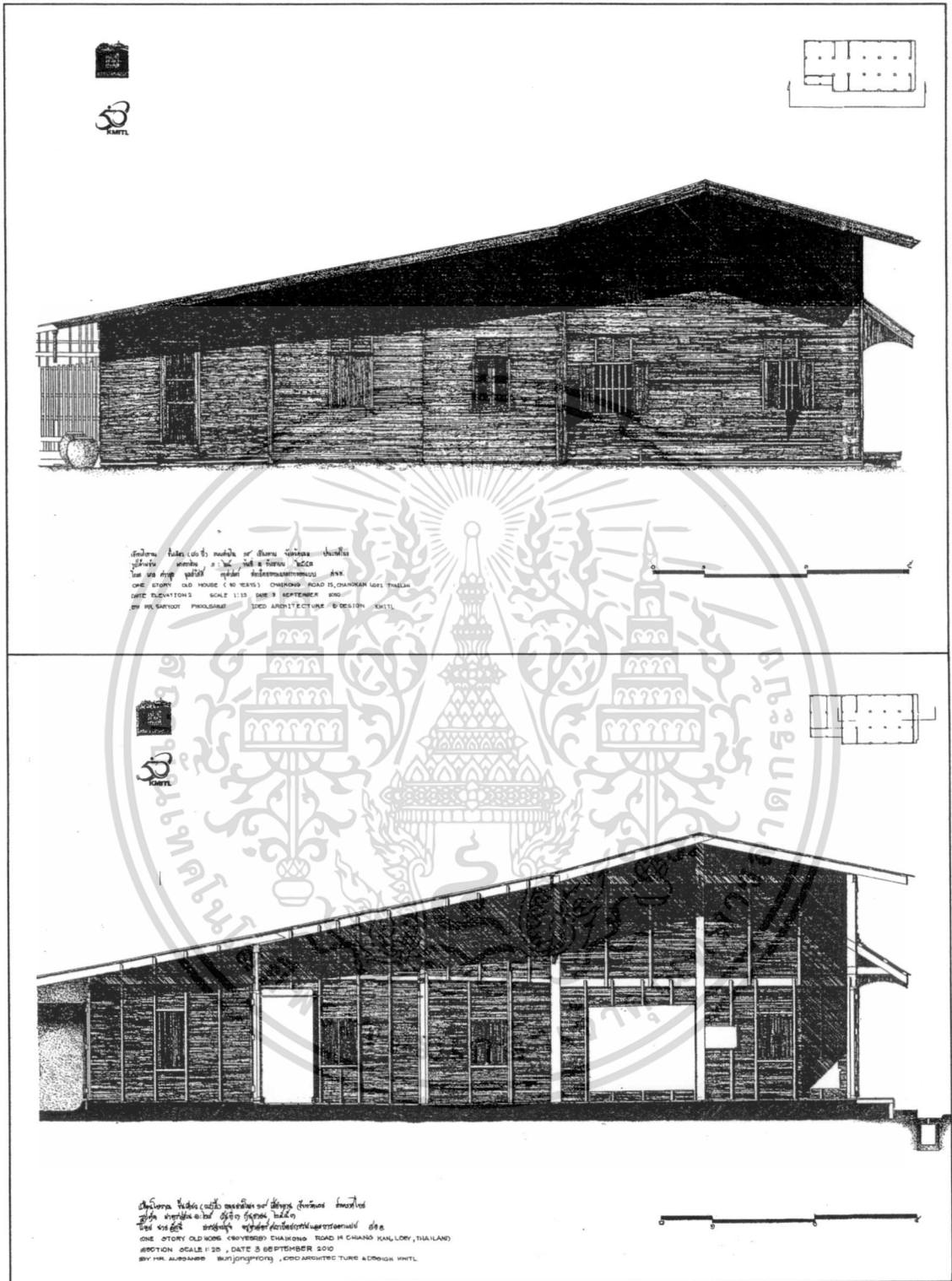
ภาพที่ 5.7 ผลงานเขียนแบบเรือนแถวชั้นเดียว ของนักศึกษากลุ่มที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

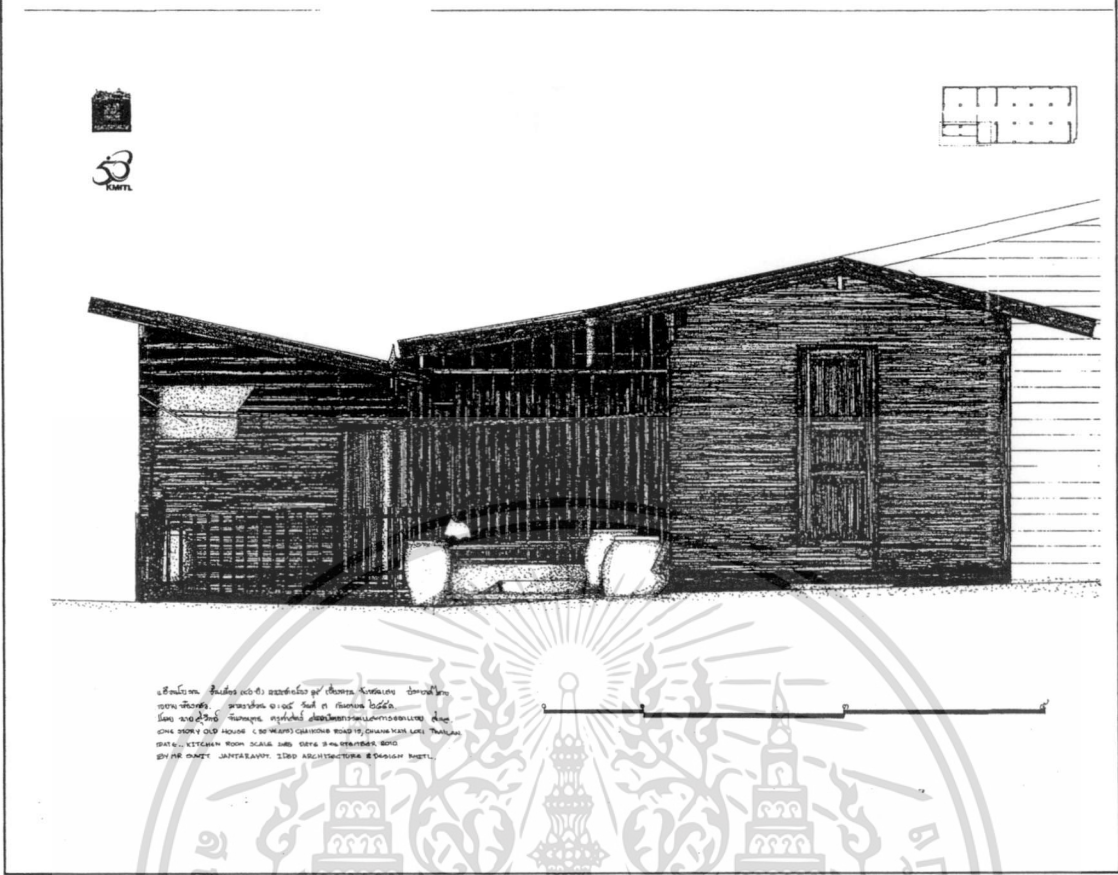
ภาพที่ 5.7 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.7 (ต่อ)

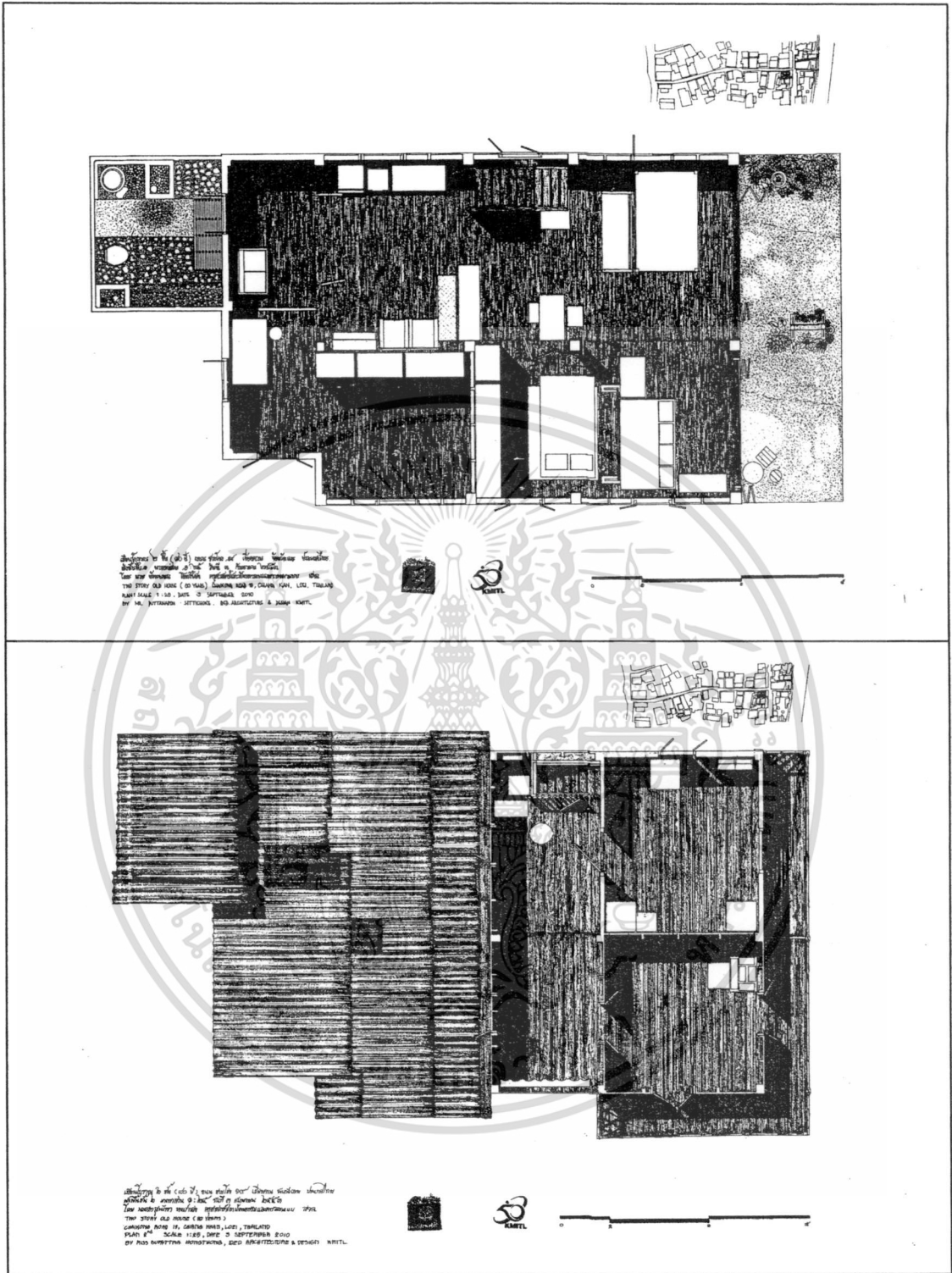
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.7 (ต่อ)

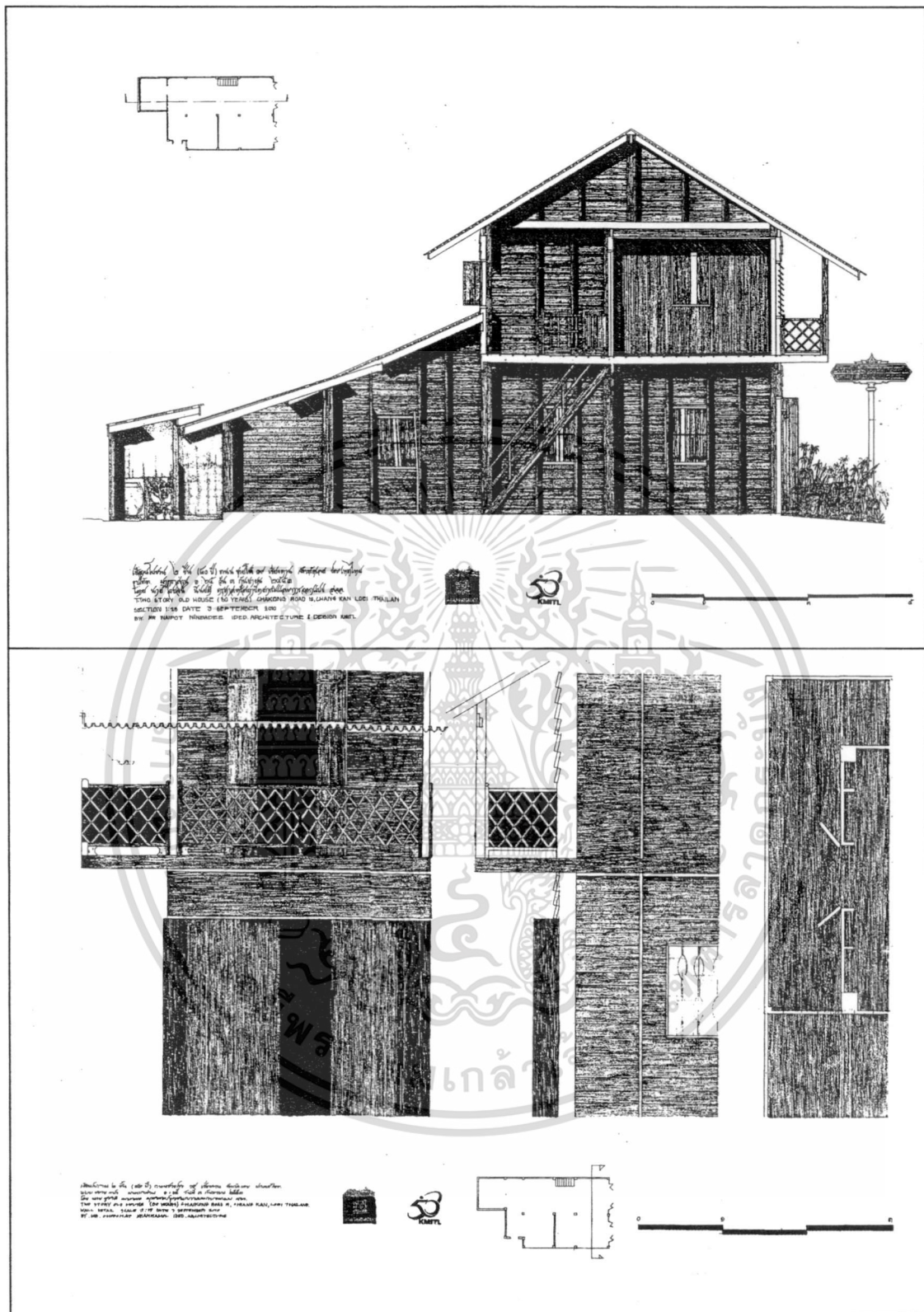

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.8 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

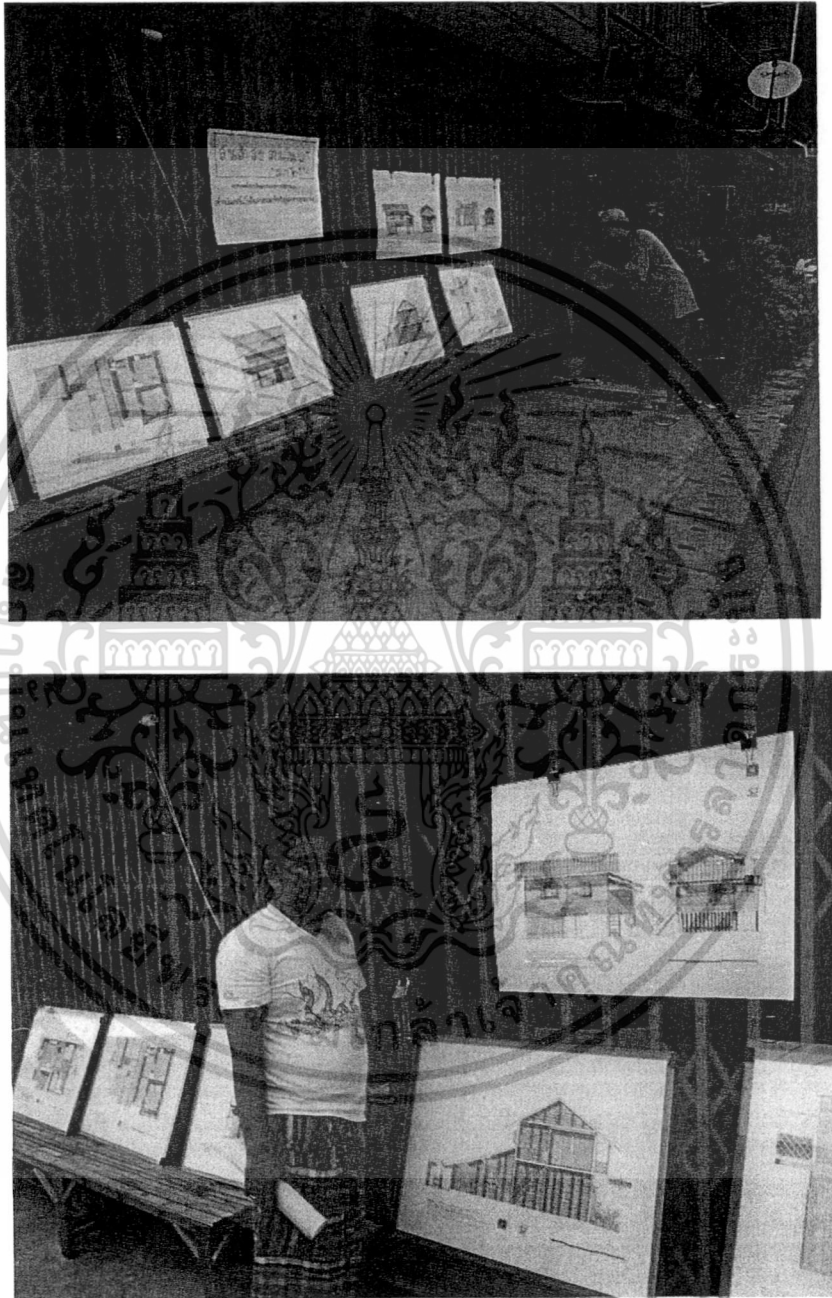

ภาพที่ 5.8 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3 การนำเสนอผลงานเขียนแบบรังวัดครั้งที่ 1

เมื่อดำเนินการเขียนแบบรังวัดรวมทั้งหมดเป็นเวลา 7 วัน วันสุดท้ายของการเก็บข้อมูลของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลงานเขียนแบบบริเวณหน้าบ้านหลังที่เขียนแบบรังวัด โดยเข้าวันที่แสดงผลงานมีการประกาศเสียงตามสายเพื่อชักชวนคนในพื้นที่และผู้สนใจเข้ามาชมงาน

ภาพที่ 5.9 การแสดงผลงานเขียนแบบรังวัดครั้งที่ 1 บริเวณหน้าบ้านที่เก็บข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการประเมินหลังจากการจัดแสดงผลงานงานเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) ด้านหน้าของเรือนที่เขียนทันทีหลังจากที่เก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เจ้าของบ้าน ชาวบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาชมผลงาน ความคิดเห็นส่วนใหญ่ ทำให้เจ้าของบ้านเห็นความงามของบ้านตนเอง สร้างความตระหนักในคุณค่าทางสถาปัตยกรรมมากขึ้น เจ้าของบ้านสามารถอธิบายรายละเอียดของบ้านให้ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง ผู้ชมผลงานสามารถเข้าใจระหว่างชุดข้อมูลกับตัวเรือนจริงได้ง่ายขึ้นและมีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรือนพื้นถิ่นในเชียงคาน รวมถึงแนะนำอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและการศึกษาของชุมชนเชียงคาน ส่วนนักศึกษาที่เขียนแบบเกิดความภูมิใจในผลงานของตนเอง

ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ นางอุไรรัตน์ มั่งมีศรี เจ้าของบ้านที่เขียนแบบรังวัด กล่าวว่า “อาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้ตั้งแต่เกิดประมาณ 50 ปีรู้สึกเคยชินและไม่ได้มองว่าบ้านตัวเองสวย แต่หลังจากที่เห็นงานเขียนแบบบ้านแล้ว ตีใจและเห็นคุณค่าความงามของบ้านมากขึ้น โดยจะไม่รื้อบ้านเพื่อเปลี่ยนเป็นอาคารใหม่”

ส่วนการสัมภาษณ์ นายวรวิทย์ ใจเย็น นักศึกษาผู้เก็บข้อมูลเขียนแบบรังวัดกล่าวว่า “เริ่มแรกเข้าเก็บข้อมูล ทำการรังวัดโดยการปีนขึ้นได้หลังคา รู้สึกเกรงใจเจ้าของบ้าน เพราะเห็นว่าเจ้าของบ้านไม่เข้าใจการทำงานและรบกวนเวลาในการประกอบภาระประจำวัน แต่เมื่อเริ่มเขียนแบบเจ้าของบ้านเริ่มเห็นมีการให้ข้อมูลจากเจ้าของบ้านมากขึ้น นำขนม เครื่องดื่มมาให้ทาน หลังจากเริ่มเห็นแบบเป็นรูปเป็นร่าง จนวันแสดงงาน รู้สึกดีใจ ภาคภูมิใจ ที่เจ้าของบ้านเข้าใจการทำงานของตนเองและเพื่อน จนเกิดความผูกพันกับเจ้าของบ้าน”

5.1.4 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมด้วยการเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) ครั้งที่ 2

ผู้วิจัย นำนักศึกษาสถาปัตยกรรมจำนวน 36 คน เก็บข้อมูลอาคารที่ถูกระบุคุณค่าด้านสถาปัตยกรรมและการศึกษา จำนวน 5 หลัง ด้วยการเขียนแบบรังวัด ด้วยวิธีการเหมือนการลงพื้นที่ครั้งที่ 1 โดยแบ่งนักศึกษาเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- บ้านหลังที่ 1 ซอย 13 เรือนพื้นถิ่นยกพื้น ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน
- บ้านหลังที่ 2 ซอย 14 เรือนแฝดไม่มีระเบียง ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 8 คน
- บ้านหลังที่ 3 ซอย 11 เรือนแถวมีระเบียง ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน
- บ้านหลังที่ 4 ซอย 7 เรือนแถวไม่มีระเบียง ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน
- บ้านหลังที่ 5 ซอย 17 เรือนแถวครึ่งปูนครึ่งไม้ ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน

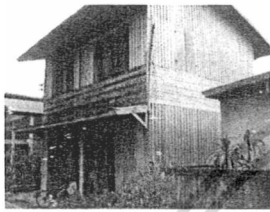
บ้านหลังที่ 1 ซอย 13 เรือนพื้นถื่นยกพื้น ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน

เรือนเดี่ยวยกใต้ถุนสูง อายุประมาณ ๑๒๐-๑๕๐ ปี ลักษณะเป็นเรือนพื้นถื่นในยุคแรกที่มีสังคมแบบเกษตรกรรม คือยกใต้ถุนสูงสำหรับ ประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น ทอผ้า เสี่ยงสัตว์ มีระเบียงกว้าง และหลังคาปกสูงเพื่อระบายความร้อน โครงสร้างทั้งหมด และส่วนประกอบอาคาร พื้น ผนัง บานประตู หน้าต่าง ไม่ลักษณะเด่น คือ มีเสาไม้ขนาดใหญ่รับตัวพื้นที่ยกพื้นให้เป็นใต้ถุนสูง บางหลังมีคอกสัตว์ หรือข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้าน

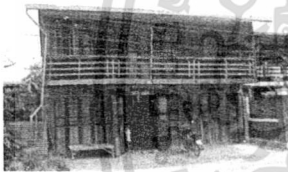
บ้านหลังที่ 2 ซอย 14 เรือนแฝดไม่มีระเบียง ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 8 คน

เรือนแฝด ๒ ชั้น ไม่มีระเบียงอายุประมาณ ๖๐-๘๐ ปี ลักษณะทางสถาปัตยกรรม เป็นเรือนแถวพาณิชย์กรรม ๒ ชั้น บางหลังยกใต้ถุนสูง ชั้นล่างไว้สำหรับค้าขายส่วนชั้นบนเป็นที่พักอาศัย แต่ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพชุมชนส่วนใหญ่ได้มีการทำถนนสูงกว่าตัวบ้าน จึงมีการปรับระดับปัจจุบันระดับพื้นชั้นล่างเท่ากับระดับถนน ลักษณะเด่นของบ้าน คือ มีชายคาปีกนกด้านบนประตูบานพืชมชั้นล่าง ชั้นบนไม่มีระเบียง

บ้านหลังที่ 3 ซอย 11 เรือนแถวมีระเบียง ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน

เรือนแถว ๒ ชั้นมีระเบียง อายุประมาณ ๘๐-๑๐๐ ปี ลักษณะเป็นเรือนแถวโบราณในยุคพาณิชย์กรรมระพีอากาศิย รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นอาคารที่มีโครงสร้างและส่วนประกอบอาคารทั้งหมดเป็นไม้ เช่น พื้น ผนัง ผนังที่ซ้อนเกล็ด ประตูบานพืชม เป็นต้น ลักษณะเด่น คือ มีระเบียงตลอดแนวอาคาร บางหลังจะมีช่องแสงกระจกด้านบน ประตูหน้าต่าง

บ้านหลังที่ 4 ซอย 7 เรือนแถวไม่มีระเบียง ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน

เรือนแถว ๒ ชั้น ไม่มีระเบียง อายุประมาณ ๑๒๐-๑๕๐ ปี ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนแถว ๓ ห้อง เจียงพาณิชย์กรรมยุคแรกๆของชุมชน ซึ่งปรากฏอยู่จำนวนมากตลอดแนวถนนชายโขง บางหลังจะมีประตูเปิดด้านหน้า ชั้นบนสำหรับขนของเข้าสู่ตัวอาคาร โครงสร้างและส่วนประกอบทั้งหมดเป็นไม้ ลักษณะเด่น คือ ไม่มีระเบียงด้านหน้าแต่มีระเบียงด้านข้างและมีชายคาปีกนก ชั้นคลุมประตูบานพืชมข้างล่าง

บ้านหลังที่ 5 ซอย 17 เรือนแถวครึ่งไม้ครึ่งอิฐ ใช้ผู้เขียนแบบรังวัด 7 คน

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมมีสวดลายของลวดระเบียงที่สมบูรณ์ รูปแบบส่วนใหญ่ของบ้านประเภทนี้ ด้านล่างใช้เป็นการประกอบกรพาณิชย์กรรม ส่วนด้านบนใช้เป็นที่พักอาศัย โครงสร้างทางสถาปัตยกรรมจะเป็นโครงสร้างไม้ก่อสร้างเป็นห้องแถวติดต่อกันประมาณ ๒-๕ ห้องเพื่อสะดวกต่อการค้าขายในสมัยนั้น บ้านห้องแถวประเภทนี้จะพบมากในบริเวณถนนชายโขง ลักษณะเด่น คือ เป็นเรือนแถวยุคใหม่ ชั้นล่างจะก่ออิฐฉาบปูน ชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ มีระเบียงตลอดแนวอาคาร

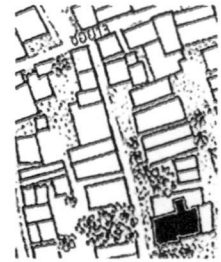

ภาพที่ 5.10 แสดงการเก็บข้อมูลเรือนพื้นถื่น 5 หลัง ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

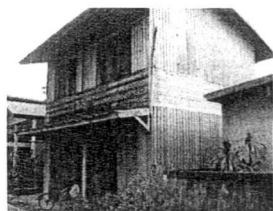

เรือนเดี่ยวยกใต้ถุนสูง อายุประมาณ ๑๒๐-๑๕๐ ปี
 ลักษณะเป็นเรือนพื้นถิ่นในยุคแรกที่มีสังคัมแบบเกษตรกรรม
 คือยกใต้ถุนสูงสำหรับ ประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น ทอผ้า เลี้ยงสัตว์
 มีระเบียงกว้าง และหลังคาขากสูงเพื่อระบายความร้อน โครงสร้าง
 ทั้งหมด และส่วนประกอบอาคาร พื้น ผนัง บานประตู หน้าต่าง ไม่
 ลักษณะเด่น คือ มีเสาไม้ขนาดใหญ่รับตัวพื้นที่ยกขึ้นให้เป็นใต้ถุนโล่ง
 บางหลังมีคอกสัตว์ หรือข้าวของเครื่องใช้ในบ้าน

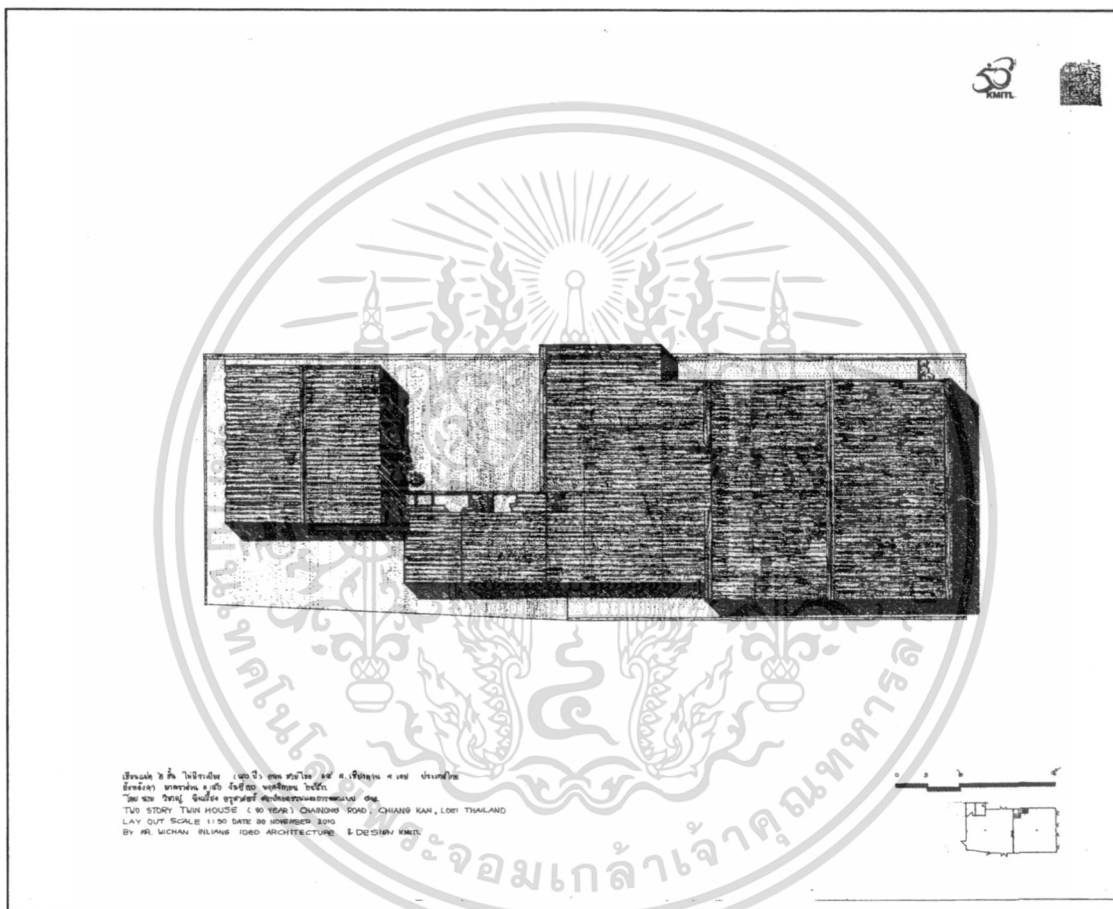

ภาพที่ 5.11 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนยกพื้นสูง ซอย 13 ของนักศึกษากลุ่มที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

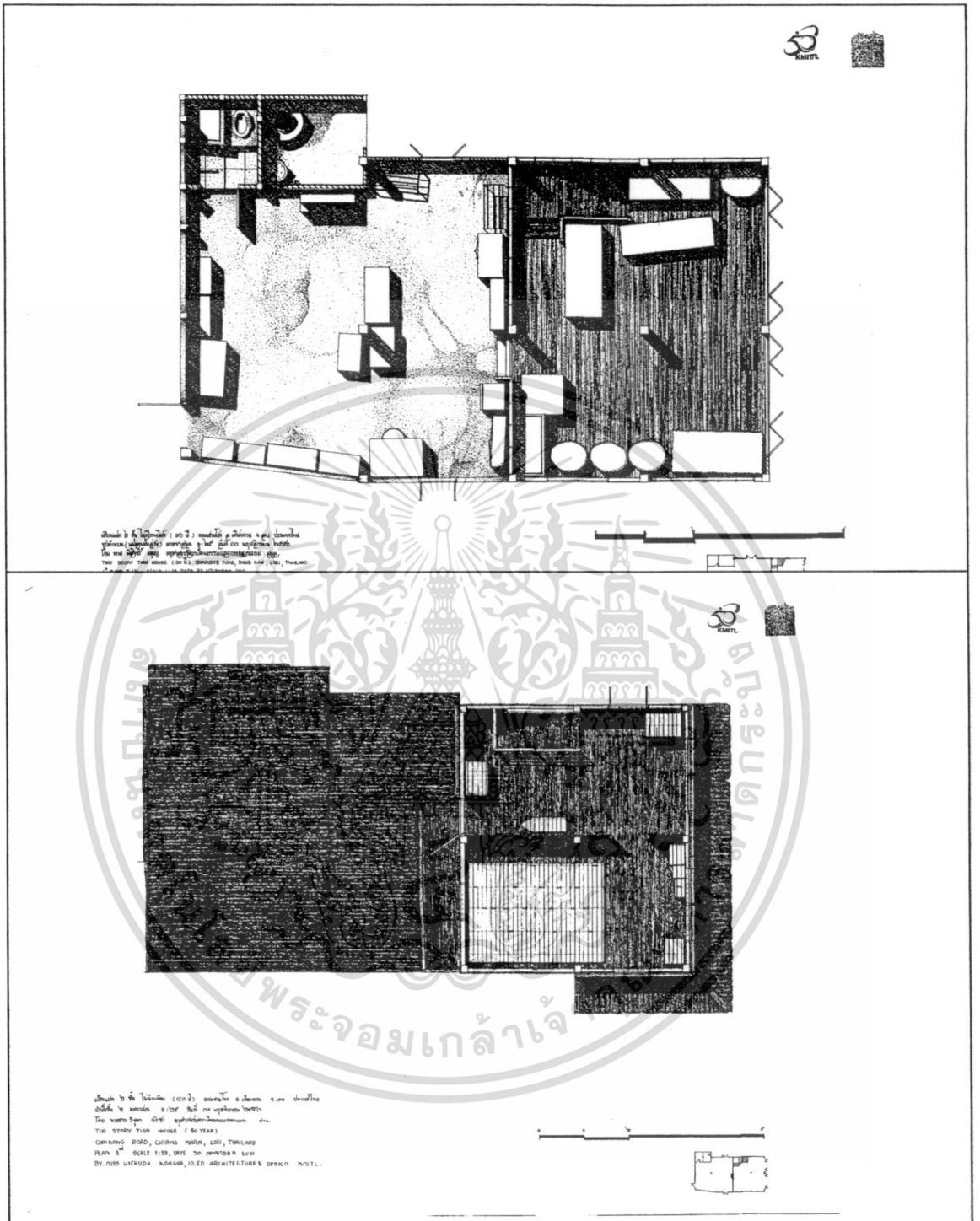

เรือนแฝด ๒ ชั้น ไม่มีระเบียงอายุประมาณ ๖๑-๗๑ ปี
 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม เป็นเรือนแถวพาณิชย์กรรม ๒ ชั้น
 บางหลังยกใต้ถุนโล่ง ชั้นล่างไว้สำหรับค้าขายส่วนชั้นบนเป็นที่พักอาศัย
 แต่ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนของสภาพชุมชนส่วนใหญ่ได้มีการทำถนนสูงกว่าตัวบ้าน
 จึงมีการปรับระดับปัจจุบันระดับพื้นชั้นล่างเท่ากับระดับถนน
 ลักษณะเด่นของบ้าน คือ มีชายคาปีกนกด้านบนประตูบานเพ็ญชั้นล่าง ชั้นบนไม่มีระเบียง

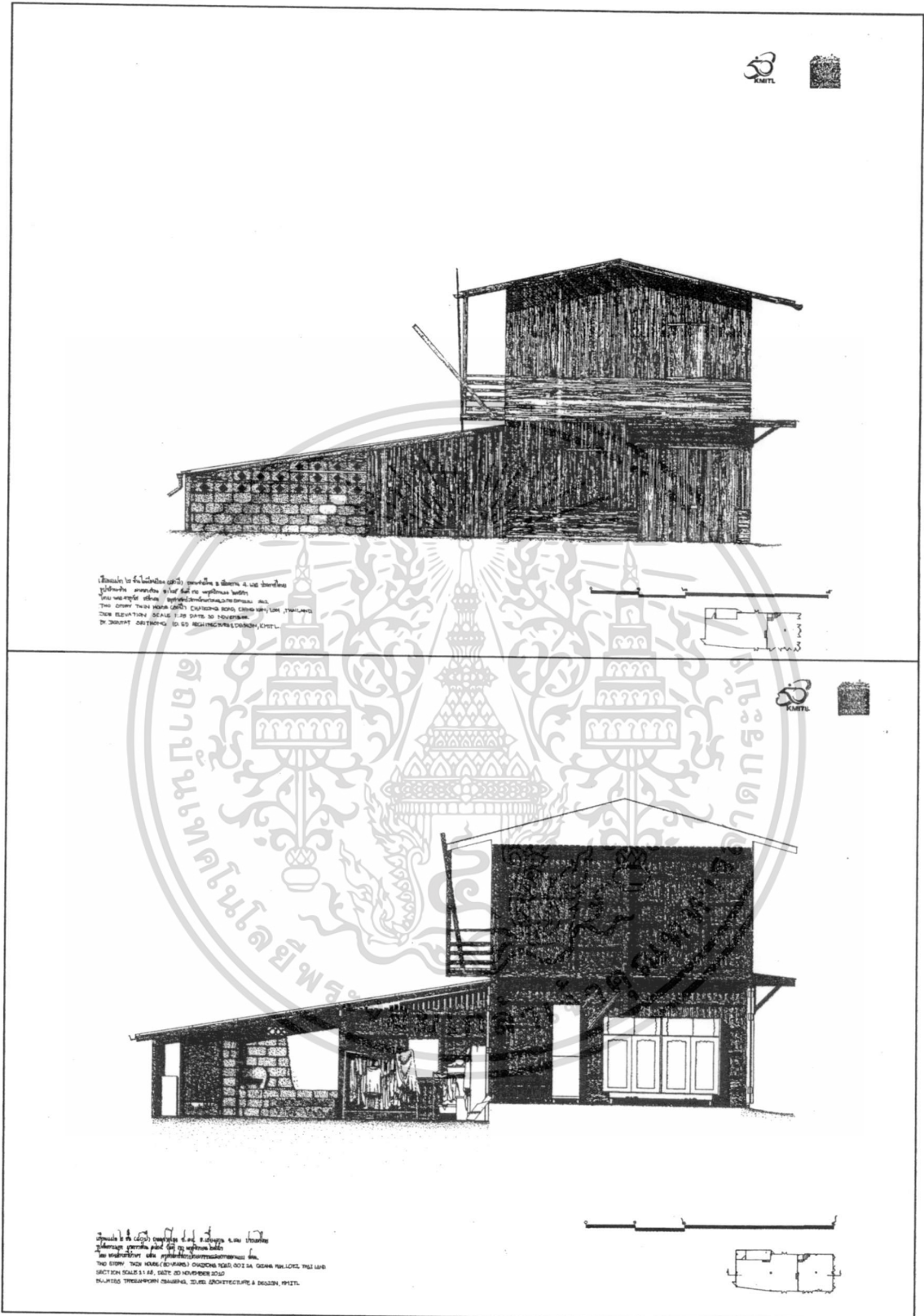
ภาพที่ 5.12 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนแฝดไม่มีระเบียง ซอย 14 ของนักศึกษาหลักสูตรที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

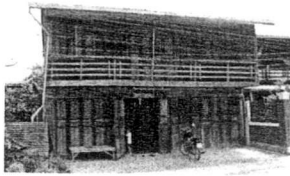
ภาพที่ 5.12 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

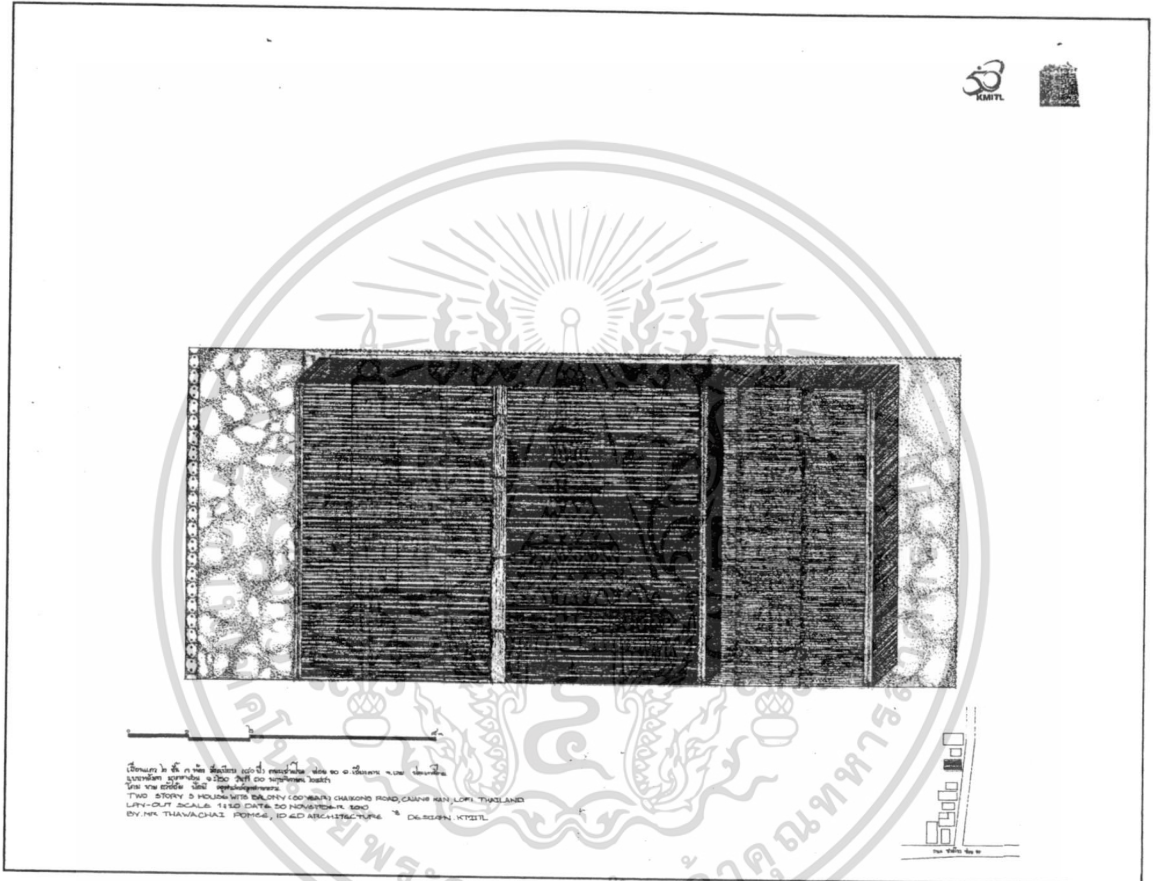

ภาพที่ 5.12 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

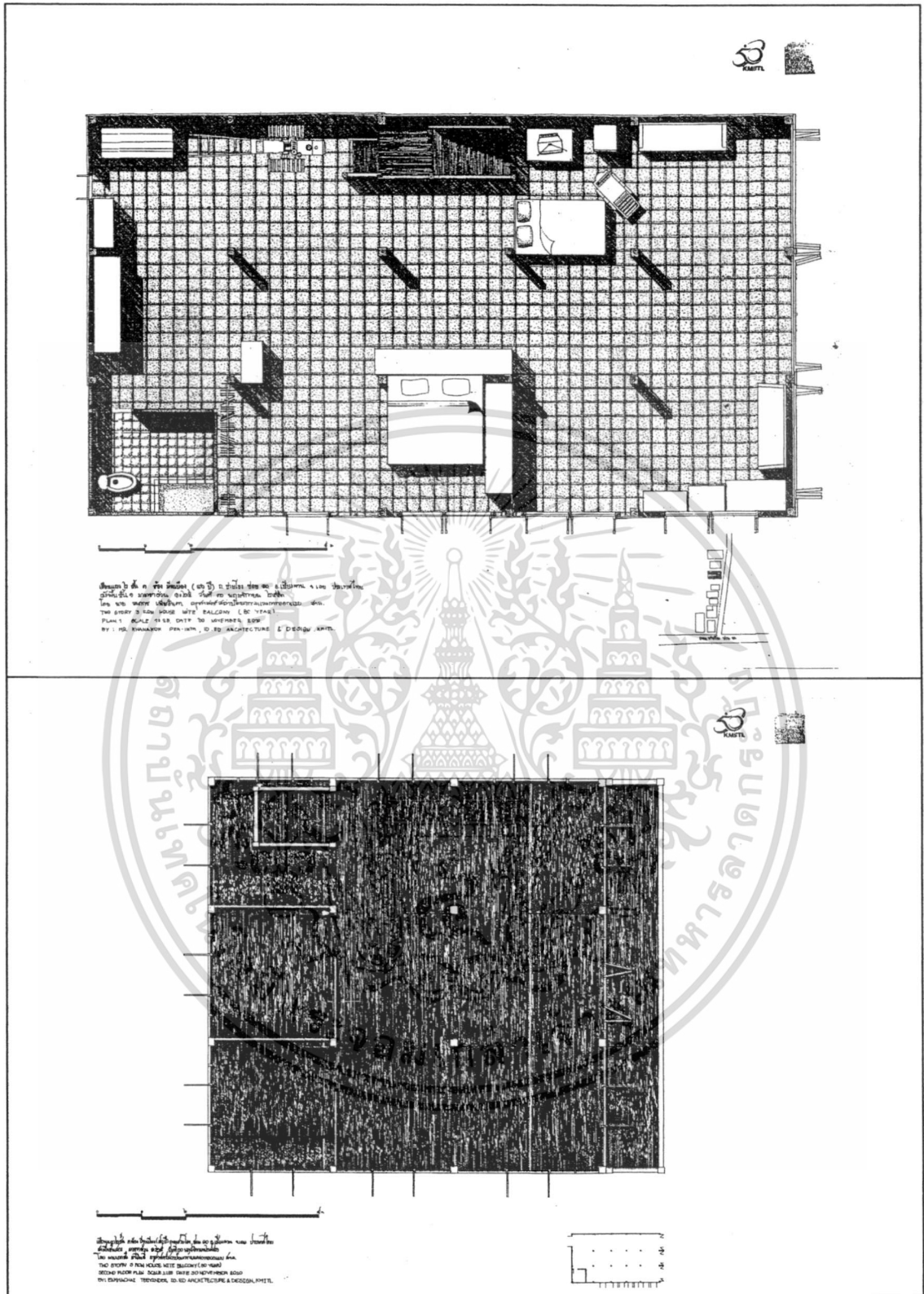

เรือนแถว ๒ ชั้นมีระเบียง อายุประมาณ ๙๖-๑๐๐ ปี
 ลักษณะเป็นเรือนแถวโบราณในยุคพาณิชย์กรรมและพักอาศัย
 รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นอาคารที่มีโครงสร้างและส่วนประกอบอาคาร
 ทั้งหมดเป็นไม้ เช่น พื้น ผนังค้ำซ็อนเกล็ด ประตูกานเพิ่ม เป็นต้น
 ลักษณะเด่น คือ มีระเบียงตลอดแนวอาคาร บางหลังจะมีช่องแสงกระจกด้านบน
 ประตูหน้าต่าง

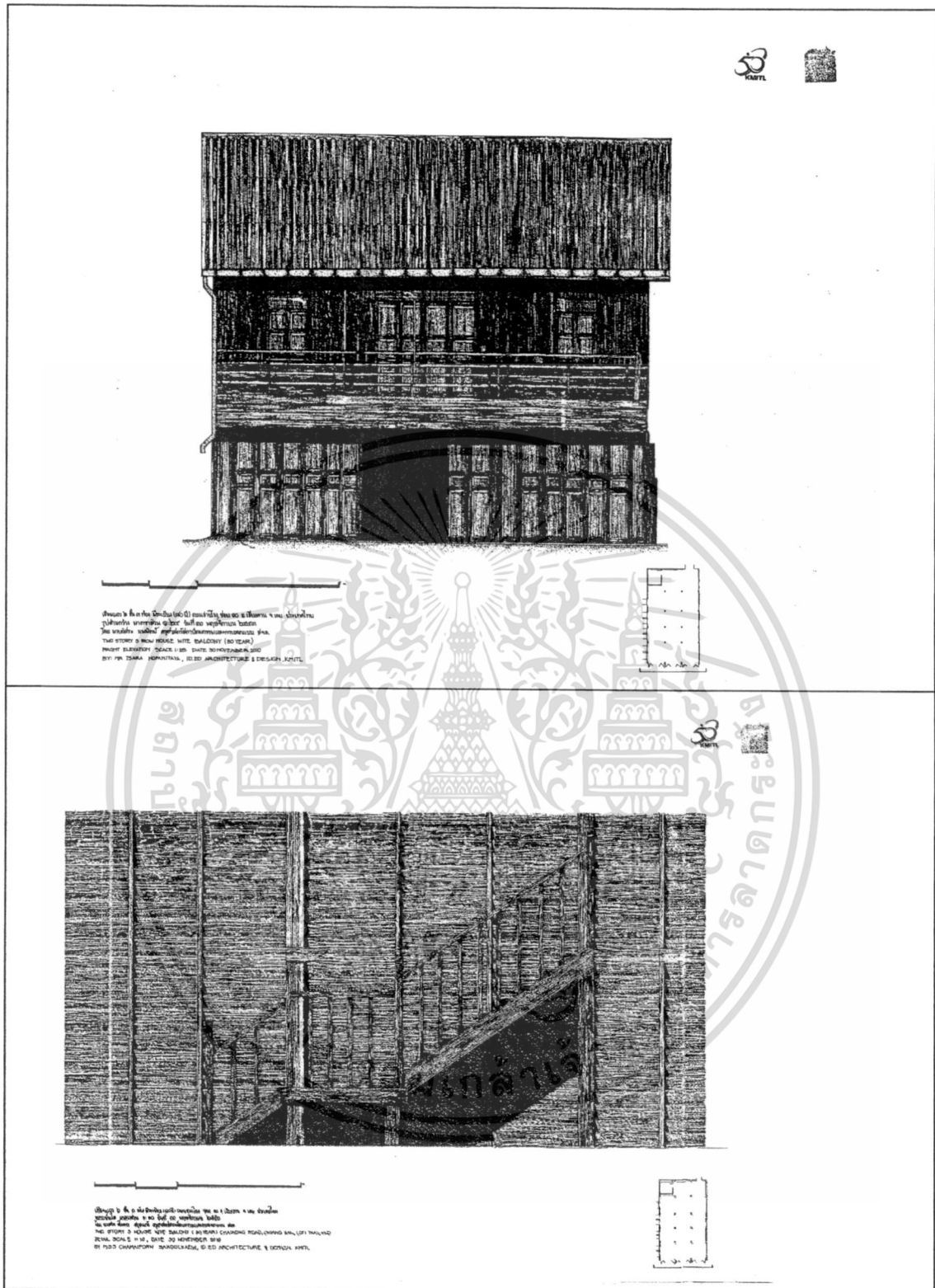
ภาพที่ 5.13 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนแถวไม้มีระเบียง ซอย 10 ของนักศึกษากลุ่มที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.13 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

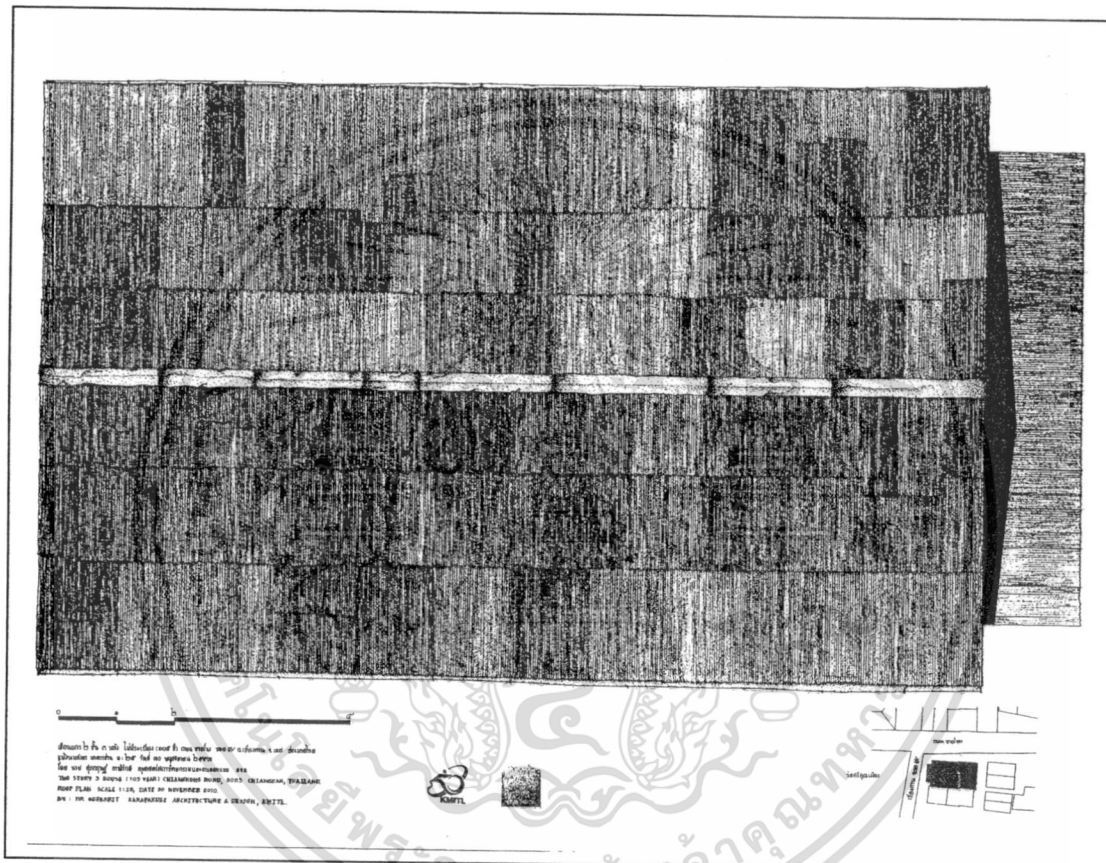

ภาพที่ 5.13 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

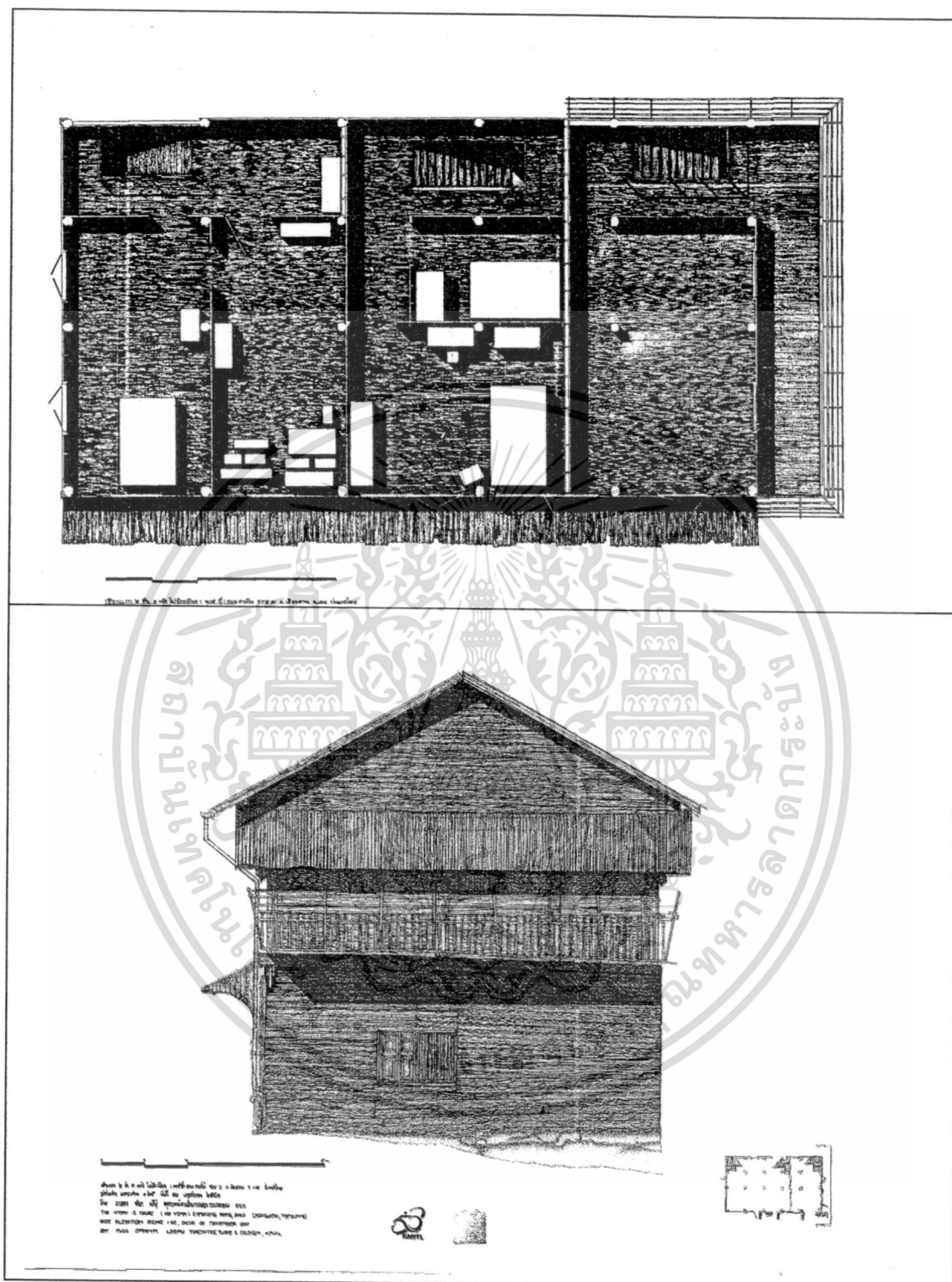

เรือนแถว ๒ ชั้น ไม่มีระเบียง อายุประมาณ ๑๐๐-๑๒๐ ปี
ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเรือนแถว ๓ ห้อง เจียงพาณิชย์กรรมยุคแรกๆของชุมชน
ซึ่งปรากฏอยู่จำนวนมากตลอดแนวถนนชายโขง บางหลังจะมีประตูเปิดด้านหน้า
ชั้นบนสำหรับชนของเจ้าผู้หัวอาคารถาวร โครงสร้างและส่วนประกอบทั้งหมดเป็นไม้
ลักษณะเด่น คือ ไม่มีระเบียงด้านหน้าแต่มีระเบียงด้านข้างและมีชายคาปีกนก
ยื่นคลุมประตูบานเพียงข้างล่าง

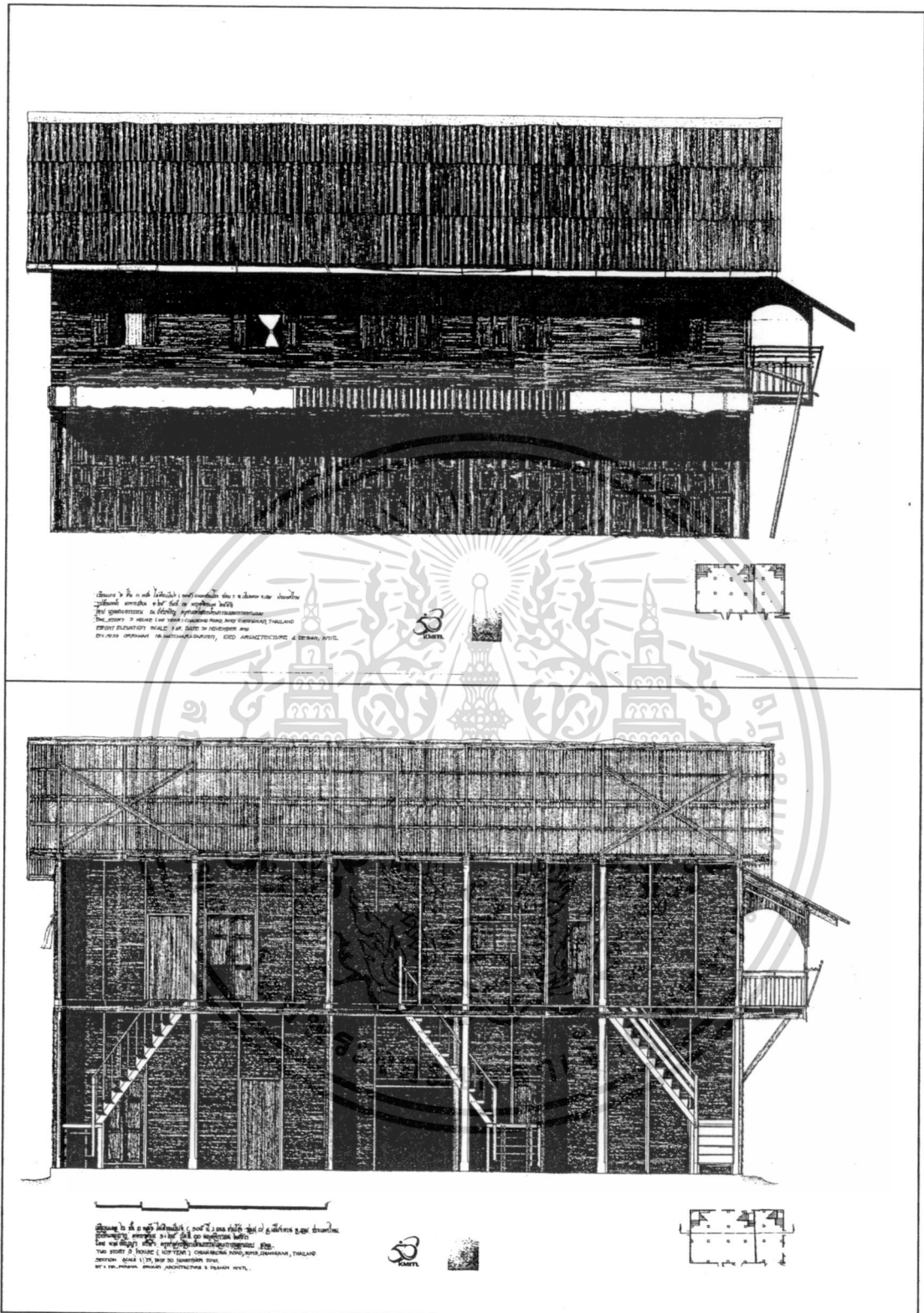

ภาพที่ 5.14 ผลงานเขียนแบบรังวัด เรือนแถวไม้ไม่มีระเบียง ซอย 7 ของนักศึกษาหลักสูตรที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

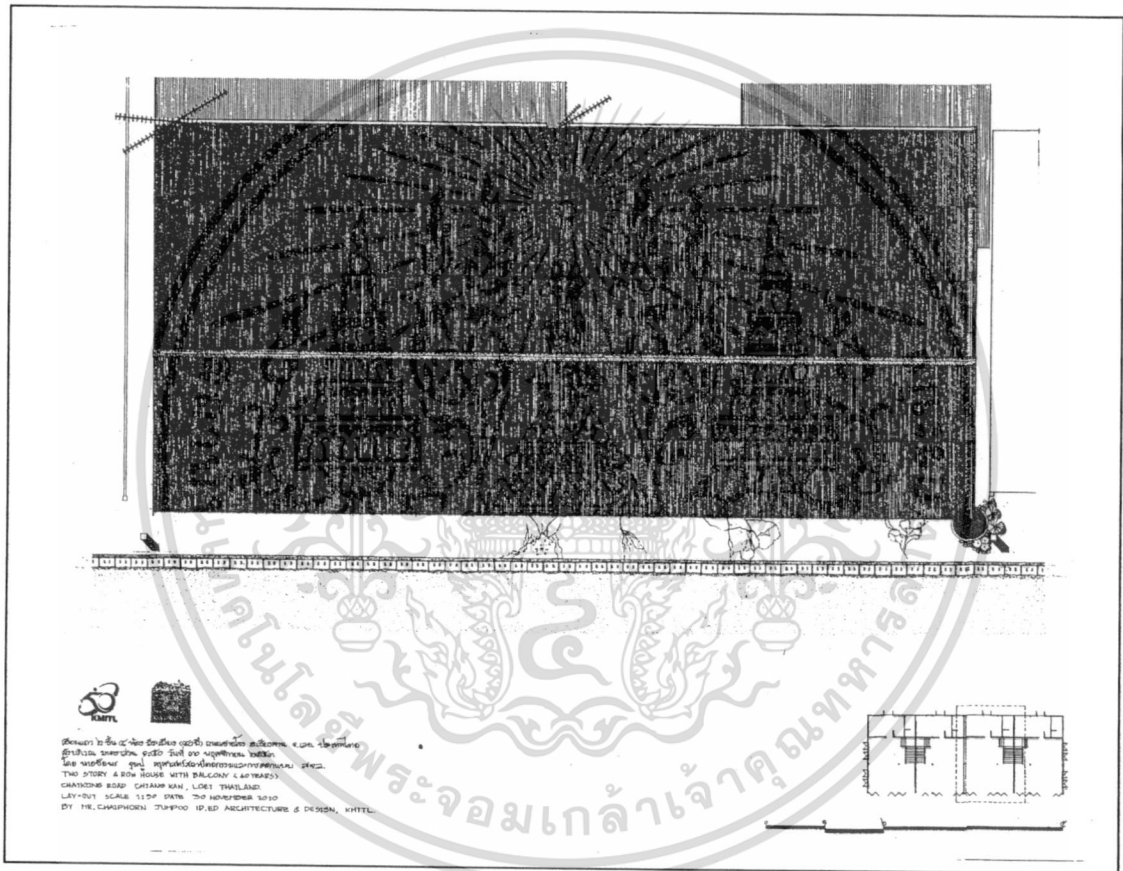

ภาพที่ 5.14 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

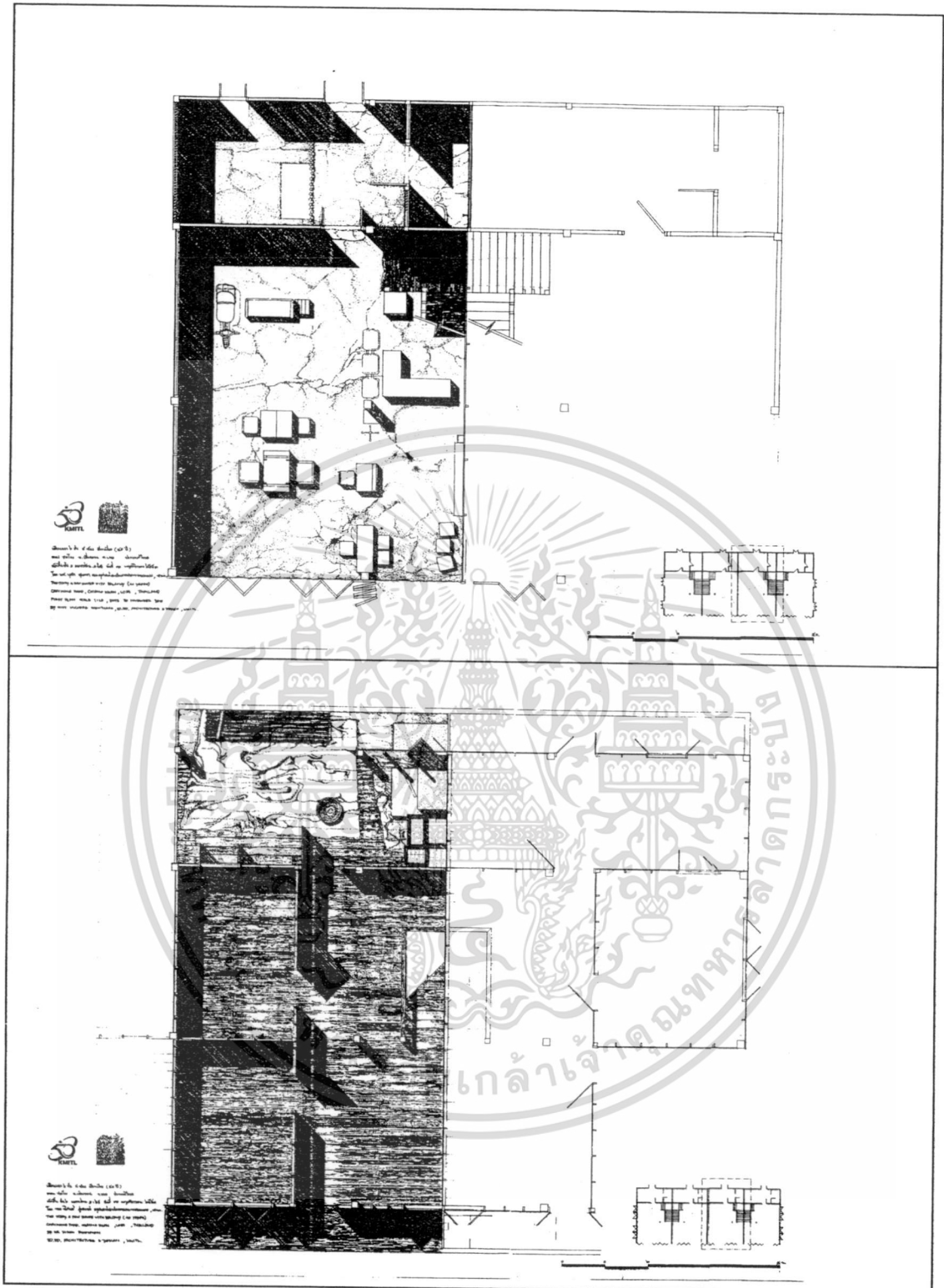

เรือนแถว ๒ ชั้นมีระเบียง อายุประมาณ ๔๐-๖๐ ปี
 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมมีลวดลายของราวระเบียงที่สมบูรณ์
 รูปแบบส่วนใหญ่ของบ้านประเภทนี้ ด้านล่างใช้เป็นการประกอบการ
 พาณิชยกรรม ส่วนด้านบนใช้เป็นที่พักอาศัย โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม
 จะเป็นโครงสร้างไม้ก่อสร้างเป็นห้องแถวติดต่อกันประมาณ ๒-๕ ห้องเพื่อ
 สะดวกต่อการค้าขายในสมัยนั้น บ้านห้องแถวประเภทนี้จะพบมากในบริเวณ
 ถนนชายโขง
 ลักษณะเด่น คือ เป็นเรือนแถวยุคใหม่ ชั้นล่างจะก่ออิฐฉาบปูน ชั้นบนเป็น
 โครงสร้างไม้ มีระเหียงตลอดแนวอาคาร

ภาพที่ 5.15 ผลงานเขียนแบบวังวัด เรือนแถวครึ่งปูนครึ่งไม้มีระเบียง ซอย 17 ของนักศึกษากลุ่มที่ 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สแกนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

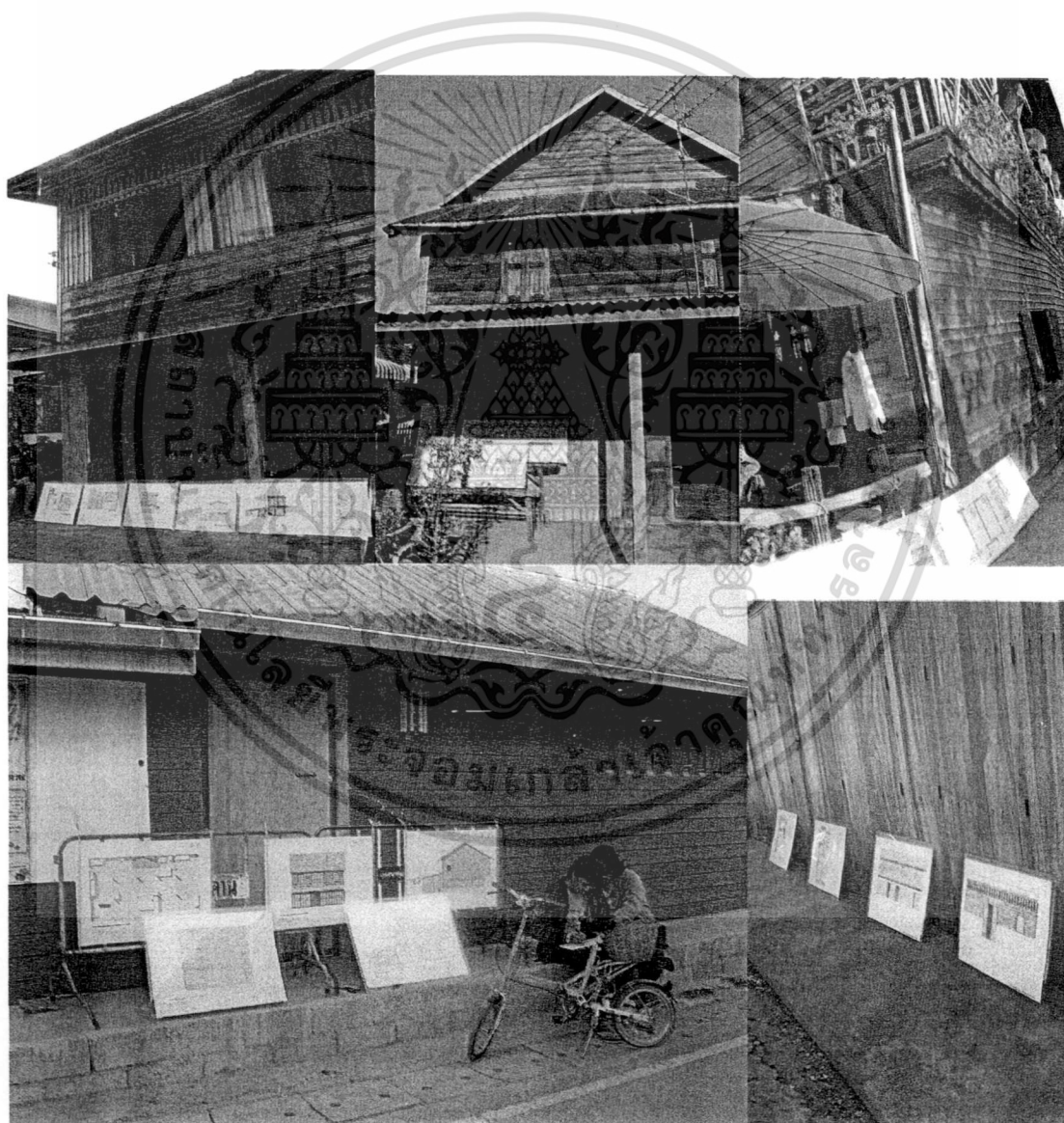
ภาพที่ 5.15 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.5 การนำเสนอผลงานเขียนแบบรังวัดครั้งที่ 2

เมื่อดำเนินการเขียนแบบรังวัดรวมทั้งหมดเป็นเวลา 7 วัน วันสุดท้ายของการเก็บข้อมูลของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลงานเขียนแบบบริเวณหน้าบ้านหลังที่เขียนแบบรังวัด โดยเข้าวันที่แสดงผลงานมีการประกาศเสียงตามสายเพื่อชักชวนคนในพื้นที่และผู้สนใจเข้ามาชมงาน

การนำเสนอผลงานเขียนแบบรังวัดครั้งที่ 2 แตกต่างจากครั้งแรกเนื่องจากเรือนพื้นถิ่นที่ทำการเก็บข้อมูลกระจายอยู่ที่บริเวณชุมชนเชิงคาน จึงได้รับความสนใจจากชาวบ้านเป็นจำนวนมากขึ้น โดยเริ่มจากการชมผลงานเขียนแบบรังวัดจากหลังที่อยู่ใกล้หรือบริเวณคุ้มตนเอง แล้วเกิดการเชื่อมต่อไปยังหลังอื่นๆ ซึ่งบางคนติดตามชมผลงานเขียนแบบรังวัดจนครบทุกหลัง

ภาพที่ 5.16 การจัดแสดงผลงานเขียนแบบรังวัดครั้งที่ 2 บริเวณบ้านที่เก็บข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)

5.2.1 การเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมด้วยการเขียนภาพถ่าย (Fototrace)

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลโดยนักศึกษาสถาปัตยกรรมจำนวน 80 คน และนักเรียนในพื้นที่จำนวน 24 คน รวม 64 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามประเภทของคุณค่ามรดกชุมชน ใช้เวลาการเก็บข้อมูล 2 วัน

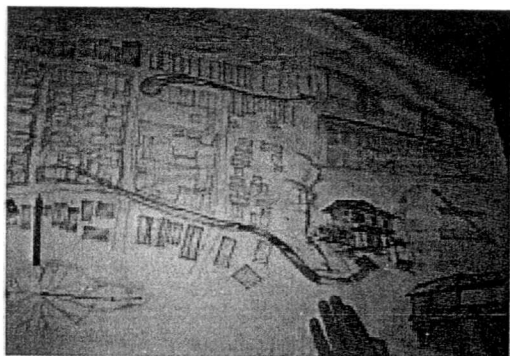
ขั้นตอนที่ 2 หลังจากแบ่งกลุ่มเก็บข้อมูลคุณค่ามรดกชุมชนตามขอบเขตของพื้นที่ ผู้เก็บข้อมูลทำการสรุปด้วยการเขียนแผนภาพแสดงรายละเอียดอาคารที่มีคุณค่าด้านต่างๆ และการเขียนแผนที่มรดกชุมชน โดยเสนอผลการค้นหาต่อตัวแทนชุมชน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในคืนวันที่ 2 ของการลงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 การบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการตามที่กำหนดไว้สำหรับนักศึกษาสถาปัตยกรรม ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ระยะเวลาการบันทึกข้อมูลทั้งหมด 5 วัน ดังนี้

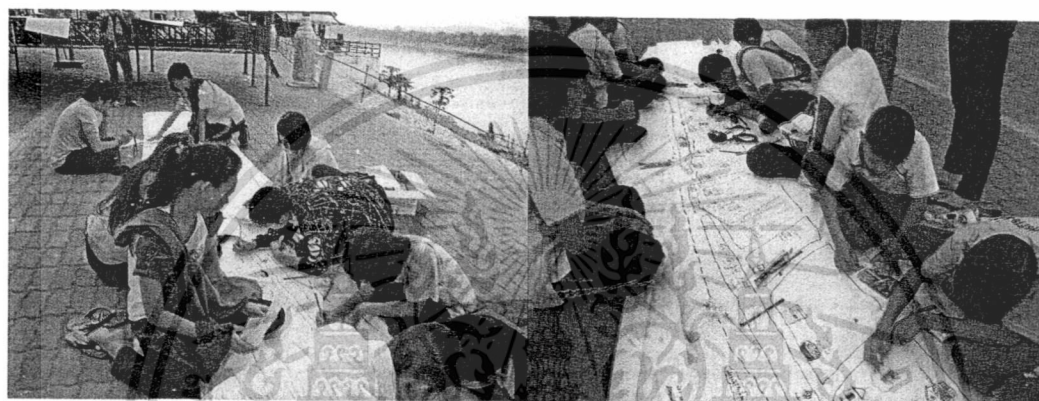

ภาพที่ 5.17 นักศึกษาสถาปัตยกรรมและนักเรียนในพื้นที่ ร่วมกันค้นหาคุณค่ามรดกชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.18 การสรุปข้อมูลและนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน

ภาพที่ 5.19 การเขียนแผนที่แหล่งวัฒนธรรมของชุมชน โดยนักศึกษาสถาปัตยกรรมและนักเรียนในพื้นที่

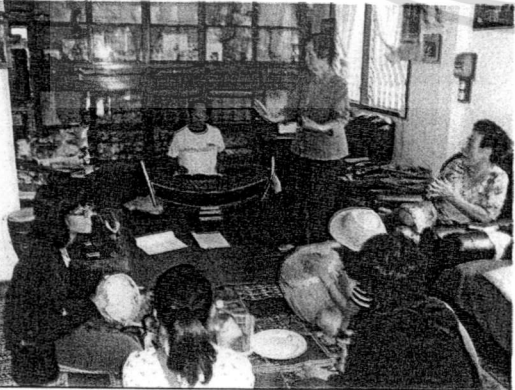

ขั้นตอนที่ 4 การเขียนภาพถ่าย (fototrace) เริ่มถ่ายภาพตามแหล่งวัฒนธรรม กำหนดหัวข้อ เรื่องวิถีชีวิต หรือวัฒนธรรมชุมชน และ เรื่องร้านอาหารพื้นบ้านหรือสินค้าพื้นเมือง โดยไม่กำหนดจำนวนภาพถ่ายแต่จะเลือกภาพที่ดีที่สุดสำหรับเขียน ดังนั้น จะได้ภาพพร้อมคำอธิบายจากการสัมภาษณ์บุคคลหรือเจ้าของร้านค้าแล้วนำกลับมาเขียนบรรยายตามความเข้าใจของตนเอง

ภาพที่ 5.20 ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลโดยการเขียนภาพถ่าย

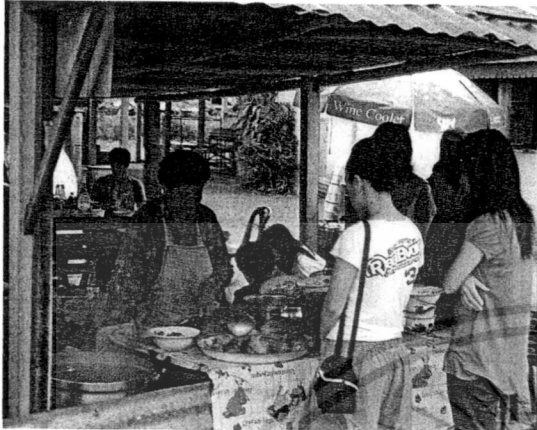

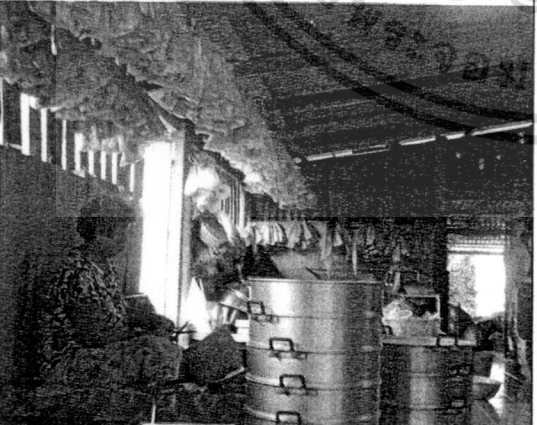
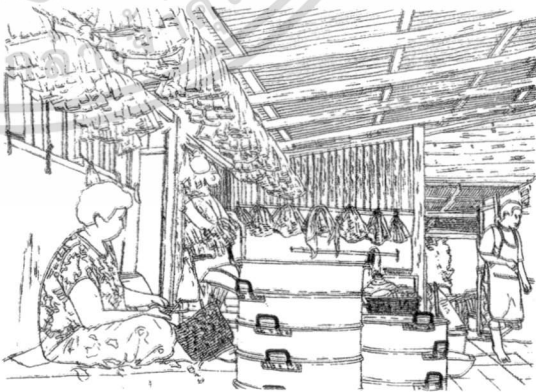
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 การถ่ายภาพวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และการเขียนภาพถ่าย (Fototrace)

ภาพถ่าย	Fototrace
<p>1. ตักบาตรข้าวเหนียว</p> 	
<p>2. การเข้าวัดทำบุญ</p> 	
<p>3. บ้านดนตรีไทย</p> 	

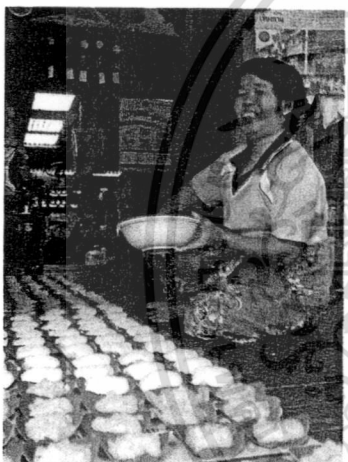

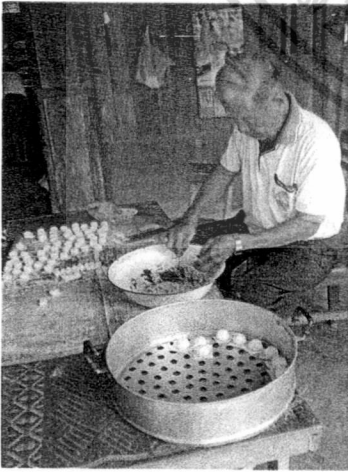

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ภาพถ่าย	Fototrace
<p data-bbox="207 358 471 396">4. ข้าวปั้นน้ำจิ้มบ้านาง</p> 	
<p data-bbox="207 891 357 929">5. จุ่มแป้งตุน</p> 	
<p data-bbox="207 1378 357 1417">6. หมกฟัรตน์</p> 	

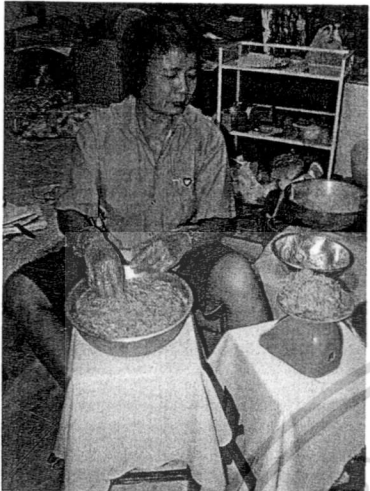

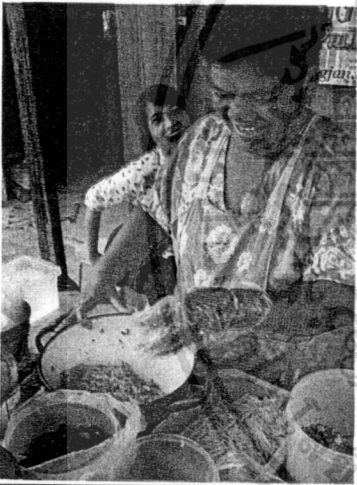
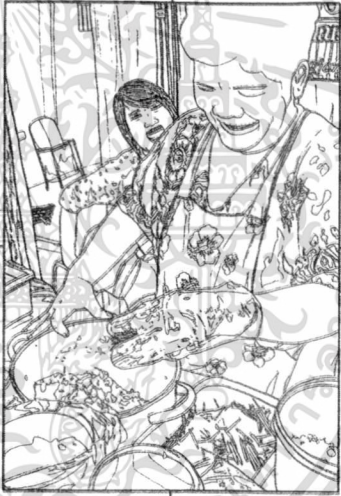
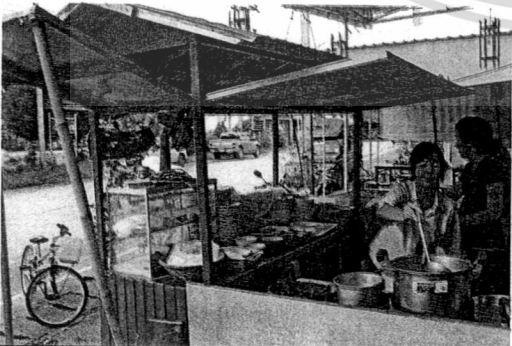

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ภาพถ่าย	Fototrace
<p>7. ขนมไทยบ้านนางจิตร</p> 	
<p>8. ขนมตะโก้น้ำตึง</p> 	
<p>9. แป๊ะเหลียง ซาลาเปา 2 บาท</p> 	

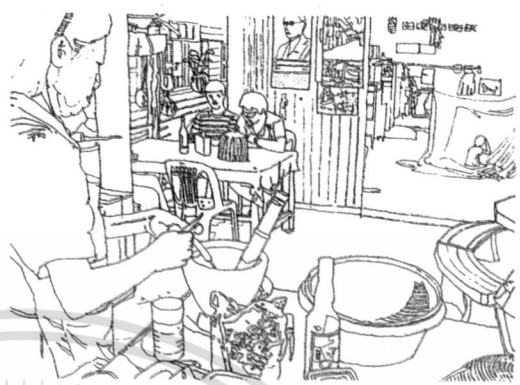

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ภาพถ่าย	Fototrace
<p>10. แหนมมรดก</p> 	
<p>11. แหนมคลุกแม่แห้ว</p> 	
<p>12. ข้าวเปียกเส้นน้ำสีดำ</p> 	

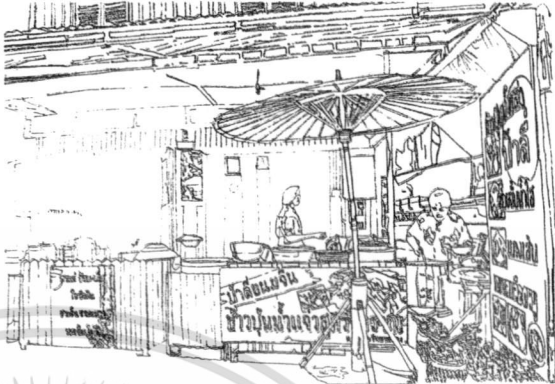

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ภาพถ่าย	Fototracer
<p>13. สำต๋องแตงบ้านรถ</p> 	
<p>14. ตำส้มป่าดิ่ง</p> 	
<p>15. ร้านจิตส้มตำ</p> 	

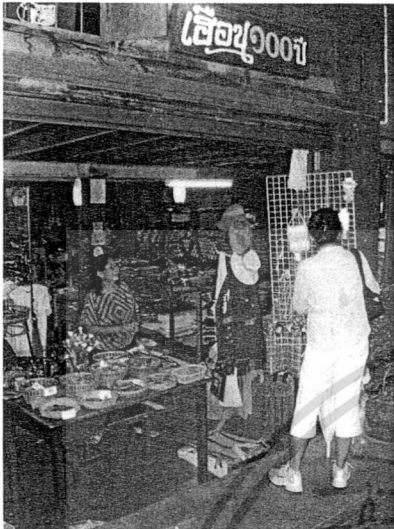

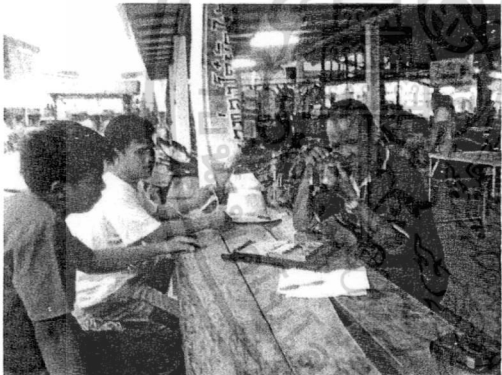

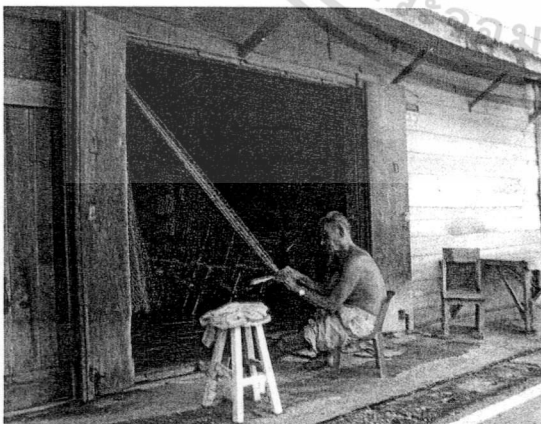
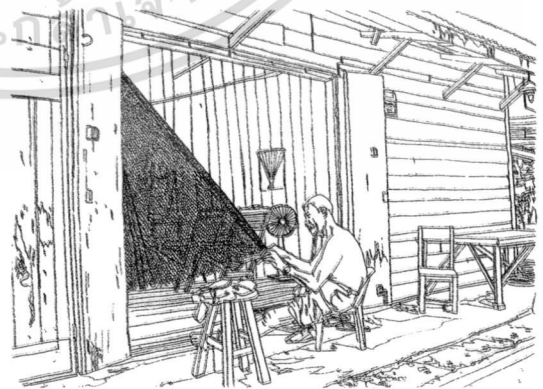
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ภาพถ่าย	Fototrace
<p>16. ข้าวปั้นน้ำจิ้มแมลง</p> 	<p>Fototrace illustration of the stall in (16).</p>
<p>17. ส้มตำกุ่มารทอง</p> 	<p>Fototrace illustration of the stall in (17).</p>
<p>18. แหนมส้มหมู</p> 	<p>Fototrace illustration of the stall in (18).</p>

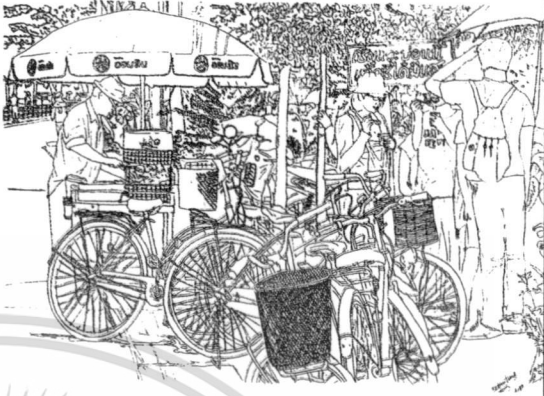

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ภาพถ่าย	Fototrace
<p data-bbox="200 342 487 376">19. เขื่อนร้อยปีของพื้นเมือง</p> 	<p data-bbox="943 297 1049 331">Fototrace</p>
<p data-bbox="200 974 502 1008">20. ชมรมพระเครื่องตลาดสด</p> 	
<p data-bbox="200 1404 342 1438">21. แหตาสด</p> 	

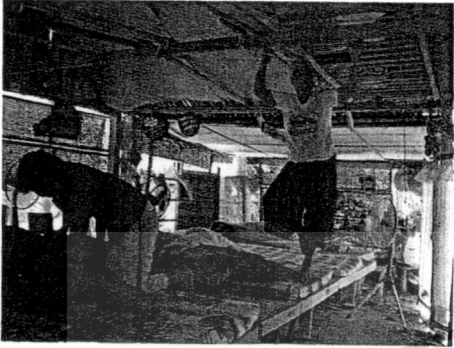

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ภาพถ่าย	Fototrace
<p>22. ไอติมกระตักลูกเต็บ</p> 	<p>Fototrace</p>
<p>23. มะขามกวนโอท็อป</p> 	
<p>24. ผ้าห่มนามนิยมไทย</p> 	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ภาพถ่าย	Fototrace
<p>25. นวดแผนไทย</p> 	<p>Fototrace</p>
<p>26. ผ้าหม่นวม</p> 	<p>Fototrace</p>
<p>27. เปิดอาร์ท</p> 	<p>Fototrace</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.2 การแสดงผลงานการเขียนภาพถ่าย (Fototrace)

การจัดนิทรรศการเขียนแบบภาพถ่าย (Fototace) บริเวณพื้นที่สาธารณะของชุมชน ในวันสุดท้ายหลังจากผ่านกระบวนการค้นหาคุณค่ามรดกชุมชน จนถึงการเขียนภาพพร้อมทั้งเขียนคำบรรยายจากความเข้าใจของตนเอง นำเสนอต่อชาวบ้านในชุมชนและนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 5.21 การจัดนิทรรศการเขียนภาพถ่าย (Fototrace) แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม บริเวณพื้นที่สาธารณะของชุมชนเชียงคาน

จากการสอบถามความคิดเห็นของชาวบ้านในชุมชน พบว่า เป็นการค้นพบแหล่งวัฒนธรรมและสื่อให้เข้าใจคุณค่ามรดกชุมชนได้ง่าย ชาวบ้านมีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเชื่อมโยงไปยังแหล่งอื่นๆในชุมชนมากขึ้น

ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เข้าใจในแหล่งและคุณค่ามรดกชุมชนมากขึ้น นอกเหนือจากร้านค้าของผู้ประกอบการทั่วไป เพราะข้อมูลทั่วไปที่ได้รับจากสื่อต่างๆจะเน้นแนะนำร้านค้าที่ตกแต่งตามสมัยนิยม และพบเห็นได้ง่าย แต่ข้อมูลที่นำเสนอสามารถแนะนำแหล่งที่อยู่ภายในซอยย่อยหรือเข้าถึงยากให้รู้จักมากขึ้น โดยให้ความเห็น ควรทำหนังสือและแผนที่ทางวัฒนธรรมชุมชน

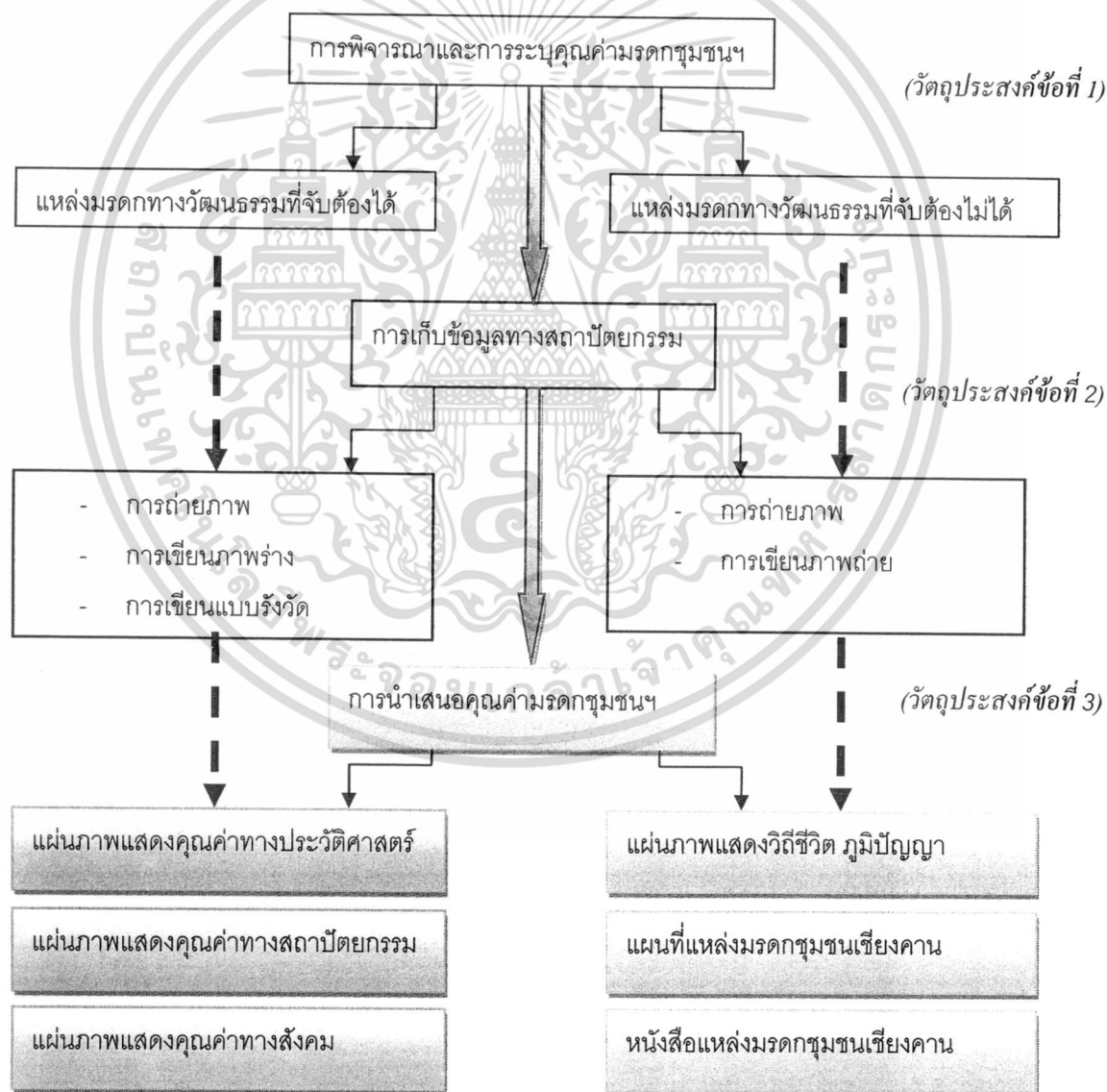
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน

การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคาน ด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ดำเนินการหลังจากการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมจำแนกตามคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคาน นำมาผลิตสื่อการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคานในรูปแบบต่างๆ และจัดกิจกรรมนำเสนอในพื้นที่ดังนี้

- 6.1 ชุดข้อมูลนำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible)
- 6.2 ชุดข้อมูลนำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)
- 6.3 การจัดกิจกรรมนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนในพื้นที่
- 6.4 กระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจของคนในพื้นที่

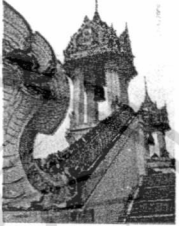

แผนภูมิที่ 6.1 ขั้นตอนการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1 ชุดข้อมูลนำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible)

การเก็บข้อมูลผลงานสถาปัตยกรรมแหล่งคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน สามารถจัดทำสื่อนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน (วัตถุประสงค์ข้อที่ 3) ได้ดังนี้

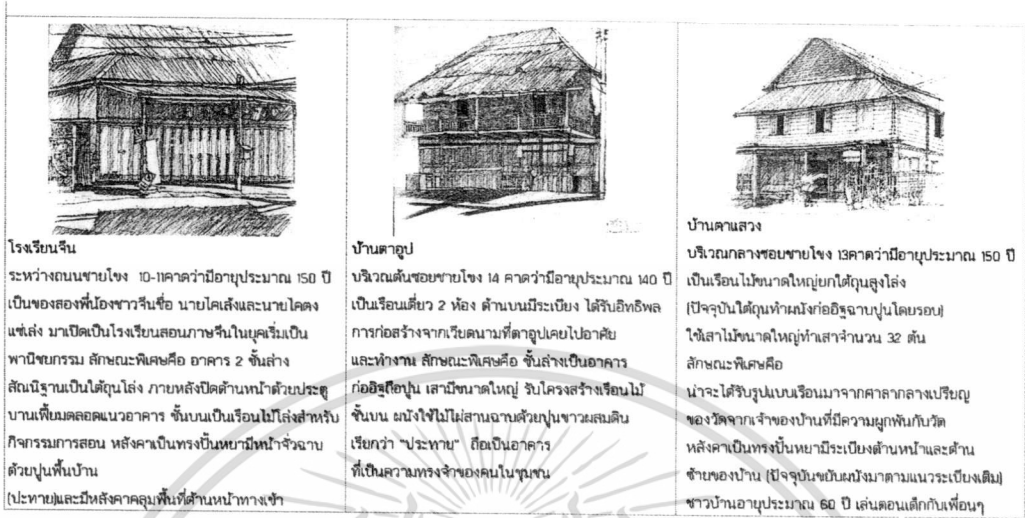
6.1.1 ชุดข้อมูลที่ 1 มรดกชุมชนเชียงคานที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ ภาพแสดงภาพถ่ายวัดและข้อมูลโดยสังเขป เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะทางศิลปะสถาปัตยกรรม

<p>วัดมหาธาตุ</p> <p>ตั้งอยู่เลขที่ 22 บ้านเชียงคาน ถนนศรีเชียงใหม่ หมู่ที่ 2 ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 4 ไร่ 2 งาน โฉนดเลขที่ 35 อุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2202 วัดมหาธาตุ ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. 2197 พญามหาราชตั้งเมืองเชียงคาน จึงเป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของชาวเชียงคาน ชาวบ้านเรียกว่าวัดทองพ่องใหญ่ เมื่อครั้งสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จมาเยือน เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2219 เจดีย์สูงสามชั้น กว้าง 40 เมตร บวก 80 เมตร</p>	<p>วัดป่ากลาง</p> <p>ก่อน พ.ศ. 2466 มีมี 2 วัด คือ วัดกลาง กับ วัดป่า ต่อมา พ.ศ. 2466 ได้ยุบวัดกลาง ไปวัดป่า เรียกว่าวัดป่ากลาง คือมาจากรวมวัดกลางจากท่าเรือกับ บริเวณเขย 10 ด้านล่าง ขึ้นแม่น้ำโขง ไปวัดป่า ที่วัดกลางมีผู้ศรัทธาพระพิมพ์ต่างๆ มากมายมีลืออาไว้บนดิน หลังจากได้มีการสร้างถนนข้ามไปยังท่ากลางวัดกลาง และแม่น้ำโขงที่ต.เกาะ ไก่ก็จะถึงวัดอุโบสถ ขึ้นมาอยู่ที่วัดป่า (วัดนิรมิตมาราม)</p>
<p>วัดศรีคุณเมือง</p> <p>เป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นพร้อมกับการตั้งบ้าน ตำบลเชียงคาน หลายชั่วครวยุคแล้ว และเป็นที่ทำนุบำรุงพระภิกษุผู้ใหญ่ในอดีต ประชาชนจึงได้กล่าวกันว่า "วัดใหญ่ จากตำนานและหลักฐานหลายสิ่งหลายอย่างได้พบว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 มีที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเป็นพระราชอุปัชฌาย์วัดศรีคุณเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2380</p>	<p>วัดสันติวนาราม</p> <p>ตั้งอยู่เลขที่ 391 บ้านเชียงคาน ถนนศรีเชียงใหม่ 1 ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 12 ไร่ 99/10 ตารางวา โฉนดเลขที่ 2481 วัดสันติวนาราม ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. 2492 โดยมีพระครูพิทักษ์สังขการ เป็นเจ้าอาวาสสร้างวัดขึ้น</p>
<p>วัดท่าคก</p> <p>ตั้งอยู่เลขที่ 25 บ้านเชียงคาน ถนนชายโขง หมู่ที่ 2 ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน โฉนดที่ดิน เลขที่ 170 วัดท่าคก ตั้งวัดเมื่อ 2365 เดิมตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นลำน้ำวน ภาวาท้องถิ่นเรียกว่า "คก" ซึ่งใช้มีอาณาเขตที่ตั้งชื่อวัด "วัดท่าคก" ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีการวัดผ่านแม่น้ำได้เป็น อำเภอ "วัดท่าคก" จึงตั้งอยู่ในเมือง ๆ หนึ่ง เรียกว่า เชียงคาน ขึ้นกับมณฑลอุดรโลก ตามตำนานเล่ากันว่า พระศรีวิจักขณ และชาวบ้านช่วยกันสร้างวัดขึ้น</p>	<p>วัดศรีพนมมาศ (วัดโง้ง)</p> <p>ตั้งอยู่เลขที่ 384 หมู่ 2 ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติก ที่ดินของวัด 55 ไร่ รวมกับที่ดินป่าช้า สาธารณะ 20 ไร่ รวมเป็น 75 ไร่ วัดศรีพนมมาศ ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2497 เริ่มพระที่ดินเป็นป่าช้า โดยชาวเชียงคานได้สร้างขึ้น โดยมีพระมหาบุญหนัก สิริปัญโญ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ได้สร้างขึ้น วัดศรีพนมมาศมีกำแพงรอบที่ประมาณ 75 ไร่ มีประตูเข้าออก 2 ด้าน</p>
<p>วัดโพธิ์ชัย</p> <p>ตั้งอยู่บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2443 โดยมีพระอุปัชฌาย์บุญชูบุญและพระยาสุริยราชชาติเป็นเจ้าเมืองเชียงคาน ในสมัยนั้นเป็นเจ้าผู้ครองเมืองเชียงคานเพื่อให้ง่ายไรพไร ได้เข้าไปประทับอยู่มากภายในวัด ตลอดถึงการพักอาศัย พร้อมทั้งเป็นสถานที่ประชุมปรึกษาราชการระหว่างต่าง ๆ ทั่วไปกับชาวบ้านด้วย เพราะในสมัยโบราณจะอาศัยศาลาวัด เป็นจุดรวมของ ประชาชนจึงนิยมสร้างวัดไว้สำหรับที่ว่าการของเจ้าเมืองต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2452 เมื่อเชียงคานซึ่งมี พระยาสุริยราชชาติเป็นเจ้าเมืองได้ตั้งเป็นอำเภอขึ้นกับ จังหวัดเลย</p>	<p>วัดป่าไผ่</p> <p>มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าโครงสร้างส่วนบนหลังคา มีลักษณะทรงสูง หลังคามันยาว 2 ชั้น ประกอบด้วย โถง ช่องฟ้ากลาง และทับหลังบริเวณหน้าบันหลังคา ส่วนบริเวณหางหลังคามันยาวได้ทำให้มีลักษณะเป็น 3 ส่วน ลมมีโถงโค้งด้านหน้า มีลักษณะของ ฐานส่วนหลังคาบนราวของกำแพงเป็นภาพจะช่องแบบตงโค้ง (arch) โดยรอบ</p>

ภาพที่ 6.1 ตัวอย่างชุดข้อมูลภาพถ่ายวัดและคำอธิบายคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์

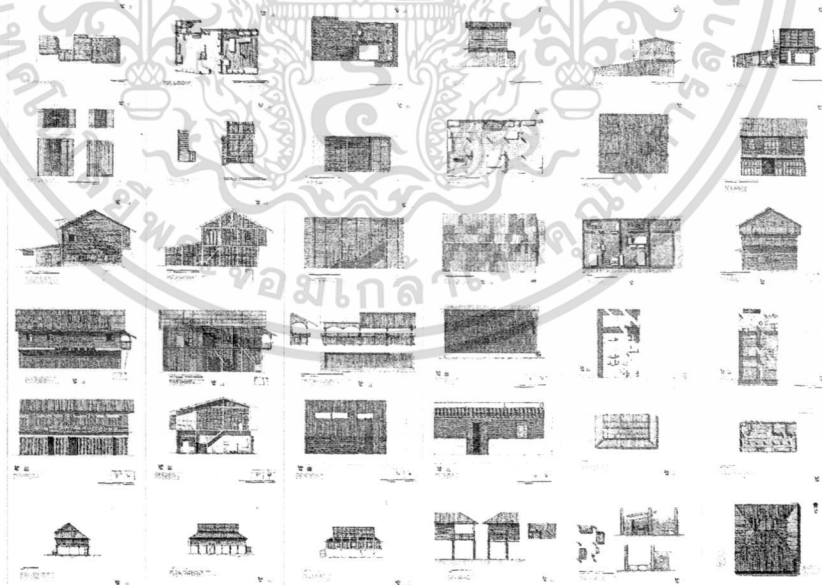
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.2 ชุดข้อมูลที่ 2 มรดกชุมชนเขียงคานที่มีคุณค่าด้านสังคมและการศึกษา ได้แก่ แผ่นภาพแสดงภาพร่าง (Sketch) พร้อมข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของอาคาร ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรม ในชุมชน เช่น โรงเรียนจีน บ้านผนังดิน และอาคาร โคโลนเนี้ยน เป็นต้น

ภาพที่ 6.2 ตัวอย่างชุดข้อมูลภาพร่างอาคารที่มีลักษณะพิเศษและคำอธิบายคุณค่าด้านสังคมและด้านการศึกษา

6.1.3 ชุดข้อมูลที่ 3 มรดกชุมชนเขียงคานที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ แผ่นภาพแสดงภาพเขียนแบบรังวัด (Vernadoc) จำแนกรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น พร้อมคำอธิบายลักษณะทางสถาปัตยกรรม ประโยชน์ใช้สอยและช่วงอายุอาคาร

ภาพที่ 6.3 ตัวอย่างชุดข้อมูลการเขียนแบบรังวัดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในชุมชน

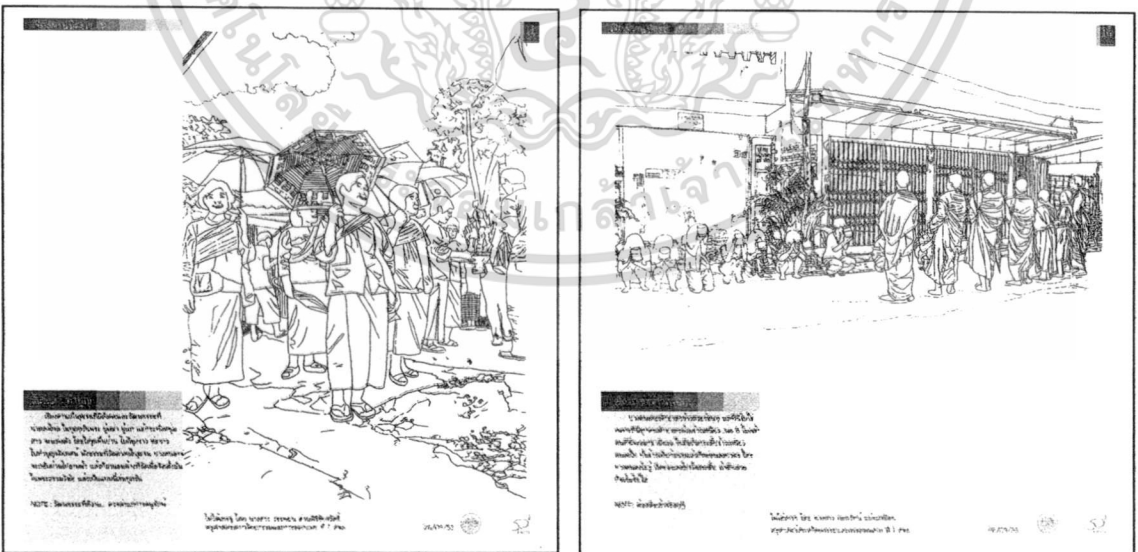
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 ชุดข้อมูลนำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)

6.2.1 ชุดข้อมูลที่ 1 แผ่นภาพการเขียนภาพถ่าย (Fototrace) ระบุแหล่งมรดกชุมชน พร้อมการเล่าเนื้อหาประกอบภาพ ได้แก่ วิถีชีวิต อาหารพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง และภูมิปัญญาชุมชน

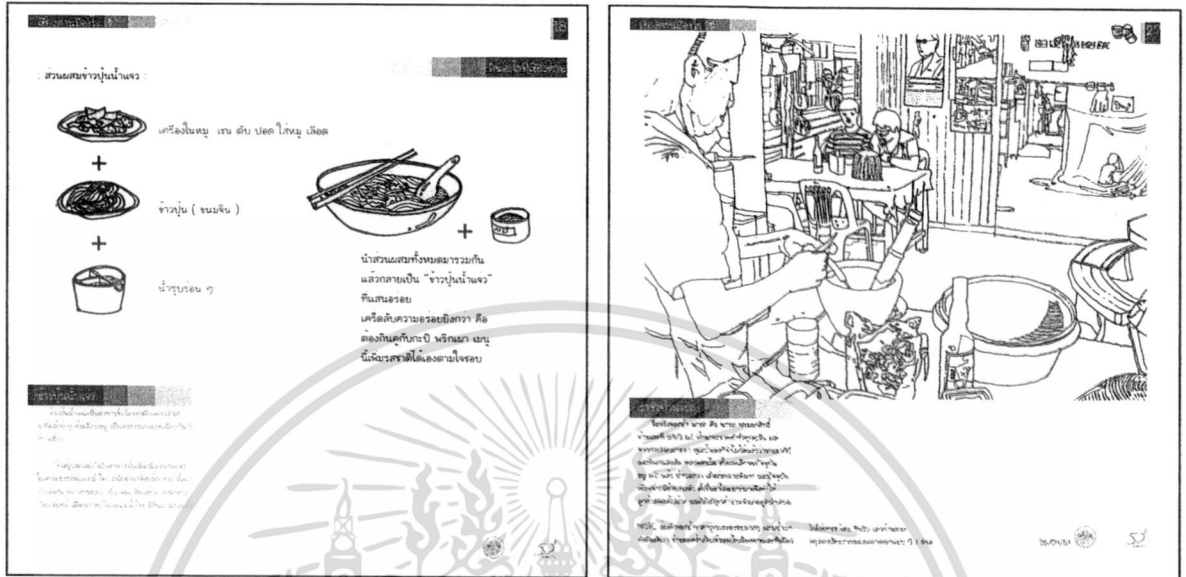

ภาพที่ 6.4 ตัวอย่างแผ่นภาพระบุแหล่งวัฒนธรรมต่างๆในแต่ละคุ้ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.5 ตัวอย่างแผ่นภาพแสดงวิถีชีวิตและคำอธิบาย

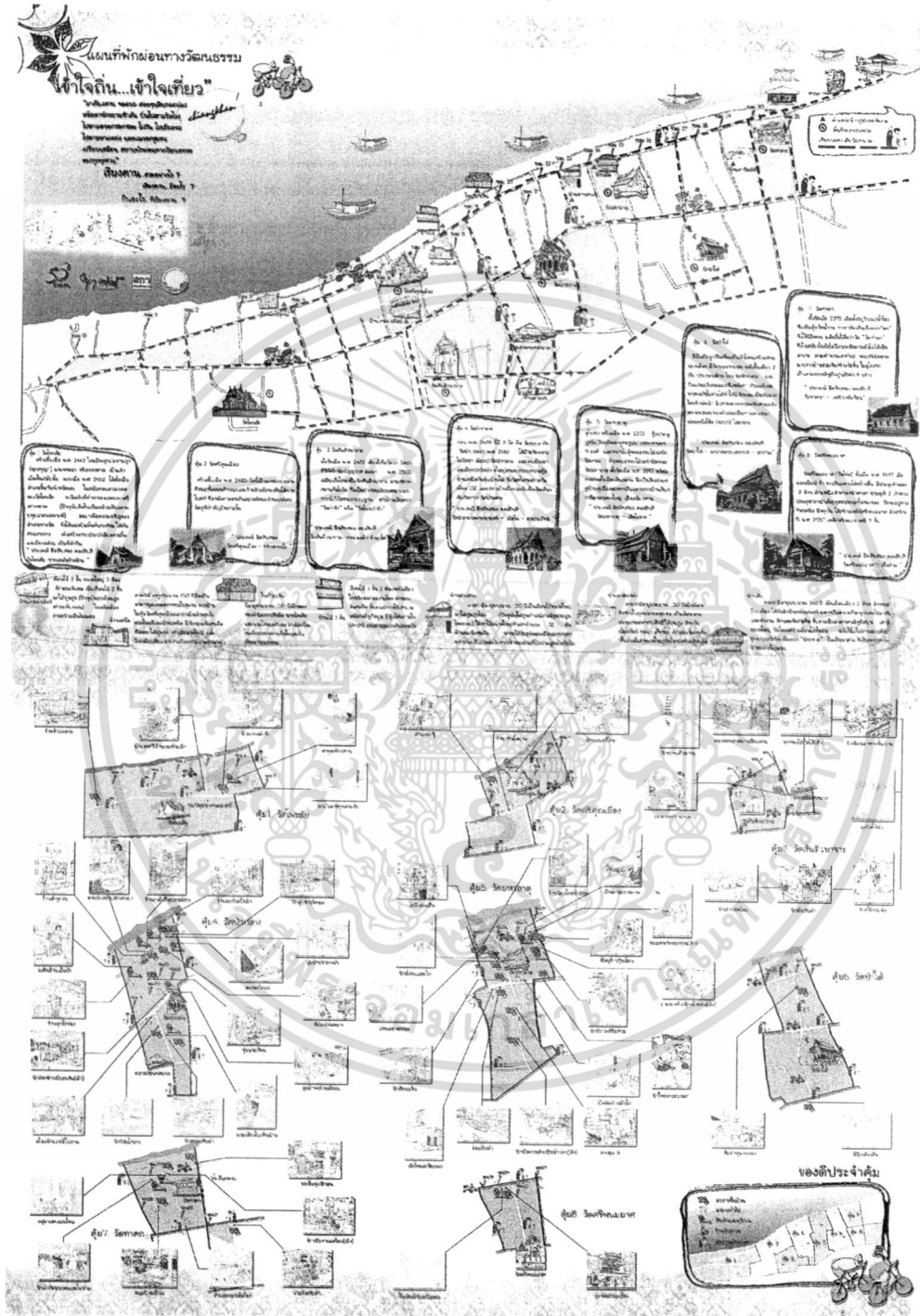
ภาพที่ 6.6 ตัวอย่างแผ่นภาพแสดงร้านอาหารพื้นบ้านและคำอธิบาย

ภาพที่ 6.7 ตัวอย่างแผ่นภาพแสดงสินค้าพื้นเมืองและคำอธิบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.2 ชุดข้อมูลที่ 2 แผนที่มรดกชุมชน ขนาด A3 พิมพ์ 2 หน้า ด้านหน้าระบุแหล่งมรดกชุมชนที่มีคุณค่าด้านต่างๆ เช่น วัด อาคารที่มีลักษณะพิเศษ ด้วยภาพถ่ายและภาพร่าง พร้อมคำอธิบายโดยสังเขป ส่วนด้านหลัง ระบุแหล่งมรดกชุมชนประเภท ร้านอาหารพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง และวิถีชีวิตด้วยการเขียนภาพถ่ายแยกแต่ละคุ่ม

ภาพที่ 6.8 แผนที่แหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.3 ชุดข้อมูลที่ 3 คู่มือท่องเที่ยวแหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน การนำชุดข้อมูลแผนภาพการเขียนภาพถ่าย จัดทำในรูปแบบหนังสือขนาด 20 x 20 ซม. เนื้อหาประกอบด้วย อธิบายวิถีชีวิตชาวเชียงคาน เช่น การทำบุญ การตักบาตรข้าวเหนียว อาหารพื้นบ้านของชาวเชียงคานและแหล่งมรดกชุมชนในแต่ละคุ้ม

ภาพที่ 6.9 คู่มือท่องเที่ยวแหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน

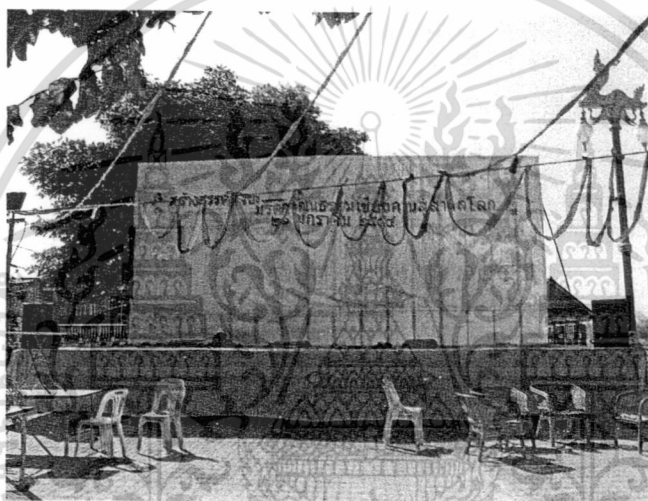
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3 การจัดกิจกรรมนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนในพื้นที่

6.3.1 การนำผลงานสถาปัตยกรรม จัดนิทรรศการร่วมกับสถาบันการศึกษา

หลังจากดำเนินการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม และนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน โดยจัดนิทรรศการแบบจัดผนังในพื้นที่ ตั้งแต่ช่วงวันที่ 21-28 กันยายน 2553 ผู้วิจัยได้นำชุดข้อมูลทั้งหมดกลับมาจัดนิทรรศการที่เป็นรูปแบบร่วมกับกิจกรรมต่างๆของชุมชน ได้แก่

วันที่ 21 มกราคม 2554 จัดนิทรรศการร่วมกับการเสวนาเรื่อง “สร้างสรรค์ศิลปะมรดกวัฒนธรรมเชียงคานสู่สากลโลก” จัดขึ้นโดยเทศบาลตำบลเชียงคานและนักวิชา การจากหลายสถาบันการศึกษา บริเวณลานวัฒนธรรมหน้าวัดท่าคก ประกอบด้วยศิลปะด้านต่างๆทั้งจิตรกรรม ภาพยนตร์ และชุดข้อมูลทางสถาปัตยกรรมเป็นส่วนหนึ่งของงาน นำเสนอต่อชาวบ้านในชุมชน

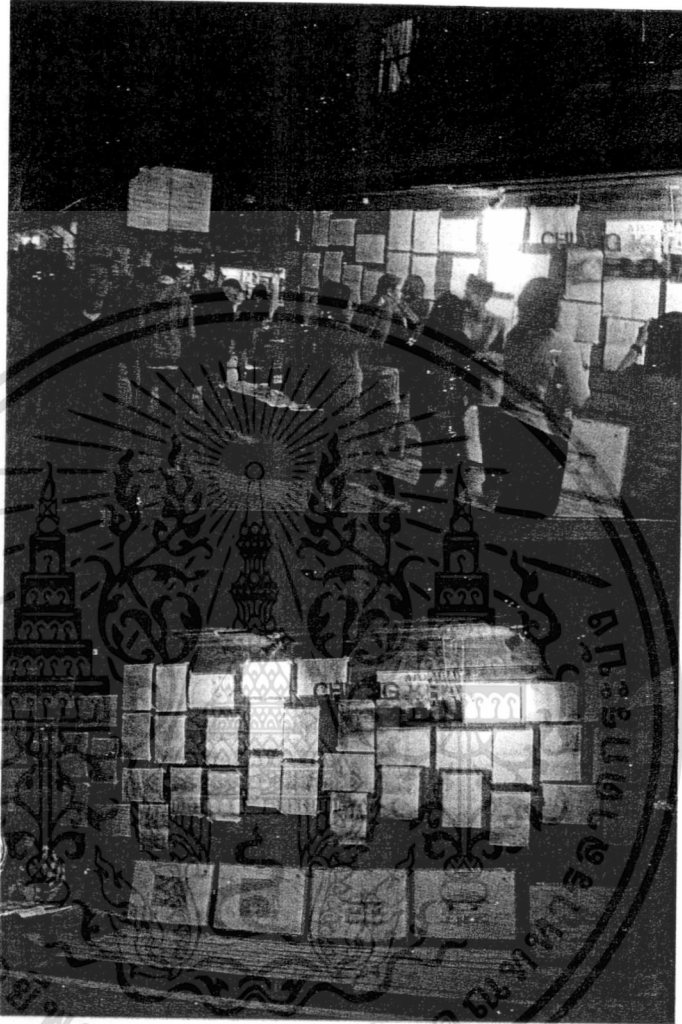
ภาพที่ 6.10 การจัดนิทรรศการร่วมกับการเสวนาเรื่อง “สร้างสรรค์ศิลปะมรดกวัฒนธรรมเชียงคานสู่สากลโลก”

ภาพที่ 6.11 นิทรรศการเขียนแบบรังวัดเรือนพักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในงานครั้งนี้ คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี นำเสนอเอกลักษณ์ เชียงคานด้วยสื่อหนังสือ จัดแสดงบริเวณร้านที่ทำกาแฟ ถนนชายโขงซอย 13 ผู้วิจัยร่วมนำเสนอ คุณค่ามรดกเชียงคานด้วยชุดข้อมูลการเขียนภาพถ่ายและตัวอย่างการเขียนแบบรังวัด โดยเน้น แสดงต่อนักท่องเที่ยวเป็นหลัก

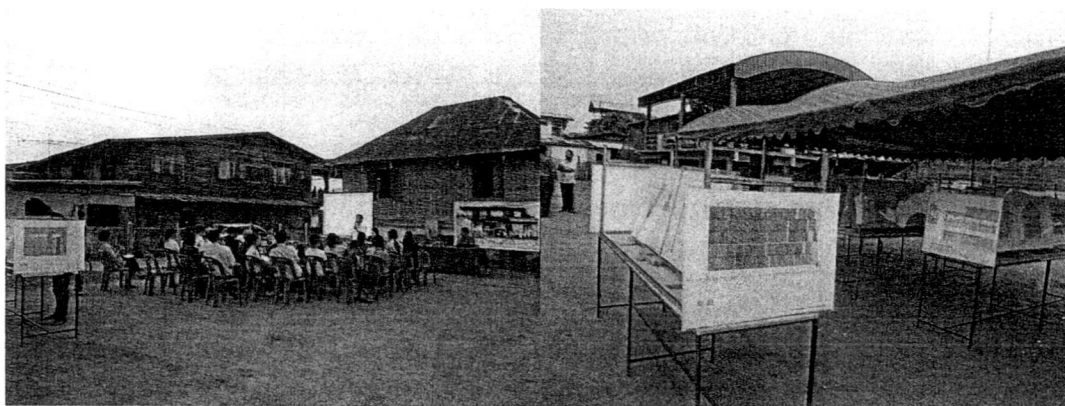

ภาพที่ 6.12 การนำเสนอชุดข้อมูลคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานต่อนักท่องเที่ยว

6.3.2 การนำผลงานสถาปัตยกรรม จัดนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานราชการ

วันที่ 22-23 กุมภาพันธ์ 2554 กรมโยธาธิการและผังเมือง จัดเสวนาเรื่อง "ทัศน นานา ทัศนะ มรดกเมืองเชียงคาน" บริเวณลานจอดรถหลังบ้านตาดูบ ถนนชายโขงซอย 14 ผู้วิจัยร่วมกับนักศึกษสถาปัตยกรรม จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นลงพื้นที่ผู้เก็บข้อมูลเขียนแบบรังวัดครั้งที่ 2 จัดนิทรรศการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.13 การนำเสนอชุดข้อมูลคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานในงานเสวนาเรื่อง “ทัศนานานา
ทัศนะ มรดกเมืองเชียงคาน”

ผลการจัดนิทรรศการทั้ง 2 ครั้ง พบว่า กลุ่มชาวบ้านในชุมชนเริ่มมีการตื่นตัวมากขึ้น ในชุดข้อมูลเขียนแบบผังวัดเรือนพักอาศัย เจ้าของบ้านที่ถูกบันทึกข้อมูลได้ชักชวนเพื่อนบ้านเพื่อมาชมงาน ส่วนใหญ่เกิดความภูมิใจที่บ้านของตนเองได้รับการเขียนแบบและจัดแสดง มีชาวบ้านบางส่วนซักถามถึงวิธีการเก็บข้อมูลและสนใจอยากให้เขียนแบบผังวัดบ้านของตนเอง ในส่วนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมงาน ให้ความคิดเห็นด้านความสวยงามของผลงานและสนใจในกระบวนการเขียนแบบผังวัด แต่ยังไม่เข้าใจปานกลางเรื่องเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม โดยถามถึงที่ตั้งของเรือนพักอาศัยเพื่อเข้าไปดูสถานที่จริง

ชุดข้อมูลการเขียนภาพถ่ายมรดกชุมชนด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม สำหรับชาวบ้านเจ้าของร้านค้าและผู้ที่ถูกเขียนภาพส่วนใหญ่รู้สึกดีใจ เช่น บ้าตั้งทำขนมตะโก้ ซอย 14 กล่าวว่า “ทำขนมมาเกือบยี่สิบปี ไม่เคยมีใครให้ความสนใจเพราะมองว่า สื่อจะให้ความสำคัญกับร้านกาแฟ ร้านขายของที่ระลึกของผู้ประกอบการมากกว่าร้านค้าของชุมชน” ชาวบ้านที่ได้รับการบันทึกข้อมูล อยากได้ภาพเพื่อนำไปติดที่ร้านค้า

ส่วนนักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจชุดข้อมูลการเขียนภาพวาด มากกว่าการเขียนแบบผังวัด เพราะเข้าใจได้ง่ายกว่าและเป็นสิ่งใกล้ตัว เนื่องจากอธิบายเรื่องร้านค้า อาหาร สินค้า ทำให้รู้ข้อมูลมรดกชุมชนได้มากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.3 การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนฯ ภายในศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคาน

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทุกภาคส่วนทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท เข้าสู่ยุคข่าวสารข่าวสาร (Information Technology) คือโลกไร้พรมแดน ความรวดเร็วของการสื่อสาร ด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ โทรศัพท์ และทางอินเทอร์เน็ต ทำให้รับรู้ข้อมูลได้เท่าเทียมกันในทุกพื้นที่

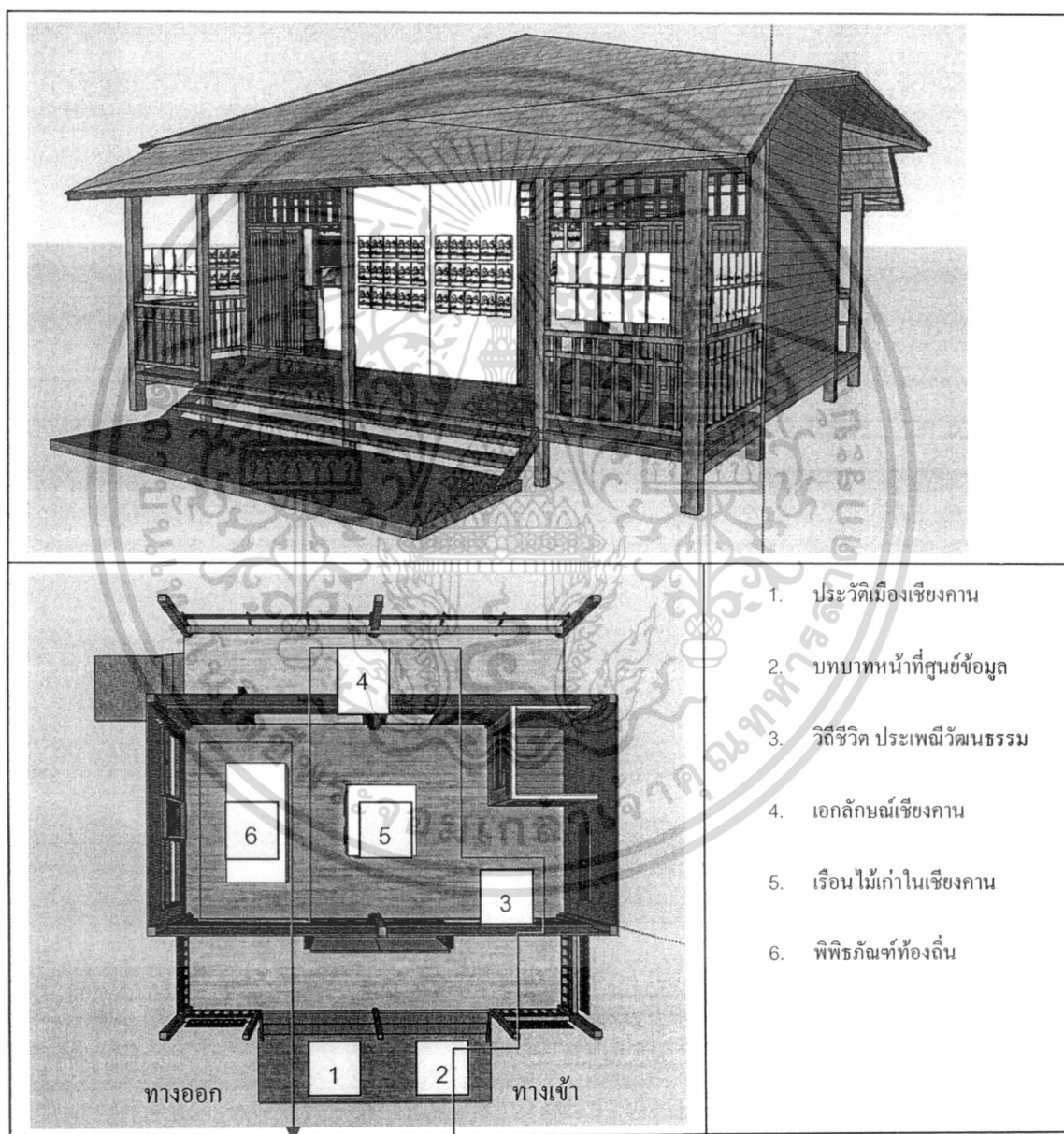
ทั้งนี้โลกของการสื่อสารได้สร้างประโยชน์ต่างๆ ให้กับสังคมมากมาย ในทางกลับกันก็สามารถสร้างโทษอย่างมหาศาลได้เช่นเดียวกัน ขึ้นอยู่กับการผู้ส่งข้อมูล สื่อ และผู้รับข้อมูลเป็นหลัก การให้ข้อมูลที่ถูกต้องถือเป็นหน้าที่ของผู้ส่งสาร และสื่อที่ดีก็สามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เปรียบเสมือน จุดศูนย์กลางการกระจายข้อมูลของภาคชุมชนเองและผู้มาเยือน ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ทั้งในชีวิตประจำวัน การแจ้งเตือนภัยต่างๆ และประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่ผู้มาเยือน

วัตถุประสงค์ของศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคาน

1. เป็นจุดศูนย์กลางของข่าวสารข้อมูล กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยการสื่อสารของบุคคล ดังนี้
 - ระหว่างคนชุมชนกับคนในชุมชน เช่นการเล่าข่าว การจัดกิจกรรมต่างๆ
 - ระหว่างคนในชุมชนกับผู้มาเยือน เช่น การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
2. ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับชุมชนแก่ผู้มาเยือน ในต่างๆ เช่นกิจกรรม แหล่งทางวัฒนธรรมหรือสถานที่ภายในชุมชน ด้วยวิธีการดังนี้
 - การแสดงข้อมูลภายในศูนย์ชุมชน เช่นแผ่นภาพเรื่องราวของชุมชน ภาพถ่ายโบราณ
 - สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ แผนที่ร้านค้า ร้านอาหาร ที่พัก
 - สื่ออินเทอร์เน็ต การสร้างเว็บไซต์ชุมชน ให้ข่าวสารอย่างรวดเร็วและทั่วถึง
3. เป็นศูนย์รวบรวมเอกสาร บทความทางวิชาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน จัดระเบียบการทำงานผู้ศึกษา วิจัยเพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานและเผยแพร่ผลงานให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน
4. ดูแลผลประโยชน์ส่วนกลางของชุมชน เช่นการจัดทำหนังสือ จำหน่ายของที่ระลึก การเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ เพื่อนำผลประกอบการเป็นกองทุนในการพัฒนาชุมชนต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2554 ผู้ว่าราชการจังหวัดเลยเป็นประธานการส่งมอบศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคาน ให้กับสภาเมืองเชียงคาน ซึ่งการเคหะแห่งชาติเป็นผู้มอบงบประมาณก่อสร้าง ออกแบบโดยคณะสถาปัตยกรรมและผังเมือง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ประสานงานมายังผู้วิจัยให้จัดทำข้อมูลชุดความรู้คุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน จัดแสดงภายในศูนย์ข้อมูลฯ แต่ด้วยพื้นที่มีจำกัด จึงไม่สามารถนำชุดข้อมูลจริงที่มีจำนวนมากและขนาดใหญ่มาจัดแสดง จึงจัดทำเป็นแผ่นภาพข้อมูลนำเสนอต่อผู้ว่าราชการและคณะผู้ติดตาม และทำการติดตั้งในระยะแรกหลังจากการเปิดศูนย์ข้อมูลฯ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ ต่อนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเชียงคาน

ภาพที่ 6.14 การจัดผังพื้นที่ภายในศูนย์เมืองเชียงคาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.15 การจัดทำชุดความรู้เรื่องรูปแบบเรือนพักอาศัยในเชียงคาน

ภาพที่ 6.16 นายกเทศมนตรีตำบลเชียงคานนำเสนอชุดข้อมูลการเขียนภาพวาดแหล่งวัฒนธรรมต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเลย

ผลการจัดงานพบว่า ข้อมูลทางสถาปัตยกรรมสามารถนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานด้านต่างๆ ให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากประกอบด้วยภาพและคำ อธิบาย รวมถึงสามารถจัดทำชุดความรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่นการจัดแผ่นภาพความรู้ เป็นต้น

ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย ให้ความสนใจการนำเสนอข้อมูล กล่าวว่า “เข้าใจได้ง่าย เห็นภาพชัดเจน และการอธิบายแบบเล่าเรื่องของเด็กๆ ไม่ซับซ้อน แต่แทรกด้วยเกสิดความรู้” และแนะนำให้นายกเทศมนตรีรับผิดชอบจัดทำหนังสือรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อแจกนักท่องเที่ยวก่อนเข้าไปในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4 กระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจของคนในพื้นที่

6.4.1 กระบวนการมีส่วนร่วมกับเด็กในชุมชน

จากการลงพื้นที่และจัดนิทรรศการในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยพยายามแทรกกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งการระดมความคิดเห็น การจัดเสวนาหัวหน้าชุมชนและชาวบ้าน การมีส่วนร่วมที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุดโดยเริ่มจากกลุ่มเด็กของโรงเรียนในพื้นที่ สร้างกิจกรรมต่างๆ เช่น การทำแผนที่ชุมชน นำชุดข้อมูลการเขียนภาพวาดให้เด็กระบายสี รวมถึงการจัดแสดงนิทรรศการร่วมกันของนักศึกษาและนักเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้รดกชุมชนผ่านชุดข้อมูล รวมถึงเด็กฯ สามารถชักชวนพ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามาชมงานของตนเอง และเล่าเรื่องกิจกรรมที่ทำด้วยความภูมิใจ และอยากเข้ามามีส่วนร่วมในครั้งต่อไป

ภาพที่ 6.17 กิจกรรม “พืวาด น้องระบาย” จากชุดข้อมูลการเขียนภาพวาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.18 การเชื่อมโยงแผนที่ชุมชนด้วยภาพระบายสีของเด็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.2 กระบวนการมีส่วนร่วมกับชาวบ้านในชุมชน

การสร้างแรงจูงใจด้านการอนุรักษ์มรดกชุมชนจากคนในพื้นที่ ผู้วิจัยเลือกสร้างกิจกรรมในวันเปิดศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคานเพื่อสร้างแรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือนักศึกษาที่เขียนแบบ เรือนแต่ละหลัง เป็นผู้มอบกรอบรูปงานเขียนแบบผ่านทางผู้ว่าราชการจังหวัดเลยไปยัง เจ้าของบ้าน นำกรอบรูปชุดข้อมูลไปติดตั้งที่บ้านของตนเอง เป็นการส่งผ่านความรู้สู่ชุมชนและนักท่องเที่ยว และสร้างความตระหนักในการหวงแหนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชุมชน

ส่วนการสร้างแรงจูงใจให้แก่กลุ่มร้านค้า ร้านอาหารพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง ผู้วิจัยได้จัดทำแผ่นเคลือบภาพวาดของแต่ละร้านค้า ให้ตัวแทนนักศึกษามอบผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดเลยไปยังตัวแทนชาวบ้าน นำไปส่งต่อเพื่อติดตั้งยังร้านค้าของตนเอง โดยจากการสังเกตของผู้วิจัย หลังจากมอบแผ่นภาพดังกล่าวแล้ว เจ้าของร้านค้านำไปติดตั้งบริเวณร้านทันที ถือเป็นการให้ข้อมูลกับผู้พบเห็นเช่นกัน

ภาพที่ 6.19 ตัวแทนชาวบ้านรับมอบแผ่นภาพเขียนข้อมูลร้านค้าและเรือนแถว ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.20 เจ้าของบ้านที่ได้รับกรอบรูปงานเขียนแบบรังวัด

6.4.3 การประเมินผลจากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำเสนอคุณค่าชุมชน

ผลของ กิจกรรมสร้างแรงจูงใจ โดยการมอบกรอบรูปงานเขียนแบบรังวัดให้เจ้าของบ้านซึ่ง บังเอิญเป็นผู้สูงอายุที่ได้การยอมรับในชุมชน และมอบแผ่นภาพเขียนให้กับตัวแทนร้านค้า ทำให้ เกิดความประทับใจทั้งผู้รับและผู้ที่อยู่ในงานเป็นอย่างมาก รวมถึงนักศึกษาผู้เก็บข้อมูลเกิดความ ภูมิใจในผลงานที่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกชุมชน

คุณลุง พัน หล้าพันธ์ อายุ 88 ปี (ด้านหน้าสุดในรูปที่ 6.20) กล่าวว่า “รู้สึกดีใจมาก ที่ได้รับ จากรูปมือผู้ว่าราชการ ตนเองเป็นผู้สร้างบ้านหลังนี้ตั้งแต่แต่งงานเป็นเรือนหอตอนอายุ 20 ปีกว่า ตนจะรักษาร้านไว้ให้ดีที่สุด และจะบอกลูกบอกหลานให้หวงแหนบ้านและห้ามรื้อถอนดัดแปลง”

คุณ เรืองยุทธ ติระวนิช รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาที่อยู่อาศัย การเคหะแห่งชาติ กล่าวว่า “ชื่นชมกับภาพรวมของงานทั้งหมดตั้งแต่การจัดทำชุดข้อมูลต่างๆ แต่รู้สึกประทับใจกิจกรรมการ มอบกรอบรูปให้แก่เจ้าของบ้าน เพราะเป็นกิจกรรมเสริมแต่สร้างบรรยากาศที่ดีและรอยยิ้มของ ผู้ร่วมงาน”

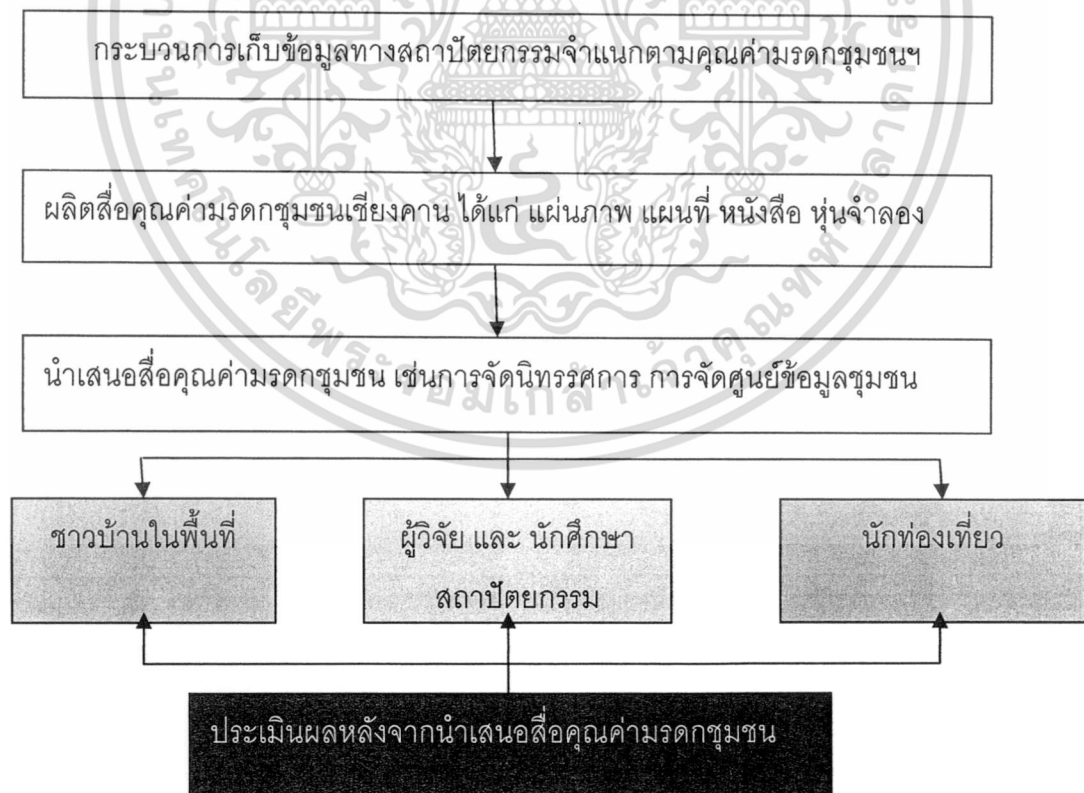
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

การประเมินและสรุปผลการวิจัย

การนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคุณค่าด้วยกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม เป็นวิจัยที่ต้องการให้เห็นความสำคัญคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม โดยเน้นที่การสื่อความหมาย มรดกชุมชนที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมของชาวบ้าน โดยผู้วิจัยใช้นักศึกษาทางสถาปัตยกรรมเป็น ตัวกลางในการผลิตสื่อข้อมูลความรู้ ระหว่างชาวบ้านและนักท่องเที่ยว จากการลงพื้นที่ตลอด ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่การเก็บข้อมูลจนถึงขั้นตอน การจัดนิทรรศการในพื้นที่ รวมถึงการประเมิน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นหลังจากการนำเสนอคุณค่า มรดกชุมชนจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง ชาวบ้าน นักศึกษา และ นักท่องเที่ยว เพื่อตอบคำถามการวิจัย มี เนื้อหาดังนี้

- 7.1 การประเมินผลการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนจากชาวบ้านในพื้นที่
- 7.2 การประเมินผลกระบวนการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาสถาปัตยกรรม
- 7.3 การประเมินผลความเข้าใจมรดกชุมชนจากนักท่องเที่ยว
- 7.4 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

แผนภูมิ 7.1 แสดงขั้นตอนการประเมินผลหลังจากนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1 การประเมินผลการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนจากชาวบ้านในพื้นที่

กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ ทั้งผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น ร้านค้า และผู้ประกอบการ ถือเป็นปัจจัยหลักในการรักษามรดกชุมชน การให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของชุมชน การอยู่ร่วมกันระหว่างชาวบ้านและผู้ประกอบการ เมื่อช่วยกันรักษามรดกชุมชนให้ดำรงไว้ จะเกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยหลังจากเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ผลิตชุดสื่อความรู้และจัดกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อสำรวจความเคลื่อนไหวในชุมชน โดยใช้การถ่ายภาพและสัมภาษณ์คนในชุมชน ซึ่งสามารถประเมินผลการวิจัยได้ดังนี้

7.1.1 การให้ข้อมูลของคนในพื้นที่ ตั้งแต่การสำรวจ กระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม และการจัดกิจกรรมในพื้นที่ จากที่ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างของคนในพื้นที่ไว้ชัดเจน แต่เมื่อลงปฏิบัติงานจะมีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากชาวบ้านที่ได้พูดคุยและเข้ามาขมนิทรรศการแต่ละครั้ง และแนะนำบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลชุมชนได้ เช่น ดร.ณัฐพล ตันมิ่ง ผู้เรียบเรียงประวัติและจัดทำหนังสือเมืองเชียงคาน ผู้วิจัยได้รับการแนะนำจากประธานสภาเมือง เป็นต้น

ภาพที่ 7.1 การให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการเข้ามาขมนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.2 ทศนคติและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่ พบว่า ในเบื้องต้นชาวบ้านบางกลุ่มมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักวิจัย เกิดความเบื่อหน่ายในการให้ข้อมูล เนื่องจากมีนักวิจัยเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะสอบถามในเรื่องเดียวกัน แต่การวิจัยที่ใช้นักศึกษาเก็บข้อมูล ทำให้เกิดความยินยอมจากชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่ เนื่องด้วยการพูดคุยหรือวิธีการเก็บข้อมูลของนักศึกษาจะสร้างความคุ้นเคยและเกิดความเป็นกันเอง รวมถึงชาวบ้านจะเห็นกระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งผลงานแล้วเสร็จ

ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการณ์เก็บข้อมูลเขียนแบบรังวัดบ้านไม้สองชั้นไม่มีระเบียงของนางอุทิศ ชมวงศ์ (ป้าตึง) ซึ่งต้องทำขนมตะโก้ขายภายในบ้าน เริ่มแรกเจ้าของบ้านยินยอมให้เก็บข้อมูลแต่ไม่อำนวยความสะดวกมากนัก เช่น ปิดบ้านในเวลา 15.00 น. เพื่อต้องออกไปขายขนม ทำให้การรังวัดทำได้ล่าช้า แต่เมื่อเริ่มเห็นนักศึกษาร่างแบบและลงเส้นปากกา รวมถึงกระบวนการสร้างความเข้าใจของนักศึกษาต่อเจ้าของบ้าน ทำให้สามารถเปิดบ้านให้ทำงานได้โดยที่ป้าตึงไปขายขนมที่ตลาดประมาณ 3 ชั่วโมง รวมถึงแบ่งขนมตะโก้ไว้ให้นักศึกษาทานทุกวันที่ยื่นแบบอยู่ภายในบ้าน

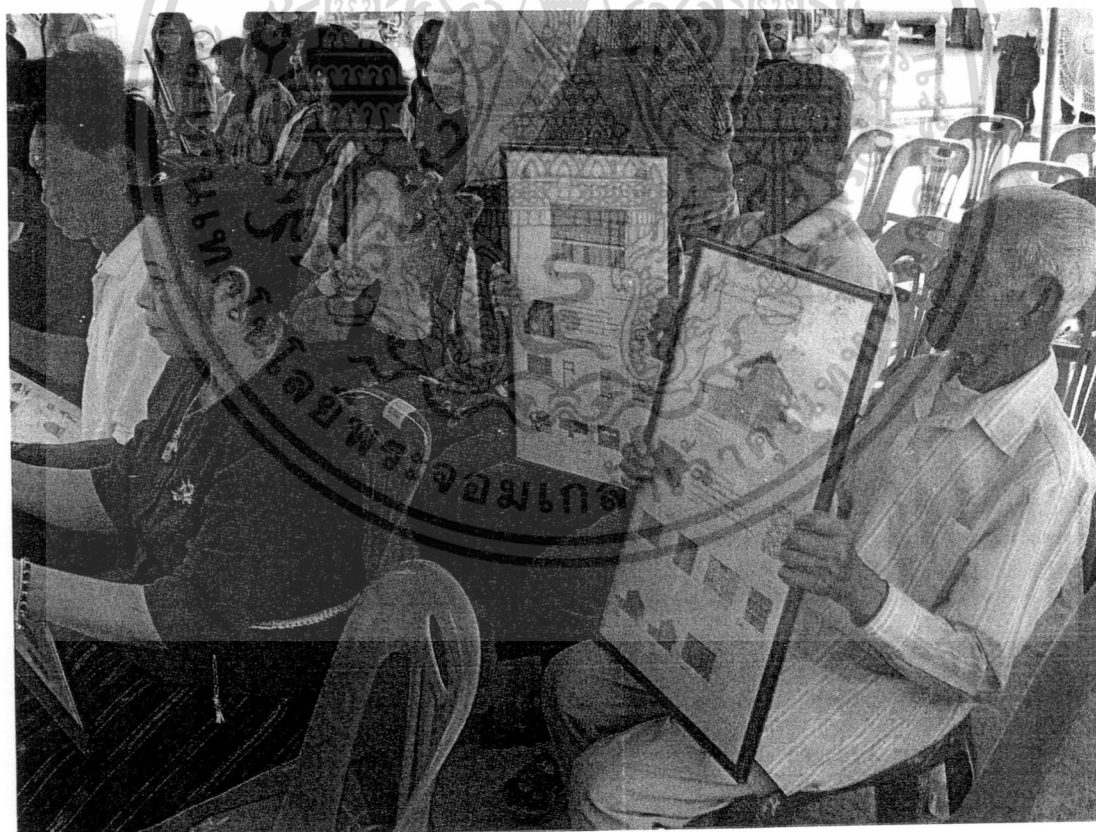
ภาพที่ 7.2 นักศึกษาและถ่ายภาพร่วมกับเจ้าของบ้านในวันที่จัดแสดงผลงานเขียนแบบรังวัด

นายวรวิทย์ ใจเย็น ตัวแทนนักศึกษากล่าวว่า “รู้สึกหายน้อย เพราะตอนเข้าไปเก็บข้อมูลไม่ได้ได้รับความยินยอมจากเจ้าของบ้านเท่าที่ควร แต่พองานเสร็จเห็นผลงานได้รับความชมเชย และเป็นกันเองมากขึ้น คุณป้าบอกว่าครั้งหน้ามาเชียงคาน คุณป้าเจ้าของบ้านชวนให้ไปนอนที่บ้าน พอได้ยินคำชวน ตนเองก็รู้สึกดีใจมาก”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.3 การสร้างแรงจูงใจและความตระหนักของชาวบ้านในพื้นที่ พบว่าหลังจากกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมและการจัดแสดงผลงานของนักศึกษา ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่เกิดการตื่นตัวมากขึ้น โดยข้อมูลคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ด้วยการเขียนภาพถ่าย เกิดการแนะนำแหล่งวัฒนธรรมในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ส่วนภาพเขียนแบบรังวัดเรือนแถวไม้ เมื่อจัดแสดงผลงานเกิดความสนใจจากคนในพื้นที่เป็นจำนวนมากโดยส่วนใหญ่อยากให้เก็บข้อมูลบ้านของตนเองเพิ่มเติม

ผลที่ได้จากกระบวนการสร้างแรงจูงใจหลังจากมอบแผ่นภาพถ่ายเขียนแบบรังวัดและภาพถ่ายไฟโต้เทรซให้กับเจ้าของบ้าน ร้านค้า ในวันเปิดศูนย์ข้อมูลชุมชน หลังจากนั้นเป็นเวลา 1 เดือนผู้วิจัยเข้าพื้นที่เพื่อสำรวจและติดตามผล พบว่าจากบ้านที่เขียนแบบรังวัดทั้งหมด 8 หลัง ได้นำภาพที่มอบให้มาติดตั้งไว้ภายในบ้าน 7 หลัง (สามารถมองเห็นได้จากภายนอกบ้าน) และให้เหตุผลว่าเพื่อแสดงต่อผู้ที่สนใจและเล่าเรื่องที่มาของภาพให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสอบถาม

ภาพที่ 7.3 หลังการรับมอบภาพถ่ายเขียนแบบรังวัดจากผู้ว่าราชการจังหวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

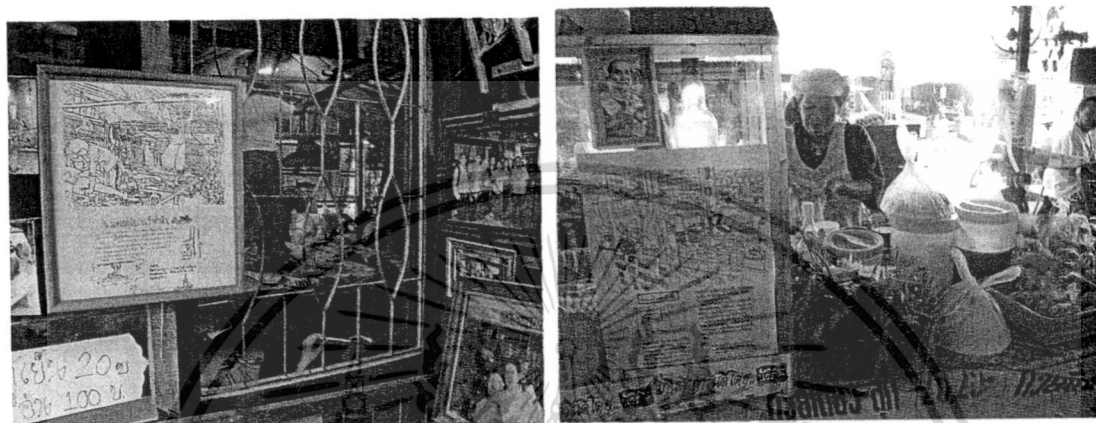

ภาพที่ 7.4 การติดตั้งภาพเขียนแบบรังวัดภายในบ้าน (สามารถมองเห็นได้จากภายนอก)

จากการสอบถาม คุณลุงพันธ์ หล้าพันธ์ กล่าวว่า “เป็นภาพที่ทางการมอบให้ลุงเป็นบ้านตัวอย่าง รับมาจากผู้ว่าราชการจังหวัด ภูมิใจมาก ลุงสร้างบ้านมาตั้งแต่แต่งงาน ช่วงก่อนมีเด็กๆ นักศึกษาเข้ามาวัดพื้นที่ เขียนแบบบ้านให้ลุง ดีใจที่มีคนสนใจบ้าน และเวลาใครถามลุงก็จะเล่าให้ฟังเรื่องบ้านและภาพเขียน”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการสำรวจร้านค้าที่ได้รับมอบหมายเขียนภาพถ่าย พบว่ามีการติดตั้งภาพเขียนบริเวณหน้าร้าน หรือตู้สินค้าที่สามารถพบเห็นได้โดยง่าย เช่น เจ้าของร้านเอี๋นร้อยปีนำภาพที่ได้ขนาด A3 ไปให้ร้านขยายเป็นแผ่นภาพผ้าใบขนาด A0 ติดตั้งไว้ที่ผนังร้าน โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวสอบถามและเจ้าของร้านจะอธิบายที่มาของภาพ รวมถึงกิจกรรมของนักศึกษาที่เข้ามาเก็บข้อมูล

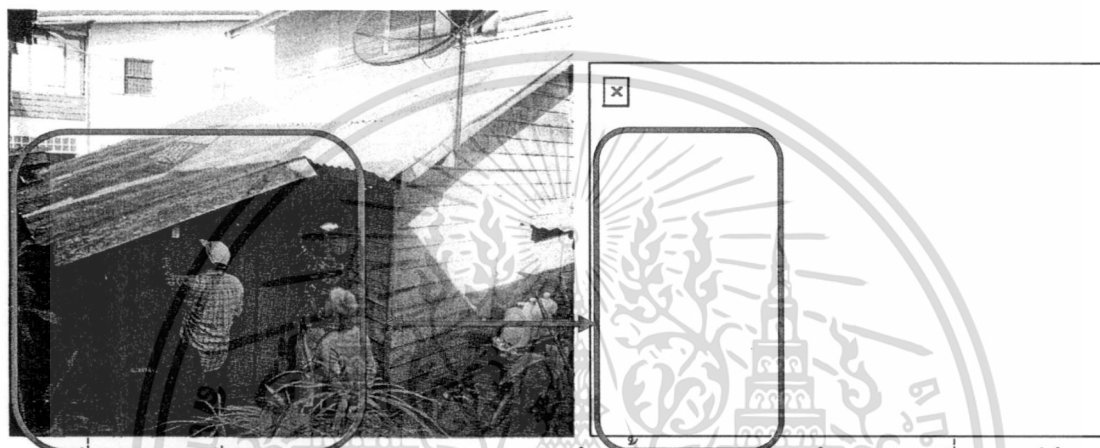

ภาพที่ 7.5 การติดตั้งภาพเขียนไฟโต้เทรชไว้บริเวณร้านค้าที่พบเห็นได้ง่าย

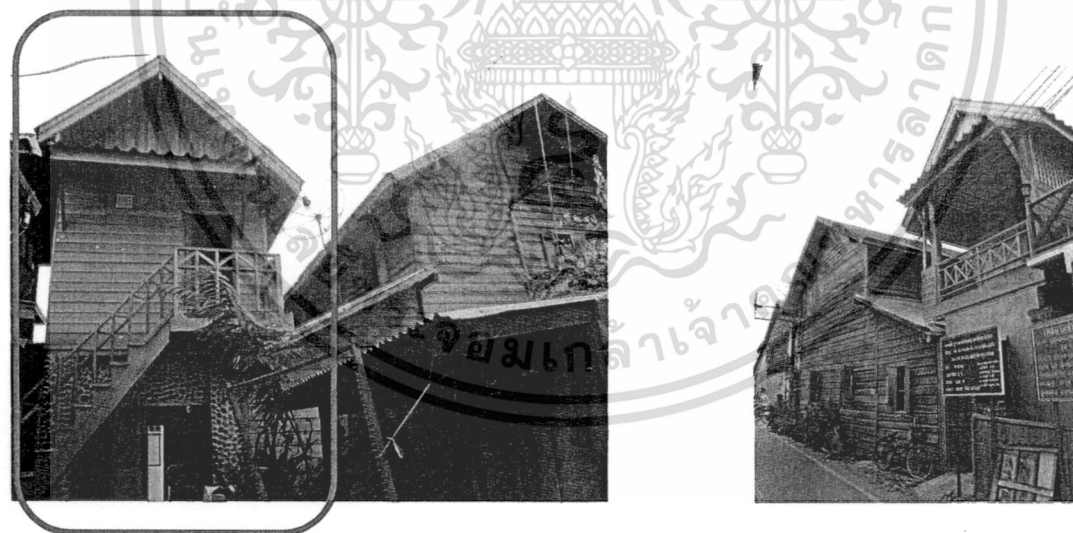
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.4 การนำชุดข้อมูลไปใช้ในพื้นที่ จากการสำรวจพบว่า มีการนำแบบผังวัดบ้านไปใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและตัวเรือนเพื่อปรับเปลี่ยนกิจกรรมพักอาศัยเป็นที่พักรวมประเภทโฮมสเตย์ (home stay) โดยการอ้างอิงจากแบบผังวัดเพื่อไม่ให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิม

นางอุไรรัตน์ มั่งมีศรี ได้นำแบบผังวัดเพื่อต่อเติมห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยว โดยเลือกที่ต่อเติมด้านหลังเรือนไม้และจะรื้อห้องน้ำซึ่งเป็นส่วนต่อขยายออก และคงรักษาตัวเรือนไม้ตามที่ยื่นแบบผังวัด

ภาพที่ 7.6 ภาพเขียนแบบผังวัดแสดงส่วนต่อเติมห้องนาคาเหเจ้าของบ้านปรับเปลี่ยนการใช้งาน

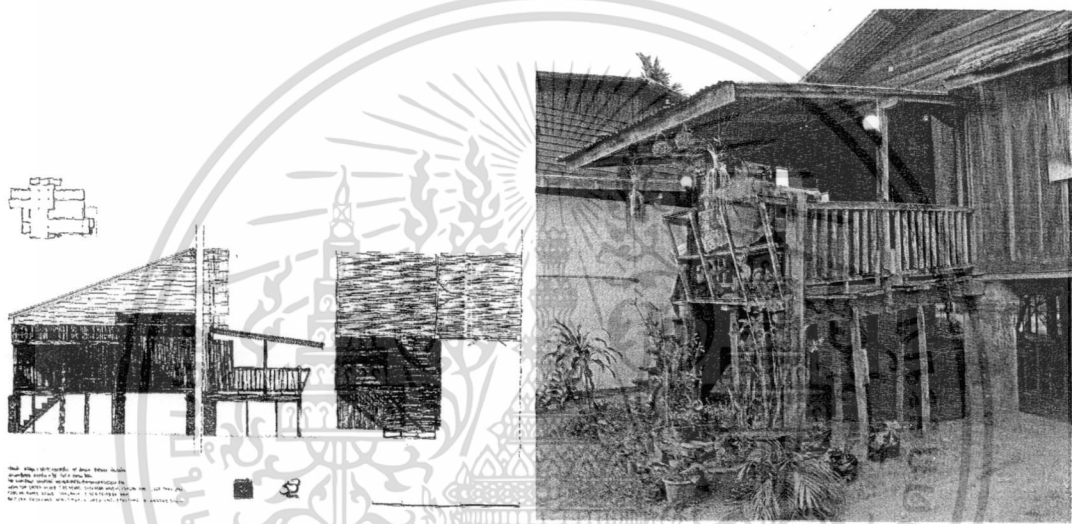

ภาพที่ 7.7 การต่อเติมห้องพักที่ไม่กระทบตัวเรือนไม้เดิม โดยอ้างอิงจากแบบผังวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

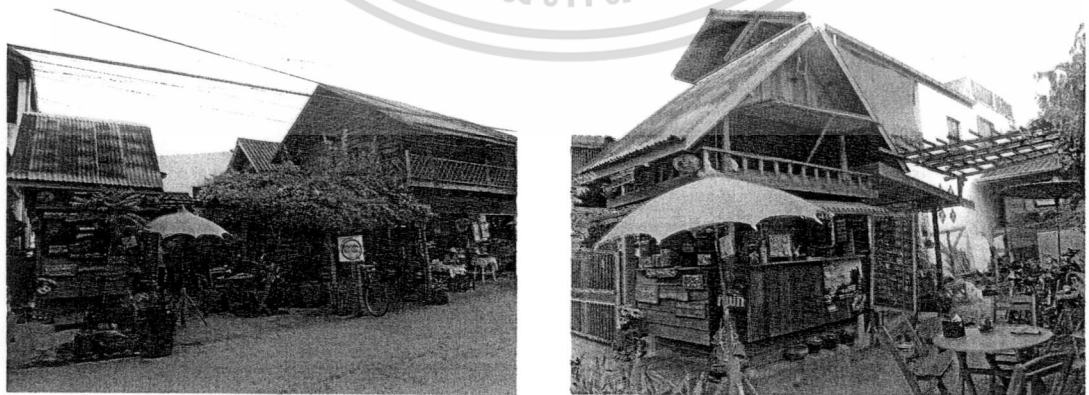
นางนิมิต ทัดเทียม ปัจจุบัน ได้ปรับเปลี่ยนเรือนเฝ้าอายุ 150 ปี เป็นที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยวโดยไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของเรือน โดยใช้แบบร่างวัดเป็นการสร้างความเข้าใจต่อผู้ที่มาพัก และได้ได้รับการชมเชยจากผู้ที่มาพักที่สามารถรักษารูปแบบเดิมของเรือนไว้ เนื่องจากที่พักส่วนใหญ่ในเชียงคานถูกปรับสภาพเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ในขณะที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผล เจ้าของบ้านได้นำแบบขยายชานทางขึ้นหน้าบ้านเพื่ออ้างอิงในการปรับปรุงเนื่องจากมีสภาพทรุดโทรม และปรึกษากับผู้เพื่อสร้างพื้นที่ขยายชานหน้าบ้าน เพราะจากเดิมเจ้าของบ้านจะทำขนมหลังบ้านเพื่อนำไปขายที่ตลาดแต่เมื่อนักท่องเที่ยวรู้จักบ้านตนเองมากขึ้น จึงต้องการขยายชานหน้าบ้านของตนเองร่วมกับการเปิดเป็นเรือนพักแรม

ภาพที่ 7.8 การอ้างอิงแบบขยายชานหน้าบ้าน เพื่อการปรับปรุงจากเดิมมีสภาพทรุดโทรม

นางสาวปภา มิ่งมีศรี นำแบบร่างวัดเรือนไม้เดิมให้ช่างนำไปอ้างอิงเพื่อย่อสัดส่วนในการสร้างร้านกาแฟ โดยจะอธิบายนักท่องเที่ยวว่าเป็น “เรือนคู่แฝด” กับเรือนหลังเดิม

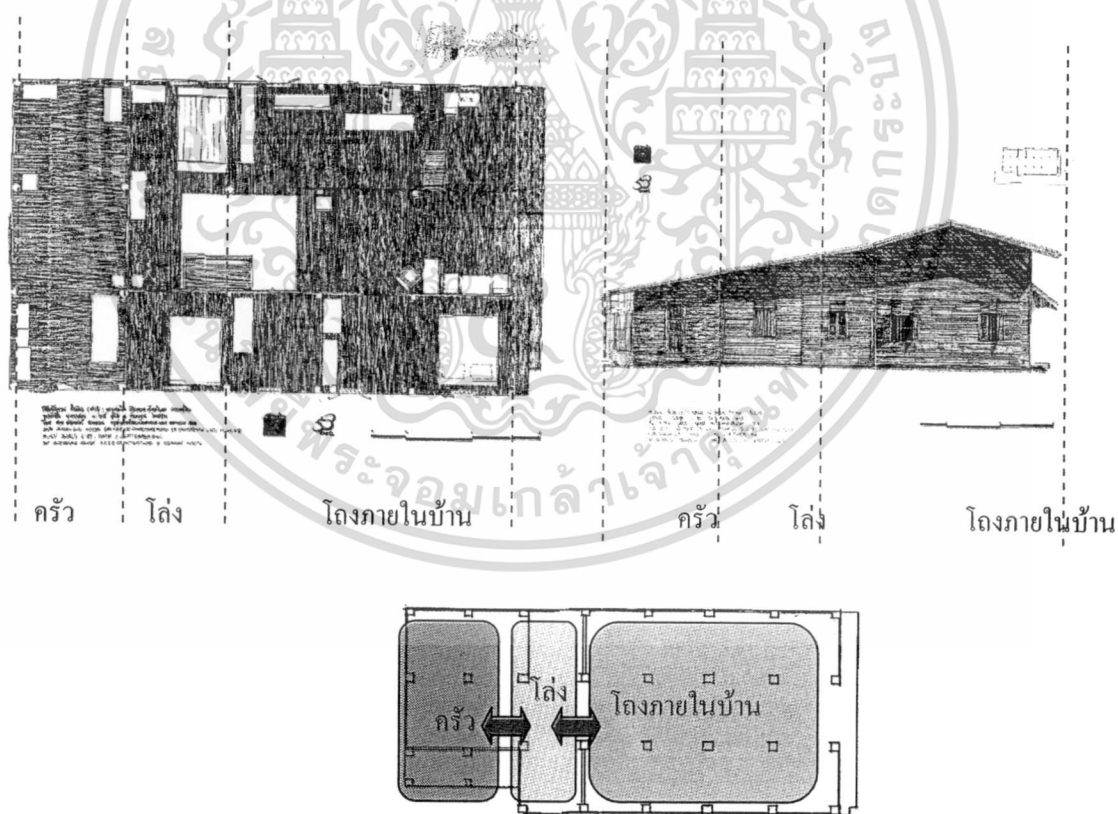
ภาพที่ 7.9 การใช้แบบร่างวัดในการอ้างอิงย่อสัดส่วนเพื่อสร้างกาแฟ โดยเรียกว่า “เรือนแฝด”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2 การประเมินผลกระบวนการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาสถาปัตยกรรม

ผู้วิจัยทางด้านสถาปัตยกรรม และการศึกษา ควรให้ความสำคัญของการอภิปรายผลการวิจัยสู่ชุมชน เพราะชาวบ้านต้องการทราบผลหลังจากที่นักวิจัยเข้ามาเก็บข้อมูล ตลอดจนเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับกลุ่มนักศึกษาสถาปัตยกรรมและนักเรียนในพื้นที่ เพราะสามารถเข้าหาข้อมูลจากกลุ่มชาวบ้านได้ดี เปรียบเหมือนลูกหลานและนักศึกษายังได้ความรู้ต่างๆจากประสบการณ์จริงของคนในชุมชนและรู้สึกมีส่วนร่วมรักษามรดกชุมชน สร้างจิตสำนึกที่ดีในวิชาชีพสถาปัตยกรรมต่อไป

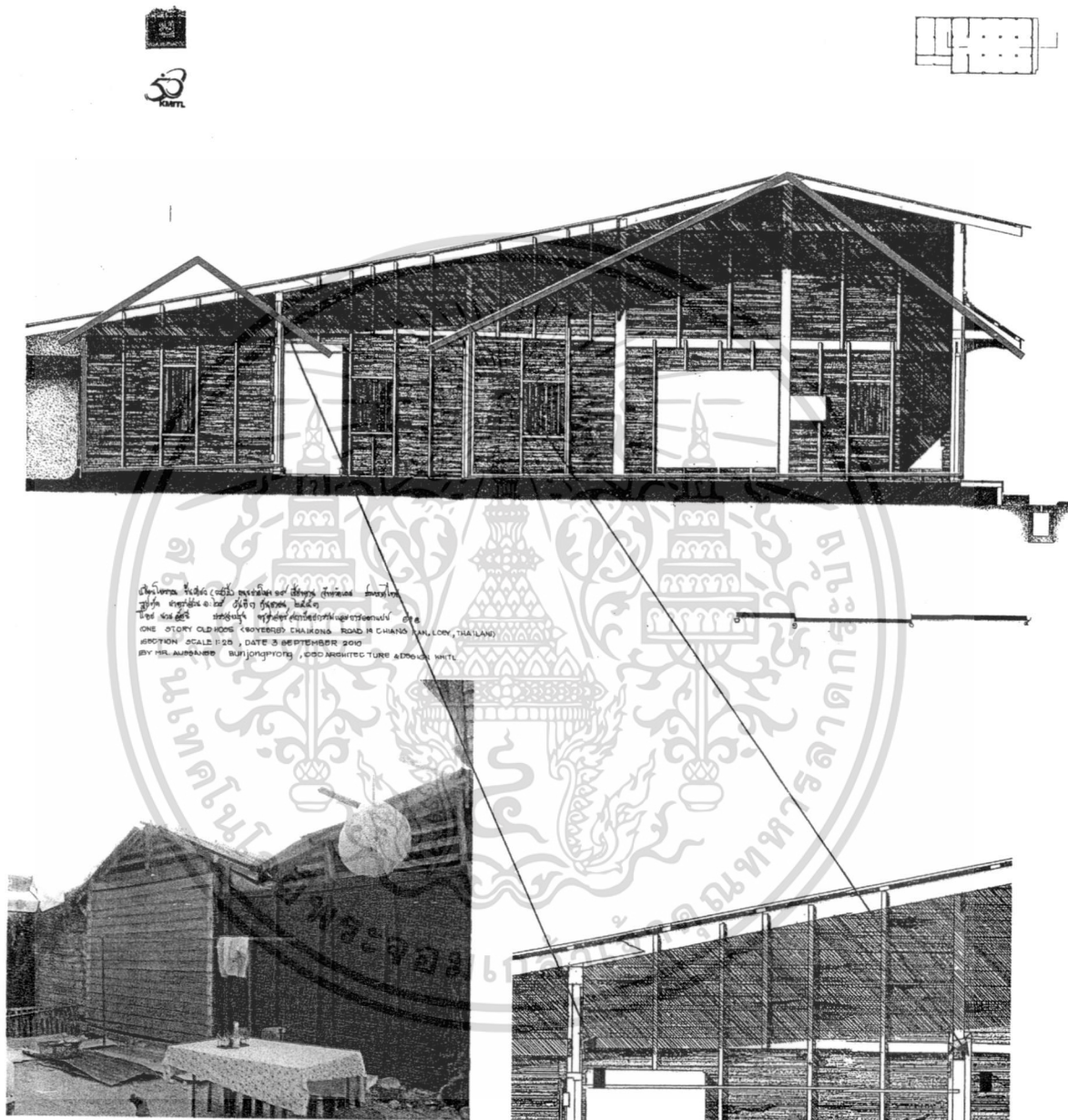
7.2.1 นักศึกษาและการวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรม หลังจากที่ได้สำรวจลักษณะทางสถาปัตยกรรมของชุมชนเขียงคาน สามารถจำแนกรูปแบบเรือนพักอาศัย (ข้อมูลในบทที่ 4) เป็นหลักในการแบ่งกลุ่มทำงานเขียนแบบร่างวัด นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงให้เห็นพัฒนาการของเรือนพักอาศัย และอภิปรายผลแบบสัญญาณเปรียบเทียบกับเรือนที่ยังหลงเหลืออยู่ในชุมชน

ภาพที่ 7.10 การวิเคราะห์พื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย

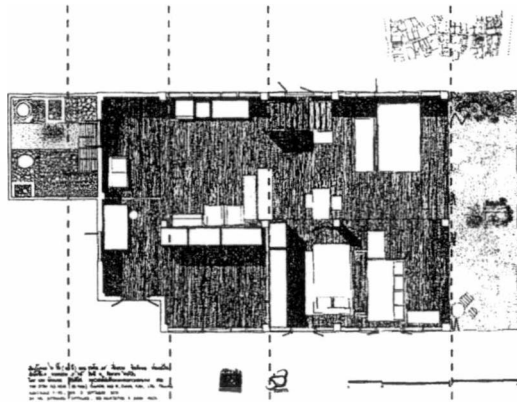
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นายอัศนี บรรจงปรุง นักศึกษาที่เขียนแบบรังวัดภาพตัด สามารถอภิปรายแบบสัณฐานจากการพบร่องรอยคานบริเวณหัวเสา ซึ่งเดิมเจ้าของบ้านอธิบายว่าเคยเป็นพื้นที่เปิดโล่ง ระหว่างตัวเรือนใหญ่และครัว โดยสามารถเชื่อมโยงกับเรือนลักษณะเดิมที่พบเห็นในชุมชน (เรือนร้าง)

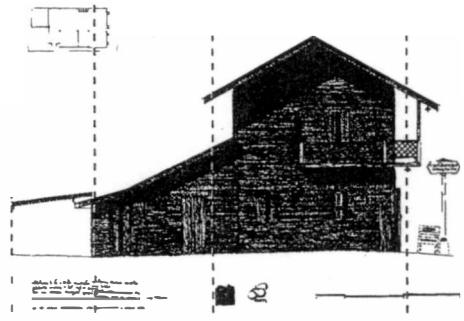

ภาพที่ 7.11 การวิเคราะห์แบบสัณฐานของเรือนไม้ชั้นเดียวเปรียบเทียบกับอาคารเดิมในชุมชน นายไวพจน์ นินนบดี นักศึกษาที่เขียนแบบรังวัดภาพตัดเรือนไม้ 2 ชั้น สามารถอภิปรายแบบสัณฐานจากการพบแนวจันทันของหลังคาหลังบ้านซึ่งเป็นพื้นที่ดัดแปลงจากครัวเดิม ครัว โดยสามารถเชื่อมโยงกับเรือนลักษณะเดิมที่พบเห็นในชุมชน (เรือนร้าง)

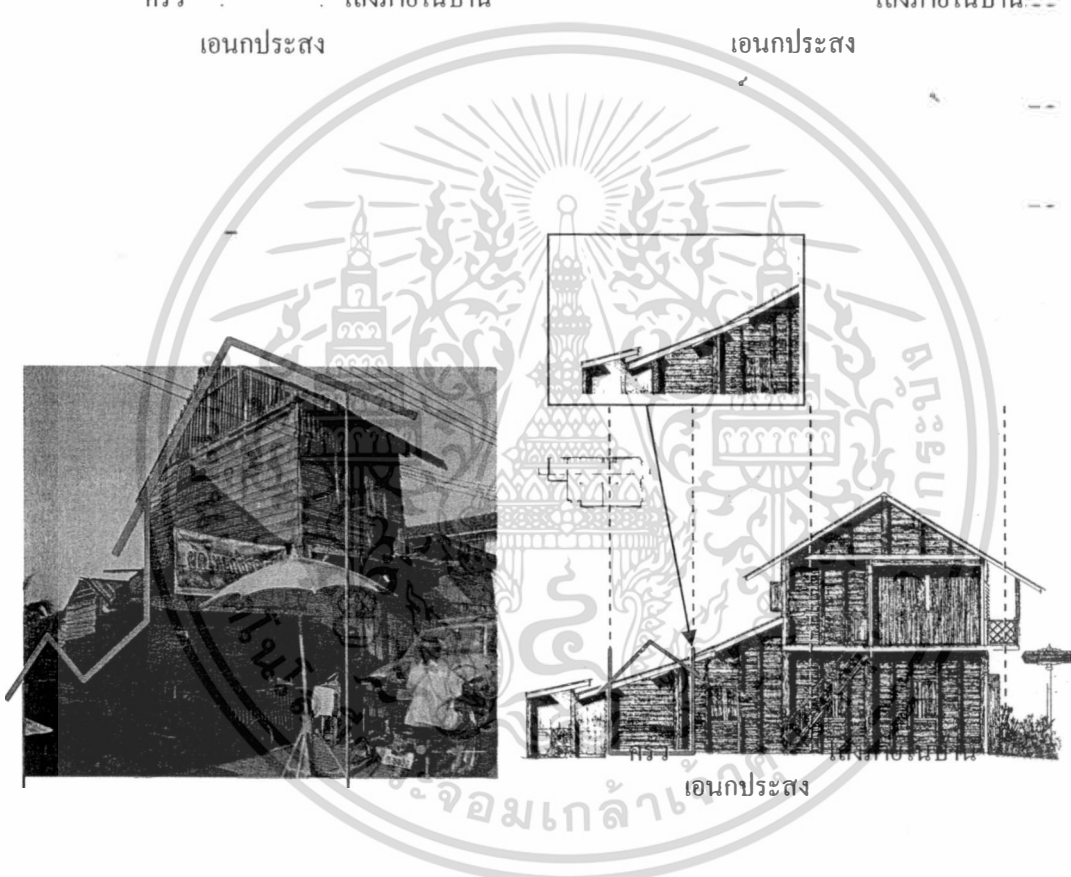
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คร่าว โถงภายในบ้าน
เอนกประสง

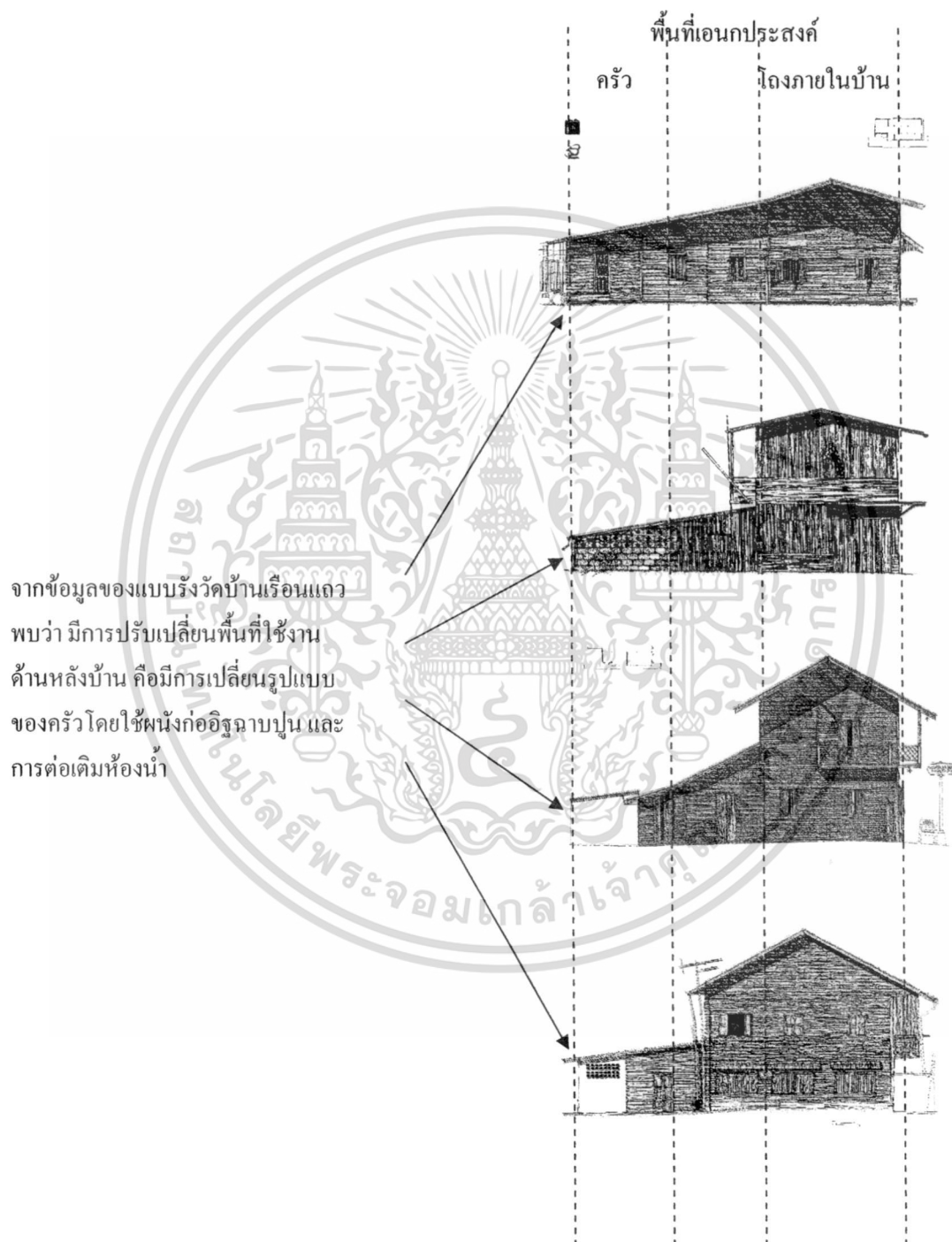
โถงภายในบ้าน
เอนกประสง

ภาพที่ 7.12 การวิเคราะห์แบบสัญลักษณ์ของเรือนไม้ 2 ชั้น เปรียบเทียบกับอาคารเดิมในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

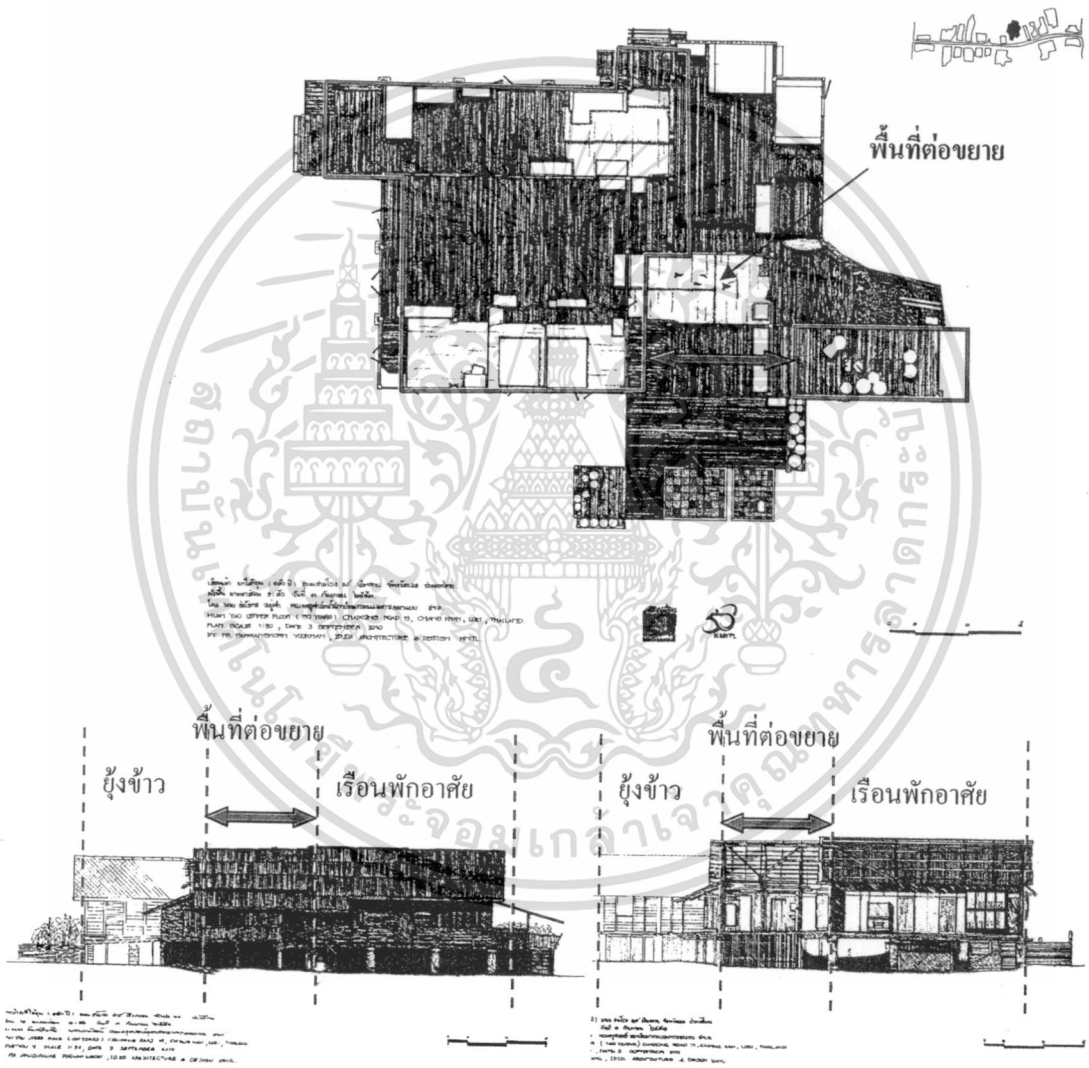
เมื่อทำการเขียนแบบรังวัดเรือนแถวไม้ช่วงอายุ 60 – 90 ปี จำนวนสี่หลัง นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถเปรียบเทียบขนาดและสัดส่วนของแต่ละหลัง ทำให้พบว่า ถึงแม้ลักษณะของเรือนที่รูปแบบแตกต่างกันแต่มีการใช้สอยและเรือนมีความยาวใกล้เคียงกันมาก และส่วนใหญ่จะพบการปรับสภาพด้านหลังเรือนต่อเติมเป็นห้องน้ำและครัว

ภาพที่ 7.13 การเปรียบเทียบขนาดความยาวของเรือนแถวไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นักศึกษากลุ่มที่รับผิดชอบเขียนแบบรังวัดเรือนเข้า (ยกพื้น) ในขณะที่เริ่มทำการสำรวจ
 เข้าใจว่าเป็นเรือนขนาดใหญ่มียุ่งข้างติดกับด้านหลังของตัวเรือน แต่เมื่อทำการเขียนแบบสามารถ
 พบลักษณะของรอยต่อโครงสร้าง ตั้งแต่ลักษณะของเสา โครงพื้น ผนังและหลังคา เมื่อทำการ
 เปรียบเทียบผังพื้น รูปด้านและรูปตัด ทำให้สามารถอธิบายแบบสัญญาฐานของตัวเรือนได้ คือ จาก
 เดิมเป็นตัวเรือนพักอาศัยสร้างแยกจากยุ่งข้าง แต่เนื่องจากเป็นครอบครัวใหญ่จึงสร้างส่วนต่อ
 ขยาย พื้นที่เอนกประสงค์และห้องน้ำจนตัวเรือนเชื่อมต่อกับยุ่งข้าง ทำให้มีลักษณะคล้ายเรือน
 ขนาดใหญ่ในปัจจุบัน

ภาพที่ 7.14 แสดงพื้นที่ต่อขยายระหว่างตัวเรือนและยุ่งข้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2.2 นักศึกษาและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสถาปัตยกรรม พบว่า หลังจากทำการเขียนแบบผังวัดเรือนทั้งหมด สามารถเข้าใจถึงช่วงอายุและพัฒนาการของเรือนพักอาศัยของชุมชนเชียงคานได้ โดยนำข้อมูลมาจัดทำหุ่นจำลองผังบริเวณเชียงคาน จำแนกรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

เรือนเกษตรกรรม

อายุ 90-150 ปี

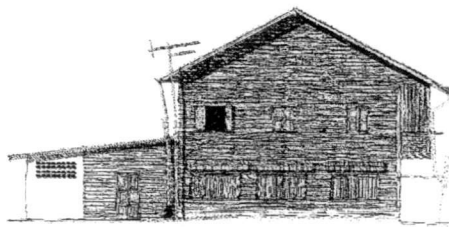
เรือนแถวไม้

อายุ 70-90 ปี

เรือนแถวไม้

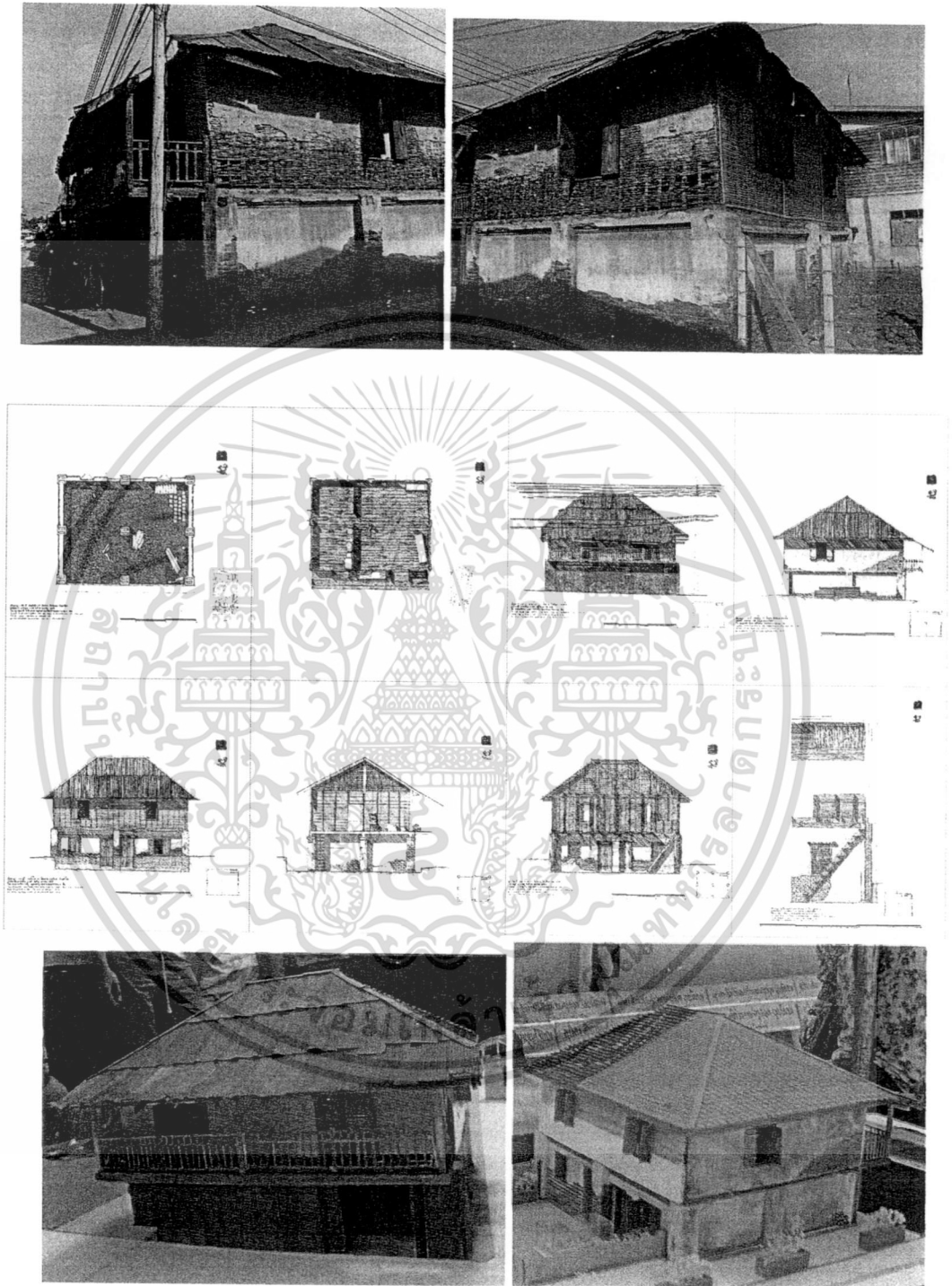
อายุ 40-70 ปี

ภาพที่ 7.15 การจัดทำหุ่นจำลองจำแนกรูปแบบเรือนพักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดทำหุ่นจำลองจากข้อมูลของแบบร่างวัด เพื่อเสนอรูปแบบการปรับปรุงอาคาร

ภาพที่ 7.16 การจัดทำหุ่นจำลองเพื่อหาแนวทางอนุรักษ์อาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.3 การประเมินผลความเข้าใจมรดกชุมชนจากนักท่องเที่ยว

กลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาพื้นที่โดยไม่ได้หาข้อมูลมาก่อน พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีลักษณะเหมือนกับไปสถานที่ต่างๆทั่วไป การให้ความรู้มรดกชุมชนด้วยการนำเสนอสื่อทางสถาปัตยกรรมที่ประกอบด้วยภาพและคำบรรยายทำให้ง่ายต่อความเข้าใจสามารถเข้าหาแหล่งทางวัฒนธรรมชุมชนซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาที่ชุมชนเชียงคาน ดังนั้น เมื่อทราบความสำคัญของคุณค่ามรดกชุมชนแล้วสามารถกำหนดกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวได้ชัดเจนขึ้น เช่น เชียงคานเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นต้น

ภาพที่ 7.17 การมอบข้อมูลแผนที่แหล่งมรดกชุมชนเชียงคานต่อนักท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.4 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

7.4.1 สรุปผลการวิจัย

1. การพิจารณาและระบุคุณค่าแหล่งมรดกชุมชนเชียงคานซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกตาม วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดำเนินการหาข้อมูลวิจัยจากการสัมภาษณ์จากตัวแทนชาวบ้านในชุมชน ได้ ข้อสรุปดังนี้

- การลำดับความสำคัญและระบุแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ได้แก่
 - 1) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ให้ความสำคัญต่อ วัดของแต่ละคุ้ม (8วัด)
 - 2) คุณค่าทางสถาปัตยกรรม ให้ความสำคัญต่อ รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนแถวไม้ ที่พบเห็นในชุมชนเชียงคาน
 - 3) คุณค่าทางสังคมและการศึกษา ให้ความสำคัญต่อ อาคารที่มีลักษณะพิเศษ ที่หลงเหลืออยู่ในชุมชนเชียงคาน
- การระบุประเภทวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่
 - 1) มุขปาฐะ ภาษ คำพูด ได้แก่ ภาษาไทยเชียงคาน
 - 2) ศิลปะการแสดง ได้แก่ การละเล่นผีขนน้ำ โปงลาง
 - 3) แนวทางปฏิบัติทางสังคม ได้แก่ การเข้าวัดทำบุญ การตักบาตรข้าวเหนียว และ ฮีตสิบสอง คองสิบสี่
 - 4) การสืบทอดความรู้ ได้แก่ อาหารพื้นบ้าน เช่น ข้าวปุ้นน้ำแจ่ว ตำข้าวต้องแดง จุ่มนัว ข้าวปุ้นฮ้อน ข้าวจี และ ส้มหมู
 - 5) ภูมิปัญญา ได้แก่ ลินค้ำพื้นเมือง เช่น ผ้าหม่นวม และ เครื่องจักรสาน

2. หลังจากระบุคุณค่าแหล่งมรดกชุมชน ผู้วิจัยและนักศึกษาสถาปัตยกรรมลงพื้นที่เพื่อ เก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) ดังนี้

- การเก็บข้อมูลแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้
 - 1) การเก็บข้อมูลภาพถ่าย อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ภาพถ่าย วัดทั้ง 8 คุ้ม
 - 2) การเก็บข้อมูลด้วยการเขียนแบบรังวัด อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ได้แก่ รูปแบบเรือนพื้นของชุมชนเชียงคานทั้งหมด 9 หลัง
 - 3) การเก็บข้อมูลด้วยภาพร่าง อาคารที่คุณค่าทางสังคมและการศึกษา ได้แก่ อาคารที่มีลักษณะพิเศษทางสถาปัตยกรรม ทั้งหมด 9 หลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การเก็บข้อมูลแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
 - 1) การเก็บข้อมูลด้วยการถ่ายภาพ แหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน ต่างๆ เช่น การตักบาตรข้าวเหนียว การเข้าวัดทำบุญ การละเล่น ร้านอาหารพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง
 - 2) การเก็บข้อมูลด้วยการเขียนภาพถ่ายแหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน ต่างๆ เช่น การตักบาตรข้าวเหนียว การเข้าวัดทำบุญ การละเล่น ร้านอาหารพื้นบ้าน สินค้าพื้นเมือง

3. จัดทำสื่อการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3)

ประกอบด้วย

- 1) แผ่นภาพแสดงข้อมูลวัดต่างๆของชุมชนเชียงคาน
 - 2) แผ่นภาพ แสดงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชุมชน
 - 3) แผ่นภาพ แสดงแหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน เช่น ร้านอาหารพื้นบ้าน
 - 4) คู่มือท่องเที่ยวแหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน
 - 5) แผนที่ท่องเที่ยวแหล่งมรดกชุมชนเชียงคาน
4. หลังจากจัดทำสื่อการนำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน ผู้จัดทำได้จัดกิจกรรมในพื้นที่ (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) ได้แก่
- 1) การจัดแสดงผลงานเขียนแบบรังวัด บริเวณบ้านที่เก็บข้อมูล
 - 2) การจัดแสดงการเขียนแบบภาพถ่าย บริเวณที่สาธารณะของชุมชนเชียงคาน
 - 3) การจัดแสดงผลงานสถาปัตยกรรมร่วมกับการจัดเสวนาของสถาบันการศึกษา
 - 4) นำเสนอคุณค่ามรดกชุมชนภายในศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคาน

7.4.2 ข้อเสนอแนะ

- ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้และเห็นความสำคัญของคุณค่ามรดกชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- ศูนย์ข้อมูลเมืองเชียงคาน ควรมีบทบาทเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจคุณค่ามรดกชุมชนต่อนักท่องเที่ยว
- สามารถนำข้อมูลทางสถาปัตยกรรม เป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมหรือการอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรม และเป็นประโยชน์ด้านการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. 2540. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.เอกสารอัดสำเนา
- กรินทร์ กลิ่นขจร.2553.การวาดเส้นทางสถาปัตยกรรม. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2554, จาก <http://www.facebook.com/topic.php?uid=365325056732&topic=16180>
- ณัฐพล ตันมิ่ง. 2552. ประวัติเมืองเชียงคาน. (ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ
- ทวีเดช ทรงอ่อน. การศึกษาคุณค่าสภาพแวดล้อมเมืองและชุมชนธนบุรีเพื่อการอนุรักษ์. วิทยานิพนธ์การออกแบบและวางแผนชุมชนเมืองมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ยงธนิศร์ พิมลเสถียร. 2540. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการอนุรักษ์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. เอกสารอัดสำเนา
- เหรียญ หล่อวิมจล 2550. การท่องเที่ยวในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในเอเชีย. (ครั้งที่4) กรุงเทพฯ
- วสุ โปษยนันท์ .2553.มรดกโลกทางวัฒนธรรม World Cultural Heritage. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2553, จาก <http://vasuposh.blogspot.com/2009/08/world-cultural-heritage.html>
- วิฑูรย์ เหรียญรุ่งเรือง.2552.การอนุรักษ์และจัดการมรดกวัฒนธรรม. เชียงใหม่ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์. 2549. แนวทางการศึกษาสถาปัตยกรรม พื้นถิ่น.สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2553, จาก [http:// www.kmitl.ac.th/ader/articles/virnacular.htm](http://www.kmitl.ac.th/ader/articles/virnacular.htm)
- สุกัญญา เอี่ยมชัย. 2549. การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการอนุรักษ์ชุมชนเมืองลำปาง. วิทยานิพนธ์การออกแบบและวางแผนชุมชนเมืองมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุดจิต สนั่นไหว. (2550). โครงการสำรวจจริงวัดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นแบบ Vernadoc. สืบค้นเมื่อ สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2554, จาก <http://vernadoc.multiply.com/journal/item/7>
- อุดม สกุลพานิชย์. 2533. การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์เขตพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าลพบุรี.วิทยานิพนธ์การออกแบบและวางแผนชุมชนเมืองมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Anthony J. Catanese. 1978. *Urban Planning*. New York : McGraw-Hill
- Feilden Bernard M. and Jokilehto Jukka .1993. *Management Guidelines for World Cultural Heritage Site*. Rome : ICCROM
- James R. Emshoff and Edward R. Freeman. 1978. *Value Assessment*. New York : McGraw-Hill
- Unesco. 1972. *Convention Concerning the Projection of the World Cultural and Natural heritage*. Paris
- Worskett Roy. 1969. *The charator of Towns : An Approach to Conservation*. London : Architectural Press.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสำรวจสถาปัตยกรรมเทศบาลตำบลเวียงคน

บ้านเลขที่	ซอย	หมู่ที่	เลขอ้างอิง
------------	-----	---------	------------

ผู้สำรวจ.....

เจ้าของหรือผู้เช่า..... หรือชื่อร้านค้า..... อายุอาคาร.....ปี

- ลักษณะอาคาร เรือนเดี่ยว เรือนแถว เรือนแฝด ตึก สร้างใหม่
- จำนวนชั้น ยกใต้ถุน 1 ชั้น 2 ชั้น มากกว่า 2 ชั้น ระบุ.....
- รูปแบบที่เกี่ยวข้อง มีระเบียง ไม่มีระเบียง มีระเบียงครึ่ง แผลไม่สมมาตร มีกันสาด
- รูปทรงหลังคา จั่ว ปันหย่า เฟิงหมาแหงน แบน อื่นๆ.....
- วัสดุผนัง (โดยรวม) ไม้ สังกะสี บนไม้ ปูน อิฐบล็อก อื่นๆ.....
- ลักษณะประตู บานเพี้ยมไม้ บานเปิดไม้ เหล็กยึด บานกระจะก อื่นๆ.....
- กิจกรรม พักอาศัย อาศัยค้าขาย ร้านอาหาร ที่พักรวม ทั้งร้าง
- ความสมบูรณ์ น้อยกว่า 30% 30% 50% 80% มากกว่า 80%
- การประเมินคุณค่า

เกณฑ์การพิจารณา		0	1	2	3	4	5	คำอธิบาย
คุณค่าด้านสุนทรียภาพ	ศิลปะ							มีความงามทางศิลปะ ลวดลาย ตกแต่ง
	สถาปัตยกรรม							มีสัดส่วนสวยงาม รูปแบบอาคารสวยงาม
คุณค่าด้านประวัติศาสตร์	อายุสมัย							ระดับ 1 ตั้งแต่ 50 ปี เพิ่มขึ้นช่วงละ 20 ปี
	สำคัญทางประวัติศาสตร์	มี			ไม่มี			ระบุ.....
	เกี่ยวกับบุคคลสำคัญ	มี			ไม่มี			ระบุ.....
คุณค่าด้านการศึกษา	ความหายาก							รูปแบบแปลกตา หายากในชุมชน
	ความแท้							ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ
	การสื่อความหมาย							มีความเหมาะสมกับกิจกรรม เข้าใจง่าย
	เป็นตัวแทนชุมชน							แสดงความเป็นเอกลักษณ์ชุมชน
คุณค่าด้านสังคม	ความผูกพันในชุมชน							เป็นที่ประกอบกิจกรรมประจำวันของชุมชน
	การยอมรับจากชุมชน							เป็นส่วนหนึ่งคู่กับชุมชน

ประวัติอาคารและการปรับปรุง

.....

.....

กาใต้ถุน	เรือนเดี่ยว 1 ชั้น	เรือนแถว 2 ชั้น	เรือนเดี่ยว 2 ชั้น	เรือนแฝด 2 ชั้น	เรือนเดี่ยว 2 ชั้นมีระเบียง	ตัวอย่าง
						รูปแบบอาคาร

แบบสัมภาษณ์ที่.....

วันที่.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับตัวแทนชุมชน เทศบาลตำบลเชียงคาน จ.เลย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ..... ตำแหน่ง..... ที่ทำงาน.....

ที่อยู่..... คุ้ม.....

2. คุณค่ามรดกชุมชนเชียงคาน ลำดับความสำคัญของคุณค่า

ลำดับ	คุณค่า	เหตุผล
	คุณค่าด้านประวัติศาสตร์	
	คุณค่าด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม	
	คุณค่าด้านสังคม	
	คุณค่าด้านวัฒนธรรม	
	คุณค่าด้านการศึกษา	

3. ระบุคุณค่าทางวัฒนธรรม สถานที่ที่สำคัญ

คุณค่า	แหล่ง
คุณค่าด้านประวัติศาสตร์	
คุณค่าด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม	
คุณค่าด้านสังคม	
คุณค่าด้านวัฒนธรรม	
คุณค่าด้านการศึกษา	

4. ความคิดเห็นด้านการสื่อคุณค่ามรดกชุมชน

ชนิดของสื่อ.....

สถานที่ให้ความรู้.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ความคิดเห็นทั่วไป.....

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุตบแต่งสิ่งใด และต้องยังอ้างถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรณีนำไปใช้

.....

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ในบริเวณเทศบาลตำบลเชียงคาน จ.เลย

โปรดทำเครื่องหมาย หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าใช่ หรือโปรดเติมข้อความในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง อื่นๆ..... อายุ.....ปี
2. การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท
3. อาชีพ นักศึกษา รับราชการ/วิสาหกิจ เกษตรกรรม พนักงานอิสระ
 พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ.....
4. ลักษณะการศึกษาหรืออาชีพ ด้านการศึกษา ด้านออกแบบ ด้านท่องเที่ยว
 ด้านเกษตรกรรม ด้านการตลาด ด้านบริหาร อื่นๆ.....
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท
 15,001 – 20,000 บาท 20,001 – 25,000 บาท มากกว่า 25,001 บาท
6. ความถี่ในการท่องเที่ยวต่อปี.....ครั้ง/ปี
7. ลักษณะสถานที่ท่องเที่ยว ธรรมชาติ ชุมชนโบราณ วัด/โบราณสถาน
 สถานที่ที่ได้รับการแนะนำ สถานที่ที่กำลังได้รับความสนใจ อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชียงคาน

1. ท่านเดินทางมาเป็นครั้งที่..... (ถ้ามาเคยแล้ว) ครั้งสุดท้ายเมื่อเดือน.....พ.ศ.
2. จำนวนคนที่เดินทางมาด้วย.....ท่าน ระยะเวลาการพัก.....วัน เพียงพอ ไม่เพียงพอ
3. เดินทางด้วยวิธี รถโดยสารสาธารณะ รถบัสกลุ่มคณะ รถส่วนตัว รถตู้
4. เดินทางมาจาก.....(ภูมิลำเนาหรือที่ทำงานประจำ).....(สถานที่ที่ก่อนหน้า)
5. ลักษณะการท่องเที่ยว ตั้งใจมา เป็นทางผ่าน เป็นหนึ่งในโปรแกรมทัวร์ ลองมาดูก่อน
6. ได้รับข้อมูลเชียงคานจาก สื่อโทรทัศน์ หนังสือแนะนำ จากบุคคลอื่น อินเทอร์เน็ต
7. รู้รายละเอียดของเชียงคานมาก่อนหรือไม่ ไม่รู้เลย รู้บ้างเล็กน้อย ศึกษามาแล้ว รู้เพราะมาแล้ว
8. กิจกรรม การศึกษา พักผ่อน ดักบาตร ถ่ายรูป ชื้อของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการรับรู้คุณค่าชุมชนเชียงคาน

1. การรับรู้ภาพ(ในความคิด)ที่เด่นชัดของชุมชนเชียงคาน (ตอบเพียงข้อเดียว)

บ้านเรือนแถวไม้ ชุมชนโบราณ วิถีชีวิตท้องถิ่น วัฒนธรรมที่โดดเด่น อาหารอร่อย

2. การรับรู้ความหมายของชุมชนเชียงคาน (ตอบเพียงข้อเดียว)

สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน สถานที่ศึกษาหาความรู้ สถานที่สังสรรค์

3. ภาพ(ในความคิด)คุณค่าที่เด่นชัด ก่อน การเข้าชุมชนเชียงคาน (เรียงลำดับ 1 มากที่สุด ถึง 5 น้อยที่สุด)

.....ด้านศิลปะด้านสถาปัตยกรรมด้านประวัติศาสตร์ด้านสังคมด้านวัฒนธรรม

4. คุณค่าของชุมชนเชียงคานที่ได้ **สัมผัส**

ด้านศิลปะ	☐	มีความโดดเด่นของลวดลายประดับอาคารโบราณ
	☐	มีความโดดเด่นด้านการจัดร้านค้าหรือที่พักที่สวยงาม
ด้านสถาปัตยกรรม	☐	มีความโดดเด่นของรูปทรงอาคารโบราณ
	☐	มีจำนวนอาคารหรือสถานที่สำคัญมากมาย
	☐	มีความโดดเด่นด้านการปรับปรุงร้านค้าหรือที่พัก
ด้านประวัติศาสตร์	☐	มีความโดดเด่นด้านประวัติศาสตร์ของสถานที่และบุคคลสำคัญ
	☐	มีความโดดเด่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอด 1 ปี
ด้านสังคม	☐	มีความโดดเด่นด้านวิถีชีวิตคนท้องถิ่น
	☐	มีความโดดเด่นด้านอรรถาธิบายของคนในชุมชน
	☐	มีความโดดเด่นด้านมิตรภาพของผู้ประกอบการร้านค้าหรือที่พัก
ด้านวัฒนธรรม	☐	มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมดั้งเดิม
	☐	มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมการท่องเที่ยวสมัยใหม่

ส่วนที่ 4 ข้อมูลการสื่อคุณค่าของชุมชนเชียงคาน

1. สื่อคุณค่ามรดกชุมชนเชียงคานที่ท่านอยากรับรู้ (เรียงลำดับ 1 มากที่สุด ถึง 6 น้อยที่สุด)

..... ประวัติชุมชน สถานที่สำคัญ ร้านขายของที่ระลึก ที่พัก ร้านอาหาร วิถีชีวิตชุมชน

2. รูปแบบของการให้ข้อมูลคุณค่ามรดกชุมชนที่ท่านสนใจ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

นิทรรศการ แผนที่วัฒนธรรม แผ่นพับให้ข้อมูล ป้ายแนะนำสถานที่ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3. สถานที่ของการให้ข้อมูลที่ท่านสนใจ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ศูนย์ข้อมูลชุมชน ศูนย์ข้อมูลประจำคุ้มวัด ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ความคิดเห็นด้านการสื่อคุณค่า.....

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 5 ความเข้าใจในคุณค่ามรดกชุมชน

1. การสื่อคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคุณค่าที่ได้รับ (เรียงลำดับ 1 มากที่สุด ถึง 6 น้อยที่สุด)

..... ประวัติชุมชน สถานที่สำคัญ ร้านขายของที่ระลึก ที่พัก ร้านอาหาร วิถีชีวิตชุมชน

2. การสื่อคุณค่ามรดกชุมชนเชิงคุณค่าสามารถลำดับคุณค่าของชุมชน (เรียงลำดับ 1 มากที่สุด ถึง 5 น้อยที่สุด)

.....ด้านศิลปะด้านสถาปัตยกรรมด้านประวัติศาสตร์ด้านสังคมด้านวัฒนธรรม

3. ระดับความเข้าใจในคุณค่ามรดกชุมชน

ลำดับ	คุณค่ามรดกชุมชน	ระดับความเข้าใจ				
		1	2	3	4	5
1.	คุณค่าด้านประวัติศาสตร์					
	ความเข้าใจเรื่องประวัติการก่อตั้งเมืองเชียงคาน					
	ความเข้าใจเรื่องบุคคลสำคัญในประวัติเมืองเชียงคาน					
	ความเข้าใจเรื่องชุมชนในประวัติเมืองเชียงคาน					
	ความเข้าใจเรื่องสถานที่สำคัญในประวัติเมืองเชียงคาน					
	ความเข้าใจเรื่องความเชื่อในประวัติเมืองเชียงคาน					
2.	คุณค่าด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม					
	ความเข้าใจในความงามทางสถาปัตยกรรม					
	ความเข้าใจในลวดลายทางสถาปัตยกรรม					
	ความเข้าใจในประเภทของสถาปัตยกรรม (วัด, บ้าน, เรือนแถว, อาคารพิเศษ)					
	ความเข้าใจในรูปแบบสถาปัตยกรรม (จำแนกลักษณะสถาปัตยกรรม)					
	ความเข้าใจในเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม (ส่วนประกอบของสถาปัตยกรรม)					
	ความเข้าใจในโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม					
ความเข้าใจในวัสดุทางสถาปัตยกรรม						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ
หากกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับ	คุณค่านรคชุมชน	ระดับความเข้าใจ				
		1	2	3	4	5
3.	คุณค่าด้านสังคม					
	ความเข้าใจเรื่องลักษณะทางชาติพันธุ์ของคนในชุมชน					
	ความเข้าใจเรื่องวิถีชีวิตของคนในชุมชน					
	ความเข้าใจเรื่องอาชีพของคนในชุมชน					
	ความเข้าใจเรื่องสถานที่ที่มีความสำคัญในกิจกรรมของคนในชุมชน					
	ความเข้าใจลักษณะการปกครองชุมชน					
4.	คุณค่าด้านวัฒนธรรม					
	ความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ (ภาษา, เครื่องแต่งกาย, ฯลฯ)					
	ความเข้าใจในเรื่องประเพณีสำคัญ (ฮีต 12 , คอง 14)					
	ความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมการดักบาตรข้าวเหนียว					
5.	คุณค่าด้านการศึกษา					
	ความเข้าใจด้านเอกลักษณ์ของชุมชน					
	ความเข้าใจในคุณค่านรคชุมชน					
	ความเข้าใจความหมายของชุมชน					
	ความเข้าใจแหล่งทางนรคชุมชน					
	ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวของชุมชน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามความคิดเห็นการเขียนแบบรั้วบ้านไม้เก่า ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน จ.เลย
โปรดทำเครื่องหมาย หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าใช่ หรือโปรดเติมข้อความในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง อื่นๆ..... อายุ.....ปี
2. สถานะผู้เข้าชมนงาน เจ้าของบ้านที่เขียนแบบ คนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว
3. ระยะเวลาพำนัก ไม่เกิน ๗ วัน ไม่เกิน ๑ เดือน ไม่เกิน ๑ ปี มากกว่า ๑ ปี มากกว่า ๑๐ ปี

ตอนที่ ๒ ระดับความเข้าใจจากการชมงานเขียนแบบรั้วบ้านไม้เก่า ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน

1.	ระดับความเข้าใจจากการชมงานเขียนแบบรั้วบ้านไม้เก่า	ไม่เข้าใจ	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	ความเข้าใจในรูปแบบบ้านไม้เก่า (จำแนกรูปแบบบ้านไม้เก่า)					
	ความเข้าใจในเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของบ้านไม้เก่า					
	ความเข้าใจในโครงสร้างของบ้านไม้เก่า					
	ความเข้าใจรายละเอียดของบ้านไม้เก่า (เช่น ประตู หน้าต่าง ราวระเบียง)					
	ความเข้าใจในเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม (ส่วนประกอบของสถาปัตยกรรม)					
	ความเข้าใจในวัสดุที่ใช้สร้างบ้านไม้เก่า					
	ความเข้าใจในร่องรอยที่เกิดขึ้นกับบ้านไม้เก่า (รอยแตก หัก การชำรุดของวัสดุ)					

ตอนที่ ๓ ระดับความคิดเห็นประโยชน์ของการเขียนแบบรั้วบ้านไม้เก่า ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน

2.	ประโยชน์ของการเขียนแบบรั้วบ้านไม้เก่า	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	เฉยๆ	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด
	เห็นคุณค่าทางสถาปัตยกรรมของบ้านไม้เก่าได้มากขึ้น					
	ใช้เป็นหลักฐานทางสถาปัตยกรรมที่ดูบันทึกไว้					
	ใช้เป็นฐานข้อมูลของการศึกษานบ้านไม้เก่า					
	เป็นสื่อให้ความรู้เรื่องรูปแบบของบ้านไม้เก่า					
	ใช้อ้างอิงรูปแบบบ้านไม้เก่าในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน					
	ใช้เป็นแบบมาตรฐานของบ้านไม้เก่า ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนแปลงอาคาร					
	เพิ่มความตระหนักการอนุรักษ์บ้านไม้เก่า					
	สร้างแรงจูงใจในการทวงแหวนบ้านไม้เก่า					
	นำไปทำเป็นของที่ระลึก เช่น ไปรษณียบัตร ทุนจำลอง เสื้อยืด เป็นต้น					

ความคิดเห็นทั่วไป.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
.....
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม (Architectural Documentary Process)

ในกระบวนการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมของนักศึกษา อาจารย์ และผู้สนใจในวิชาชีพสถาปัตยกรรมสามารถทำได้หลายวิธี
 รศ. วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (http://www.kmitp.ac.th/~faculty/artistdoc/curriculum.html) กล่าวถึงวิธีการเก็บข้อมูลโดยการจัดบันทึกการวาดภาพ
 จากสิ่งที่ไม่ใช่ (Sketch) เพื่อร่างภาพจากสิ่งที่น่าสนใจอยู่ในเบื้องหน้าการถ่ายภาพสภาพแวดล้อมทางภาพและรายละเอียด
 รูปแบบสถาปัตยกรรม หรือการเก็บข้อมูลอย่างประณีตด้วยการทำร่างและเขียนแบบอย่างเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการ การตั้งกล่าว
 จะส่งผลถึงการรับรู้และเข้าใจรูปแบบสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกัน ทั้งด้านผู้เก็บข้อมูลและผู้ชมภาพผ่านข้อมูลที่ได้รับทั้งนี้อาจ
 ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และบุคคลด้วย

วิธีการเก็บข้อมูล

การถ่ายภาพทางสถาปัตยกรรม

การเขียนภาพร่าง (Sketch)

การเขียนภาพถ่าย (Phototrace)

การเขียนแบบร่างวัด (Vernadoc)

อธิบายเนื้อหา

การถ่ายภาพทางสถาปัตยกรรม
 เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดในการเก็บ
 ข้อมูลทางสถาปัตยกรรม โดยสามารถ
 ใช้กล้องถ่ายภาพนิ่งหรือกล้อง
 ฟิล์มถ่ายภาพนิ่งก็ได้

การเขียนภาพร่าง (Sketch)
 เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดในการเก็บ
 ข้อมูลทางสถาปัตยกรรม โดยสามารถ
 ใช้ดินสอหรือปากกาวาดภาพ
 ได้

การเขียนภาพถ่าย (Phototrace)
 เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดในการเก็บ
 ข้อมูลทางสถาปัตยกรรม โดยสามารถ
 ใช้ภาพถ่ายมาทำเป็นภาพร่าง
 ได้

การเขียนแบบร่างวัด (Vernadoc)
 เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดในการเก็บ
 ข้อมูลทางสถาปัตยกรรม โดยสามารถ
 ใช้ภาพถ่ายมาทำเป็นแบบร่าง
 ได้

จุดเด่นหรือข้อจำกัด

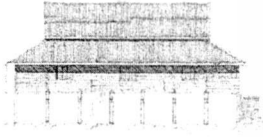
จุดเด่นของการถ่ายภาพทางสถาปัตยกรรม
 คือสามารถเก็บข้อมูลได้รวดเร็ว
 และสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

จุดเด่นของการเขียนภาพร่าง (Sketch)
 คือสามารถเก็บข้อมูลได้ละเอียด
 และสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

จุดเด่นของการเขียนภาพถ่าย (Phototrace)
 คือสามารถเก็บข้อมูลได้รวดเร็ว
 และสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

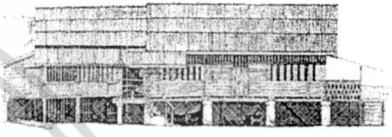
จุดเด่นของการเขียนแบบร่างวัด (Vernadoc)
 คือสามารถเก็บข้อมูลได้รวดเร็ว
 และสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

รูปที่ ๑๖

รูปที่ ๑๗

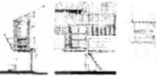
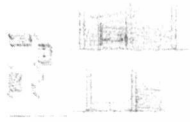
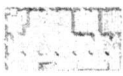
รูปที่ ๑๘

เมื่อเปรียบเทียบกับรูปที่ ๑๖ พบว่า รูปที่ ๑๗ มีลักษณะที่โดดเด่นที่บริเวณประตูที่มีลักษณะเป็นรูปวงรี และมีการใช้วัสดุต่างชนิดกันบริเวณประตู เช่น ผนังเป็นสีเทา พื้นเป็นสีน้ำตาล และใช้วัสดุตกแต่งบริเวณประตูด้วย วัสดุที่ดูทันสมัย และดูประณีตมากขึ้น ทั้งนี้ การใช้ประตูที่ทำด้วยไม้สักทองนั้น ก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหาได้ในปัจจุบันนี้ เพราะมีเพียงคนเฒ่าคนแก่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น

รูปที่ ๑๘ เป็นอาคารที่สร้างขึ้นภายหลังรูปที่ ๑๗ มีลักษณะที่โดดเด่นที่บริเวณประตูเช่นกัน เป็นหินอ่อนและประตูทำด้วยไม้สักทอง สีของผนังด้านในเป็นสีน้ำตาล และใช้วัสดุที่ดูทันสมัย และดูประณีตมากขึ้น การใช้ประตูที่ทำด้วยไม้สักทองนั้น ก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหาได้ในปัจจุบันนี้ เพราะมีเพียงคนเฒ่าคนแก่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น

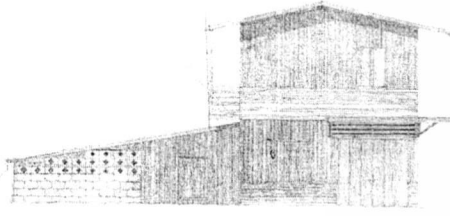

Figure 1.1: Architectural drawing of a building facade with a prominent upper section.

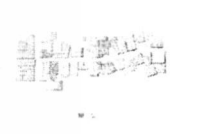
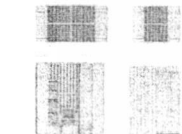
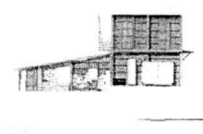
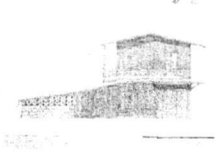
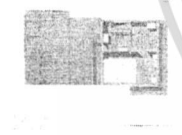
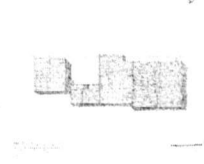
Figure 1.2: Architectural drawing of a long, single-story building facade.

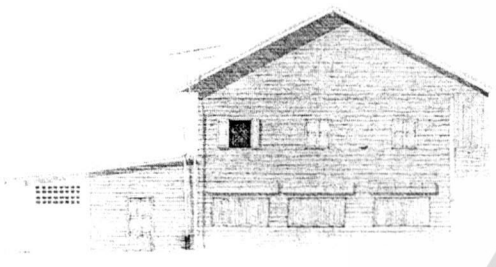

Figure 1.3: Photograph of a building facade. The text describes the building's location and architectural style, mentioning its proximity to a river and its traditional Thai architectural elements.

Figure 1.4: Text block describing the building's location and architectural style, mentioning its proximity to a river and its traditional Thai architectural elements.

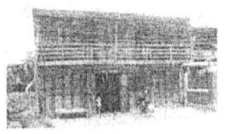

12

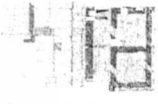
13

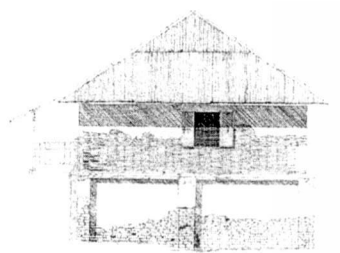

เรือนแถว ๒ ชั้น มี ๒ ชั้น ๒ ชั้น ๒ ชั้น ๒ ชั้น ๒ ชั้น
 ลักษณะเป็นเรือนแถว ๒ ชั้น ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์และรัชกาลที่ ๑
 ลักษณะเป็นเรือนแถว ๒ ชั้น ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์และรัชกาลที่ ๑
 ลักษณะเป็นเรือนแถว ๒ ชั้น ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์และรัชกาลที่ ๑
 ลักษณะเป็นเรือนแถว ๒ ชั้น ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์และรัชกาลที่ ๑

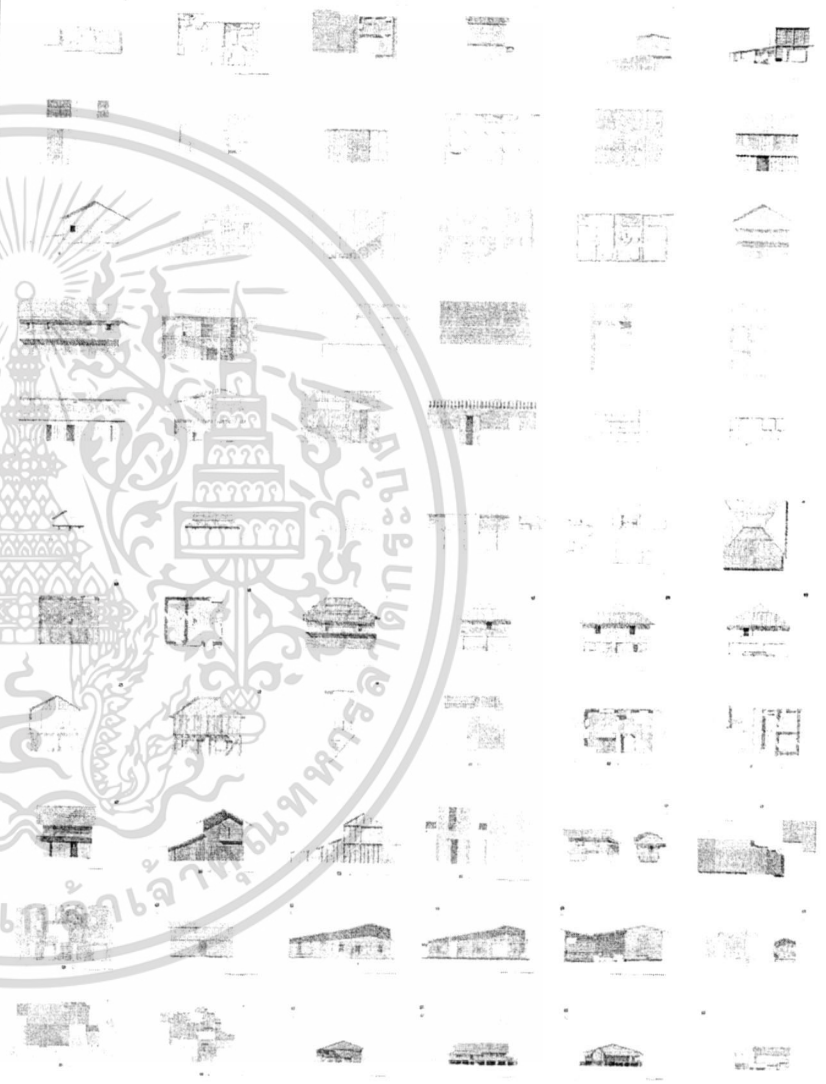
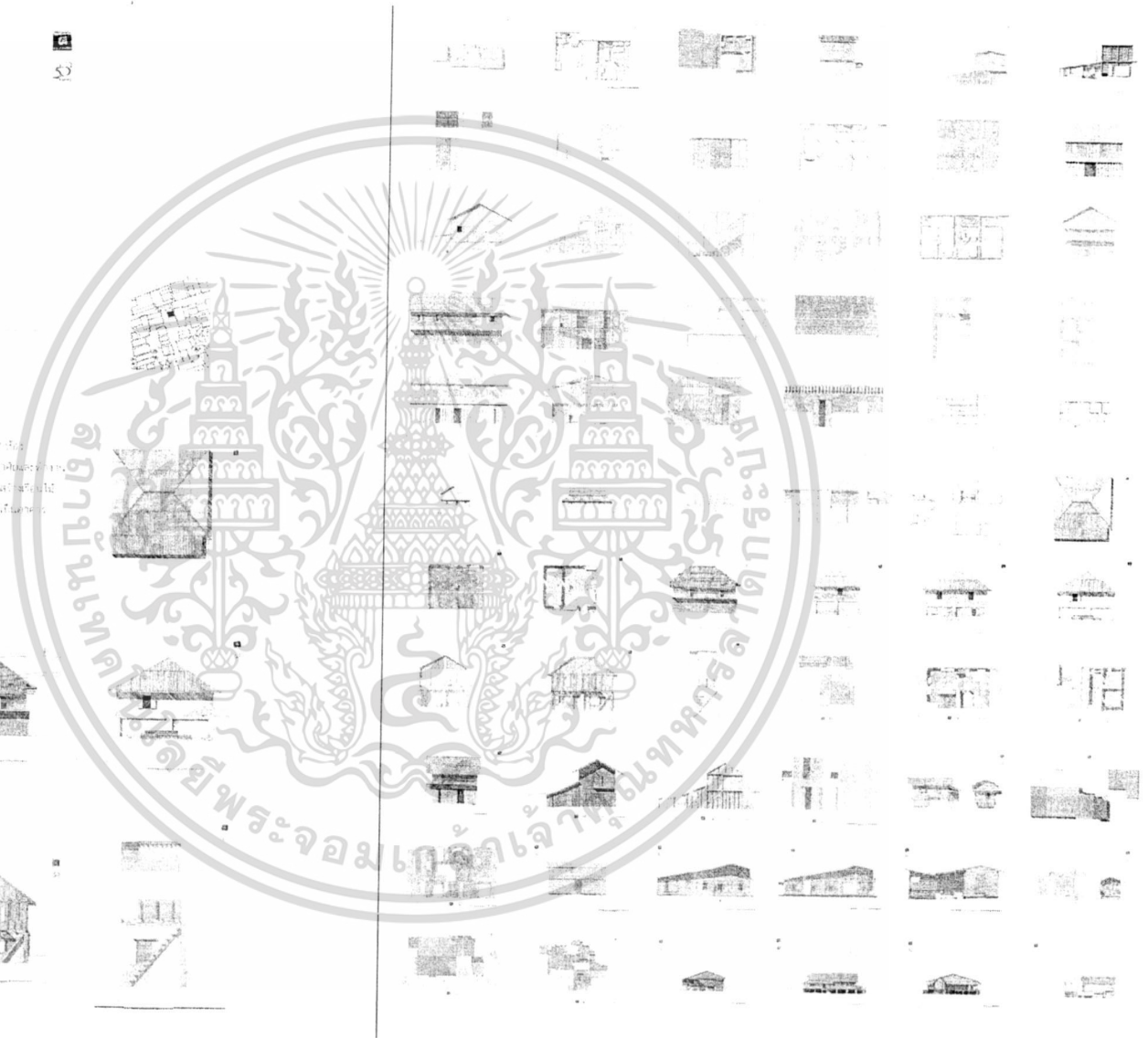
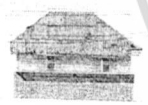
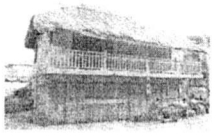
เรือนแถว ๒ ชั้น มี ๒ ชั้น ๒ ชั้น ๒ ชั้น ๒ ชั้น
 ลักษณะเป็นเรือนแถว ๒ ชั้น ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์และรัชกาลที่ ๑
 ลักษณะเป็นเรือนแถว ๒ ชั้น ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์และรัชกาลที่ ๑
 ลักษณะเป็นเรือนแถว ๒ ชั้น ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์และรัชกาลที่ ๑
 ลักษณะเป็นเรือนแถว ๒ ชั้น ในยุคสมัยรัตนโกสินทร์และรัชกาลที่ ๑

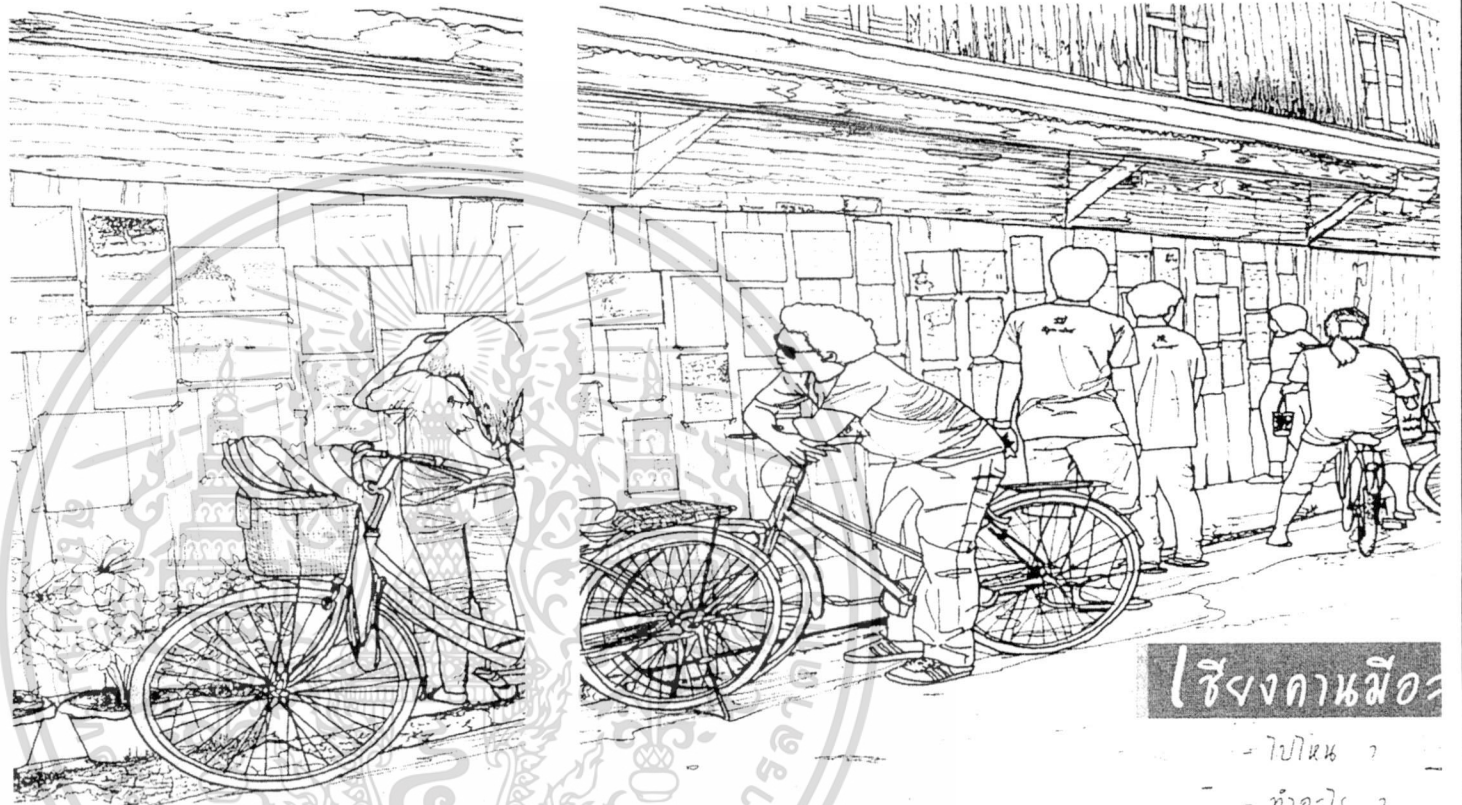

๕๓

บ้านเรือน ๕ ชั้น มีบันไดขึ้นจากชั้นล่าง ชั้นที่ ๒ เป็นชั้นที่คนนอน ชั้นที่ ๓ เป็นชั้นที่คนทำอาหาร ชั้นที่ ๔ เป็นชั้นที่คนเก็บของ ชั้นที่ ๕ เป็นชั้นที่คนเก็บของชั้นบน

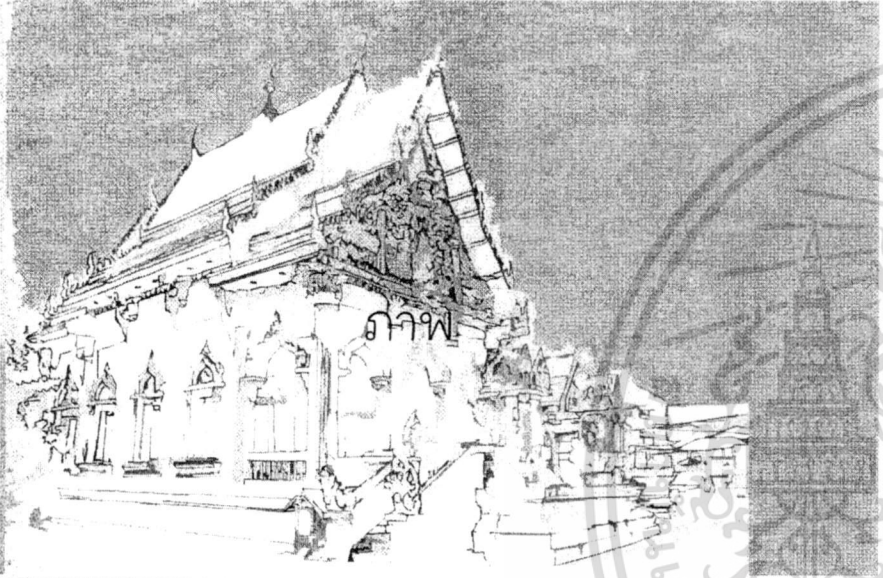

ชิงกานมือ

- ไปไหน ?
- ทำอะไร ?
- กินอะไร ?
- ซื้ออะไร ?
- ไม้มืออะไร...แต่มี

○ วิธีการใช้คู่มือ 01

ชื่อคุณ
เนื้อหา.....
.....
.....
.....

ชื่อผู้จัดทำ.....

สารบัญ

ขบวนพระเครื่อง

ตั้งอยู่ริมถนนสายหลักในย่านเมืองเก่าเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเคยเป็นย่านการค้าสำคัญของเมืองเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 200 ตารางเมตร มีพระเครื่องโบราณกว่า 100 องค์ และยังมีพระเครื่องสมัยใหม่กว่า 100 องค์ ซึ่งพระเครื่องโบราณเหล่านี้มีอายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป และพระเครื่องสมัยใหม่เหล่านี้มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป พระเครื่องโบราณเหล่านี้มีอายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป และพระเครื่องสมัยใหม่เหล่านี้มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

ใบไม้แห้ง โดย นงนุช อารมย์ วาดและออกแบบ
 ภาพถ่ายโดย นงนุช อารมย์ และ นงนุช อารมย์ ปี 2564

2564/10

ภาพประกอบ

ใบไม้แห้ง โดย นงนุช อารมย์ วาดและออกแบบ
 ภาพถ่ายโดย นงนุช อารมย์ และ นงนุช อารมย์ ปี 2564

ใบไม้แห้ง โดย นงนุช อารมย์ วาดและออกแบบ
 ภาพถ่ายโดย นงนุช อารมย์ และ นงนุช อารมย์ ปี 2564

2564/12

เสียดาน มีรส

เสียดานมีรส... (text describing the market scene)

กานท์กับกัญจนพร

กานท์กับกัญจนพร... (text describing the women)

นิพนธ์ ไชยกุล (ซ้าย) และ กัญจนพร...

กานท์...

กานท์กับกัญจนพร... (caption for the illustration)

กานท์...

วันพระ ท้าบุญ

เรื่องงานพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่ออุทิศถวายแด่บรรพบุรุษในโอกาสวันพระ ผู้ที่มาร่วมงานจะนำดอกไม้ธูปเทียนไปถวายพระสงฆ์ที่วัดหรือที่อื่น ๆ ในโอกาสวันพระ ผู้ที่มาร่วมงานจะนำดอกไม้ธูปเทียนไปถวายพระสงฆ์ที่วัดหรือที่อื่น ๆ ในโอกาสวันพระ ผู้ที่มาร่วมงานจะนำดอกไม้ธูปเทียนไปถวายพระสงฆ์ที่วัดหรือที่อื่น ๆ ในโอกาสวันพระ

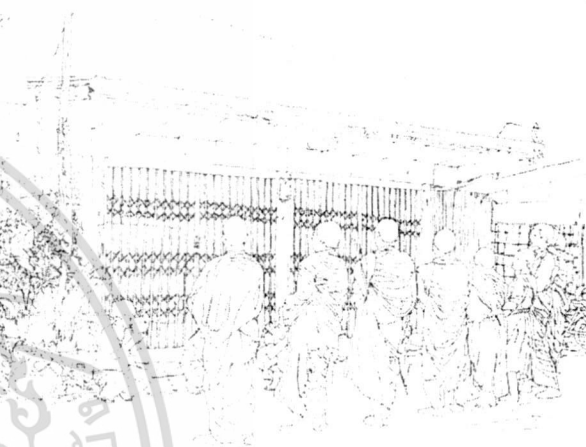
NOTE: วันพระ หมายถึง วันอาทิตย์

เขียนตามมือ ๑๒ เขียนตามมือ ๑๒ เขียนตามมือ ๑๒

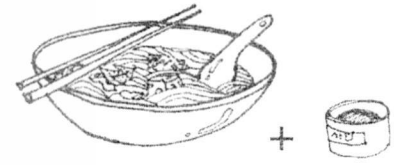

ตักบาตรข้าวเหนียว

การตักบาตรข้าวเหนียวเป็นพิธีกรรมที่ปฏิบัติกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยผู้ที่จะตักบาตรจะต้องนำข้าวเหนียวไปถวายพระสงฆ์ที่วัดหรือที่อื่น ๆ ในโอกาสวันพระ ผู้ที่มาร่วมงานจะนำดอกไม้ธูปเทียนไปถวายพระสงฆ์ที่วัดหรือที่อื่น ๆ ในโอกาสวันพระ

เขียนตามมือ ๑๒ เขียนตามมือ ๑๒ เขียนตามมือ ๑๒

กินอะไรก็เลี้ยงคน
กินอะไรก็เลี้ยงคน
กินอะไรก็เลี้ยงคน
กินอะไรก็เลี้ยงคน
กินอะไรก็เลี้ยงคน

มีลิขสิทธิ์ © 2014 โดยสถาบัน
ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

วิธีทำข้าวปุ้นฮั่น

น้ำประปาต้มจนเดือดในหม้อต้ม
จนเดือดจนเย็น

+

ใส่ถั่วงอกในหม้อ เติมน้ำปรุง กระเทียม
เจียวสด

+

เสิร์ฟพร้อมผักชีฝรั่งและพริก

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของ
อาหารฮั่น และรู้ถึงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารฮั่น
ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการสูง และช่วยเสริมสร้าง
สุขภาพที่ดีของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

กินอะไรที่เจียงคาน

หน้าตาข้าวปุ้นฮั่นเป็นเหมือนเส้นธรรมดา
แต่ที่แตกต่างที่เส้นจะเหนียวมากกว่าเพราะ
ผ่านการบดแล้ว

วิธีทำจุ่ม

นำส่วนผสมของน้ำจิ้ม ผักปรุง
ผักสด ผักทอด ลวกในน้ำต้ม

ตั้งไฟให้ท่วม

ใส่ส่วนผสมของน้ำจิ้มปรุง
สุกแล้วนำอาหารมาจุ่มให้ทั่ว
แล้วรับประทาน

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กได้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของ
อาหารฮั่น และรู้ถึงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารฮั่น
ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการสูง และช่วยเสริมสร้าง
สุขภาพที่ดีของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

กินอะไรที่เจียงคาน

เพาะมีหลายที่สุกๆก็เอาแต่
ส่วนตรงที่สุกๆก็ไม่มีแล้ว
ถ้าหากเลือกเส้นเองได้ จะ
กินเส้น ร้อน ร้อน ปรุงรสตามความ
ชอบแล้วเสิร์ฟ

วิธีทำข้าวปุ้นฮ่อม

น้ำแป้งขนมจีนมากที่บดลงในหม้อต้มจนได้เส้นขนมจีน

+

ใส่น้ำตาลในหม้อ เช่น ผักบุ้ง กะหล่ำปลี หัวปลี

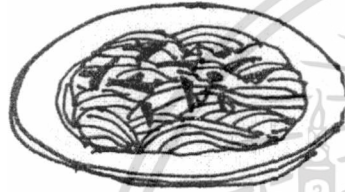
+

เอากระดาษตักขึ้นพร้อมเสิร์ฟ

กินอะไรที่เสียงตาม

วิธีทำจุ่มข้าว

หน้าตาข้าวปุ้นฮ่อมก็เป็นเหมือนจุ่มข้าวธรรมดา แต่พิเศษตรงที่เส้นจะเหนียวนุ่มกว่าเพราะผ่านการบด (๗)

มีทั้งเส้นและผัก เช่น ผักบุ้ง ผักกาด หัวปลี ผักในน้ำต้ม

ผักขมิ้นใส่หัว

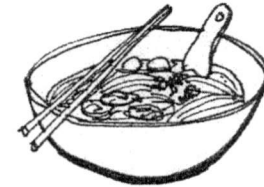

หม้อและภาชนะที่บรรจุเส้นและผักจุ่มข้าวปุ้นฮ่อมสามารถบดเส้นด้วยมือหรือใช้เครื่องบด

กินอะไรที่เสียงตาม

วิธีทำข้าวปุ้นฮ่อมและจุ่มข้าวปุ้นฮ่อมเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมมากในภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดสงขลาและจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีความอร่อยและรสชาติที่แตกต่างจากข้าวปุ้นฮ่อมชนิดอื่น ๆ

กินอะไรที่เสียงตาม

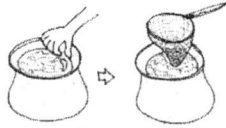
จุ่มข้าวปุ้นฮ่อมเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมมากในภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดสงขลาและจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีความอร่อยและรสชาติที่แตกต่างจากข้าวปุ้นฮ่อมชนิดอื่น ๆ

ข้าวปุ้นฮ่อม

ข้าวปุ้นฮ่อมเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมมากในภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดสงขลาและจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีความอร่อยและรสชาติที่แตกต่างจากข้าวปุ้นฮ่อมชนิดอื่น ๆ

วิธีทำตำตองนึ่ง

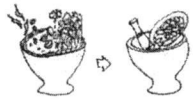
นำแป้งขนมจีนและผักที่
เตรียมไว้ไปใส่ในน้ำต้มแล้ว
นึ่งจนร้อนดีก็ขึ้น

+

ลักษณะของตำตองนึ่ง

+

นำตำตองนึ่งและผักตำสุกมาเก็บ
ใส่โถว กุ้ง และปรุงรสด้วยน้ำปลา
ซอส ปลาซำ น้ำตาล มะนาว
มะนาว

ตำตองนึ่ง

"ตำตองนึ่ง" เป็นอาหารที่นิยมรับประทานในภาค
เหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาค
เหนือตอนบน โดยจะรับประทานในลักษณะที่
รับประทานร่วมกับข้าวเหนียวร้อนๆ

กินอะไรที่เสียงตาม

วิธีทำข้าวจี๊

นำข้าวต้มสุกมาใส่ในกระทะ
แล้วผัดกับผักสดที่เตรียมไว้
จนสุกดีก็ขึ้น

ข้าวเหนียว ปั่นเป็นก้อนกลม
ขนาดพอดี

+

เกลือ น้ํากวนสมกับใจ

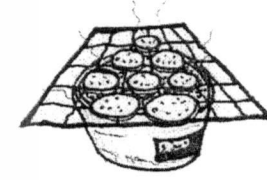
+

+

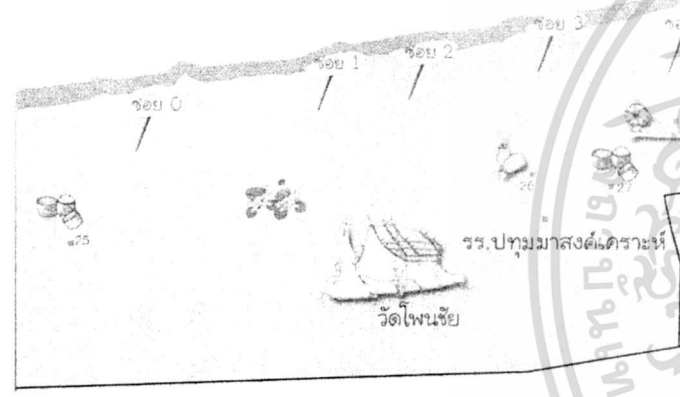

ต้มสุกแล้วใส่ในกระทะ

ตั้งไฟอ่อน ๆ แล้วนำข้าวเหนียว
ที่ปั้นเตรียมไว้มาหย่อนลงในน้ำ
เดือดแล้วนำใจที่เตรียมไว้ไปต้ม
นำมาวางอีกครึ่งจนสุก

คู่มือ 1 วัดโพธิ์ชัย

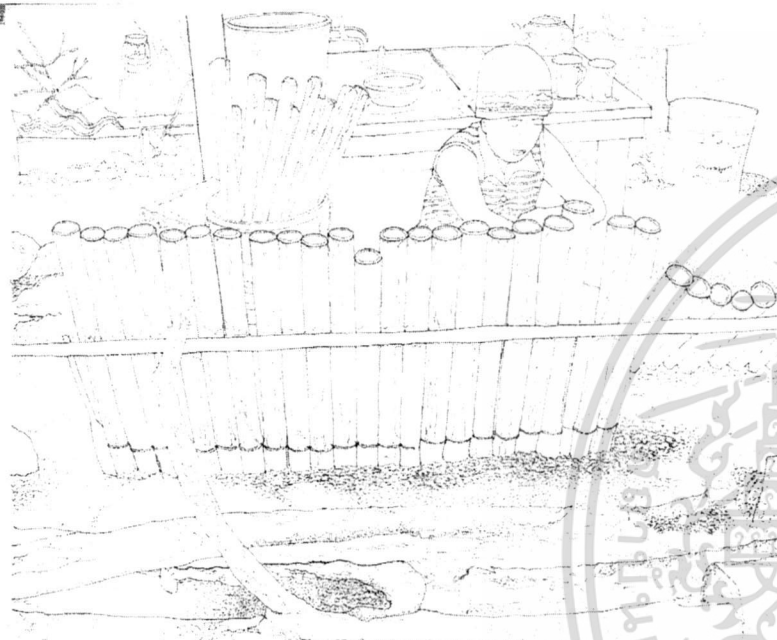
วัดโพธิ์ชัย
 ตำบลโพธิ์ชัย
 อำเภอโพธิ์ชัย
 จังหวัดร้อยเอ็ด

วัดโพธิ์ชัย
 เป็นวัดโบราณที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย
 ในสมัยรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระอุโบสถ
 ขึ้นใหม่ในวัดโพธิ์ชัย และทรงพระกรุณาโปรด
 แต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลง
 กุมารมุนี (สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรา
 ลงกุมารมุนี) ทรงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโพ
 โธิ์ชัยมาตั้งแต่บัดนั้น และทรงพระกรุณาโปรด
 แต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรา
 ลงกุมารมุนี เป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิ์ชัยมาตั้งแต่
 บัดนี้

วัดโพธิ์ชัย โดย นาย ประจักษ์ สอนิช
 ศึกษานิเทศก์กรมส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๒๖

ร้านก๋วยเตี๋ยว

ร้านก๋วยเตี๋ยวเป็นร้านอาหารที่ได้รับความนิยมสูงมากในประเทศไทย มีทั้งแบบนั่งรับประทานและแบบ takeaway มีเมนูอาหารที่หลากหลาย เช่น ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ ก๋วยเตี๋ยวผัดไทย ก๋วยเตี๋ยวเย็นตาโฟ เป็นต้น

NOTE: โปรดศึกษาแผนผังร้านก่อนไปใช้บริการ

คู่มือการใช้งาน

คู่มือการใช้งานนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการใช้งานระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม

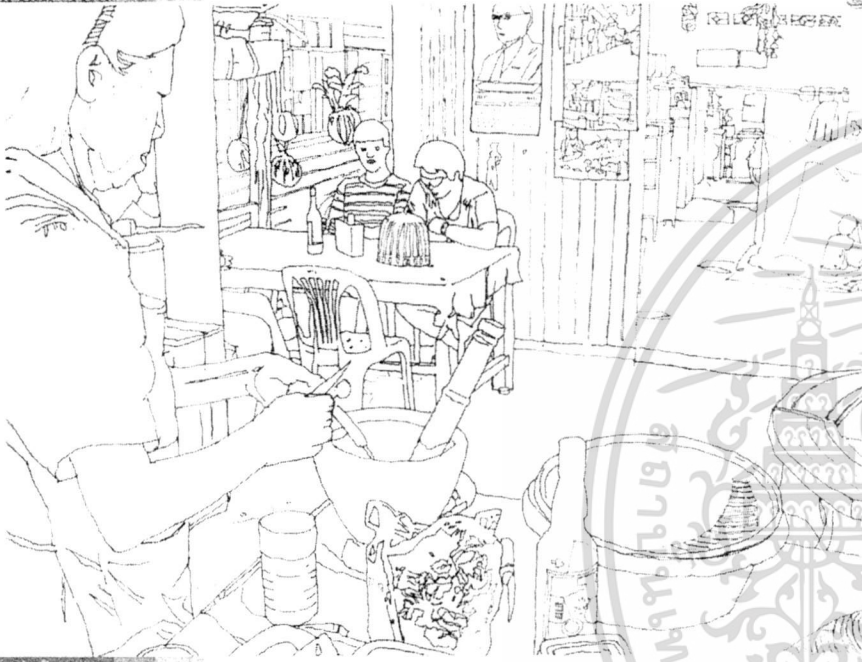
จัดทำโดย: ทีมงานพัฒนาระบบสารสนเทศ
ศูนย์พัฒนาระบบสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม

ปี 2564

จัดทำโดย: ทีมงานพัฒนาระบบสารสนเทศ
ศูนย์พัฒนาระบบสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม

ปี 2564

ตำข้าวป้าบวรก

ชื่อของตำข้าวป้าบวรก มีที่มาจาก... ตำข้าวป้าบวรกเป็นอาหารพื้นบ้าน...

NOTE: ตำข้าวป้าบวรกเป็นอาหารพื้นบ้าน...

ตำข้าวป้าบวรก

ชื่อของตำข้าวป้าบวรก มีที่มาจาก... ตำข้าวป้าบวรกเป็นอาหารพื้นบ้าน...

ตำข้าวป้าบวรกเป็นอาหารพื้นบ้าน...

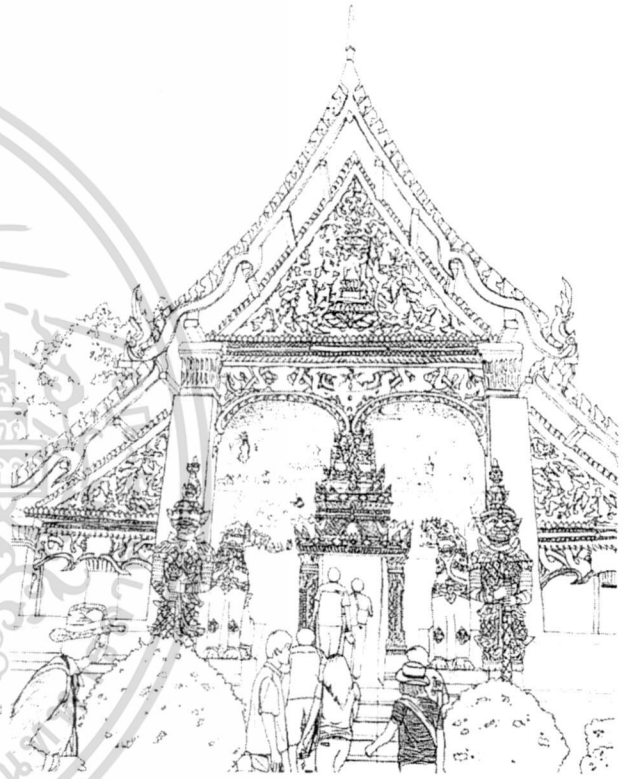

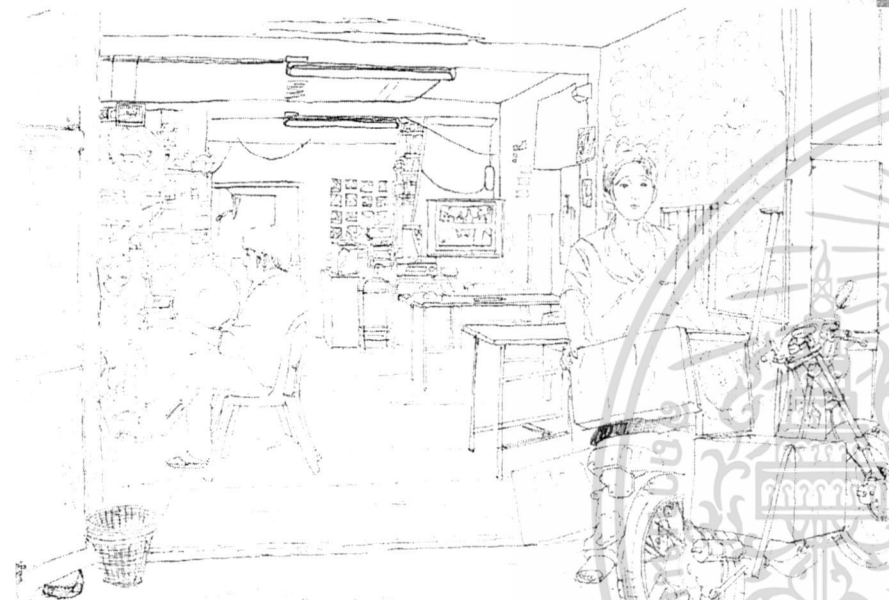
วัดศรีคุนเมือง

สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2485 จัดเป็น
แหล่งมรดกงานศิลปะทั้งแบบล้านนา
และล้านช้างจึงจะได้จากใบเสมา ซึ่ง
หลังคาหลังหินอย่างศิลปะล้านนา
ศิลปะรัตนโกสินทร์หลายชิ้น
วัดพืดหินกะมยน์ได้เป็นโบราณ
วัตถุศิลปะของชาติ คือ

1. อารามรัตนโกสินทร์ศิลปะล้านนา
2. พระพุทธปฏิมาหินทรายปางนาคทนต์
3. พระพุทธปฏิมาปางประทานอภัย
4. ศิลปจารึกนอหิน

รูปที่ 3. วัดศรีคุนเมือง พียงดา
จังหวัดเชียงใหม่

บ้าน ส.เนียง

พื้นที่ ๓๐๐ ตารางเมตร
จำนวนห้องนอน ๓ ห้อง
จำนวนห้องน้ำ ๒ ห้อง

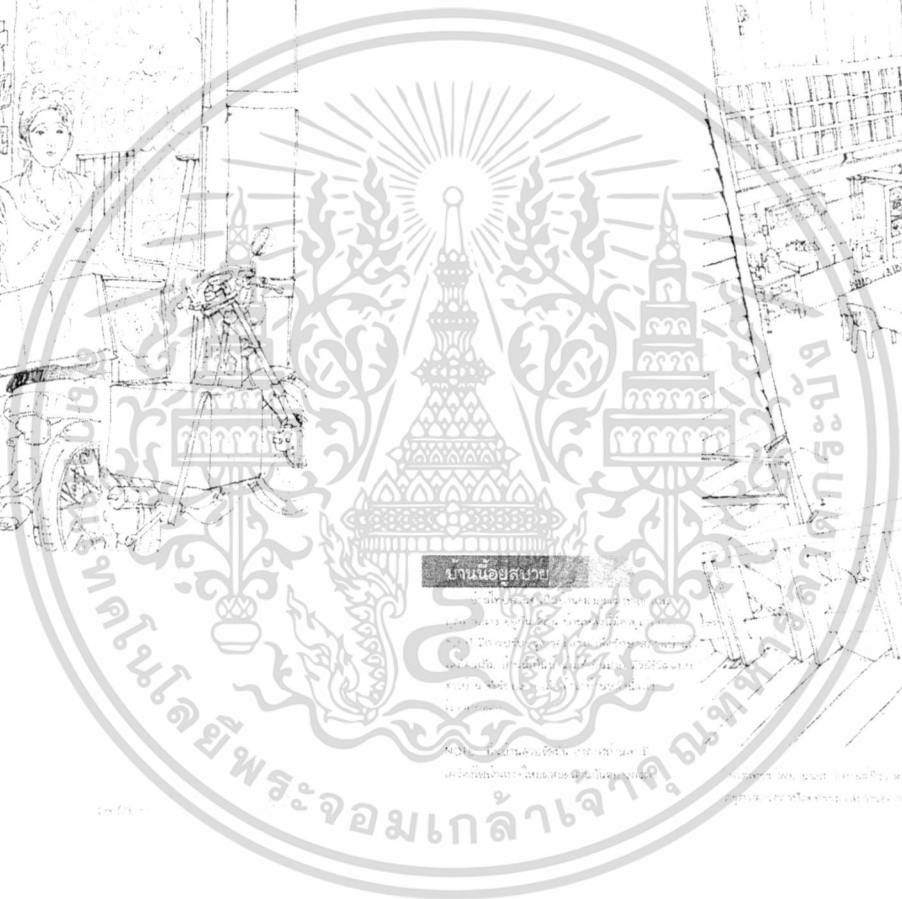
ผู้เขียน: ธีรภัทร ธีรภัทร
ผู้ออกแบบ: ธีรภัทร ธีรภัทร

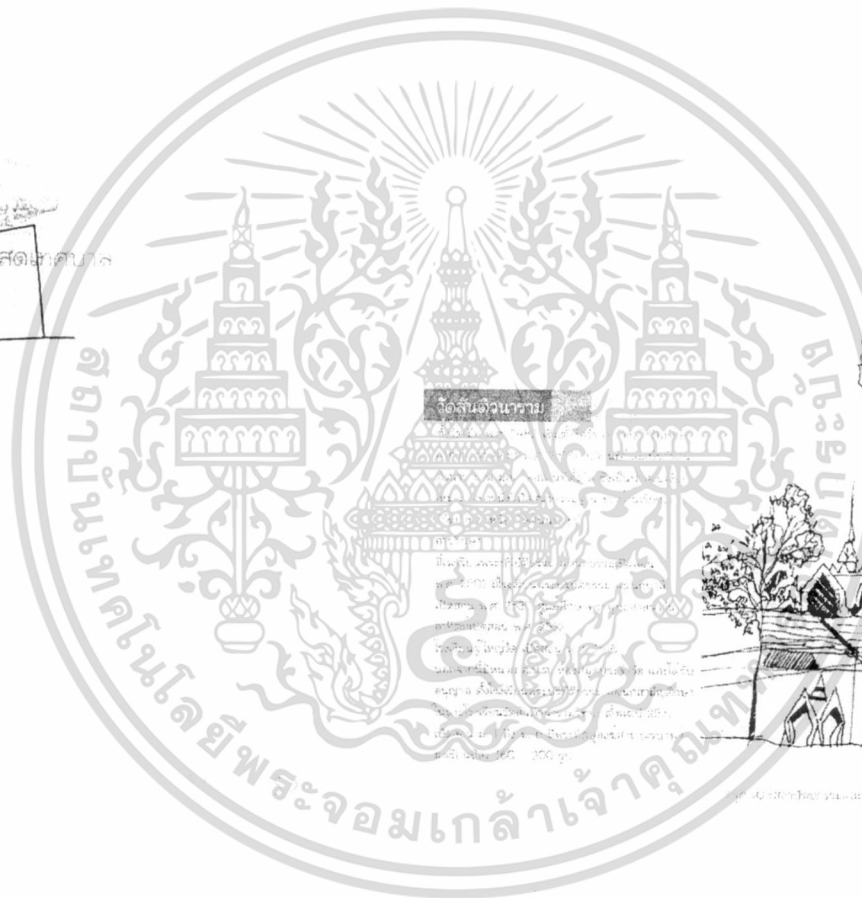

บ้านน้อยสวย

พื้นที่ ๑๕๐ ตารางเมตร
จำนวนห้องนอน ๒ ห้อง
จำนวนห้องน้ำ ๑ ห้อง

ผู้เขียน: ธีรภัทร ธีรภัทร
ผู้ออกแบบ: ธีรภัทร ธีรภัทร

.....

.....

.....

ผลิตภัณฑ์ OTOP

งานนี้ถูกพัฒนาขึ้นโดย...
 ผลิตภัณฑ์ OTOP...
 ผลิตภัณฑ์ OTOP...
 ผลิตภัณฑ์ OTOP...

NOTE: ...

...

...

พิพิธภัณฑ์

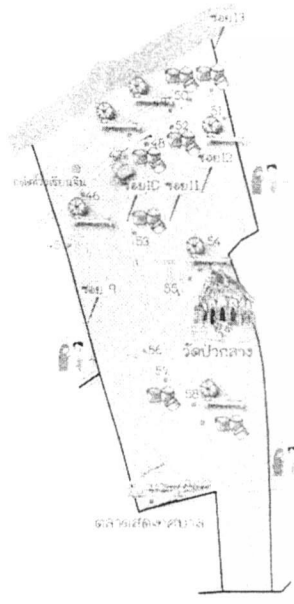
พิพิธภัณฑ์...
 พิพิธภัณฑ์...
 พิพิธภัณฑ์...

NOTE: ...

...

...

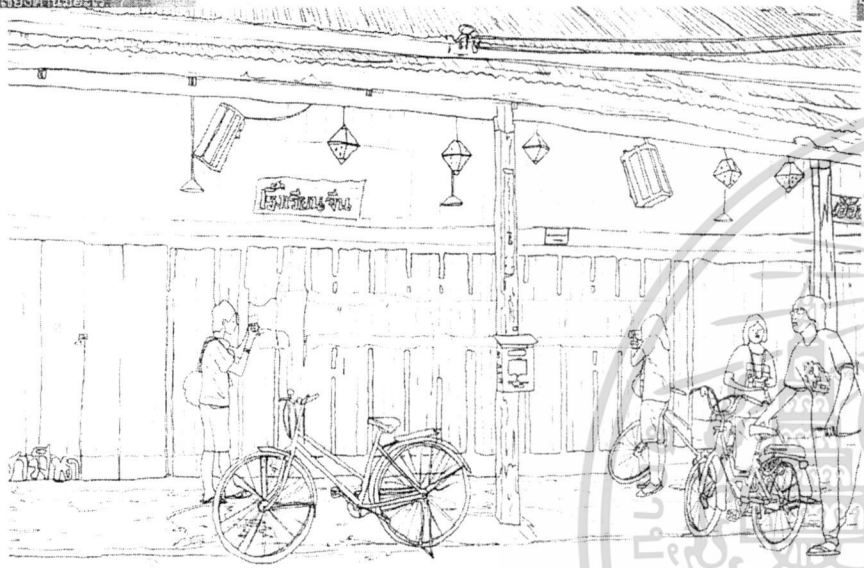

วัดป่าคลอง

วัดป่าคลอง เป็นวัดโบราณที่มีอายุเก่าแก่กว่า 200 ปี ตั้งอยู่ที่ตำบลป่าคลอง อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช วัดป่าคลองมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 100 ไร่เศษ มีพระพุทธรูปปางสมาธิขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่หน้าวัด และมีพระพุทธรูปปางนาคปรกประดิษฐานอยู่หน้าวัด นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปปางอื่นๆ อีกจำนวนมาก วัดป่าคลองมีพระสงฆ์จำพรรษาอยู่ประมาณ 10 รูป และมีการประกอบพิธีกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ วัดป่าคลองเป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

หน้า 43

อดีตโรงเรียนจีน

โรงเรียนจีนโบราณแห่งนี้ เดิมทีเป็นโรงเรียนสอนวิชาภาษาไทยและจีน มีนักเรียนประมาณ 100 คน ต่อมาโรงเรียนได้ขยายตัวขึ้น มีนักเรียนประมาณ 200 คน และในปี พ.ศ. 2500 ได้มีการปรับปรุงโรงเรียนให้ทันสมัยขึ้น โดยมีการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ขึ้นใหม่ และในปี พ.ศ. 2510 ได้มีการปรับปรุงอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น

โรงเรียนจีนโบราณแห่งนี้ เดิมทีเป็นโรงเรียนสอนวิชาภาษาไทยและจีน มีนักเรียนประมาณ 100 คน ต่อมาโรงเรียนได้ขยายตัวขึ้น มีนักเรียนประมาณ 200 คน และในปี พ.ศ. 2500 ได้มีการปรับปรุงโรงเรียนให้ทันสมัยขึ้น

หน้า 44

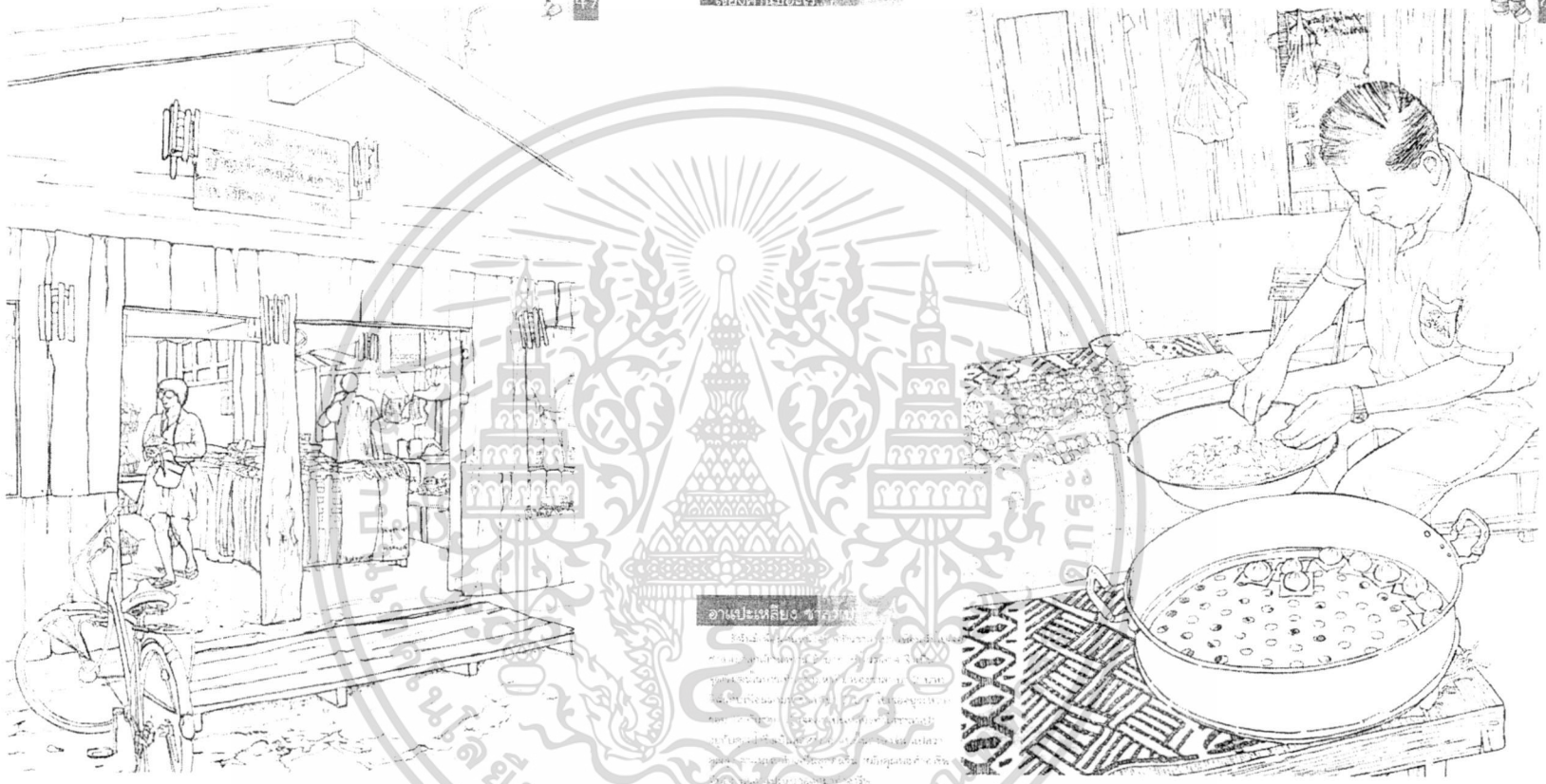
พินวน - พินลู่

พินวน - พินลู่ เป็นชื่อเรียกของเครื่องดนตรีไทยชนิดหนึ่ง ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับเครื่องดนตรีจีนชนิดหนึ่ง

NOTE: ...

หน้า 45

หน้า 45

ร้านค้าปลีก

ร้านค้าปลีก
 ร้านค้าปลีก
 ร้านค้าปลีก
 ร้านค้าปลีก
 ร้านค้าปลีก

ร้านค้าปลีก
 ร้านค้าปลีก
 ร้านค้าปลีก

ร้านค้าปลีก

ห้องค้าปลีก

ห้องค้าปลีก
 ห้องค้าปลีก
 ห้องค้าปลีก
 ห้องค้าปลีก
 ห้องค้าปลีก

ห้องค้าปลีก
 ห้องค้าปลีก

ห้องค้าปลีก

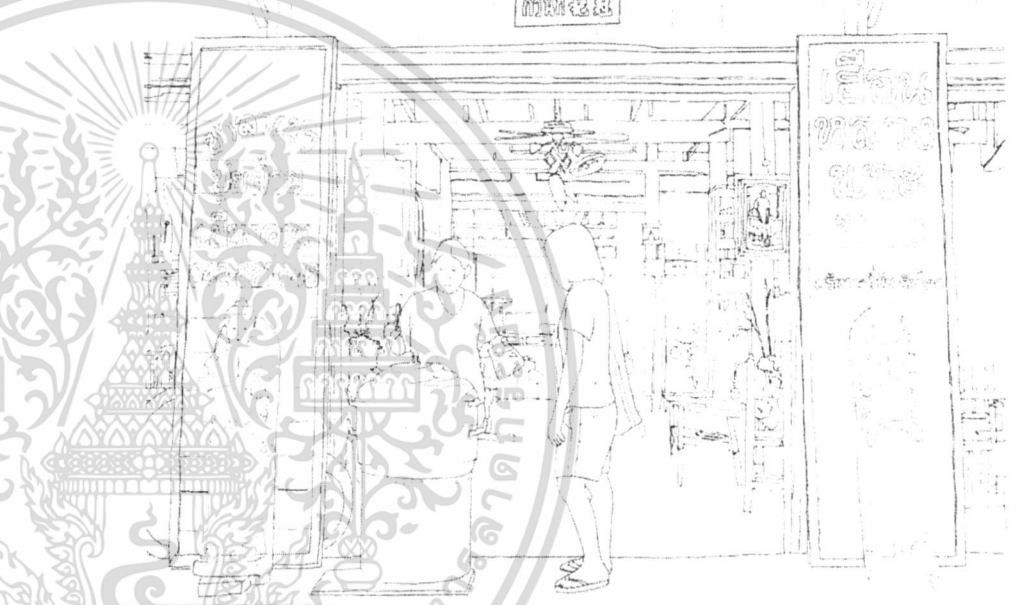
เมืองคนใหม่ ๒

๔๐

เมืองคนใหม่ ๓

๕๐

สวนมะกาน

บ้านมะกานเป็นบ้านเลขที่ ๖ ฝั่งถนนวิเศษบุรี ๒๖๖
โดยเลข ๖๖๖ นำมาใส่ลูกมะกานและทำรูปทรง และ
จัดตกแต่งภายในให้เหมือนกับเมืองโบราณ ทำด้วย
วัสดุไม้และปูน โดยยึดถือรูปแบบตามหลักฐานที่
ได้ขุดพบ และเก็บร่องรอยประติมากรรมที่ฝัง
อยู่ตามดินและหิน แต่ไม่มีการขุด
ค้นหรือขุดค้นอย่างจริงจัง แต่ใช้การแต่ง
รูปทรงให้เหมือนบ้านโบราณที่ขุดค้นพบ
โดยวางรูปแบบให้เหมือนบ้านโบราณที่
ขุดค้นพบ และใช้วัสดุไม้และปูน

ใช้สีโทนสี โทน อบอุ่น ให้ความรู้สึก
อบอุ่นเหมือนบ้านโบราณที่ขุดค้นพบ

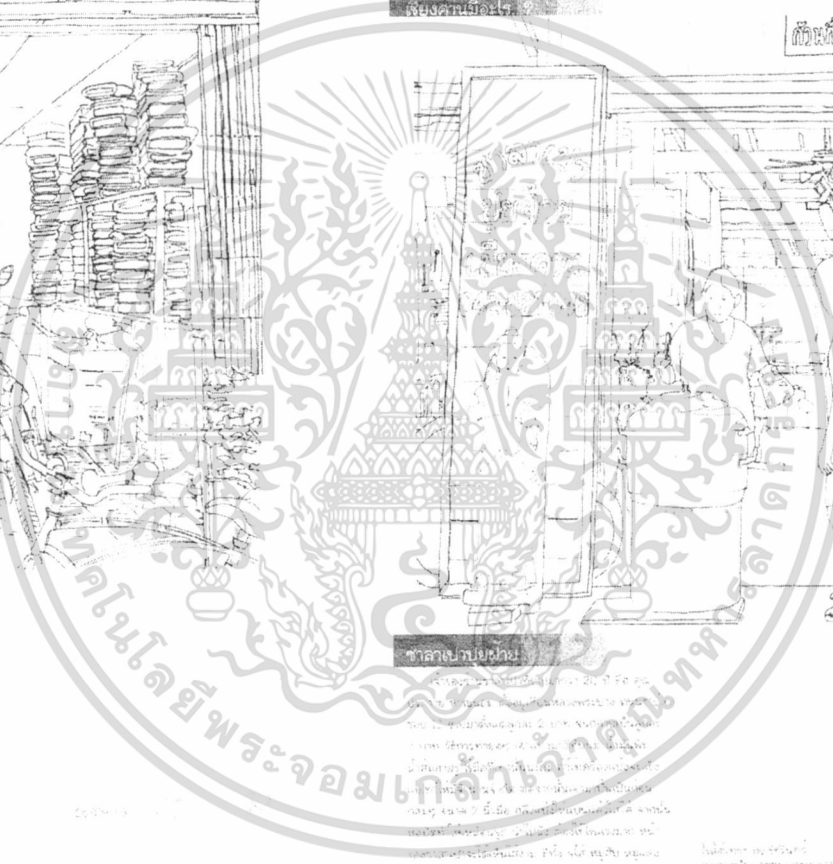
๒๕๖๓/๓๖

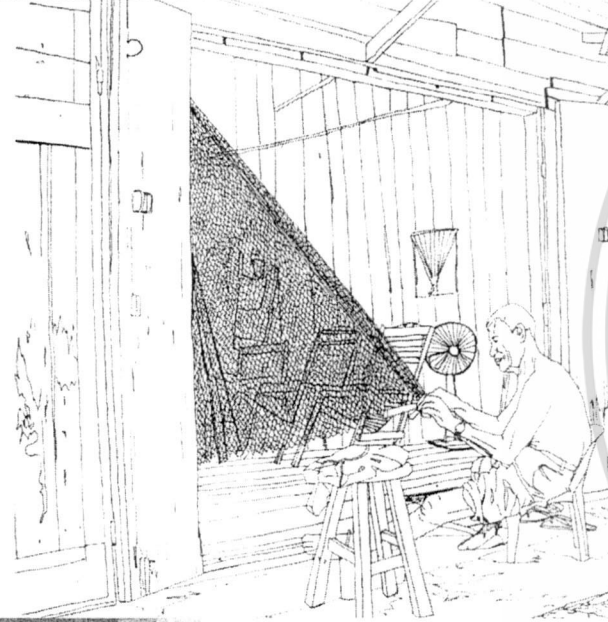
ศาลาบุญชาม

ศาลาบุญชามเป็นศาลาที่สร้างขึ้นโดย
พระครูสุเมธธรรมวิธาน เจ้าอาวาสวัด
บูรพาภิรามราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร
เพื่อเป็นสถานที่สำหรับทำบุญชาม
และเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป
และพระเครื่องต่าง ๆ ศาลาบุญชาม
มีลักษณะเป็นอาคารทรงสูง
มีบันไดขึ้นสู่ชั้นบน และ
มีพระพุทธรูปปางสมาธิ
ประดิษฐานอยู่หน้าศาลา

ใช้สีโทน อบอุ่น
เหมือนบ้านโบราณที่ขุดค้นพบ

๒๕๖๓/๓๖

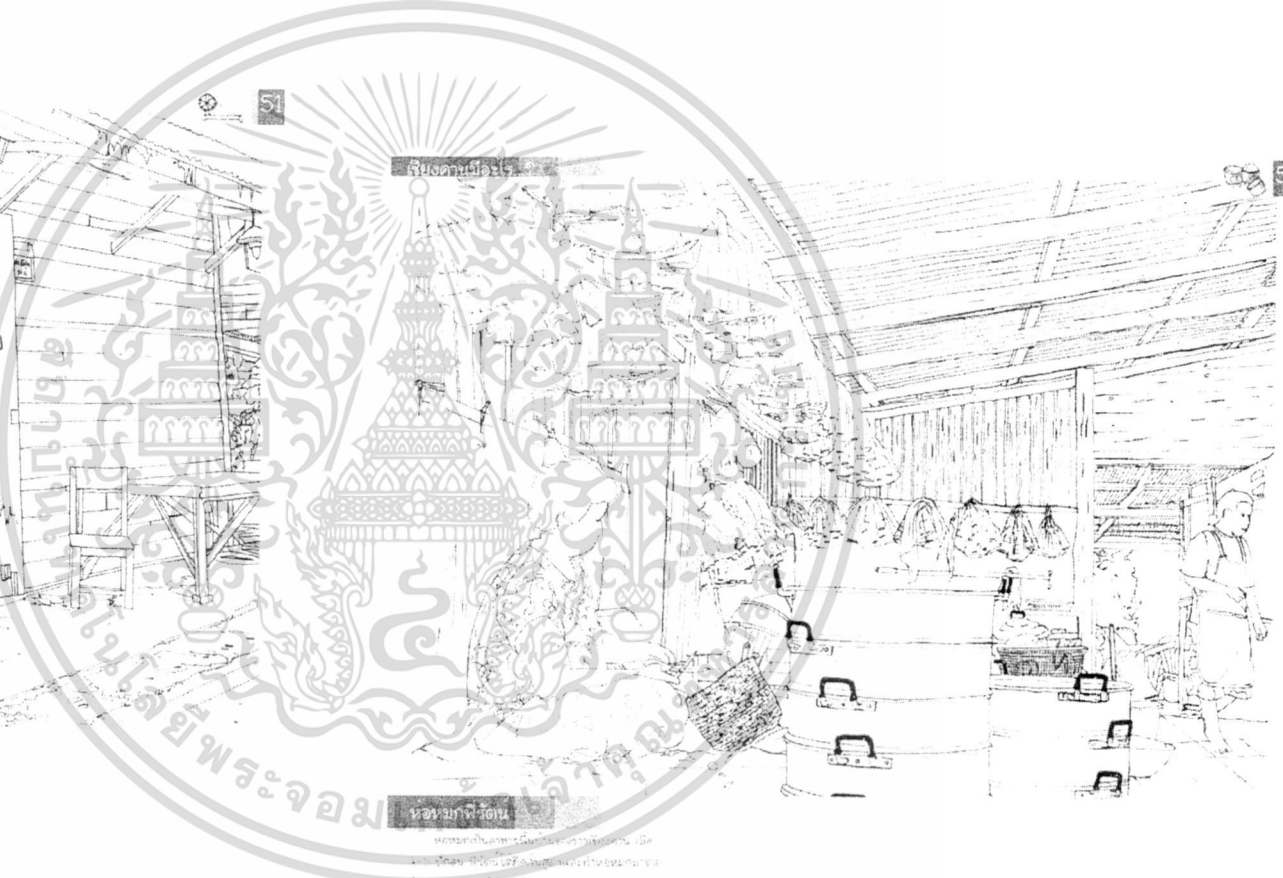

แพทสาสด

ศาลา ไม้สัก อายุ 70 ปี เดิมตั้งอยู่ทางเลขที่ 17... 100 ปี ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์...

ไม้สักทอง ไม้สักแดง ไม้สักขาว ไม้สักดำ...

สิ่งปลูกสร้างเมือง

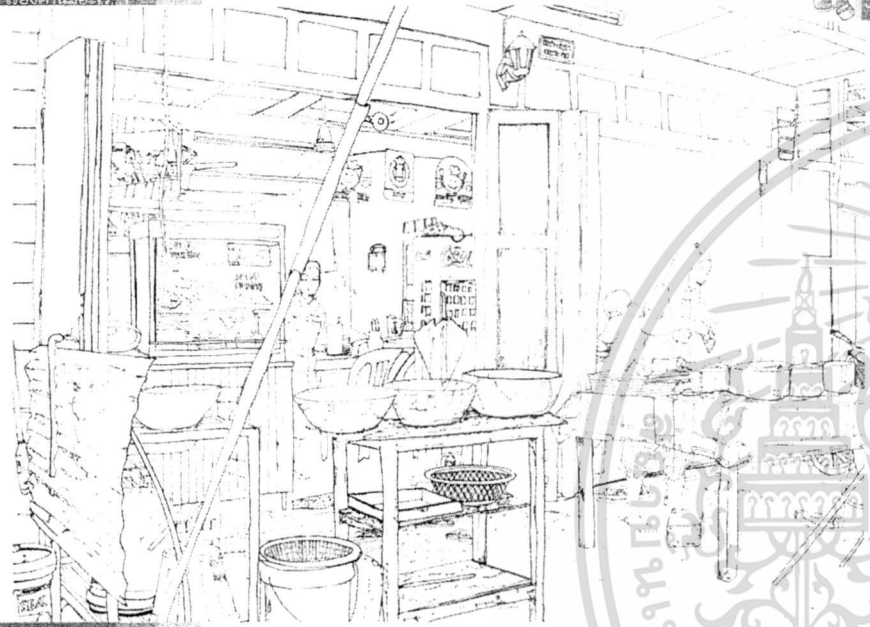

หอพระจำพรรษา

หอพระจำพรรษา เป็นอาคารที่สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์... มีลักษณะเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน...

NOTE: แผนผังโบราณคดีวัดพระปฐมเจดีย์ราชบุรี...

ไม้สักทอง ไม้สักแดง ไม้สักขาว ไม้สักดำ...

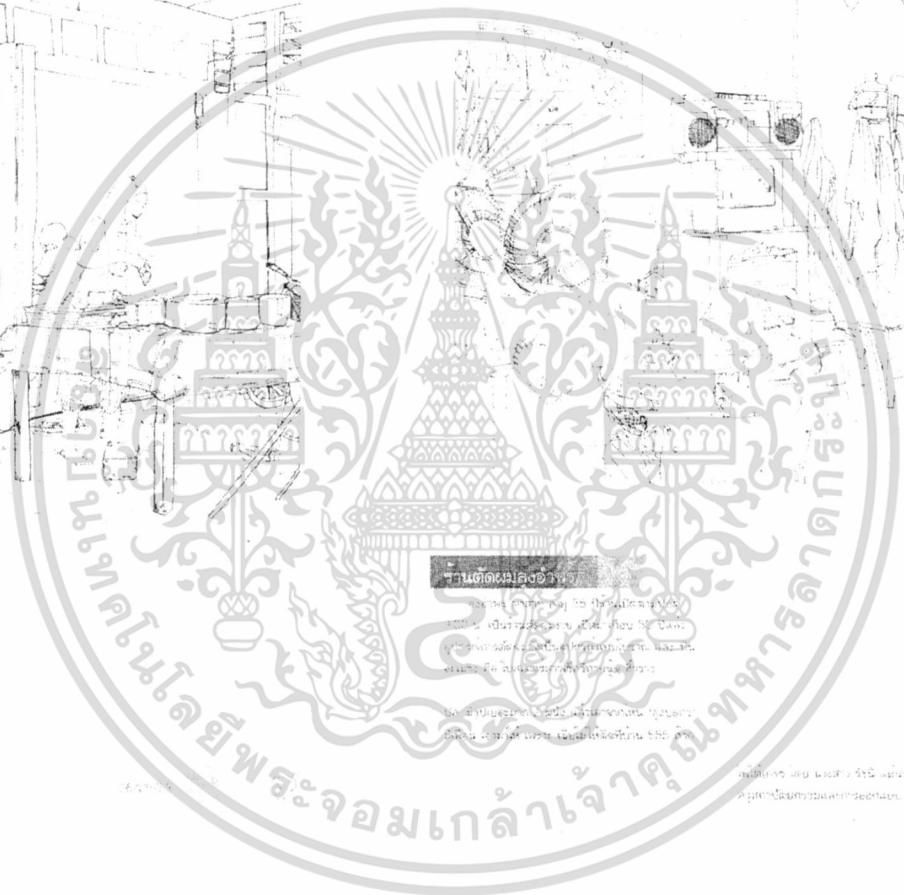
ร้านจุ่มยายพัด

จุดเด่นร้านการ 70 ปี ที่ทางของเครื่อง
เครื่องใช้และเฟอร์นิเจอร์ไม้ ใช้งานหลายอย่าง
จาก 10 ประเภท

NOTE: ร้าน 70 ปี มีนิกายทางเครื่องใช้และเฟอร์นิเจอร์
ที่สวย สวยงาม ใช้งานนาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
หลายอย่างอยู่ที่นี่ จุ่มที่ร้านมาฝากกัน. #101

ไม่มีภาพ โดย ช่างเทคนิค สำนักวิชาการ
สถาปัตย์และศิลปกรรมศาสตร์ ปี 1 พ.ศ. 2564

16/06/2021

ร้านตัดเสื้ออาร์ท

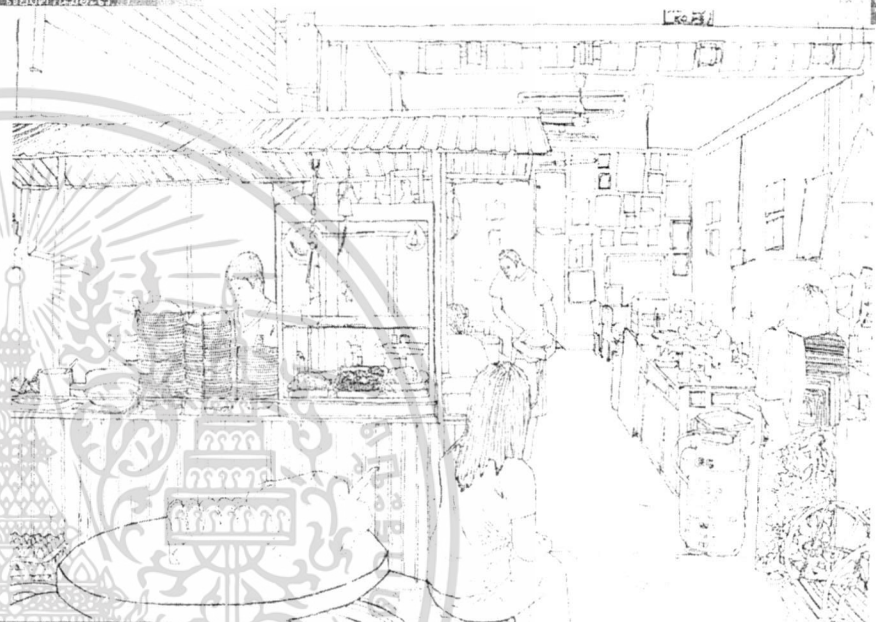
จุดเด่น ร้านตัดเสื้อ ที่ใช้ผ้าคุณภาพดี
100% เป็นมิตรต่อลูกค้า และ ใช้งานได้นาน
เพราะช่างตัดเสื้อมีประสบการณ์สูง และ มี
เครื่องมือตัดเสื้อที่ทันสมัยที่สุด

ร้านตัดเสื้ออาร์ท มีบริการตัดเสื้อ กางเกง
สูท และ เสื้อผ้า และ มีบริการตัดเสื้อ the best

ไม่มีภาพ โดย ช่างเทคนิค สำนักวิชาการ
สถาปัตย์และศิลปกรรมศาสตร์ ปี 1 พ.ศ. 2564

16/06/2021

ภาพเขียน เสนอ บัณฑิต

ตั้งอยู่ทางขวา 5x10 เมตร มีพื้นที่รวม
เป็นห้องรับประทานอาหาร 10-12 ที่นั่ง
สำหรับบริการนักเรียนที่มีข้อบกพร่องทางการเห็น
ซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยมีทางลาดขึ้นและลง
บันไดเลื่อนที่เชื่อมระหว่างชั้นเรียนกับ
ชั้นรับประทานอาหารได้สะดวก โดยบันไดเลื่อน
มีจุดเชื่อมต่ออัตโนมัติกับ ทางเดินภายใน ชั้นเรียน และ
บันไดเลื่อน

NOTE: บัณฑิตเรียน การวาดเขียนในห้องเรียน 10
มีรถเข็นนักเรียน

ใช้พื้นที่ 10 เมตร สำหรับชั้นเรียน
สำหรับนักเรียนที่มีข้อบกพร่อง
ทางการเห็น

10 (4x10)

ห้องพัก นอน 10 ที่นั่ง

สำหรับนักเรียนที่มีข้อบกพร่องทางการเห็น
ซึ่งสามารถเข้าถึงได้โดยมีทางลาดขึ้นและลง
บันไดเลื่อนที่เชื่อมระหว่างชั้นเรียนกับ
ชั้นรับประทานอาหารได้สะดวก โดยบันไดเลื่อน
มีจุดเชื่อมต่ออัตโนมัติกับ ทางเดินภายใน ชั้นเรียน และ
บันไดเลื่อน

ใช้พื้นที่ 10 เมตร สำหรับชั้นเรียน
สำหรับนักเรียนที่มีข้อบกพร่อง
ทางการเห็น

ใช้พื้นที่ 10 เมตร สำหรับชั้นเรียน
สำหรับนักเรียนที่มีข้อบกพร่อง
ทางการเห็น

10 (4x10)

ปวีลีย์ ไชยวงษ์

ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย โดยยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในศาสนาอันเป็นเสาหลักของชาติ

ปวีลีย์ ไชยวงษ์ อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปี ๒๕๖๓

25, 24, 23

พรวิมล วัฒนศิริ

ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย โดยยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในศาสนาอันเป็นเสาหลักของชาติ

พรวิมล วัฒนศิริ อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปี ๒๕๖๓

25, 24, 23

งานแกะสลักขบวนพยุหยาตรา

ตั้งแต่ ๑๐๐ กว่าปีมาแล้ว ขบวนพยุหยาตรา
ขบวนที่ ๑-๕ นั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ
ใช้ของที่ทำจากดินเผาทำเป็นรูปคนเดิน และจากของที่ทำ
จากดินเผาทำเป็นรูปคนเดิน ขบวนพยุหยาตรา
ขบวนที่ ๖ นั้นทำขึ้นด้วยดินเผาเหมือนขบวน
ขบวนที่ ๑-๕

NOTE: ขบวนพยุหยาตรา

พิพิธภัณฑ์เมือง ๖.๒๐๐๖ พิพิธภัณฑ์เมือง
๖.๒๐๐๖ พิพิธภัณฑ์เมืองเมืองไร่

๖.๒๐๐๖

เปิดอาคาร

โรงเรียนเทศบาลเมืองไร่
๖.๒๐๐๖ โรงเรียนเทศบาลเมืองไร่
๖.๒๐๐๖ โรงเรียนเทศบาลเมืองไร่
๖.๒๐๐๖ โรงเรียนเทศบาลเมืองไร่
๖.๒๐๐๖ โรงเรียนเทศบาลเมืองไร่

NOTE: เปิดอาคาร
๖.๒๐๐๖ เปิดอาคาร
๖.๒๐๐๖ เปิดอาคาร
๖.๒๐๐๖ เปิดอาคาร
๖.๒๐๐๖ เปิดอาคาร

๖.๒๐๐๖ เปิดอาคาร
๖.๒๐๐๖ เปิดอาคาร

๖.๒๐๐๖

งานเสริมสวยที่บ้าน

จากสมัยก่อนมีช่างทำผม 3 ปี ลงมือถึงช่าง
 หนึ่ง ปีหนึ่งคน ๑๓ ปี บ้างก็มีสองปีมี ๑๖ ปี มีแต่
 หนึ่งคนอยู่คนเดียวที่บ้านคนเดียว ช่างเสริมสวยบ้านนี้
 มีชื่อสุดสวยเลย มีนางช้อยบ้านนี้ มีนางโสมนางสง
 อดความใจดีใจน่านางโสมช้อย

NOTE: เรื่องเสริมสวยที่บ้านสมัยก่อน เป็นเรื่องเล่ามา
 แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยสมัยก่อน
 ที่แตกต่างจากสมัยนี้

โสม ช้อย นางโสม นางสง นางช้อย
 ช่างเสริมสวยที่บ้านสมัยก่อน

26/1/2561

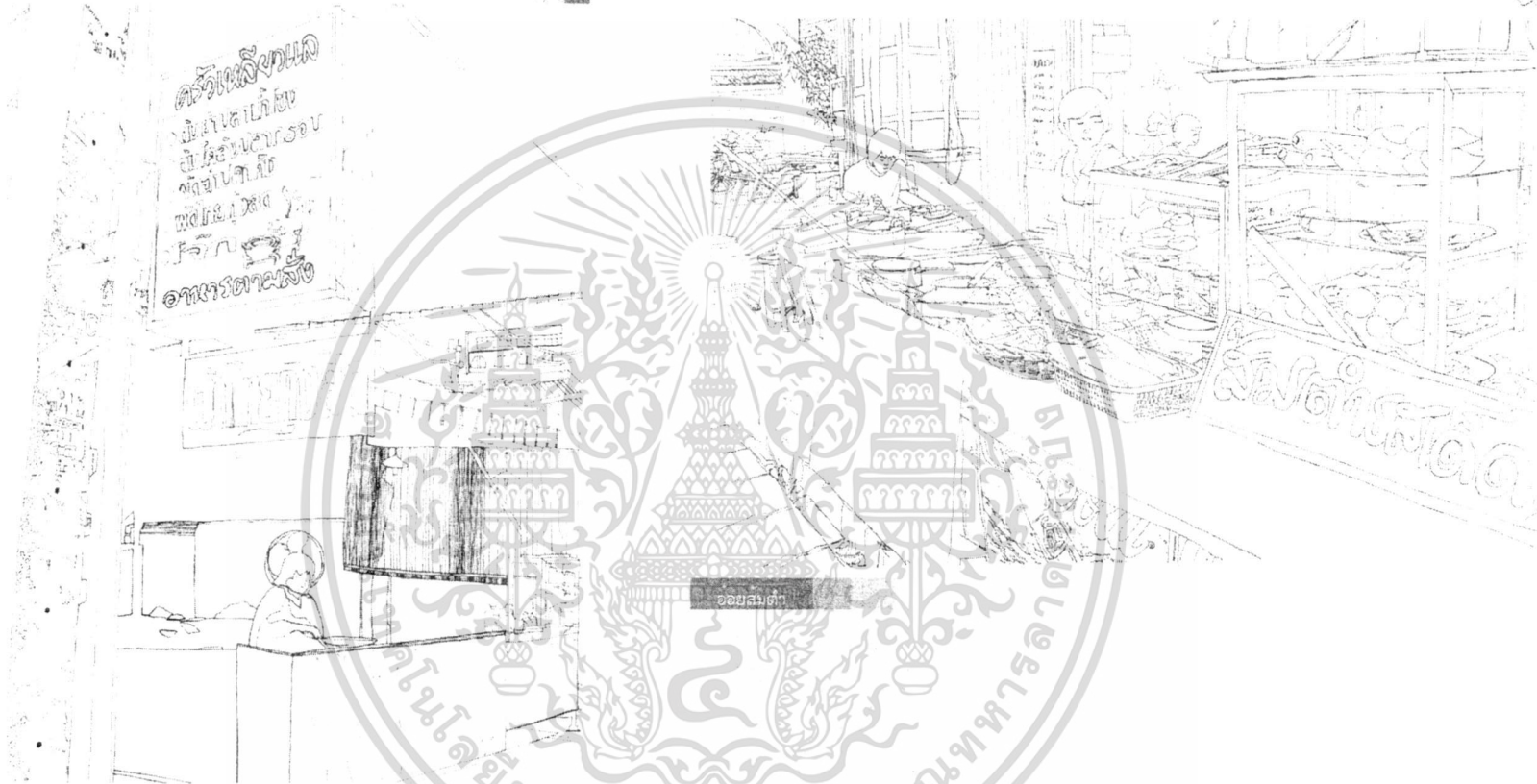
ตอง ขาวบึง (ตอง)

นี่คือตอง ขาวบึง 1 ปีหนึ่งคน ๑๓ ปี บ้างก็มี
 สองปีมี ๑๖ ปี มีแต่หนึ่งคนอยู่คนเดียวที่บ้าน
 คนเดียว ช่างเสริมสวยบ้านนี้ มีชื่อสุดสวยเลย
 มีนางช้อยบ้านนี้ มีนางโสมนางสง
 อดความใจดีใจน่านางโสมช้อย

NOTE: เรื่องตอง ขาวบึง 1 ปีหนึ่งคน ๑๓ ปี บ้างก็มี
 สองปีมี ๑๖ ปี มีแต่หนึ่งคนอยู่คนเดียวที่บ้าน

โสม ช้อย นางโสม นางสง
 ช่างเสริมสวยที่บ้านสมัยก่อน

26/1/2561

ครัวหลังคา
มีที่นั่งให้ชม
มีบริการรถรับ
ส่งฟรีไปมา
ฟรีค่า
อาหารตามสั่ง

ส้มตำ

ออยสมตำ

วัดโพธิ์หลวง

วัดโพธิ์หลวง เป็นวัดราษฎร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลโพธิ์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่ มีพระพุทธรูปปางนาคปรกขนาดใหญ่ 1 องค์ สูง 10 เมตร สร้างโดยพระยาสุพรรณภูมิเจ้าเมืองสุพรรณบุรี ในสมัยกรุงธนบุรี (1700-2100) น.

NOTE: เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางนาคปรกขนาดใหญ่ 1 องค์ สูง 10 เมตร สร้างโดยพระยาสุพรรณภูมิเจ้าเมืองสุพรรณบุรี ในสมัยกรุงธนบุรี (1700-2100) น.

วัดโพธิ์หลวง เป็นวัดราษฎร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลโพธิ์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่ มีพระพุทธรูปปางนาคปรกขนาดใหญ่ 1 องค์ สูง 10 เมตร สร้างโดยพระยาสุพรรณภูมิเจ้าเมืองสุพรรณบุรี ในสมัยกรุงธนบุรี (1700-2100) น.

0-0-0-0

วัดโพธิ์หลวง เป็นวัดราษฎร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลโพธิ์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่ มีพระพุทธรูปปางนาคปรกขนาดใหญ่ 1 องค์ สูง 10 เมตร สร้างโดยพระยาสุพรรณภูมิเจ้าเมืองสุพรรณบุรี ในสมัยกรุงธนบุรี (1700-2100) น.

0-0-0-0

ลำปาง ส

บ้านนาหว้า

เชียงใหม่

เชียงใหม่ ๒๕๖๓

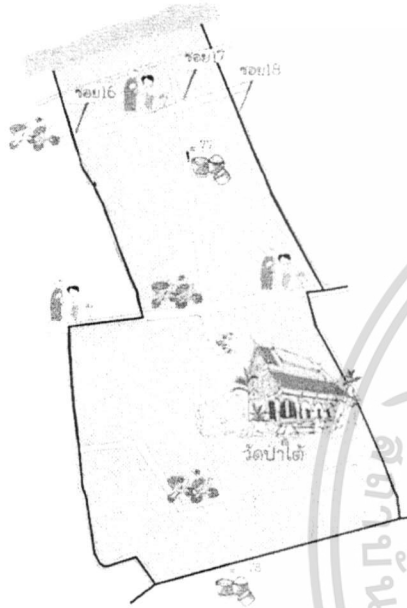
๒๕๖๓

เชียงใหม่

เชียงใหม่ ๒๕๖๓

๒๕๖๓

รูป 6 วัดป่าไผ่

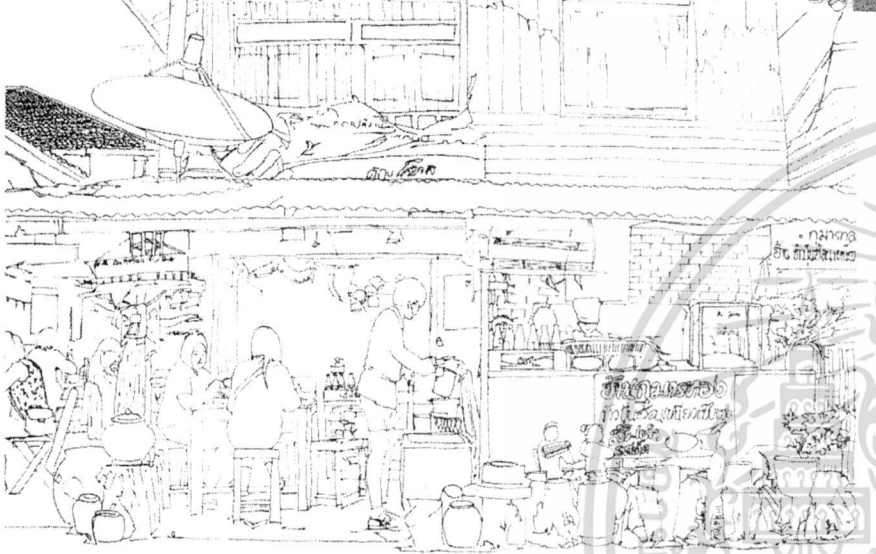

วัดป่าไผ่

มีตั้งเป็นวัดเปลี่ยนดินฟ้าไควง
 ล้างหลังตามลักษณะ ทรงสูง หลังคั้น
 ติยวิ 2 ตับประดาบดวย โหง ฆอฬ
 ภาลัง และปิ่นเสกนบที่เวกสนหลังเต
 สานจกเงนชงหองข่มนรังเตกักเป็น
 หีวนาด สิมไม้เรง โกงดำนเหนมีเส
 กสม เสาล่อจาลมของวิบสวนหลังค
 เนบรอบกำเพงปงกาวเจเรผงเนบ
 โคง (Arch) โดยรอบ
 "พระพุทธรูปสี่เศียร ทองสัมปสี วัดป
 ไผ่-ผาลาดลลยเคจรหะ-ดาสสิ"

รูป 7 วัดป่าไผ่ (ภาพวาดสถาปัตย์)

ลมใต้ปีกนางฟ้า

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านใหม่บ้านวัดบ้านหนอง
โพนทอง มาไม่เพียงไม่กี่ปี แต่บรรยากาศของ
บ้าน สบซึ้ง หรือราบรื่นไม่เหมือนที่อื่นๆ อย่างชัดเจน เริ่ม
มาจากแสงแดดบ้าง มาง ใจ ในเขต บ้านโพนทองที่เต็มไปด้วย
ไม้พุ่มดอกไม้ประดับสวยๆ และที่สนามหญ้าเขียวสดใส
ที่ข้างคอกเลี้ยงหมูเล็ก และจากทุ่งข้าวสวยเขียว ไปถึงทาง
อาคารของสถานภาพ ผู้ใช้หรือสิ่งใดในสถานที่นั้น เพราะ
ถ้าไปเป็นเจ้าบ้านก่อนบ้านนี้คือของเสียที่ไม่มีใครอยากได้ด้วย
เพราะเห็นกับตาจนอยาก บำบัดหรือ 3 โมง แล้วจึงกลับ
ในภายหลัง เพราะฉะนั้นบ้านหนองโพนทอง

โพนทอง โพนทอง บ้านใหม่บ้านวัดบ้านหนอง
โพนทอง (ภาพเป็นรูปจำลองของสถานที่) ๗/๖/๖๖

๗/๖/๖๖

พุ่มดอกไม้

บ้านใหม่ บ้านโพนทองมีพื้นที่ปลูกพืชผัก
และผลไม้ในบริเวณบ้านใหม่บ้านวัดบ้านหนอง
โพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง
บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง
บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง
บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง
บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง
บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง

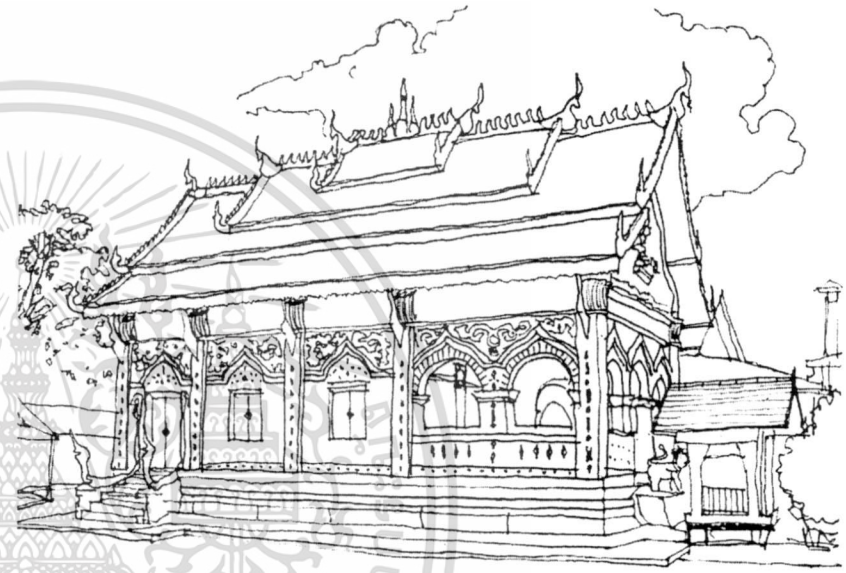
บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง
บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง บ้านโพนทอง ๗/๖/๖๖

๗/๖/๖๖

ชมเรียงตาม

คู่มือ 7 วัดทาดก

คู่มือ 7 วัดทาดก
 1. วัดทาดก
 2. วัดทาดก
 3. วัดทาดก
 4. วัดทาดก
 5. วัดทาดก
 6. วัดทาดก
 7. วัดทาดก

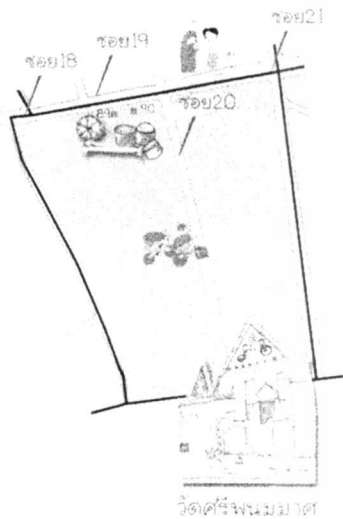
วัดทาดก

วัดทาดก เป็นวัดโบราณที่มีอายุเก่าแก่มาก
 และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
 ของเมืองทาดก วัดทาดกมีพระพุทธรูป
 และสิ่งของโบราณจำนวนมาก
 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรือง
 ของเมืองทาดกในอดีต วัดทาดก
 เป็นที่เคารพบูชาของชาวจังหวัด
 ทาดกและจังหวัดใกล้เคียง
 และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ
 ของเมืองทาดกอีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม โทร. 042-511111

www.rjpu.ac.th

วัดศรีพินนิมาศ

คู่มือ 8 วัดศรีพินนิมาศ

วัดศรีพินนิมาศ
วัดศรีพินนิมาศ

วัดศรีพินนิมาศ

วัดศรีพินนิมาศ (วัดศรีพินนิมาศ) ตั้งอยู่ที่ถนนพหลโยธิน แขวงสามยุค เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๕ ไร่ ๓ งาน ๖๖ ตารางวา สร้างขึ้นโดยพระยาสุรเสนาบดี (เจ้าพระยาสุรเสนาบดี) ในรัชกาลที่ ๓ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๖๖ เดิมชื่อวัดศรีพินนิมาศ ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดศรีพินนิมาศ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๓ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๕ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระราชินีนาถรัตนวชิรมุนี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ นาย ณรัชย์ จันเสน อายุ 34 ปี
2. วัน/เดือน/ปีเกิด 15 สิงหาคม 2520
3. การศึกษา

ปริญญาตรีครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)
 เกียรตินิยมอันดับ 2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 ปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน แขนงวิจัย
 สถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
4. ทะเบียนวิชาชีพ ภาควิชาสถาปัตยกรรมเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม
 ควบคุม สาขาสถาปัตยกรรมหลัก เลขที่ ภ-สถ 3171
5. การทำงานปัจจุบัน อาจารย์ สาขาวิชาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการ
 ออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้